CUPRINS

LECŢIA 1

TEXT A

SISTEMUL SOLAR

Ce observaţi când priviţi bolta cerească în nopţile senine?

Stelele sunt corpuri cosmice care au lumină şi căldură proprie. O aglomerare de miliarde de stele formează o galaxie. Toate galaxiile alcătuiesc universul. În univers sunt miliarde de galaxii.

Soarele, care este şi el o stea, se află situat printre miliardele de stele ce compun galaxia noastră, numită Calea Lactee sau Drumul Robilor. Aceasta se observă cu ochiul liber pe cerul înstelat sub forma unei benzi luminoase.

Sistemul solar este alcătuit din Soare, planete, sateliţi, comete şi meteoriţi.

Soarele face parte din categoria stelelor mijlocii. Unele stele au diametrul de zeci şi chiar sute de ori mai mare decât al Soarelui, iar luminozitatea acestora este de sute şi chiar de zeci de mii de ori mai mare ca a Soarelui.

Volumul Soarelui este de 1 300 000 de ori mai mare decât al Pământului. Temperatura la suprafaţa Soarelui este de 6 000 °C. În interiorul Soarelui, temperaturile ating milioane de grade. Distanţa de la Pământ la Soare este de 150 000 000 km.

Pământul, ca şi celelalte planete, se află sub puternica influenţă a Soarelui. El oferă Pământului lumina şi căldura dătătoare de viaţă.

Planetele sunt corpuri cereşti fără lumină proprie. Ele se rotesc în jurul Soarelui, de la care primesc lumină şi căldură. Cele nouă planete ale sistemului solar sunt: Mercur, Venus, Pământ (Terra), Marte, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun şi Pluto. Patru dintre ele sunt planete mari; celelalte sunt considerate planete mici.

Drumul parcurs în spaţiu de planete, în jurul Soarelui, se numeşte orbită.

Zborurile cosmice au avut ca scop principal cercetarea planetelor. Cu ajutorul unor instalaţii speciale, cu care sunt dotate navele cosmice, s-au obţinut importante date cu privire la planete, în special la structura şi atmosfera acestora.

Dintre planete, cea mai strălucitoare apare de pe Pământ planeta Venus, cunoscută sub denumirea populară *Luceafărul.*

Planetele Mercur şi Venus, fiind mai apropiate de Soare, au temperaturi ridicate.

Marte este denumită şi "Planeta Roşie". Temperatura sa la suprafaţă este mai scăzută decât a Pământului. Suprafaţa acestei planete prezintă cratere (adâncituri).

Planeta Jupiter este cea mai mare, fiind considerată planeta gigant din sistemul solar.

Planeta Saturn, a doua ca mărime, are cel mai mare număr de inele (câteva sute), formate din particule separate care se rotesc în jurul planetei.

Planetele Uranus şi Neptun fac parte, de asemenea, din categoria planetelor mari. Fiind depărtate de Soare, au temperaturi foarte scăzute.

Planeta Pluto este de dimensiuni mici. Pentru ca Pluto să efectueze o mişcare în jurul Soarelui, are nevoie de 248 de ani pământeşti.

Sateliţii sunt corpuri cereşti care se rotesc în jurul planetelor. Lumina şi căldura le primesc de la Soare, ca şi planetele. Planetele mari au un număr mare de sateliţi. De exemplu, Jupiter are 16 sateliţi, Saturn 18, Uranus 15, iar Neptun 8. Dintre planetele mici, doar Marte are doi sateliţi, de dimensiuni extrem de reduse, iar Pământul are un singur satelit, Luna. Recent a fost descoperit unicul satelit al planetei Pluto.

Luna are o suprafaţă de 14 ori mai mică decât a Pământului. Ea se află la o depărtare de 384 000 km faţă de Pământ şi primeşte căldură şi lumină de la Soare. Ea se învârteşte în jurul Pământului şi în jurul axei sale în 27 de zile (mai precis, în 27 zile, 7 ore şi 43 minute). Deoarece în timpul deplasării în jurul Pământului ea se învârteşte o singură dată în jurul axei sale, Luna îşi arată spre Pământ mereu aceeaşi faţă.

Noi vedem Luna luminată diferit, după poziţia pe care o ocupă între Pământ şi Soare. De aceea, Luna are patru faze: lună nouă (când pare complet întunecată, se vede doar conturul, ca un inel), primul pătrar (când se vede pe jumătate), lună plină (când se vede în întregime) şi ultimul pătrar (când se vede din nou pe jumătate).

Se întâmplă uneori, la lună plină, ca Pământul să-şi lase umbra sa pe Lună, acoperind în întregime discul Lunii, producându-se astfel o eclipsă totală de Lună. Când Pământul umbreşte numai o parte din discul Lunii, se produce o eclipsă parţială de Lună.

De asemenea, uneori, Luna în fază de lună nouă, deşi este extrem de mică, comparativ cu dimensiunile Soarelui, poate umbri total sau parţial discul Soarelui. Se produce astfel o eclipsă totală de Soare, când discul Soarelui este acoperit în întregime. Această eclipsă durează doar câteva minute. Când este acoperit de umbra

Lunii numai o parte din discul Soarelui, are loc o eclipsă parţială de Soare. În timpul eclipsei solare se poate observa şi cerceta atmosfera Soarelui.

Cometele sunt corpuri cereşti ce se compun din cap şi coadă. Capul (strălucitor ca o stea) este format din nucleu şi coamă. Nucleul este alcătuit din blocuri de gheaţă şi praf. Coama, de formă sferică, înconjură nucleul. Aceasta este formată din gaze ce devin luminoase sub influenţa razelor solare. Coada este şi ea luminoasă, fiind alcătuită din pulberi şi gaze foarte rarefiate. Coada se află în direcţia opusă Soarelui şi lungimea sa creşte pe măsura apropierii de Soare. Apariţia cometelor în sistemul solar este prevăzută de astronomi prin calcule, iar drumurile lor sunt cunoscute. Cometele nu constituie un pericol pentru planeta noastră.

Meteoriţii sunt fragmente din corpuri cereşti care ajung pe suprafaţa Pământului. Când pătrund în atmosfera Pământului, din cauza frecării cu aerul, se aprind. Pe locurile unde cad meteoriţii se formează nişte gropi, uneori adânci, denumite "cratere", prin asemănarea cu cele vulcanice.

VOCABULAR

sistem, -e, *s.n.* 制度；体系
solar, *adj.* 太阳的
boltă, -ţi, *s.f.* 拱，拱顶
ceresc, *adj.* 天的，天空的
corp, -uri, *s.n.* 物体；身体
cosmic, *adj.* 宇宙的
galaxie, -ii, *s.f.* 星系
univers, -uri, *s.n.* 宇宙

a compune, *v.t.* 构成，组成；创作，写作
înstelat, *adj.* 布满星斗的
bandă, benzi, *s.f.* 带，带子
atmosferă, -e, *s.f.* 大气；气氛
strălucitor, *adj.* 光亮的，光芒四射的
scăzut, *adj.* 低的，降低的

crater, -e, *s.n.* 火山口
adâncitură, -i, *s.f.* 凹陷；坑
gigant, -ţi, *s.m.* 巨人
mărime, -i, *s.f.* 大小，尺寸，体积
inel, inele, *s.n.* 环；戒指
particulă, -e, *s.f.* 颗粒；粒子
separat, *adj.* 分开的，分离的
depărtat, *adj.* 远的
dimensiune, -i, *s.f.* 大小；规模；体积
a efectua, -ez, *v.t.* 进行，实施
pământesc, *adj.* 大地的；地球的
redus, *adj.* 少的，减少的
depărtare, *s.f.* 远，遥远
a se învârti, -esc, *v.r.* 转，旋转
axă, -e, *s.f.* 轴；轴线
deplasare, -ări, *s.f.* 移动，改变位置
poziţie, -ii, *s.f.* 位置；立场
fază, -e, *s.f.* 阶段；相，位相
contur, -uri, *s.n.* 轮廓，外形
rob, -i, *s.m.* 奴隶
eclipsă, -e, *s.f.* （天体的）食
total, *adj.* 全部的
parţial, *adj.* 部分的
a umbri, -esc, *v.t.* 遮阳，遮蔽
nucleu, -ee, *s.n.* 核，内核
coamă, -e, *s.f.* 鬃毛，脊毛
bloc, -uri, *s.n.* 大块，块料；楼房
sferic, *adj.* 球面的，球体的
a înconjura, *v.t.* 环绕；围，围住
gaz, -e, *s.n.* 气体
rază, -e, *s.f.* 光线；射线
pulbere, -i, *s.f.* 尘，灰尘
rarefiat, *adj.* 稀薄的，稀疏的
opus, *adj.* 相反的；相对的
a prevedea, *v.t.* 预见，预料，预测
astronom, -i, *s.m.* 天文工作者
calcul, -e, *s.n.* 计算
fragment, -e, *s.n.* 碎片；片段
frecare, -ări, *s.f.* 摩擦
groapă, gropi, *s.f.* 坑
vulcanic, *adj.* 火山的
pătrar, -e, *s.n.* 弦月
disc, -uri, *s.n.* 圆盘，盘状物

NOTE

Cele nouă planete ale sistemului solar sunt: Mercur（水星）, Venus（金星）, Pământ（地球）, Marte（火星）, Jupiter（木星）, Saturn（土星）, Uranus（天王星）, Neptun（海王星）, Pluto（冥王星）.

TEXT B

SALUTUL

Orice salut este o formă de politeţe. Să ştii să saluţi este, într-adevăr, dovada că ştii să te respecţi pe tine însuţi şi că ştii să-i respecţi totodată şi pe alţii. Nici un om nu este atât de neînsemnat încât să nu merite un salut din partea noastră.

În România, la ţară, în oraşele mici sau la periferia marilor oraşe, există încă bunul şi străvechiul obicei de a-i saluta pe toţi cei pe care îi întâlneşti, fie cunoscuţi, fie necunoscuţi. În aceste locuri, sentimentul de apartenenţă la aceeaşi comunitate este încă viu. În oraşele mari, acest salut generalizat a dispărut. Aici funcţionează alt cod. Iată câteva din regulile sale de bază: bărbatul salută mai întâi pe femeie, chiar dacă aceasta este mai tânără decât el; tânărul sau tânăra îi salută pe cei mai în vârstă; noul venit, pe cei care sunt deja adunaţi; inferiorul, pe superior. Dacă inferiorul e femeie, primul va saluta tot bărbatul. Directorului general nu-i va scădea popularitatea, ci dimpotrivă, dacă va saluta primul femeia de serviciu.

Este obligatoriu să răspunzi la orice salut, deoarece a refuza să răspunzi înseamnă a-l jigni grav pe cel care ţi s-a adresat. Dacă totuşi nu răspunzi, înseamnă că eşti supărat rău pe persoana respectivă.

Cum trebuie să salute un domn? Când întâlneşte o doamnă, bărbatul salută primul. În general, salutul înseamnă să-ţi scoţi pălăria, aproximativ cu doi metri înaintea întâlnirii. Ce se întâmplă dacă nu porţi pălăria? Regula este foarte simplă. Te mulţumeşti cu o înclinare a capului. În săli de expoziţie, la cinematografe, în

restaurante, mai ales în biserică, nu trebuie să stai cu pălăria pe cap, altfel vei fi considerat drept prost crescut.

Dar doamna cum salută? Simplu. Va răspunde la salut printr-un surâs şi dând uşor din cap. Doamna mai tânără o salută pe cea mai în vârstă, care îi răspunde ... tot zâmbind. Două persoane de acelaşi sex şi de aceeaşi vârstă se salută simultan.

Se întâmplă adesea ca unele persoane să aibă impresia că ne cunosc şi ne salută din greşeală. În asemenea cazuri, trebuie să răspundem chiar dacă suntem siguri că nu-l cunoaştem pe cel care ne-a salutat.

Cel care intră într-o încăpere salută, cel care se află acolo răspunde la salut. Această regulă este valabilă în restaurante, compartimente de tren, săli de aşteptare, lifturi, magazine.

Un om bine crescut îşi scoate pălăria şi se opreşte un moment când trece un convoi mortuar.

Te ridici, te descoperi când se intonează un imn naţional sau când se înalţă drapelul unui stat. Pe toată durata ceremoniei trebuie să te comporţi decent, pentru a arăta că respecţi sentimentele celorlalţi.

VOCABULAR

a saluta, *v.t.* 敬礼；致意

polite̱țe, *s.f.* 礼貌，礼节；客气

neînsemna̱t, *adj.* 无关紧要的，微不足道的

perife̱rie, -ii ,*s.f.* 市郊、郊区

aparteṉența, -e, *s.f.* 从属、附属；出身

a generaliza, -ez, *v.t.* 概括，归纳；普及、推广

a funcționa, -ez, *v.i.* 工作；运转，运行；起作用

cod, -uri, *s.n.* 法典，法规；规则；代码，电码

inferio̱r, *adj.* 下面的、下部的；低

等的；[作名词用] 下级

superior, *adj.* 上面的，上部的；高等的；[作名词用] 上级

popularitate, *s.f.* 名望

a jigni, -esc, *v.t.* 伤害，触犯；侮辱，欺辱

înclinare, -ări, *s.f.* 弯，倾斜；鞠躬

biserică, -i, *s.f.* 教堂

surâs, -uri, *s.n.* 微笑

sex, -e, *s.n.* 性，性别

încăpere, -i, *s.f.* 房间，室

convoi, -oaie, *s.n.* 队，行列；车队，船队

mortuar, *adj.* 丧葬的；有关死人的

a intona, -ez, *v.t.* 奏，演奏

imn, -uri, *s.n.* 颂歌，赞歌；国歌

ceremonie, -ii, *s.f.* 仪式，典礼；礼节

a se comporta *v.r.* 举止，表现

decent, *adj.* 正派的；合乎礼仪的

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. a numi, *v.t.* 命名，称为，叫做；任命，委任

   Pe fiul lor l-au numit Andrei.

   Au numit oraşul Victoria.

   Satul a fost numit Wuzhen.

   Şi-a numit aparatul după numele său.

   Pe Ana au numit-o responsabilă a colectivului nostru.

   O să-şi numească prietenul şef de echipă.

   Ea a fost numită în postul acesta de domnul director.

2. cu ochiul liber, *loc. adv.* 用肉眼

   Putem să vedem cu ochiul liber corpul acesta.

   Nu putem vedea cu ochiul liber steaua aceea.

   Galaxia se poate vedea cu ochiul liber.

3. a face parte din..., *loc. vb.* 是…的成员；参加

Domnul acela va face parte din delegaţia noastră.

Nu fac parte din grupul care va face vizită în România.

Canalul acesta va face parte dintr-un sistem de navigaţie.

4. dătător de..., *adj.* 给予…的；赋予…的

Iubim soarele dătător de viaţă.

Cerul era acoperit de nori dătători de ploi.

5. a considera, *v.t.* 认为；视为，把…看作

Consider că tu ai dreptate.

Se consideră că omul a evoluat din maimuţă.

Îl consider prietenul meu.

Ei sunt consideraţi studenţi buni.

Fata era considerată cea mai frumoasă în satul acesta.

Consider binevenită sosirea lui Vlad.

Eminescu e considerat ca cel mai mare poet român.

Marta se consideră inteligentă.

6. a avea ca scop, *loc. vb.* 把…作为目的

Convorbirile au ca scop şi rezolvarea problemelor economice.

Vizita va avea ca scop cunoaşterea oraşului.

7. cu privire la, *loc. prep.* 关于

Sunt de acord cu raportul acesta cu privire la munca noastră.

Mă interesează foarte mult aceste documente cu privire la reforma economică.

8. pe jumătate, *loc. adv.* 一半，对半

Am citit cartea pe jumătate.

N-ar trebui să faci treaba doar pe jumătate.

9. în întregime, *loc. adv.* 整个地，全部地；完全地；完整地

Sarcina s-a îndeplinit în întregime.

Luna a răsărit în întregime.

10. comparativ cu..., *loc. prep.* 与…相比

Preţurile au mai scăzut comparativ cu anul trecut.

Pari mult mai sănătos comparativ cu ceilalţi colegi.

11. pe măsura... , *loc. prep.* 随着…

Viaţa devine tot mai bună pe măsura creşterii producţiei.

Temperatura scade pe măsura apropierii iernii.

12. din cauza..., *loc. prep.* 由于…原因

A absentat de la cursuri din cauza bolii.

Din cauza certurilor, nu mai vorbeşte cu mine.

13. a merita, *v.t., v.i.* 应得、应受；值得

A muncit, deci merită o răsplată.

N-am respectat regulile de circulaţie şi merit sancţiunea.

Nu merită osteneala, că nu vei reuşi.

Merită să faci acest lucru.

14. a se mulţumi cu... *v.r.* 满足于…

Radu nu s-a mulţumit cu acest răspuns.

Trăieşte modest şi se mulţumeşte cu puţin.

Ana s-a mulţumit să ia nota 7.

15. din greşeală, *loc. adv.* 错误地；由于疏忽

Scuză-mă, am luat din greşeală cartea ta.

Am intrat din greşeală în această cameră.

16. pe toată durata..., *loc. prep.* 在…的整个期间

Dormea pe toată durata şedinţei.

Punea întrebări pe toată durata vizitei.

II. CONSOANELE SURDE ŞI SONORE

区分**清浊辅音**，是中国人掌握罗语发音的一个难点。在语流中，清浊辅音的混淆可能造成语言歧义，习惯性的错误发音也可能导致书写错误。因此，应特别注意词汇或句子中清浊辅音的听、说、读、写。清浊

辅音中，尤其要注意 p / b, g / c, d / t 的区别：

pat / bat, pun / bun, pere / bere, parcă / barcă, pompă / bombă, crap / crab, după / dubă;

caz / gaz, cât / gât, drac / drag, creier / greier, măcar / măgar, cocoaşă / gogoaşă;

tată / dată, tare / dare, toamnă / doamnă, pot / pod, lată / ladă.

III. FORMULE DE SALUT LA ROMÂNI

罗马尼亚人在不同场合，使用不同的寒暄用语。

1. 早、中、晚见面时，正式场合使用：Bună dimineaţa! Bună ziua! Bună seara! 如果是熟人，上述三个寒暄语可缩略为 Bună! 其中的 Bună dimineaţa! 亦可缩略为 'Neaţa!

熟人或朋友见面时，可以使用 Noroc! 或 Salut! 为表示尊重，也可使用 Vă salut! 或 Vă salut cu respect!

军人之间，尤其是下级对上级，碰面时的寒暄用语经常是 Să trăiţi! 或 Să trăieşti!

按照老的礼节，会面时男人可以向妇女说 Săru' mâna (Sărut mâna)! 或 Sărut mâinile!

特兰西瓦尼亚方言中的“你好！”是 Servus!

有些人喜欢用外来语寒暄，如：Bonjur! Ciao! 等。

儿童也有自己的问候语，如：Pupic! Te pupic (Te pup!)!

2. 分手时的惯用语是 La revedere! 根据分手时间的不同，也可以使用 Bună ziua! Bună seara! 或 Noapte bună!

要想表示何时再见，常见的形式是在有关词语前加介词 pe，如：Pe curând! Pe mâine! Pe mâine dimineaţă! Pe săptămâna viitoare! Pe lunea viitoare!

分手时，可以侧重表达祝愿，如：Cu bine! Toate cele bune! Să ne vedem cu bine! Sănătate! Să fii (fiţi) sănătos (sănătoşi)!

如果对方要出远门，一般的祝福语是 Drum bun! 送行人也可以说

Mergeţi (mergi) cu bine! 这时，上路人回答 Rămâneţi (rămâi) cu bine! 此类用语还有： Mergi (mergeţi) sănătos (sănătoşi)! 与 Rămâi (rămâneţi) sănătos (sănătoşi)!

告别时，青少年喜用 Pa! Pa, pa! 或 Bai, bai (= Bye-bye)!

3. 客人临门，主宾双方的用语分别是 Bine ai (aţi) venit! 和 Bine te-am (v-am) găsit!

4. 餐前用语是 Poftă bună! 餐后用语是 Să-ţi (să vă) fie de bine! 或 Să ne fie de bine!

5. 其他方面的祝愿语也很丰富。对方去上班，我们说 Serviciu uşor! 或 Spor la muncă / lucru! 对方去旅行，我们说 Călătorie plăcută! 对方要在某地停留，我们说 Şedere plăcută! 对方去做某件事，我们说 Succes! 对方有聚会，我们说 Petrecere frumoasă! 对方是商店业主，我们说 Vânzare bună!

IV. AFIRMAŢIA ŞI NEGAŢIA

罗语中，肯定和否定通常用 da 或 nu 表达。

为了加强肯定或否定的意思，回答问题时可以在肯定或否定之后重复肯定疑问句中的动词或整个问句。例如：

— Sunteţi din Bucureşti?	— Da.
	— Da, sunt.
	— Da, sunt din Bucureşti.
— Sunteţi chinez?	— Da.
	— Da, sunt.
	— Da. sunt chinez.
— Eşti din China?	— Nu.
	— Nu, nu sunt.
	— Nu, nu sunt din China.
— Eşti profesor?	— Nu.
	— Nu, nu sunt.

— Nu, nu sunt profesor.

回答问语时，为了突出否定的含义，也可以使用 ba nu。通常，此后给予肯定的回答。例如：

— Andrei este medic? — Ba nu.

— Ba nu, el este inginer.

如果需要否定否定疑问句，回答问题时则使用 ba da 。如果需要加强 ba da 的含义，可以采用上述重复的办法。例如：

— Nu sunteţi din România? — Ba da.

— Ba da, sunt.

— Ba da, sunt din România.

— Nu sunteţi la facultate? — Ba da.

— Ba da, sunt.

— Ba da, sunt la facultate.

由于肯定和否定的程度不同，应用时可以参照具体情况选用不同词语，例如：

Poate. 可能 Probabil. 大概

Poate că da. 可能是/大概是 Poate că nu. 可能不是/可能没有

Sigur. 肯定/当然 Bineînţeles. 当然/自然

Sigur că da. 当然是/肯定是 Sigur că nu. 当然不是/肯定没有

Categoric. 肯定是 Absolut. 绝对是

Cred că da. 我看是 Cred că nu. 我看不是/我看没有

Într-adevăr. 真的/的确 Fără îndoială. 毫无疑问

Fireşte. 当然 Aşa da. 是这样

Da' de unde? 哪里? Păi nu vezi? 你不是看见了吗?

V. MORFOLOGIA

词法 (morfologie) 是语法的一个组成部分，它的研究领域是各种词类和词形变化。表述时，各词类依据自己的规则，同句法紧密配合。

根据词的含义和功能，罗语单词分为 10 类，即：冠词、名词、形容

词、数词、代词、动词、副词、介词、连词和叹词。

1. 从结构上看，罗语单词可以是：

单一词 (cuvinte simple)：om, casă; frumos, bun; unu, doi; eu, acesta; a trăi, a citi; aici, sus; pe, sub; şi, dar; să, că; vai, iată 等；

复合词 (cuvinte compuse)：untdelemn, floarea-soarelui; verde-deschis; altcineva; treisprezece; a binecuvânta; devreme; de la, de sub; ci şi, ca să; hodoronc-tronc 等；

词组 (locuţiuni)：băgare de seamă; de treabă; a-şi aduce aminte; pe negândite; în afara, în loc de; prin urmare 等。

2. 从词义上看，罗语单词可以是：

词义饱满的词 (cu conţinut lexical suficient)，其中有名词 (bărbat, femeie)、形容词 (mare, mic)、数词 (zece, al doilea)、代词 (el, acela)、动词 (a merge, a lucra)、副词 (aici, repede)、叹词 (vai! ah!)。

词义不饱满的语法工具词 (instrumente gramaticale)，其中有冠词(un, o, -ul, cel, al)、介词 (de, pe)、连词 (căci, fiindcă)。

3. 从词形变化上看，罗语单词可能属于：

可变词类 (flexibile)：冠词、名词、形容词、动词、代词、数词；

不变词类 (neflexibile)：副词、介词、连词、叹词。

可变词除具有独立的词义外，在句子中还表达由词形变化产生的逻辑、语法含义，它们涉及到性 (genul)、数 (numărul)、格 (cazul)、比较级 (comparaţia)、人称 (persoana)、式 (diateza)、态 (modul)、时 (timpul)。

4. 名词有性、数、格的变化。

冠词有性、数、格的变化。

形容词有性、数、格、比较级的变化。

数词有性、格、数的变化。

代词有性、数、格、人称的变化。

动词有式、态、时、人称、数的变化。

VI. SINTAXA (1)

句法是语法的一个组成部分，涉及表述时如何组织句子、句子各组成部分之间的关系、如何表达这些关系以及各类词汇在句子中的作用。

表述 (enunţul) 有别于词汇、词素和音素，它传达的是信息，目的在于交流和沟通。最简单的表述可以通过单独的词汇实现，如：肯定或否定副词 da 与 nu 、叹词 o, a, vai 等，以及呼格名词。

表述可以通过*单句* (propoziţie) 完成。单句以谓语为中心组织其他句子成分，例如：

Acum, eu merg cu autobuzul, împreună cu ei, la o expoziţie 。

由于上下文的接续，谓语可以省略，例如：

Şi noi (mergem) la expoziţie 。

在某些语境中，根本不需要谓语，例如：

Ce dezordine, peste tot hârtii şi cărţi!

Întuneric peste sat.

În ziua aceea, la vărul meu, masă mare, cu mulţi invitaţi 。

表述也可以通过*复句* (frază) 实现。复句至少由两个单句组成，例如：

Când a venit el, dormeam în cameră.

Omul rău e ca un cărbune, dacă nu te arde te înnegreşte 。

VII. FELURILE PROPOZIŢIILOR

句子类型有多种，可以是：

1. *陈述句* (propoziţia enunţiativă):

Pământul se învârteşte în jurul Soarelui.

Ceasornicul măsoară timpul.

El învaţă limba română.

Nimeni nu-şi cunoaşte sfârşitul.

2. *疑问句* (propoziţia interogativă):

Cine este domnul acela?

Ce doriţi?

Aţi citit cartea aceasta?

Nu mi-ai găsit cheia în cameră?

Încotro?

3. 命令句 (propoziţia imperativă):

Închide geamul! .

Lasă-mă în pace!

Scoală-te repede!

Staţi pe loc!

Puneţi pofta în cui!

Poftiţi la masă!

Nu mişca!

Nu te juca în curte!

Hai să mergem!

Să începem lucrul!

4. 祈使句 (propoziţia optativă):

Aş mânca ceva dulce!

Aş face un duş rece!

N-ai vrea un sirop de la gheaţă?

5. 感叹句 (propoziţia exclamativă):

Ce frumoasă floare!

Ce căldură!

Ce mă doare capul!

Ce bine ai scris!

Cât a suferit, săracul!

Vai, cât am muncit astăzi!

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

LIMBA

Limba （语言） este un ansamblu de mijloace fonetice, lexicale şi gramaticale, organizate în sisteme, care serveşte ca instrument de comunicare între membrii unei comunităţi lingvistice. Vorbirea （言语） este utilizarea limbii în acte concrete de comunicare. Limba este un fenomen supraindividual, deci obiectiv; vorbirea este un fenomen individual, deci subiectiv.

Limba poate fi studiată din punctul de vedere al evoluţiei ei (istoria limbii, istoria dialectelor) sau din punctul de vedere al etapei ei actuale (descrierea limbii literare, descrierea dialectelor). Limba poate fi înţeleasă ca un ansamblu de sisteme de semne: foneme （音素）, morfeme （词素）, sintagme （意群）, enunţuri （表述） etc. În acest caz, studiul limbii înseamnă studiul structurii fiecăruia din sistemele ei. Sistemele limbii sunt studiate de fonetică （语音学） şi fonologie （音系学）, de lexicologie （词汇学） şi semantică （语义学）, de gramatică （语法学）. Gramatica cuprinde morfologie （词法） şi sintaxă （句法）.

Limba comună （共同语） este limba întregii comunităţi lingvistice. Când o persoană afirmă că vorbeşte limba română înseamnă că acea persoană poate realiza înţelegerea servindu-se de limba română comună, indiferent ce dialect vorbeşte, ce profesie are, dacă ştie carte sau nu.

Limba naţională （民族语） este limba folosită de o naţiune ca mijloc de comunicare.

Limba standard （标准语） este varianta-tip a unei limbi. Ea serveşte drept model neutru faţă de variantele lingvistice cu trăsături locale, afective, expresive etc.

Limba populară （民间语言） este aspectul spontan, neelaborat al unei limbi, care se manifestă mai ales oral. Limba populară are ca ramificaţii teritoriale dialecte, subdialecte, graiuri.

Limba literară (文学语言) este aspectul elaborat şi cel mai îngrijit al unei limbi, având un sistem de norme care-i asigură unitate în spaţiu şi stabilitate în timp. Ea s-a format din limba populară şi a rămas permanent în strâns contact cu aceasta. Limba literară se perfecţionează o dată cu dezvoltarea istorică a poporului şi se generalizează pe măsura răspândirii culturii.

Limbajul (语, 用语, 语言) reprezintă un mod specific de exprimare a sentimentelor şi gândurilor în cadrul limbii comune sau naţionale, un mijloc de exprimare a *ideilor* şi a *sentimentelor prin culoare, sunete muzicale* sau un sistem de caractere şi simboluri folosit în programare. De exemplu, limbaj familiar, limbaj profesional, limbaj tehnico-ştiinţific, limbaj muzical, limbaj artistic, limbaj de programare etc.

EXERCIŢII

1. Citiţi cuvintele de mai jos (atenţie la consoane surde şi consoane sonore):

pas— bas, paie — baie, port— bord, pune — bune; când — gând, crai — grai, tâlc —târg, vacă —vagă, măcar — măgar; tac — dac, trag — drag, cânt— când, lată — ladă, tinde — dinte, treaptă — dreaptă.

2. Conjugaţi la indicativ prezent şi perfect compus verbele:

a observa, a prezenta, a privi, a oferi, a atinge, a obţine, a cădea.

3. Conjugaţi la indicativ prezent şi imperfect verbele:

a se afla, a se situa, a se numi, a se roti, a se ţine, a se vedea.

4. Puneţi la plural substantivele:

stea, miliard, ochi, bandă, diametru, volum, grad, spaţiu, instalaţie, mărime, mişcare, nevoie, număr, poziţie, disc, coadă, nucleu, gheaţă, groapă, obicei, comunitate, serviciu, impresie, sex, greşeală.

5. Subliniaţi cu o linie cuvintele compuse şi cu două linii locuţiunile din propoziţiile de mai jos.

Distanţele astronomice se măsoară în ani-lumină. Sunt de acord cu părerile tale. Mai multă băgare de seamă nu strică. I-a părut bine pentru succesele sale. Mi s-a părut că e un om de treabă. Ai un noroc nemaipomenit. Douăzeci şi patru de ore nu sunt suficiente. Binefăcătorul tău eşti tu însuţi. Vântul vine dinspre sud-est. Pe măsură ce ne îndepărtam de drum, pădurea devenea tot mai deasă. S-a ascuns în mijlocul pădurii. Binevoieşte şi semnează aici.

6. Câte părţi de vorbire are limba română? Care dintre ele sunt flexibile şi care sunt neflexibile?

7. Întregiţi următoarele propoziţii şi fraze:

Cine __________ va fi sancţionat.

Nu se ştie cine __________. Ei sunt cei care __________.

Am mulţi prieteni care __________.

El este omul acela de la care __________.

M-am întâlnit cu mamele ai căror __________.

Poţi să-mi spui de când __________?

Mă interesează cum __________. Puteţi pleca unde __________.

Nu ştim ce __________.

Mi-a spus că __________.

Ne-a anunţat să __________.

Premiul va fi acordat acelora care _________.

Te rog să transmiţi această ştire celor care _________.

Poţi alege ori _________ ori _________.

Au venit şi _________ şi _________.

8. Subliniaţi propoziţiile subiective din Text B, şi le copiaţi în caiet.

9. Subliniaţi propoziţiile predicative din Text B, şi le copiaţi în caiet.

10. Puneţi verbele dintre paranteze la forme potrivite:

_________ (a privi) munţii Carpaţi cu admiraţie.

De ce _________ (a nu o privi) pe Ana.

Ana şi Maria _________ (a se privi) cu simpatie.

Filmul _________ (a fi privit) cu interes de copii.

Elena _________ (a privi) în oglindă cu atenţie.

Fata _________ (a-şi privi) faţa în oglindă.

Ion _________ (a-şi privi) copilul cu dragoste.

El _________ (a privi) pe fereastră ca să vadă dacă vine bunica.

Stă şi _________ (a privi) la tine cu atenţie.

Ieri, colegul meu _________ (a primi) un fax de la companie.

Când eram student, _________ (a primi) deseori scrisori din România.

Vlad _________ (a nu primi) să fie ajutat de prietenii săi.

Radu _________ (a primi) astă-seară oaspeţi în camera sa.

Directorul nostru _________ (a primi) mâine pe un ziarist.

Delegaţia _________ (a fi primit) de rectorul nostru.

Propunerile acestea _________ (a nu fi primit) de toţi studenţii.

Profesorul nostru o să _________ (a cerceta) un fenomen special de limbă.

Astronomii _________ (a cerceta) planeta Venus.

Oamenii aceia __________ (a fi cercetat) de poliţie.

Această temă __________ (a fi cercetat) anul trecut de către un grup de cercetători.

Oamenii de ştiinţă __________ (a prevedea) că, în viitor, clima se va încălzi.

În condiţiile acestea, ei __________ (a nu-şi prevedea) soarta.

Fenomenul acesta __________ (a nu se putea prevedea).

11. Recitind Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

România este situată __________.

Oraşul acela se află situat __________.

Când eram copil, am fost în portul acela, numit __________.

Noaptea putem vedea cu ochiul liber steaua aceea, numită __________.

Distanţa de la Beijing __________ Tianjin este __________ circa 110 de km.

Lungimea acestui bulevard este __________ 10 km.

Omul acela este considerat __________.

Sora mea era considerată __________.

Magazinul acela e apropiat de __________.

Poşta centrală e mai depărtată de __________ decât de __________.

Oraşul Shanghai este la o depărtare de __________ km (faţă) de Beijing.

Casa mea este de __________ ori mai mare decât __________.

Drumul acesta este de trei ori mai __________ decât drumul acela.

Shanghai-ul, ca populaţie, este __________ oraş din China.

Parcul Tiantan, al doilea ca __________, este situat în partea de sud al oraşului.

Am nevoie __________ nişte cărţi în limba română.

Poţi să-mi spui __________ ai nevoie la şcoală?

Poate veni la mine mâine dimineață, fie la ora _________, fie la ora _________.

Poți să-i oferi fructe, fie _________, fie _________.

_________ a sosit prima la aeroport.

_________ au plecat primii de la bibliotecă.

Din cauza acestei greșeli, _________ a scăzut popularitatea.

A slăbit, _________ a scăzut rezistența la boală.

În acest caz, e obligatoriu să _________.

Ce se întâmplă dacă _________?

Se întâmplă adesea ca _________ să _________.

Sunt sigur că _________.

12. Citiți textele următoare și acordați atenție la formulele de salut folosite în ele:

— Bună dimineața, doamnă!

— Bună dimineața, domnule!

— Ce mai faceți?

— Bine, mulțumesc. Dar dvs.?

— Și eu bine, mulțumesc!

— Salut, Mircea!

— Servus, Dragoș! Ce mai faci?

— Bine! Dar tu, ești bine, sănătos?

— Și eu sunt bine, mulțumesc!

— Ce mai face domnul Ionescu?

— D-lui este cam bolnav.

— Îmi pare rău! Dar d-na Ionescu stă bine cu sănătatea?

— D-ei e bine, mulțumesc!

— La revedere, Mircea! Pe mâine!

— Cu bine, Dragoş! Pe mâine dimineaţă!

— Bonjur, Maria!

— Bună, George! Ce mai faci?

— Bine, mersi! Dar tu?

— Excelent!

13. Traduceţi în limba română:

(1) “他在教室吗？” “是的。”

(2) “你的朋友在图书馆吗？” “可能。”

(3) “你父亲在家吗？” “不，他在他的一个同事那儿。”

(4) “你不是演员吧？” “不，我是。”

(5) “你不渴吗？” “不，我渴死了。”

(6) “他去过月球吗？” “当然没有。”

(7) “他来了吗？” “我想是的。”

(8) “他会来吗？” “毫无疑问。”

(9) “你做作业了吗？” “你不是看见了吗？”

14. Traduceţi în limba chineză:

Ori de câte ori privim întrebători cerul în serile senine, ne minunăm（惊奇，惊讶）de strălucirea aştrilor. Dintre toţi, Luna ne este cea mai apropiată.

Ea se vede ca o minge de aur! Trebuie să ştim însă că Luna nu e de aur. Ea pare aşa din cauza razelor de soare care o luminează. Luna e un corp neluminos, ca şi Pământul. Pe Lună există nişte gropi uriaşe şi munţi ca la noi.

Să nu ne închipuim că prin munţii din Lună vom putea admira animale sălbatice sau păduri. Pe Lună nu există aşa ceva. Munţii Lunii sunt pustii（荒凉的）, cum pustie este toată Luna, din cauză că pe ea nu există aer şi apă ca la noi pe Pământ. Deci, pe Lună, nefiind aer, nu-s nici plante, nici animale.

Toate cele cunoscute astăzi despre Lună au fost aflate prin munca multor

oameni de ştiinţă. Dar omenirea nu s-a mulţumit să cunoască Luna numai de la distanţă. Visul ei a fost zborul （飞） pe Lună. Drumul spre Lună a fost deschis de navele cosmice care au poposit（停留） acolo şi au transmis fotografii ale suprafeţei Lunii. Au ajuns acolo şi primii oameni care au adus cu ei pe Pământ bucăţi din solul （土壤） lunar.

Să nu credem că oamenii vor să zboare spre Lună din simplă plăcere. Ei doresc să iasă în larg, în Univers, pentru a descoperi noi taine（秘密，奥秘） ale naturii. Oamenii vor putea zbura şi pe alte planete.

15. Răspundeţi la întrebările de mai jos:

Ce sunt stelele? Dar galaxia?

Din ce este alcătuit sistemul solar?

Ce ştiţi despre Soarele?

Ce sunt planetele?

Ce ştiţi despre Luna?

Cum arată cometele?

16. Tema pentru compoziţie: Luna.

17. Ce este limba?

18. Ce înţelegeţi prin limba comună, limba naţională, limba standard, limba populară şi limba literară?

LECŢIA 2

TEXT A

PĂMÂNTUL

Pământul, ca şi celelalte planete, are o formă sferică, puţin turtită la poli şi bombată la mijloc (la ecuator). Turtirea formei Pământului la poli şi bombarea ei la ecuator sunt atât de mici în comparaţie cu mărimea planetei, încât forma sa generală, de sferă, nu se schimbă.

Fotografiile făcute cu ocazia zborurilor cosmice dovedesc faptul că Pământul este un corp sferic, ca un glob uriaş. La eclipsele de Lună, umbra Pământului pe Lună este circulară. Deci Pământul, care are aceeaşi formă ca şi umbra lui, este sferic. Pe ţărmul mării, privind în larg, atunci când navele se apropie de ţărm, observăm mai întâi părţile de sus ale navei şi apoi din ce în ce mai mult nava în întregime. Când navele se depărtează de ţărm, întâi dispare corpul navei, apoi treptat părţile de sus ale acesteia, datorită rotunjimii Pământului. O dovadă convingătoare a adus-o expediţia lui Magellan. În urma unei călătorii de aproape trei ani pe oceane (1519 — 1522), această expediţie, pornită dintr-un port spaniol spre apus, s-a înapoiat în acelaşi loc, venind însă dinspre răsărit. Din acel moment oamenii nu s-au mai îndoit că Pământul are o formă sferică.

Datorită sfericităţii sale, Pământul este încălzit diferit. Astfel, razele Soarelui cad drept (perpendicular) în zona ecuatorului, unde

formează cu suprafaţa terestră unghiuri drepte. De aceea, în această zonă temperatura este mai ridicată. Cu cât ne îndepărtăm de ecuator, spre poli, razele Soarelui formează cu suprafaţa Pământului unghiuri din ce în ce mai ascuţite, din care cauză au putere de încălzire tot mai mică. Ca urmare, temperatura scade de la ecuator spre poli.

Mult timp oamenii au crezut că Pământul stă fix şi că în jurul său se învârtesc atât Soarele, planetele cât şi stelele.

Un mare învăţat polonez, Copernic, a demonstrat că această părere era greşită. El a dovedit că Pământul, ca şi celelalte planete din sistemul solar, are o mişcare în jurul axei sale în timp de 24 de ore, numită mişcare de rotaţie, şi o altă mişcare, în jurul Soarelui, în timp de 365 de zile şi aproape 6 ore, numită mişcare de revoluţie.

Soarele răsare, se ridică pe bolta cerească şi apune. Această mişcare a Soarelui de la răsărit spre apus este o mişcare aparentă. De asemenea, ni se pare că întreaga boltă cerească se roteşte lent, deoarece în timpul nopţilor senine stelele răsar şi apun la orizont. Aceste mişcări, aparente, ale aştrilor se datorează faptului că noi nu simţim mişcarea de rotaţie a Pământului, şi avem impresia că stăm pe loc. La fel ni se pare când mergem cu trenul, că stâlpii, copacii şi casele pe care le vedem, aleargă în sens invers, faţă de direcţia în care merge trenul.

Mişcarea Pământului în jurul axei sale, de la vest la est, în timp de 24 de ore, se numeşte mişcare de rotaţie. Viteza mişcării de rotaţie este de 30 km pe secundă.

Principalele urmări ale mişcării de rotaţie sunt succesiunea zilelor şi a nopţilor, turtirea Pământului la cei doi poli şi bombarea lui la ecuator, variaţia temperaturii, variaţia orei pe Glob.

O altă mişcare a Pământului se face în jurul Soarelui în timp

de un an (tot de la vest la est). Această mişcare se numeşte mişcare de revoluţie.

Drumul parcurs de Pământ în jurul Soarelui are o formă eliptică, şi se numeşte orbită. Viteza Pământului pe orbită, în cursul mişcării de revoluţie, este de 30 km pe secundă. În mişcarea sa de revoluţie Pământul parcurge un drum în spaţiu în timp de 365 de zile şi aproape 6 ore. Din cauza acestor 6 ore, din 4 în 4 ani se adaugă lunii februarie o zi pentru a nu se produce decalarea datelor calendaristice. Atunci, anul se numeşte an bisect.

Deci Pământul se roteşte în jurul axei sale, care este înclinată, şi totodată pe orbită, în jurul Soarelui. De aceea Soarele nu răsare şi nici nu apune în fiecare zi în acelaşi punct al orizontului. La amiază, vara, Soarele se află pe cer aproape deasupra capului, dar iarna se ridică mai puţin deasupra orizontului.

Urmările mişcării de revoluţie sunt: formarea anotimpurilor, durata inegală a zilelor şi a nopţilor în cursul anului, încălzirea inegală a suprafeţei Pământului în funcţie de anotimp, zonele de căldură.

Pentru a avea imaginea planetei noastre în adevărata sa formă naturală, se foloseşte ca mijloc de reprezentare a acesteia globul geografic. Pe globul geografic este trasată o reţea de cercuri, care ajută la orientarea pe glob: paralelele şi meridianele.

Axa Pământului este linia imaginară care trece prin centrul său, de la nord la sud, şi în jurul căreia se învârteşte Pământul.

Polii Pământului reprezintă două puncte imaginare şi opuse, situate acolo unde axa ar străpunge suprafaţa acestuia. Axa Pământului este îndreptată spre Steaua Polară. Polul dinspre Steaua Polară se numeşte Polul Nord, iar cel opus, Polul Sud.

Ecuatorul este cercul imaginar situat în mijlocul suprafeţei

Pământului, la distanţa egală între cei doi poli. El împarte Pământul în două jumătăţi, numite emisfere: emisfera nordică şi emisfera sudică.

Paralelele sunt cercurile imaginare de pe suprafaţa Pământului, paralele cu ecuatorul.

Meridianele sunt semicercuri care unesc cei doi poli ai Pământului. Meridianul care trece prin apropierea Londrei (Greenwich) este socotit primul meridian. De la el începe numărătoarea meridianelor spre vest şi est.

Poziţia unei localităţi pe Glob se exprimă prin distanţa ei faţă de ecuator şi de primul meridian. Aceste distanţe se dau în grade, nu în kilometri. Ca să aflăm poziţia unui loc pe suprafaţa Globului, trebuie să ştim latitudinea şi longitudinea acestui loc. Latitudinea este distanţa, măsurată în grade, de la ecuator în direcţia Polului Nord sau de la ecuator în direcţia Polului Sud. Latitudinea este nordică, dacă distanţele sunt măsurate la nord de ecuator, sau este sudică, dacă distanţele se află la sud de ecuator. Longitudinea este distanţa măsurată în grade, de la primul meridian spre est sau spre vest. Deci, distanţele măsurate la este de primul meridian au longitudine estică, iar cele de la vest de primul meridian au longitudine vestică. Longitudinea şi latitudinea, luate împreună, se numesc coordonate geografice. Cu ajutorul coordonatelor geografice putem determina, pe globurile geografice sau pe hărţi, poziţia geografică a unei localităţi, a unei ţări, a unui continent sau poziţia (la un moment dat) a unei nave, a bancurilor de peşti etc. Astfel, România este situată în emisfera nordică şi la răsărit de meridianul 0 (zero). Pe teritoriul României se intersectează paralela 45° latitudine nordică cu meridianul 25° longitudine estică.

VOCABULAR

turtit, *adj.* 扁的，压扁的
pol, -i, *s.m.* 极；极点
bombat, *adj.* 凸起的，隆起的
ecuator, *s.n.* 赤道
turtire, -i, *s.f.* 扁，压扁
bombare, -ări, *s.f.* 凸起，隆起
comparaţie, -ii, *s.f.* 比较
sferă, -e, *s.f.* 球状体；范围，领域
a dovedi, -esc *v.t.* 证明
glob, -uri, *s.n.* 球；球体
ţărm, -uri, *s.n.* 岸
a se depărta, -ez *v..r* 离开，远离
treptat, *adj.* 逐渐的，逐步的
rotunjime, -i, *s.f.* 圆；圆形
dovadă, dovezi *s.f.* 证据，证明
convingător, *adj.* 有说服力的，令人信服的
expediţie, -ii, *s.f.* 探险，考察
apus, -uri, *s.n.* 西，西方
răsărit, -uri, *s.n.* 东，东方
a se îndoi, -esc *v.r.* 怀疑
sfericitate, -ăţi, *s.f.*球状，球形
drept, *adj.* 直的；直接的；公正的
perpendicular, *adj.* 垂直的
zonă, -e, *s.f.* 区，地区，地域
terestru, *adj.* 地球的；陆地的
unghi, -uri, *s.n.* 角；角度
a se îndepărta, -ez, *v.r.* 远离，离开
ascuţit, *adj.* 锋利的；尖锐的
a scădea, *v.i.* 降低，缩减
a demonstra, -ez, *v.t.* 证明；证实；论证
rotaţie, -ii, *s.f.* 旋转，回转
mişcare, -ări, *s.f.* 运动
revoluţie, -ii, *s.f.* 革命；（天体）公转
aparent, *adj.* 表面的，表象的
mişcare aparentă （天体的）视运动
lent, *adj.* 缓慢的，徐缓的
orizont, -uri, *s.n.* 地平线，天际；眼界
astru, aştri, *s.m.* 星球
a se datora, *-ez* 由于，归功于
stâlp, -i, *s.m.* 柱，桩
sens, -uri, *s.n.* 方向，指向；意思
urmare, -ări, *s.f.* 后果，结果
succesiune, -i, *s.f.* 连续，接续
variaţie, -ii, *s.f.* 变化，变更
eliptic, *adj.* 椭圆形的
a adăuga, *v.t.* 增，添加，补充

decal<u>a</u>re, -ări, *s.f.* 差距，位移
calendar<u>i</u>stic, *adj.* 历法的，日历的
înclin<u>a</u>t, *adj.* 倾斜的
dur<u>a</u>tă, -e, *s.f.* 持续时间，期间
ineg<u>a</u>l, *adj.* 不相等的；不平等的
natur<u>a</u>l, *adj.* 自然的；天然的
a trasa, -ez *v.t.* 划（线）；制定
im<u>a</u>gine, -i, *s.f.* 图象；形象
reţe<u>a</u>, reţele, *s.f.* 网，网络
orient<u>a</u>re, -ări, *s.f.* 方向;方针
paral<u>e</u>lă, -e, *s.f.* 纬线；平行线
meridi<u>a</u>n, -e, *s.n.* 经线，子午线
imagin<u>a</u>r, *adj.* 假想的，虚构的
a străp<u>u</u>nge, *v.t.* 穿透，穿过
a îndrepta, *v.t.* 指向；使走向
emisf<u>e</u>ră, -e, *s.f.* 半球
n<u>o</u>rdic, *adj.* 北方的
s<u>u</u>dic, *adj.* 南方的
semic<u>e</u>rc, -uri, *s.n.* 半圆；半环状

a uni, -esc *v.t.* 结合；联合；团结
numărăto<u>a</u>re, -tori, *s.f.* 数数，记数
localit<u>a</u>te, -ăţi, *s.f.* 地方；居民点
latit<u>u</u>dine, -i, *s.f.* 纬度
longit<u>u</u>dine, -i, *s.f.* 经度
a măsura, măsor *v.t.* 量，测量，量尺寸
<u>e</u>stic, *adj.* 东方的，东部的
v<u>e</u>stic, *adj.* 西方的，西部的
coordon<u>a</u>tă, -e, *s.f.* 坐标
geogr<u>a</u>fic, *adj.* 地理的
a determina, *v.t.* 决定；确定
contin<u>e</u>nt, -e, *s.n.* 大陆
banc, -uri, *s.n.* 滩，沙洲；鱼群
terit<u>o</u>riu, -ii, *s.n.* 领土
a se intersecta, -ez, *v.r.* 相交，交叉
circul<u>a</u>r, *adj.* 圆形的；环形的
an bisect　闰年
glob geografic　地球仪

NOTE

1. Fernando de Magellan (1480 — 1521), navigator portughez. În căutarea unui drum prin vest spre insulele Moluce, a întreprins prima călătorie în jurul Pământului.

2. Nicolaus Copernicus (Copernic) (1473 — 1543), astronom polonez. A elaborat şi a fundamentat ştiinţific concepţia heliocentrică, potrivit căreia Soarele se află în centrul universului, iar Pământul împreună cu celelalte planete se rotesc în jurul acestuia.

TEXT B

FORMULE DE SALUT

Există diferite moduri de a saluta. Poţi să-i adresezi unui om pe care îl cunoşti din vedere un salut prin înclinarea capului, fără să pronunţi nici un cuvânt. Dacă întâlneşti rude, prieteni sau cunoştinţe apropiate, vei schimba un "Bună ziua" chiar dacă nu te opreşti pentru a face conversaţie. În schimb, dacă întâlnim alte persoane, la formula obişnuită "Bună ziua!" sau "Bună seara!" adăugăm obligatoriu "Doamnă" sau "Domnule". Nu este însă necesar să spunem numele persoanei pe care o întâlnim. Astfel, nu vom spune în nici un caz: "Bună ziua, domnule Popescu!". Situaţia se schimbă dacă este vorba despre un director al unei mari uzine sau despre un ofiţer. Aceştia se pot adresa subalternilor pronunţându-le numele şi asta va echivala cu un compliment.

Aşadar la întâlnire, este bine să spunem "Bună ziua, doamnă!" sau "Bună ziua, domnule!". Vom evita formulele de tipul "Hello!" sau "Ciao!", permise doar adolescenţilor. Dar în Ardeal vom spune cu plăcere "Servus!".

Când ne despărţim de cineva, formulele de salut sunt: "La revedere!", "Bună ziua!", "Noapte bună!", şi nu "Pa, pa!" sau "Te pupic!".

Ne strângem mâinile când ne oprim să stăm puţin de vorbă. Aceasta este o formă de salut care datează din antichitate. Să saluţi pe cineva strângându-i mâna este un semn de mare stimă. În acest caz, cel care întinde mâna primul este doamna, persoana mai în vârstă sau superiorul. Se întâmplă ca din grabă sau din necunoaşterea acestei reguli, tânărul să fie primul care întinde mâna.

Să refuzi o mână întinsă este o ofensă gravă sau o neglijenţă de neiertat. Cel mai ocupat dintre oamenii de stat nu are voie să refuze să strângă mâna unui solicitant. Pentru a strânge mâna cuiva, e bine să te înclini puţin şi să-ţi priveşti interlocutorul în faţă. Un bărbat se va ridica pentru a strânge mâna cuiva. Doamnele nu trebuie să se ridice decât pentru a da mâna unei persoane mai în vârstă sau uneia pe care vor s-o onoreze în mod special. Mâna pe care o strângem este în mod tradiţional dreapta. Uzanţa aceasta datează din timpurile când în mâna dreaptă ţineai o armă, iar dacă întindeai mâna goală înseamnă că doreai pace.

Strângerea mâinii poate însemna şi altceva decât salutul. Se strânge mâna şi pentru a marca încheierea unei afaceri, pentru a sublinia condoleanţele, felicitările, o mulţumire sau scuză.

Ce trebuie să ştim despre sărutatul mâinii? În general, femeilor li se sărută mâna în casă, mai rar în aer liber sau pe stradă. Cum se sărută mâna? Doamna întinde mâna spre domnul care o salută. Domnul se apleacă uşor pentru a o atinge cu buzele sau se preface că o atinge.

Este larg răspândit obiceiul ca două persoane care se întâlnesc se sărută pe ambii obraji. În plină stradă acest lucru nu lasă o impresie bună, dar la gară sau la aeroport nu şochează pe nimeni. Din punctul de vedere al bunei cuviinţe, sărutul şi îmbrăţişarea pe stradă sau în public nu sunt recomandabile.

VOCABULAR

obişnuit, *adj.* 通常的；习惯（性）的；普遍的

ofiţer, -i, *s.m.* 军官

subaltern, -i, *s.m.* 下级、下属

a echivala, -ez, *v.i.* 与…相等、与…等同

compliment, -e, *s.n.* 恭维语、赞语；问候

formulă, -e, *s.f.* 公式；客套语；套话

adolescent, -ţi, *s.m.* 少年

a strânge, *v.t.* 使紧；系紧；握紧；拉紧

a data, -ez, *v.i.* 始于；属于（某一时期）

stimă, -e, *s.f.* 尊敬，尊重

a întinde, *v.t.* 展开；拉直；伸，伸出

ofensă, -e, *s.f.* 冒犯；侮辱

neglijenţă, -e, *s.f.* 疏忽，粗心大意

solicitant, -ţi, *s.m.* 申请人；求见者

interlocutor, -i, *s.m.* 对话人

a onora, -ez, *v.t.* 敬重，尊敬

a zdrobi, -esc, *v.t.* 击碎；打烂

a apuca, *v.t.* 抓，捉，揪，夺，拿

uzanţă, -e, *s.f.* 惯例；习惯

a marca, -chez, *v.t.* 作记号；标志

a încheia, *v.t.* 结束，完成；缔结，签定

condoleanţe, *s.f., pl.* 吊唁，哀悼

a se apleca, *v.r.* 弯；躬身

a se preface, *v.r.* 假装，装做

a şoca, -chez, *v.t.* 使惊讶；引起反感

cuviinţă, -e, *s.f.* 礼节，礼仪

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. în comparaţie cu ..., *expr.* 与…相比较

Această maşină e scumpă în comparaţie cu a mea.

În comparaţie cu parcul acela, mi se pare că acesta e mai mare.

2. cu ocazia ..., *loc. prep.* 于…时机；借…机会

Cu ocazia şedinţei care a avut loc săptămâna trecută, am putut să-l întâlnesc la Beijing.

Vreau să-ţi arăt pozele făcute cu ocazia excursiei în sudul Chinei.

3. în larg, *loc. adv.* 出海，海上；在广阔领域

Nava, pornită dintr-un port, se îndepărtează în larg.

Era un vânt puternic în larg.

4. datorită, *prep.* 由于；鉴于

Datorită ajutorului acordat de voi, am putut să-mi îndeplinesc sarcina.

Renunţ la această călătorie datorită faptului că nu m-am pregătit bine.

5. în urma ..., *loc. prep.* 在…之后；通过；由于

În urma studiului perseverent, am reuşit la examen.

Au ajuns la înţelegere în urma unor discuţii aprinse.

6. din care cauză, *loc. prep* 由于上述原因

A plouat trei zile şi trei nopţi, din care cauză zidul a căzut.

A pierdut cheia, din care cauză n-a putut porni maşina.

7. a datora (a datori), *v.t., v.r.* 欠；蒙恩，感激；归功；由于

Îi datorez o sumă de bani.

El datorează bani la bancă.

Copiii îi datoresc acestui om viaţa tatălui lor.

Succesele obţinute de noi se datorează îndrumării juste de către profesori.

Putem spune că toate realizările economice se datoresc faptului că în ultimii ani sunt aplicate în ţară reforma şi deschiderea.

8. a sta pe loc, *loc. vb.* 原地不动，就地停住

Am primit ordinul să stăm pe loc.

Când mă vede, stă imediat pe loc.

9. în cursul..., *loc. prep.* 在…期间

Am fost la bunici în cursul vacanţei de vară.

A vizitat câteva muzee renumite în cursul excursiei.

10. în funcţie de, *loc. prep.* 依据，按照；取决于

Vă dau sarcina în funcţie de capacitatea fiecăruia.

Vom lua măsuri necesare în funcţie de împrejurări.

11. a ajuta (la), *v.i.* 有助于

Vorbele tale nu ajută la nimic.

Dicţionarul acesta ajută la însuşirea limbii române.

12. la sud (nord) de..., *loc. prep.* 在...的南（北）面

La sud de oraş este o autostradă.

Poşta se află la vest de universitatea noastră.

13. din vedere, *loc. adv.* 看上去

Nu ştiu cum se numeşte, îl cunosc doar din vedere.

Poţi identifica din vedere aceste flori.

14. din grabă, *loc. adv.* 匆忙，仓促

Din grabă, am uitat servieta în maşină.

A ales din grabă o cămaşă nu prea bună.

15. a (se) feri, *v.t., v.r.*（使）避免，（使）躲开

Mama îl fereşte pe Ionel de răceală.

Şi-a ferit copilul de gripă.

Fereşte mobila de lovituri!

Maşina s-a ferit de accidente.

S-a ferit să nu cadă în apă.

S-au ferit unii de alţii.

16. a (se) adresa, *v.t., v.r.* 致；呼吁；对...讲话，搭话

I-am adresat o scrisoare Mariei.

Cererea a fost adresată decanatului de către studenţi.

Şi-a adresat plângerea poliţiei.

Preşedintele republicii se adresează întregului popor.

Ne adresăm unii altora.

17. a (se) despărţi, *v.t., v.r.* 分开，分离；分手

Despart camera de zi de hol printr-un paravan.

Şi-a despărţit curtea de grădină printr-un gard.

L-au despărţit pe el de prieteni.

M-am despărţit de Vlad la ora 11.

Ajungând la farmacie, Dana şi Anca s-au despărţit.

18. a se preface, *v.r.* 假装，装做

El se preface foarte bine.

Ionel s-a prefăcut că se simte rău.

II. VOCALA "E"

罗语中的元音 e 有四种读音，即： e, ie, e̯ 和 i̭ 。

1. 在人称代词 eu / el / ei / ele 中，词首字母 e 读作 ie 。如： eu 读作 ieu, el 读作 iel, ei 读作 iei, ele 读作 iele 。

2. 在动词 a fi 的时态变化形式中，词首字母 e 读作 ie 。如： eşti 读作 ieşti, este 读作 ieste, e 读作 ie, eram 读作 ieram, erai 读作 ierai, eraţi 读作 ieraţi 。

3. 在上行二合元音 ea / eo 中，如果字母 e 不在音节之首，则 e 读作 ḙ 。如： mea, prea, stea, marea, cartea, vreo, deodată, câteodată 。

4. 在上行二合元音 ea / eo 中，如果字母 e 位于音节之首，则 e 读作 i̭ 。如： ea 读作 ia, aceea 读作 aceia, coreean 读作 coreian, insinuează 读作 insinuiază 。

5. 其余情况，字母 e 一律读作 e 。如： elev, eră, lemn, repede, limpede, revedere 等。

III. ARTICOLUL (1)

冠词限定名词，说明表述人对于相关人或物的熟悉程度。它没有饱满的词义。词形根据具体情况产生性、数、格的变化。

冠词有四种，即：不定冠词、定冠词、物主（属格）冠词和指示（形容）冠词。

一、不定冠词 (Articolul nehotărât)

不定冠词涉及的限定对象属不确指范围，即类别中的某个或某些人或物。如： *un* om, *o* femeie, *nişte* scaune 。这里强调的是泛指的“人”、“女人”和“椅子”，而不是别的什么生物或物品。数的概念也相当模糊，仅限于“单体”或“某些”。

由于词形的雷同，un 和 o 很可能同数词 un / o 与不定形容词 un / o 相混淆。实际应用时，可以根据语境和对照加以区别，即不定冠词 un / o 与 nişte 相呼应，数词 un / o 与 doi / trei 等相呼应，不定形容词 un / o 与 unii / unele 相呼应。

正常情况下，不定冠词限定名词，但也有例外。如果它限定其他词类的单词或词组，可以使该词或词组名词化。例如：

Mi-a făcut *un bine.*

Băiatul acesta este *un pierde-vară.*

Mai bine cu *un deştept* la pagubă decât *cu un prost* la câştig.

不定冠词限定名词时，应与相关名词保持性、数的一致。un 用于阳、中性单数名词，o 用于阴性单数名词，nişte 用于阳、阴、中性复数名词。

如果 nişte 后面的名词表达物质或总体概念，这类名词可以不必变为复数。例如：nişte *zahăr,* nişte *mazăre,* nişte *peşte,* nişte *brânză,* nişte *lapte,* nişte *apă,* nişte *lemn,* nişte *cărbune,* nişte *vopsea* 等等。

二、定冠词（Articolul hotărât）

1. 定冠词限定名词，表示限定对象是：

1）已知的

În sala de curs este un student. *Studentul* citeşte.

Lângă calorifer se află o masă. *Masa* este nouă.

Acolo sunt nişte câini. *Câinii* vin spre mine.

2）熟悉的

A răsărit *luna.*

Soarele încălzeşte.

Mama spală rufe.

3）语言环境特指的

Locuieşte în *blocul* nr. 3, *scara* A.

Mergem la *familia* Popescu.

Teritoriul Chinei este imens.

Constanţa este aşezat pe *malul* Mării Negre.

2. 定冠词标志名词的性、数、格时，表达语法含义。例如：

omul — oamenii — omului — oamenilor;

casa — casele — casei — caselor

3. 定冠词位于名词之后，并与其融为一体。但是 lui 用于男性姓名或个别女性姓名时，它的位置是在姓名之前，例如： *lui* Mihai, *lui* Popescu, *lui* Carmen, *lui* Jeni 。在俗语和民间语中，这一用法也扩展到普通名词（Te spun *lui* tata. / I-am dat-o *lui* soră-mea.）。这种现象是不规范的，不应提倡。

4. 定冠词可以使：

1）形容词或副词名词化

Prostul întâi vorbeşte ş-apoi se gândeşte.

Chiar şi *înţelepţii* se smintesc câteodată.

Leneşul mai mult aleargă.

Binele nu se uită.

2）副词变成介词

Merg *înaintea* lor.

Înapoia grădinii este o potecă.

În jurul şcolii s-au înălţat noi clădiri.

3）名词变成副词

Ziua ninge, *noaptea* ninge, *dimineaţa* ninge iară.

Duminica toate magazinele sunt închise.

Ziarul acesta apare *joia*.

5. 在形容词 + 名词的结构中，如果需要定冠，定冠词加在形容词词尾，替代名词进行变化。例如： înaltul copac — înalţii copaci — înaltului copac — înalţilor copaci; înalta casă — înaltele case — înaltei case — înaltelor case 。

IV. VERBUL COPULATIV "A FI" ŞI ARTICOLUL NEHOTĂRÂT

在系动词 a fi 后面如何使用不定冠词，涉及到一些细微问题。

1. 如果表语名词用于本义或表示职业，表语前面不必加不定冠词。例如：

Eu sunt *student.* (Nu: Eu sunt un student.)

El este *medic.* (Nu: El este un medic.)

Ei sunt *profesori.* (Nu: Ei sunt nişte profesori.)

Scrierile sale sunt *poezii şi piese* de teatru. (Nu: Scrierile sale sunt nişte poezii şi piese de teatru.)

2. 如果表语名词用于转义，则必须加不定冠词，例如：

El e *un câine!*

El e *un porc!*

El e *un măcelar!* （指庸医）

El e *un birjar!* （指满嘴脏话的人）

3. 如果表语形容词是贬义词，不加不定冠词指本义，加不定冠词指转义，而且更增加贬义的色彩。例如：

Este *prost.* （他是白痴。） / Este *un prost.* （他是个笨蛋。）

Este *nepriceput.* / Este *un nepriceput.*

Sunt fricoşi. / Sunt *nişte fricoşi.*

4. 如果表语形容词是褒义词，加不定冠词不是增加褒义，而是使之趋向含有讽刺意味的贬义。例如：

Eşti *un deştept.* (= Eşti un prost.)

Eşti *un curajos.* (= Eşti un fricos.)

V. SINTAXA (2)

表述中各种句子成分的相互关系 (Relaţii ale diferitelor părţi de propoziţie în enunţ)

表述的目的在于沟通，因此各组成部分必须按照规则有序排列，通

过相互依托和制约，即通过各种句子成分之间的关系完成表述。例如：

1. 主谓关系（主语、谓语都可以是从句）：

Nevoia *frânge* fierul.（动词性谓语）

Leneşul *e frate* cu cerşetorul.（名词性谓语）

Foamea *e cel mai bun bucătar.*（名词性谓语）

Cine seamănă cu lacrimi culege cu bucurii.（主语从句）

Cine e întâi la masă e ultimul la lucru.（主语从句）

Ceea ce ştiu *este că n-a plecat în Franţa.*（谓语从句）

2. 从属关系（含名词与定语之间的关系，动词、叹词、形容词或副词与宾语、状语之间的关系。定语、宾语、状语都可以是从句）：

Mâţa *blândă* zgârie rău.（定语）

Din coadă *de câine* nu faci sită *de mătase.*（定语）

Fiecare *din noi* pe-ale lui le ştie.（定语）

Sunt *cinci* degete la o mână şi nu seamănă unul cu altul.（定语）

Câinele *care latră* nu muşcă.（定语从句）

Nu dorm toţi *câţi au ochii închişi.*（定语从句）

Vai *de copiii* care sunt fără părinţi.（宾语）

Uşa deschisă *pe oricine* primeşte.（宾语）

Nu faceţi *ce fac eu,* ci faceţi *ce zic eu.*（宾语从句）

Vai *de cel ce strigă la urechea celui surd.*（宾语从句）

Hai *la bibliotecă!*（状语）

E albă *ca zăpada.*（状语）

Până se găteşte, soarele apune.（状语从句）

E rece *cum e gheaţa.*（状语从句）

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

LIMBA ROMÂNĂ

Limba română (ca şi italiana, franceza, spaniola, portugheza) este o limbă de origine latină. Limbile acestea moderne care au provenit din limba latină se numesc limbi romanice. Deci limba română face parte din familia limbilor romanice.

În anul 106 Imperiul Roman a cucerit Dacia. De atunci limba latină a fost treptat adoptată de către populaţia autohtonă. Din daci şi romani s-a format poporul român. Aşadar limba română s-a dezvoltat din limba latină populară, vorbită pe teritoriul vechii Dacii. În cursul evoluţiei, limba română a suferit diverse influenţe din partea unor limbi vorbite de popoarele vecine cu care românii au avut relaţii de-a lungul istoriei, aşa sunt limbile slave, turca, greaca. Începând din secolul al XIX-lea, în perioada modernă, se manifestă influenţa limbilor romanice şi a altor limbi. Toate aceste influenţe externe nu au afectat structura gramaticală a limbii române, care a rămas fundamental latină. Vocabularul este socotit drept partea cea mai mobilă a unei limbi, totuşi în limba română contemporană predomină cuvintele moştenite din latină şi derivatele acestora.

Latinitatea limbii române a fost deseori demonstrată de către cărturarii români din secolele trecute (Grigore Ureche, Miron Costin, Dimitrie Cantemir, învăţaţii Şcolii Ardelene) sau de către cei din timpurile moderne (B.P.Hasdeu, Al. Philippide, Ovid Densusianu). Academicianul Alexandru Rosetti a spus: "Limba română este limba latină vorbită în mod neîntrerupt în partea orientală a Imperiului Roman, cuprinzând provinciile dunărene romanizate, din momentul pătrunderii limbii latine în aceste provincii şi până în zilele noastre".

EXERCIŢII

1. Citiţi următoarele propoziţii (atenţie la vocala "e"):

El este un elev excelent. Ea este o poetă talentată. Ei erau în parcul Herăstrău. Ele merg la aeroport. Eu sunt profesor de matematică. Cartea aceea e pe masă. Fata aceea este coreeană. E ora şapte, mi-e foame.

2. Puneţi la plural după modelul "un student— doi studenţi, o studentă — două studente" substantaivele:

parte, dovadă, ocean, suprafaţă, noapte, astru, stea, amiază, reţea, mână, numărătoare, obraz.

3. Conjugaţi la indicativ prezent şi perfect compus verbele:

a se apropia, a se depărta, a se despărţi, a se înapoia, a se îndoi, a se simţi, a se măsura, a se situa, a se apleca.

4. Articulaţi cu articolul nehotărât substantivele de mai jos:

(1) Model: *un om —(al, a, ai, ale) unui om — nişte oameni —(al, a, ai, ale) unor oameni*

copil, unchi, fiu, perete, carte, stea, basma, casă, zi, femeie, lecţie, cafea, scaun, tablou, teatru, nume, unghi, studiu.

(2) Model: *omul —(al, a, ai, ale) omului — oamenii —(al, a, ai, ale) oamenilor*

5. Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:

Vrea să __________ (a schimba) locul cu mine.

Ieri __________ (a schimba) o sută de dolari în yuani.

Sora mea __________ (a schimba) bluza cu una mai mică.

Boala __________ (a-l schimba) mult pe Ion.

După baie, mama __________ (a o schimba) pe Ancuţa.

O să __________ (a le schimba) copiilor camera.

Cineva __________ (a-mi schimba) pantofii.

Doina __________ (a-şi schimba) numărul de telefon.

Vremea __________ (a se schimba) brusc.

Vreau să __________ (a mi se schimba) rufele.

După trei luni, vinul __________ (a se schimba) în oţet.

Culoarea frunzelor __________ (a se schimba) din verde în galben.

Mărfurile cumpărate __________ (a nu se schimba).

Cum poţi __________ (a dovedi) vorbele tale?

Problema aceasta rămâne să __________ (a fi dovedit).

Nu poţi să __________ (a dovedi) că ai dreptate.

Profesorul i-__________ (a dovedi) că a greşit.

Fapta lui __________ (a fi dovedit) de către colegi.

Nu peste mult, adevărul acesta __________ (a se dovedi).

El __________ (a-şi dovedi) capacitatea prin muncă.

I __________ (a se dovedi) că n-a spus adevărul.

Mihai __________ (a se dovedi) un bun inginer.

Fiul meu vrea să __________ (a depărta) scaunul de perete.

Tata __________ (a depărta) cuierul de uşă.

Dulapurile __________ (a fi depărtat) de fratele meu.

Simt că cineva se apropie de mine, şi __________ (a-şi depărta) cartea de ochi ca să văd cine e.

Iese afară şi __________ (a se depărta) de casă.

Din cauza certurilor, eu __________ (a se depărta) de unchiul meu.

La examenul de limba chineză, Xiao Liu __________ (a se depărta) de subiect.

În pădure, noi __________ (a se depărta) unii de alţii.

Soarele __________ (a încălzi) Pământul.

Ceaiul __________ (a fi încălzit) de mine.

Sora îmi __________ (a încălzi) supa.

Gimnastica __________ (a-l încălzi) pe Gabriel.

Timpul __________ (a se încălzi).

Pisica __________ (a se încălzi) la soare.

Înainte de începerea meciului, sportivii __________ (a se încălzi) 15 minute.

Fierul __________ (a se încălzi) deja la 700 °C.

Acest aparat __________ (a măsura) temperatura apei.

El o să __________ (a măsura) suprafaţa apartamentului.

Vânzătorul mi- __________ (a măsura) stofa.

Vecinul meu __________ (a-şi măsura) grădina.

Bolnavului i __________ (a se măsura) cantitatea de zahăr din sânge.

Nu-l cunosc şi îl __________ (a măsura) din cap până în picioare.

Are obiceiul de __________ (a-şi măsura) vorbele înainte de a spune ceva.

Nu poţi să __________ (a se măsura) cu mine.

6. Găsiţi propoziţiile subordonate atributive din Text A şi Text B, şi le copiaţi în caiet.

7. Găsiţi propoziţiile completive directe din Text A, şi le treceţi în caiet.

8. Găsiţi propoziţiile completive indirecte din Text A, şi le treceţi în caiet.

9. Recitind Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

Această __________ este puţin bombată la mijloc.

Pe masă se află un creion puţin ascuţit la __________.

__________ are o formă sferică, __________ are o formă pătrată, iar oul are o formă __________.

Mă îndoiesc că __________.

N-ar trebui să te îndoieşti despre __________.

Unghiul __________ are 90 de grade.

Unghiul drept este mai mare decât unghiul __________.

Copiii se învârtesc în jurul __________.

Ziaristul acela este anunţat să părăsească China în timp de __________.

Ni se pare că __________.

Avem impresia că __________.

El vine aici o __________ pe săptămână.

Medicamentul acesta se ia __________ trei __________ pe zi.

Viteza maşinii este __________ 80 km pe oră.

Roata se învârteşte __________ 300 rotaţii pe minut.

Avionul zboară deasupra __________.

Am trecut o dată prin apropierea __________.

Eroul acela trăieşte în mijlocul __________.

Distanţele dintre oraşe se dau __________ kilometri.

Temperatura se dă __________ grade.

Suprafaţa unei ţări se măsoară în __________.

Dacă este vorba despre __________, nu voi veni.

Fapta ta echivalează __________ încălcarea legii.

Se spune că circa 8,20 yuani echivalează cu un dolar american.

Este bine să __________ decât să __________.

Intrarea în sală este permisă doar __________.

Zidul chinezesc datează din __________.

Nu aveţi voie să __________.

Nu trebuie să părăsiţi sala de curs decât pentru __________.

Nu mănânc decât __________.

Mama mă sărută pe __________.

A plecat fără să __________.

Chiar dacă va ploua, vom __________.

Nu este necesar să __________.

Pentru această problemă, puteţi să vă adresaţi __________.

Este bine ca __________ să __________.

Când eşti bolnav, este bine să eviţi să __________.

A da din cap înseamnă că __________.

10. Cum deosebiţi articolele nehotărâte "un" şi "o" de numeralele "un" şi "o"? Daţi două exemple.

11. Ce funcţii are articolul hotărât? Daţi pentru fiecare caz câte un exemplu.

12. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea articolului):

(1) 桌子上有支铅笔。

(2) 书柜里有些外文书。

(3) 他为我们做了件好事。

(4) 我在咖啡里加了些糖和牛奶。

(5) 他为我买了些油漆。

(6) 冬季，太阳 5:30 落山。

(7) 他住在 2 号楼甲门 503 室。

(8) 我给母亲买了一台洗衣机。

(9) 他很聪明，但是个胆小鬼。

13. Citiţi dialogurile de mai jos (atenţie la substantivele nearticulate, articolele nehotărâte şi articolele hotărâte):

— Ce este lângă uşă?

— Un scaun.

— Scaunul e lângă uşă?

— Fără îndoială, scaunul e lângă uşă.

— În bucătărie este o masă?

— Într-adevăr, acolo este o masă.

— Masa e de lemn?

— Sigur, masa e de lemn.

— Câţi studenţi sunt în bibliotecă?

— În bibliotecă este, probabil, un student.

— N-ai dreptate. În bibliotecă sunt 30 de studenţi.

— Unde e profesorul?

— Profesorul e la catedră.

— Sigur?

— Sigur, profesorul e acolo.

14. Traduceţi în limba chineză:

Moş(老人) Anotimp ieşi afară şi începu să-şi scuture (抖动) mâneca (衣袖) . Din mâneca lui zburau păsări. Fiecare pasăre cu numele ei. Când scutură moşul mâneca întâia oară şi-au zburat primele trei păsări, suflă (吹) un vânt puternic cu frig şi ger.

Când Moş Anotimp făcu semn a doua oară, au zburat alte trei păsări. Zăpada a început să se topească şi pe câmpuri să se ivească florile.

Când făcu semnul a treia oară, au zburat iarăşi trei păsări. Se făcu cald, foarte cald. Ţăranii au început să culeagă (收割) grâul.

Făcu semn bătrânul Anotimp a patra oară şi-au zburat alte trei păsări. A început să sufle un vânt rece, să plouă des şi să se lase ceaţa.

Şi ce păsări minunate! Fiecare pasăre avea câte patru aripi. Fiecare aripă câte şapte pene （羽毛）şi fiecare pană câte un nume. O jumătate de pană era albă, altă jumătate neagră. Când pasărea bătea din aripi o dată, se făcea lumină. Când bătea încă o dată, se făcea întuneric.

15. Răspundeţi:

Ce formă are Pământul?

Cum dovediţi că Pământul este un corp sferic?

Care sunt urmări ale mişcării de revoluţie a Pământului?

Unde este situată China pe Pământ?

16. Descrieţi Pământul nostru.

17. Faceţi o scurtă prezentare asupra limbii române.

LECŢIA 3

TEXT A

HIDROSFERA

Apa este răspândită pe planeta noastră în mări, oceane, râuri şi scoarţa Pământului. În regiunile reci, apa se găseşte sub formă de zăpadă şi gheaţă. Ea se află şi în atmosferă sub formă de vapori.

Sub formă de vapori, apa se ridică până la 10-15 km în atmosferă şi se întâlneşte până la peste 20 km în adâncime în scoarţa Pământului.

Aflată sub diferite forme, apa înconjură planeta noastră ca o pătură neîntreruptă. Acestui înveliş planetar al apei i s-a dat numele de hidrosferă.

Apele oceanice ocupă o întindere mult mai mare decât uscatul. Ele formează Oceanul Planetar, care este format din oceanele: Pacific, Atlantic, Indian şi Arctic.

Oceanul Pacific este cel mai mare dintre oceane, având cam 180 milioane km^2 (kilometri pătraţi). El reprezintă aproape jumătate din întinderea Oceanului Planetar. Este şi cel mai adânc. Acest ocean este singurul care are adâncimi de peste 10 000 de metri (11 022 m în sudul insulelor Mariane). Oceanul Pacific are în partea centrală un număr foarte mare de insule, cele mai multe fiind mici şi foarte mici.

Oceanul Atlantic are o suprafaţă de 93,4 milioane km^2. Adâncimea lui cea mai mare este lângă insula Puerto-Rico (9 212 m).

Are o formă răsucită, ca litera S. Este sărac în insule. Pe apele lui se desfăşoară cea mai intensă navigaţie.

Oceanul Indian (75 milioane km^2), aşezat între Africa, Asia şi Australia, este şi el sărac în insule. Adâncimea cea mai mare (7 450 m) se află în sudul insulei Java. Este oceanul cu apele cele mai calde, din cauza aşezării lui mai mult între tropice.

Oceanul Arctic (14,9 milioane km^2), cuprins între Asia, Europa şi America de Nord, are întinderea cea mai mică. Este oceanul cel mai puţin adânc (adâncimea maximă fiind de 5 450 m, la nord de arhipelagul Svalbard). Partea sa centrală este acoperită în mare parte cu gheţuri.

Mările ocupă întinderi de apă mai mici decât oceanele şi n-au adâncimea acestora. Ele sunt, în cele mai multe cazuri, o înaintare a apelor oceanice în interiorul continentelor, sub forma unor golfuri. Asemenea categorii de mări, situate la marginea continentelor, se numesc mări mărginaşe. Adâncimea mărilor mărginaşe este de obicei mică, fundul acestora fiind în majoritatea cazurilor alcătuit din platforme continentale. Unele mări sunt situate între continente, cum sunt , de exemplu, Marea Mediterană, Marea Roşie. Altele, numite interioare, sunt înconjurate de continent aproape în întregime (Marea Neagră, Marea Baltică) sau în totalitate (Marea Caspică).

O altă parte de apa Pământului este răspândită pe uscat sub formă de lacuri (inclusiv lacuri de acumulare), mlaştini, râuri şi fluvii, ori ca apă subterană. Cantităţi mari de apă sunt cuprinse în gheţurile din zonele reci ale Pământului, precum şi pe munţii înalţi. Apele aflate pe continente sunt denumite ape continentale. Unele dintre ele sunt stătătoare, acumulate în diferite scobituri ale scoarţei, aşa sunt lacurile, bălţile şi mlaştinile. Altele, cum sunt pâraiele,

râurile şi fluviile, curg prin văi, fiind denumite ape curgătoare. Şi unele şi altele sunt ape de suprafaţă.

Pârâul este o apă curgătoare mică. Pâraiele nu sunt prea adânci şi pot fi trecute cu piciorul.

Râul este un curs de apă permanent care curge printr-o vale, vărsându-se într-un râu mai mare, fluviu sau lac. În România se află o reţea deasă de pâraie şi râuri, mai ales în zonele de munte şi de deal.

Fluviul este o apă curgătoare foarte mare, care primeşte apele multor râuri şi se varsă într-o mare. Fluviul Dunărea este cea mai mare apă curgătoare din România.

Oamenii încă din vechime s-au aşezat lângă văile râurilor. Acestea au avut un rol important în răspândirea populaţiei şi aşezărilor pe Glob. În antichitate sunt cunoscute marile concentrări umane şi civilizaţiile de pe văile Nilului, Gangelui, Changjiang-ului. Apele curgătoare au de asemenea o mare importanţă pentru bogăţia în peşte, pentru alimentarea cu apă a populaţiei şi economiei. De aceea, cele mai multe oraşe sunt situate pe fluvii şi râuri.

Apele râurilor şi fluviilor devin din ce în ce mai poluate datorită deversării în acestea a apelor utilizate în întreprinderi industriale şi a apelor menajere. Datorită poluării apelor mulţi peşti mor. Pentru păstrarea calităţii apelor se iau măsuri printr-o serie de legi.

VOCABULAR

hidrosferă, -e, *s.f.* 水圈，水界
a se răspândi, -esc, *v.r.* 散布，分布
ocean, -e, *s.n.* 洋，海洋
scoarţă, -e, *s.f.* 壳；地壳；树皮
regiune, -i, *s.f.* 区，地区，地带
vapori, *s.f., pl.* 汽，蒸汽
adâncime, -i, *s.f.* 深，深度
neîntrerupt, *adj.* 不断的，不间断

的

înveliş, -uri, *s.n.* 外壳；覆盖物；套，罩

oceanic, *adj.* 大洋的，海洋的

întindere, -i, *s.f.* 覆盖面，面积

uscat, -uri, *s.n.* 陆地

a forma, -ez *v.t.* 形成，组成，构成

pătrat, *adj.* 方的，正方的；平方的

insulă, -e, *s.f.* 岛，岛屿

central, *adj.* 中心的，中央的

răsucit, *adj.* 扭曲的，卷曲的

a se desfăşura, *v.r.* 展开，铺开；开展，进行

intens, *adj.* 紧张的，剧烈的

navigaţie, -ii, *s.f.* 航行

aşezare, -ări, *s.f.* 放置；位置；居民点

tropic, -e, *s.n.* 回归线；[复数] 热带

a cuprinde, *v.t.* 包括，包含，包容

maxim, *adj.* 最大的，最多的

arhipelag, -uri, *s.n.* 群岛，列岛

caz, -uri, *s.n.* 情况，状况；事例

înaintare, -ări, *s.f.* 前进

interior, -oare, *s.n.* 内部，里面

golf, -uri, *s.n.* 海湾

margine, -i, *s.f.* 边，边缘

mărginaş, *adj.* 边缘的，边远的

fund, -uri, *s.n.* 底，底部

majoritate, -ăţi, *s.f.* 多数

a alcătui, -esc, *v.t.* 构成，组成

platformă, -e, *s.f.* 台，平台；台地

continental, *adj.* 大陆的

totalitate, -ăţi, *s.f.* 全部，总体；总数

mlaştină, -i, *s.f.* 沼泽，沼泽地

subteran, *adj.* 地下的

cantitate, -ăţi, *s.f.* 量，数量

stătător, *adj.* 静止的，不动的

a acumula, -ez *v.t.* 积攒，积累

scobitură, -i, *s.f.* 坑，凹处；沟壑

baltă, bălţi, *s.f.* 塘，池塘，水塘

pârâu, păraie, *s.n.* 溪，小河

a curge, *v.i.* 流，流动

curgător, *adj.* 流动的

a trece, *v.t.* 过，经过；涉

curs, -uri, *s.n.* 流；水道

permanent, *adj.* 永久的，持久的

a se vărsa, *v.r.* （河流）注入，流入

deal, -uri, *s.n.* 山冈；丘陵

vechime, -i, *s.f.* 旧；旧时，古时

rol, -uri, *s.n.* 角色；作用

populaţie, -ii, *s.f.* 居民；人口

antichitate, -ăţi, *s.f.* 古代，古时

concentrare, -ări, *s.f.* 集中；集聚

uman, *adj.* 人的，人类的

civilizație, -ii, *s.f.* 文明

importanță, *s.f.* 重要，重要性

bogăție, -ii, *s.f.* 财富，财产

alimentare, -ări, *s.f.* 供应，供给（食品等）

economie, -ii, *s.f.* 经济

poluat, *adj.* 被污染的

deversare, -ări, *s.f.* 排放，泄水

a utiliza, -ez *v.t.* 应用，利用，使用

întreprindere, -i, *s.f.* 企业

industrial, *adj.* 工业的

menajer, *adj.* 家用的；家务的

poluare, -ări, *s.f.* 污染

calitate, -ăți, *s.f.* 质量；品质

măsură, -i, *s.f.* 措施，举措

lege, -i, *s.f.* 法，法律

NUME PROPRII

Oceanul Pacific 太平洋

Oceanul Indian 印度洋

Marea Mediterană 地中海

Marea Neagră 黑海

Marea Caspică 里海

Marea Chinei de Est 东海

Nil 尼罗河

Ianțzî / Yangzi (Changjiang) 长江

Oceanul Atlantic 大西洋

Oceanul Arctic 北冰洋

Marea Roșie 红海

Marea Baltică 波罗的海

Marea Galbenă 黄海

Marea Chinei de Sud 南海

Gange 恒河

Fluviul Galben (Huanghe)黄河

TEXT B

PREZENTAREA — POARTA VIEȚII SOCIALE

Toată lumea dorește să-și facă noi relații, să-și lărgească cercul de cunoștințe. Pentru aceasta, prezentarea joacă un rol important.

Cum se face prezentarea? Se prezintă bărbatul femeii; cel mai tânăr — celui mai în vârstă; inferiorul —superiorului; subalternul — şefului. Acestea sunt doar câteva reguli elementare, pentru că mai sunt şi cazuri speciale.

Să vedem cum decurge prezentarea.

Domnul X, un tânăr ziarist, în vârstă de 30 de ani, este invitat undeva, în acelaşi timp cu domnul Y, director de editură, un scriitor de renume. După cină, domnul X îl roagă pe prietenul său domnul Z să-l prezinte cu prima ocazie domnului Y. Să-l prezinte, deoarece domnul X este mai tânăr şi mai puţin important decât celebrul scriitor. Momentul aşteptat se iveşte. Întovărăşit de prietenul său, domnul Z se îndreaptă către domnul Y care tocmai a rămas singur şi-i spune acestuia: "Domnule director, îmi permiteţi să vi-l prezint pe prietenul meu domnul X?" Formula de prezentare este însoţită de o mişcare abia schiţată a corpului către persoana nominalizată (spre domnul X). Cele două persoane astfel prezentate se înclină una spre cealaltă, domnul X cu o nuanţă de respect mai evidentă decât domnul Y. Acesta, aproape în acelaşi timp, îi întinde mâna domnului X. Cele două persoane au fost prezentate.

Alt exemplu: într-o încăpere se află pentru scurt timp un domn şi o doamnă care nu se cunosc. Gazda intră şi îl prezintă pe domn doamnei, iar doamna întinde mâna, dacă doreşte; dacă nu, îşi spune doar numele. În asemenea cazuri, nici chiar fetele foarte tinere nu-şi vor spune numai numele mic (Mimi, Fifi, Bebe, Coca, Anuţa etc.), ci vor rosti ambele nume, să zicem Laura Ionescu. Aceeaşi reco-mandare e valabilă şi pentru domnii tineri, ei nu vor spune Gabi, Puiu, Dan, Bogdan, ci numele întreg, de exemplu Şerban Iordă-nescu. Fata, dacă doreşte, poate să-i zică tânărului: "Nu e mai sim-plu să-mi spui Laura?" Aceste reguli se aplică în general la

tineri.

Cum să te prezinţi singur?

Astăzi, a te prezenta singur — în viaţa socială, particulară sau profesională — nu mai este o îndrăzneală. În viaţa profesională ca şi în cea publică, autoprezentarea se impune într-o mulţime de situaţii. Când intri într-un birou unde eşti necunoscut, sau într-o întreprindere ca reprezentant al unei firme, trebuie să te prezinţi directorului, ca şi celui cu care urmează să discuţi. Dacă o anticameră —secretariat—vă desparte de persoana pe care urmează să o întâlniţi, îi puteţi transmite o carte de vizită după ce v-aţi prezentat secretarei.

Autoprezentarea se face ca în prezentarea făcută de un terţ. Regulile generale sunt următoarele: cel mai tânăr se prezintă celui mai în vârstă, inferiorul —superiorului, domnul — doamnei. În viaţa particulară sau socială, un bărbat va spune: "Permiteţi-mi să mă prezint, Mihai Ionescu." Dacă intrăm într-un birou vom spune: "Sunt inginerul Horia Niculescu şi doresc să vorbesc cu domnul ..." Dar atenţie: întâi prenumele — Horia Niculescu, şi nu Niculescu Horia, ca la şcoală.

VOCABULAR

relaţie, -ii, *s.f.* 关系；联系

cerc, -uri, *s.n.* 圆；圈；界；圈子

prezentare, -ări, *s.f.* 介绍；引荐；提出，提交

autoprezentare, -ări, *s.f.* 自我介绍

elementar, *adj.* 基本的；初级的；起码的

editură, -i, *s.f.* 出版社

valabil, *adj.* 有效的

renume, *s.n.* 名望、声誉

celebru, *adj.* 著名的，驰名的

a se ivi, *v.r.* 出现

a întovărăşi, -esc, *v.t.* 伴同，陪同，陪伴

a schiţa, -ez, *v.t.* 画草图；勾轮廓；做含糊的动作

a nominaliza, -ez, *v.t.* 提名；呼叫
a (se) înclina, *v.t., v.r.* （使）倾斜；（使）弯曲；（使）躬身
nuanță, -e, *s.f.* 色彩
încăpere, -i, *s.f.* 房间
asemenea, *adj. invar.* 这样的
a rosti, -esc, *v.t.* 说，讲
recomandare, -ări, *s.f.* 建议，劝告；叮嘱；推荐，介绍
a (se) aplica, *v.t., v.r.* 实行，执行；运用
particular, *adj.* 特有的；个别的；个人的，私人的
îndrăzneală, -eli, *s.f.* 大胆，勇气；卤莽，冒失
public, *adj.* 公共的；公众的
social, *adj.* 社会的
întreprindere, -i, *s.f.* 企业
firmă, -e, *s.f.* 公司
anticameră, -e, *s.f.* 候见室；前室
terț, *adj.* 第三的；[作名词用] 第三者

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUȚIUNI ȘI EXPRESII

1. **sub / în formă de ... (sub / în forma ...)**, *loc. prep.* 以…形式；形状为…

Șoseaua, sub forma unei centuri, înconjoară orașul.

Apa se află în atmosferă sub formă de vapori.

La dreapta apare un lac de acumulare în formă de ochelari.

Este normal ca această organizație să apară sub această formă.

Arta reflectă realitatea sub diferite forme.

2. **a fi format (alcătuit, compus) din ...**, *loc. vb.* 由…构成，由…组成

Această delegație este formată din reprezentanți ai câtorva ministere.

Sistemul solar este alcătuit din Soare, planete, sateliți, comete și meteoriți.

Acest centru comercial este compus din două clădiri principale.

3. **a reprezenta**, *v.t., v.i.* 表现；描绘；演出；代表；是

Tabloul reprezintă o casă țărănească.

În tablou pictorul şi-a reprezentat părinţii.

Teatrele reprezintă deseori piesele lui I. L. Caragiale.

Piesa se va reprezenta la Teatrul Naţional.

Domnul acela reprezintă firma aceasta.

Întreprinderea va fi reprezentată de director.

Şi-a reprezentat tovarăşii de muncă la concurs.

Aceasta reprezintă o mare victorie.

Numărul locuitorilor din oraşe reprezintă circa o pătrime din populaţia acestei ţări.

4. sărac în ... 缺乏…的，…贫乏的

În lume sunt multe regiuni sărace în apă potabilă.

Ţara aceasta este săracă în petrol.

5. bogat în ... 富有…的，…含量多的

Toate fructele sunt bogate în Vitamina C.

Provincia Shanxi este bogată în cărbune.

6. în mare parte, *loc. adv.* 大部分

Luna era în mare parte acoperită de nori.

Clădirile au fost în mare parte reconstruite în vremea aceea.

7. **în totalitate**, *loc. adv.* 完全地，全部地；总数

Câmpia a fost în totalitate inundată.

Au vizitat în totalitate opt oraşe.

8. în acest caz (/ în asemenea caz / în multe cazuri / în cele mai multe cazuri / în majoritatea cazurilor), *loc. prep.* 在…情况下

În acest caz, n-ar trebui să pierzi curajul în faţa dificultăţilor.

În majoritatea cazurilor ploaia este binevenită.

9. a alimenta, *v.t.* 供应，供给

Lacul acesta alimentează oraşul cu apă.

Fabricile de aici se alimentează cu petrolul de la Daqing.

10. a lua măsuri, *loc. vb.* 采取措施

Când întâlnim greutăţi, trebuie să luăm măsuri pentru a le înlătura.

Am luat o serie de măsuri necesare pentru combaterea calamităţilor naturale.

11. a juca un rol (în ...), *loc. vb.* （在…中）起作用

Apa joacă un rol important în natură.

Agricultura joacă un rol de seamă în economie.

12. a decurge, *v.i.* 进展，进行；来自，源于

Producţia decurge normal.

Creşterea productivităţii muncii decurge din organizarea ştiinţifică a producţiei.

Aceste măsuri decurg din politica de stat.

13. a prezenta, *v.t.* 介绍，引荐；提出，提交；出示

Elena l-a prezentat pe fratele ei colegilor de grupă.

Autorul şi-a prezentat romanul în câteva cuvinte.

A prezentat la congres un raport.

La vamă şi-a prezentat toate actele.

14. a (se) îndrepta, *v.t., v.r.* （使）走向，（使）奔向

După ce iese din metrou, el se îndreaptă spre facultate.

L-am văzut îndreptându-se către un parc din apropiere.

Şoferul îndreaptă maşina spre oraş.

15. a (se) impune, *v.t., v.r.* 强制，强加；（强制）推行

Directorul ne-a impus programul de lucru stabilit de el.

Activitatea economică impune specializarea salariaţilor.

Şi-a impus să facă gimnastică o jumătate de oră dimineaţa.

Li s-a impus un nou program de muncă.

II. LITERA "I" FINALĂ

在具体的语言环境中，许多词的词尾出现字母 i 。此时，字母 i 可能代表元音 i ，也可能代表半元音 i̯ 。

1. 名词进行数或格的变化时，词尾经常出现字母 i 。如果它的前面是辅音，它与辅音融合，不构成音节，如：stu-denţi, e-levi, co-paci, pomi, a-rabi, cio-rapi 等。

如果 i 的前面是元音，它作为半元音与元音组合，构成二合元音，如： ca-sei, stu-den-tei, is-to-ri-ei, u-nei, u-nui, e-le-vu-lui, pa-tu-lui, fe-me-ii, căr-ţii, bă-ii, pro-po-zi-ţii, ser-vi-cii 等。

2. 形容词进行数或格的变化时，情况与名词类似，如： mari, mici, albi, gal-beni, bă-trâni, ti-neri 等；al-bei, gal-be-nei, bă-trâ-nu-lui, tâ-nă-ru-lui, ar-gin-tii, ca-fe-nii, por-to-ca-lii 等。

3. 动词时态变化时，词尾也经常出现字母 i ，读音规则与上述两项相同，如： în-veţi, ci-teşti, pri-veşti, crezi, zâm-biţi, ple-caţi, des-chi-deţi 等；e-rai, cân-tai, con-ti-nui, în-târ-zii, ştii, ţii 等。

4. 某些同 ori- 合成的词，如： orice, oricine, oricând, oricum, ori-unde，尽管字母 i 处于词的中间位置，但是朗读时， i 应该读作半元音 i̯ 。

5. 无论是名词、形容词或动词，词尾 i 的前面如果是一个带有 l 或 r 的辅音组，此时字母 i 代表元音 i ，以它为核心构成一个音节，如：co-dri, zim-bri, bă-ie-ţan-dri, a-cri, mân-dri, sim-pli, in-tri, a-fli 等。

6. 以 i 结尾的动词，其不定式、条件祈愿式、将来时等词尾的 i ，均为元音，构成音节，如： a ci-ti, a zâm-bi, a pri-vi, va ve-ni, aş ve-ni 等。

7. 个别名词、形容词和专有名词的重读词尾 i ，应读作元音 i ，如：a-ci, ka-ki, A-lec-san-dri 等。

8. 与辅音构成单音节词时，字母 i 均为元音 i ，如：zi, ci, mi, ţi, ni, vi, li 等。

III. HIATUL

相邻元音分读是指连续的两个元音不构成二合元音，而是分属于两个相邻的音节。发音和书写移行时，应注意元音分读与二合元音的区别。如：hai-nă / ha-i-nă, au-gust / a-u-to-buz, tea-tru / re-al, greu / gre-u-ta-te, iar-nă / zi-ar, pia-ţă / pi-a-nist, fie-rar / fi-e-ca-re, fii-că / fi-in-ţă, boa-lă / bo-a, nou / no-uţ, zi-ua / lu-a, uită / ru-i-nă 等。

由于元音分读涉及到两个相邻元音，所以连续发音时第一个元音可能影响第二个元音。这种现象经常发生在 i / a 或 i / e 的连读中。例如：ziar 读作 zi-i̭ar, pian 读作 pi-i̭an, dialog 读作 di-i̭a-log, România 读作 ro-mâ-ni-i̭a, Italia 读作 i-ta-li-i̭a, servietă 读作 ser-vi-i̭e-tă, fiecare 读作 fi-i̭e-ca-re, istorie 读作 is-to-ri-i̭e, lecţie 读作 lec-ţi-i̭e, soţie 读作 so-ţi-i̭e。

但是在新词中遇到这种现象时，两个元音之间不宜加入半元音 i̭。例如：viaduct (vi-a-duct), dializă (di-a-li-ză), dietetic (di-e-te-tic), pieton (pi-e-ton).

IV. VERBUL "A FI" ŞI VERBUL "A AVEA"

罗语动词 a fi 和 a avea 在某些句子中都可以译作“有”。两种语言互译时，应该把握它们的词义和用法。

不及物动词 a fi 的一个词义是“存在”，用于带有地点状语的句子中，如：

În sala de curs *sunt* opt studenţi.

Pe perete *este* un tablou.

La stânga *este* un dulap.

Sus *e* o lampă.

上述句子译成汉语时，a fi 均译为“有”，如“教室里有 8 个学生”，“上面有一盏灯”等。汉语译文中的“有”表示“存在”的意思，句中也有地点状语成分。如果把这些句子从新译成罗语，按照字面把“有”机械地译为 a avea，如 Pe perete *are* un tablou，那就大错特错了。

及物动词 a avea 的基本含义是“拥有”、“属有”、占有中的“有”，它不表示“存在”，所以用法也不同，一般采用动宾结构。如：

Omul acela *are* un fiu şi o fiică.

Noi *avem* multe cărţi în limba română.

Fabrica *are* 200 de muncitori.

可见，在这类句子中不能使用不及物动词 a fi 。学习罗语时，应该注意分辨两种语言的异同。

V. ARTICOLUL (2)

一、物主（属格）冠词 (Articolul posesiv / genitival) 表示意群中两个成分之间的属有关系，按正常词序，前者属于后者，如： prieten al fratelui, soră a colegului 。

物主冠词的形式是 al, a, ai, ale, alor 。使用时，物主冠词应该与被限定的名词保持性、数一致。例如：un frate *al* meu, doi fraţi *ai* mei, o soră *a* mea, două surori *ale* mele, un caiet *al* meu, două caiete *ale* mele 。

物主冠词的基本特征是，如果某个意群中，前后两个词是属有关系，而属有对象是非定冠形式，或者已经加了定冠词，但与属有者之间隔着其他词语，那么就需要物主冠词协助属有者明确表示它同哪个词是属有关系，以免产生歧义。

物主冠词经常用于下列情况：

1. 属有对象是非冠词形式：

Va participa la şedinţă în calitate de delegat *al* universităţii.

Îi consider drept copii *ai* mei.

2. 属有对象是不定冠形式：

M-am întâlnit cu o colegă *a* fratelui meu.

Vin nişte prieteni *ai* mei.

3. 属有对象由于有修饰语而保持非定冠形式：

Îţi place acest stilou *al* său?

Am citit câteva poezii *ale* acestui poet.

Vin şi alţi muncitori mai tineri *ai* fabricii.

4. 属有对象加了定冠词，但是其后跟有定语：

Locuinţa nouă *a* familiei mele este în acest cartier.

Fratele mai mare *al* meu este inginer.

Am vizitat laboratorul acela nou *al* institutului vostru.

5. 属有者是最后一个并列成分：

Am văzut biroul Mariei şi *al* colegilor ei.

Producţia industriei grele, industriei uşoare şi *a* industriei alimentare a crescut.

6. 属有对象与属有者被系动词 a fi 隔断：

Cartea este *a* lui George.

Aceste manuale sunt *ale* studenţilor.

7. 用以替代属有对象、避免重复：

Scrie cu pixul tău, nu cu *al* meu.

Fiica Mariei este în curte, *a* Dorinei este în casă.

El a luat pixul tău, nu pe *al* meu.

Am văzut-o pe fiica Mariei, n-am văzut-o pe *a* Dorinei.

8. 用以构成序数词：

masa *a* doua, copacul *al* treilea

二、指示（形容）冠词 (Articolul demonstrativ / adjectival)

指示冠词用于名词和它的修饰语之间。如果名词省略，也可与修饰语连用。它的基本含义与指示形容词 acel 相近。

指示冠词的性、数、格形式是 cel, cea, cei, cele, celui, celei, celor 。使用时，它必须与被限定的名词保持性、数、格的一致。例如： băiatul *cel* înalt, băieţii *cei* înalţi, băiatului *celui* înalt, băieţilor *celor* înalţi; fata *cea* frumoasă, fetele *cele* frumoase, fetei *celei* frumoase, fetelor *celor* frumoase; costumul *cel* negru, costumele *cele* negre, costumului *celui* negru, costumelor *celor* negre 。

指示冠词经常用于下列情况:

1. 处于名词与形容词性修饰语之间:

Am doi băieţi. Băiatul *cel* mare este inginer, băiatul *cel* mic este student.

A cumpărat două cămăşi. Cămaşa *cea* albă este ieftină, cămaşa *cea* albastră este scumpă.

Acolo sunt doi copaci. Frunzele copacului *celui* mic s-au îngălbenit, frunzele copacului *celui* înalt mai sunt verzi.

Gustul vizitatorilor nu e la fel. Oamenilor *celor* bătrâni le place pictura clasică, tinerilor le place pictura modernă.

2. 处于名词与介词引出的修饰语之间:

Băiatul *cel* de lângă uşă este fratele mai mic al meu.

Ţi-a plăcut meciul de azi sau meciul *cel* de ieri?

Ce crezi? Podul *cel* de piatră e mai frumos decât cel de lemn?

3. 起代词作用:

Locul de lângă mine e liber, *cel* de lângă tine e ocupat.

Programul de astăzi e încărcat, *cel* de mâine va fi uşor.

Masa aceasta de fier e mult mai rezistentă decât *cea* de lemn.

Am luat două bluze pentru tine, îţi place *cea* roşie sau *cea* maro?

4. 使某些词类的词或词组名词化:

Cel călare nu crede *celui* pe jos.

Sătulul nu crede *celui* flămând.

Cel ce priveşte la joc mai bine judecă decât *cei* în joc.

5. 用于数词的格:

cei zece, *celor* zece; *cele* două, *celor* două

6. 用于构成形容词最高级:

cel mai bun, cea mai bună, *cei* mai buni, *cele* mai bune, *celui* mai bun, *celei* mai bune, *celor* mai buni, *celor* mai bune

VI. SINTAXA (3)

表述中各种句子成分的相互关系 (Relaţii ale diferitelor părţi de propoziţie în enunţ).

表述的目的在于沟通，因此各组成部分必须按照规则有序排列，通过相互依托和制约，即通过各种句子成分之间的关系完成表述。除第二课中介绍的两种相互关系外，还有：

1. 双从属关系（指某词或句子既从属名词性成分，也从属动词性成分）：

Pe acest băiat îl fac *inginer.*

Îi consider *cei mai buni.*

Pe copii i-am lăsat *singuri* în casă.

Apa venea crescândă.

O văd mereu *tăcută.*

Te cunosc eu *câte parale faci.*

2. 同位关系（指解释性词语）：

Vasile, *colegul meu,* nu vine astăzi.

Colegul meu *George* va veni astăzi.

Noi *studenţii* trebuie să ne purtăm frumos.

Muncea, *adică studia* temeinic.

Cel ce vorbea, *un tânăr muncitor,* se opri.

"Un singur lucru le cer oamenilor care mă iubesc, *să mă lase singur, să nu mă ceară, să nu mă cheme.*" (T. Arghezi)

3. 并列关系（指处于同一句法地位的并列关系）：

Fala şi *beţia* aduc sărăcia.

Nu-i *nici câine, nici ogar.*

Şi *cu porcul* gras în bătătură şi *cu slănina*-n pod nu se poate.

Şi*-a trăit traiul,* şi*-a mâncat mălaiul.*

Se încălzeşte la faţă, iar *spatele îi îngheaţă.*

Vai de cel ce nu ştie *nici când să grăiască, nici când să tacă.*

4. 零位关系（指肯定与否定副词、叹词、呼格名词等孤立词语或插入语）:

Da, domnule Ionescu!

Iată!

Haide!

Am cumpărat, *din nenorocire*, un ceas defect.

Cât am călătorit— *vreo două ore* — el n-a spus nici un cuvânt.

Eram norocos— *mi-am spus*— că l-am întâlnit pe stradă.

Cam aşa a fost, *îmi răspunse domnul acela.*

为实现上述关系，应严格遵守语法规则。例如，在主谓关系中，谓语通过词形变化，在人称和数的方面同主语协调；在从属关系中，形容词定语通过词形变化，在性、数、格方面同名词保持一致。有些句法关系不通过词形变化实现，例如，副词性状语可直接附加于动词（Alergi *mult*, oboseşti *repede*.）；又如，并列成分用逗号分隔（Ei pleacă, noi rămânem.）。

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

FONETICA (1)

Fonetica este ştiinţa care studiază sunetele unei limbi.

Sunetele（语音）sunt unităţile cele mai simple din care s-au format cuvintele. Deşi numărul cuvintelor folosite într-o limbă este foarte mare, numărul sunetelor este însă mic.

În limba română sunt trei feluri de sunete: vocale, semivocale şi consoane. În vorbire, sunetele sună diferit. De exemplu, în cuvintele *nară, an, pumn, plâng, învăţ*, sunetul *n* poate avea cinci variante. De asemenea, sunetele sunt influenţate şi de alţi factori. În mod diferit pronunţă sunetele un bărbat sau o femeie, un adult sau un copil, un om calm sau altul mânios. Cu toate acestea,

sunetele respective păstrează trăsăturile caracteristice ale sunetelor-tip, care sunt considerate foneme（音素）. Deci, fonemul poate fi înţeles ca o clasă de sunete asemănătoare ce au aceeaşi funcţie. Fonemul este general şi abstract, pe când sunetul este particular şi concret; fonemul este social şi aparţine limbii, pe când sunetul este individual şi aparţine vorbirii.

După foneme, se alcătuiesc sistemul vocalic şi sistemul consonantic.

Sistemul vocalic（元音体系）al limbii române este format din 7 vocale: a, e, i, ă, â (î), o, u. Semivocalele sunt: e̯, i̯, o̯, u̯, care apar în structura diftongilor şi a triftongilor.

Sistemul consonantic（辅音体系）al limbii române este alcătuit din 22 de consoane: m, n, r, l, b, p, v, f, d, t, z, s, ž (j), š (ş), g′(ghe), k′(che), g, k, ğ (ge), č (ce), ts (ţ), h.

Sunetul sau grupul de sunete care se pronunţă cu o singură deschidere a gurii se numeşte silabă（音节）. De exemplu: *car/te* = carte, *dă-mi/o/car/te* = dă-mi o carte, *mi-a/dat/o/car/te* = mi-a dat o carte. Cuvintele pot fi monosilabice, bisilabice şi polisilabice.

Accentul（重音）pune în evidenţă o silabă printr-o pronunţare mai intensă. În cuvintele bisilabice şi polisilabice accentul poate cădea pe orice silabă: pe ultima *(ca-fea)*, pe penultima *(a-lu-nă)*, pe antepenultima *(pa-gi-nă)*, pe a patra *(fer-fe-ni-ţă)*, pe a cincea *(do-uă-spre-ze-ce)*. Silabele unui cuvânt se numără de la dreapta la stânga.

Cuvintele polisilabice pot avea uneori două accente: unul principal（主重音）şi altul secundar（次重音）. De exemplu: *a-li-men-ta-ră, in-ter-na-ţi-o-nal*. În diferitele forme ale aceluiaşi cuvânt, accentul rămâne stabil *(scaun / scaune, albastru / albastră, fiecare / fiecărui)*.

EXERCIŢII

1. Distingeţi "i" nesilabic, semivocala "i", vocala "i", şi citiţi propoziţiile de mai jos:

Aici sunt mulţi copaci. Îi chem pe copiii aceia să vină aci. În jurul oraşului erau codri de stejari. Poţi să intri, dacă vrei. Dacă nu ştii, încerci, te rog, să afli. Poţi să pleci oriunde vrei. Cred că sunteţi mândri de faptele voastre. Nu suntem decât nişte simpli muritori. A trăi înseamnă a lupta. Ştii când va veni el? Aş dori să văd filmul acesta dacă aş avea timp.

2. Distingeţi diftongul de hiat în cuvintele de mai jos:

farmacie	florărie	librărie	copilărie
haide	gaură	făină	găină
băutură	seară	muzeu	neutru
piatră	ştiinţă	mâine	câine
şcoală	foarte	cadou	pui
aici	haină	pauză	creaţie
neatent	bibliotecă	voinţă	nuanţă

3. Puneţi la plural substantivele:

zăpadă, gheaţă, ocean, parte, pârâu, baltă, reţea, vale.

4. Conjugaţi la indicativ prezent verbele:

a acoperi, a muri, a juca, a rămâne, a despărţi, a înconjura, a se desfăşura.

5. Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:

Se apleacă şi __________ (a ridica) un sac de jos.

__________ (a-şi ridica) geamantanul şi a plecat.

Mama __________ (a ridica) copilul şi l-a pus pe scaun.

Dumneata __________ (a ridica) pachetul de la poştă?

George __________ (a se ridica) şi îl salută pe profesor.

Avionul __________ (a se ridica) până la 3 000 de metri.

Banii __________ (a se ridica) de la ghişeul numărul 3.

Numărul studenţilor__________ (a se ridica) la 3 000.

Ei __________ (a se ridica) să-şi apere drepturile.

Poporul __________ (a se ridica) împotriva asupritorilor.

Învăţ de la toţi ca să __________ (a-şi acumula) experienţa.

În timpul studiilor, studenţii __________ (a acumula) cunoştinţele necesare pentru viitoarea lor profesie.

La firma aceasta, capitalul __________ (a acumula) se ridică la o sumă foarte mare.

În întreaga lume __________ (a se acumula) cantităţi mari de informaţii.

Apa __________ (a curge) repede.

Râul __________ (a curge) la vale.

Văd că __________ (a-i curge) lacrimile.

Din cauza guturaiului, __________ (a-i curge) nasul şi strănută.

Vezi? __________ (a curge) lumânarea.

__________ (a curge) vasul, că-i apă pe jos.

Muncitorii încep să __________ (a lărgi) şoseaua.

Elena vrea să __________ (a-şi lărgi) puţin rochia.

Prin studiu, Tudor __________ (a-şi lărgi) mult cunoştinţele de fizică.

Spre nord, valea __________ (a se lărgi) din ce în ce mai mult.

Uite, __________ (a i se lărgi) pantofii.

__________ (a-mi permite) să intru în sală?

__________ (a permite) să vă explic ce s-a întâmplat!

_________ (a-i permite) Sandei să asiste la curs?

Vizitarea uzinei _________ (a fi permis) de către director.

Ioana _________ (a nu-şi permite) cheltuieli prea multe în luna aceasta.

_________ (a nu se permite) folosirea materialelor acestora în fabrică.

_________ (a se permite) să schimbe cursul râului? Cred că nu.

Doctorului Florea _________ (a i se permite) să reia aceste experienţe.

6. Recitind Text A şi Text B, întregiţi următoarele propoziţii / fraze:

Pădurile sunt răspândite în _________.

Vestea este răspândită _________.

E frumoasă ca _________.

Ei se poartă prost ca _________.

Hotelul acesta este în sudul _________.

Casa lui este aşezată la marginea _________.

_________ toate fructele, şi unele şi altele.

_________ toţi, şi unii şi alţii.

Dunărea se varsă în _________.

Fluviul Hanshui se varsă în _________.

Ca să ştim mai bine, am ridicat o serie de _________.

Pentru a îmbunătăţi condiţiile de locuit, universitatea a luat o serie de _________.

Am sosit la gară în acelaşi timp cu _________.

În acelaşi timp cu _________, a pornit şi maşina noastră.

Lu Xun este _________ de renume.

_________ din China este un produs de renume pe piaţa mondială.

De grabă, a cumpărat _________ cu prima ocazie.

Poţi citi orice ziar, să zicem _________.

Această regulă nu e valabilă pentru _________.

Această metodă se aplică şi la __________.

În România, ca şi în China, toţi oamenii __________.

După şedinţă urmează __________.

Ştii unde locuieşte domnul acela cu care urmează să __________.

Satul este înconjurat de __________.

Acestei __________ i s-a dat numele de Maria.

Întinderea oceanelor este mult mai mare decât cea a __________.

Această delegaţie va fi formată din __________.

China ocupă o suprafaţă de __________.

Această regiune este bogată în __________.

Dimineaţa la ora 7 şi după-amiaza la 5 circulaţia este __________.

În oraşul Beijing, apa subterană este __________.

Apa din mări e sărată, apa din fluvii e __________.

Ca să ajungi la satul acela, trebuie să __________ cu piciorul acest pârâu.

__________ este cea mai mare apă curgătoare din România.

Lacul de acumulare Miyun asigură alimentarea cu __________ a populaţiei oraşului Beijing.

Datorită apelor menajere, lacul acesta este __________.

7. Cum se foloseşte articolul posesiv? Daţi pentru fiecare câte un exemplu.

8. Cum se foloseşte articolul demonstrativ? Daţi pentru fiecare caz câte un exemplu.

9. Traduceţi în limba română (atenţie la felul cum veţi folosi articolul posesiv):

(1) 我在街上遇见了我的一个朋友。

(2) 他只能作为系里的代表参加这次活动。

(3) 你读了他的那篇文章吗？

(4) 我们的北京市变得更漂亮了。

(5) 工人和农民的购买力都增长了。

(6) 这些自行车是学生们的。

(7) 我想第三站下车。

(8) 我的衬衣是白色的，他的是蓝色的。

10. Traduceţi în limba română (atenţie la felul cum veţi folosi articolul demonstrativ):

(1) 他有两所房子，旧房在市中心，新房在市郊。

(2) 瞧，那儿有家商店。商店左边的那所房子就是餐馆。

(3) 看见了吗？门旁边的那位就是你要找的人。

(4) 旁观者清，当事者迷。

(5) 母亲总是认为自己的孩子是最好的。

(6) 我让那十个人进来了。

(7) 勇敢的米哈依是罗马尼亚的著名大公。

11. Completaţi spaţiile ca să realizaţi relaţia de subordonare cu dublu regent:

Tata vrea să mă fac __________.

El se consideră totdeauna __________.

Colega noastră s-a dovedit __________.

Îl considerăm __________.

Pe fetiţa am lăsat-o __________.

O văd mereu __________.

12 . Traduceţi în limba chineză:

După ce a străbătut o cale lungă şi grea, Dunărea pătrunde pe pământul României.

Vrând parcă să-i încerce forţa apelor, pământul României a întâmpinat

Dunărea, cu pieptul de piatră a Munţilor Carpaţi.

Bătrânul fluviu a trebuit să-şi arunce toate forţele într-o luptă pe viaţă şi pe moarte, până când, învins, muntele s-a dat la o parte deschizându-i Porţile-de-Fier.

Lupta Dunării cu muntele n-a fost deloc uşoară şi nici de scurtă durată, deoarece şi azi, clocotind （沸腾） încă de mânie （愤怒）, fluviul îşi poartă încruntat(皱眉头) apele pe deasupra colţilor de stâncă (石崖). Aşa a învins Dunărea la Porţile-de-Fier.

Călătorii care au văzut această uriaşă victorie câştigată de puternicul fluviu în lupta sa cu muntele s-au întrebat:

— Cine oare ar mai îndrăzni (敢于) să-şi măsoare forţele cu acest uriaş?

De mulţi ani, oamenii de ştiinţă s-au gândit cum să supună puternicul fluviu, iar imensa lui forţă s-o transforme în izvoare de lumină. Şi iată-i pe cutezători （勇者）!

Poporul român, împreună cu poporul iugoslav, au pornit la stăvilirea （拦） apelor Dunării cu un baraj （坝） de oţel şi beton şi au construit două mari hidrocentrale.

Barajul se ridică în mijlocul Dunării şi uneşte cele două centrale electrice de pe maluri. El are o lungime de 441 m şi înălţimea de 60 m. În faţa barajului s-a format un lac mare de aproape 130 km lungime, iar apele s-au înălţat cu 33 m faţă de nivelul vechi.

Omul s-a angajat cu mult curaj în lupta cu natura, iar Dunărea s-a înclinat (躬身) supusă în faţa lui, ascultându-i poruncile （命令）.

13. Răspundeţi la întrebările de mai jos:

Sub ce formă se găseşte apa?

Care sunt cele patru oceane?

Câte feluri de mări sunt?

Ce înţelegeţi prin ape de suprafaţă?

14. Răspundeţi la întrebările de mai jos:

Ce este fonetica?

Câte litere are limba română? Enumeraţi-le.

Câte vocale, câte semivocale şi câte consoane are limba română? Enumeraţi-le.

Ce este silaba? Dar accentul?

15. Descrieţi fluviul Changjiang.

LECŢIA 4

TEXT A

ATMOSFERA

Aerul îmbracă Pământul sub forma unui înveliş, numit atmosferă.

Fără atmosferă cerul ar părea de culoare neagră, iar Soarele ca un disc de foc orbitor; nu s-ar mai forma nori, ploi, ninsori etc. Temperatura ar urca ziua la peste 100 °C, iar noaptea s-ar lăsa un ger de 100 °C sub zero şi ar îngheţa rapid totul. Pământul ar fi gol, numai deşert şi stâncă.

Deoarece atmosfera înconjură Pământul, ea are aceeaşi formă ca acesta. Ea rămâne lângă suprafaţa Pământului datorită forţei de atracţie a acestuia (forţă de gravitaţie). Totuşi, atmosfera are o grosime mai mare la ecuator şi este mai turtită la poli.

Aerul este format dintr-un amestec de mai multe gaze. În cantitate mai mare se găsesc azotul şi oxigenul. În afară de gaze, în atmosferă se află vapori de apă, praf şi microorganisme.

Oxigenul este gazul care întreţine viaţa; se găseşte în aer în proporţie de aproape 21 la sută. Azotul se găseşte în proporţie mult mai mare, de 78 la sută. În apropierea Pământului se află, într-o proporţie foarte mică, un gaz numit bioxid de carbon. Acest gaz are proprietatea de a absorbi căldura, permiţând astfel încălzirea aerului.

În atmosfera situată în imediata vecinătate a suprafeţei Pă-

mântului, praful, microorganismele şi vaporii de apă se găsesc în cantităţi mai mari.

Prin cercetarea atmosferei, cu ajutorul sateliţilor artificiali, au apărut cunoştinţe noi, cu privire la înălţimea şi structura atmosferei. În urma acestor cercetări s-a constatat că atmosfera este formată din mai multe straturi, cu alcătuire şi proprietăţi diferite. Dintre acestea patru sunt mai importante: troposfera, stratosfera, mezosfera şi ionosfera.

Troposfera este cel mai important strat al atmosferei. Acest strat începe de la contactul cu suprafaţa Pământului, până la înălţimi de circa 10-11 km. Troposfera are grosime mai mare la ecuator (18 km) şi mai mică la poli (8 km).

Datorită atracţiei Pământului, troposfera conţine aproape 90 la sută din toată cantitatea de aer al atmosferei. În troposferă se petrec cele mai importante fenomene pentru viaţa de pe Pământ. Aici se formează vânturile, norii şi precipitaţiile.

Stratosfera este situată între 12 şi 50 km. În stratosferă se află o pătură alcătuită dintr-un gaz denumit ozon, care are proprietatea de a absorbi radiaţiile ultraviolete emise de Soare. Dacă aceste raze ar ajunge în totalitate la suprafaţa Pământului, ar distruge viaţa.

Mezosfera este stratul atmosferei cuprins între 50 şi 80 km înălţime.

De la 80 km până la aproximativ 1 000 de km, atmosfera este foarte rarefiată, fiind alcătuită din particule rare de oxigen şi azot aflate în stări speciale, puternic electrizate (ionizate), datorită diferitelor radiaţii primite de planeta noastră de la Soare. De aceea, această zonă a atmosferei se numeşte ionosferă.

Dincolo de 1 000 km se întinde o zonă exterioară a atmosferei, până la aproximativ 10 000 km, în care, cu ajutorul sateliţilor

artificiali, s-au depistat particule extrem de rare de hidrogen.

Activităţile economice, în special industria, provoacă, în numeroase părţi ale Globului, poluarea aerului (încărcarea acestuia cu corpuri străine, dăunătoare vieţii). Fumul coşurilor fabricilor, pulberile de la fabricile de ciment, gazele evacuate de automobile şi avioane pun în primejdie viaţa oamenilor.

Împotriva acestei primejdii s-au luat măsuri de păstrare a calităţii aerului. Unităţile industriale introduc în acest scop filtre la coşurile de fum, care să oprească particulele fine, pentru a nu se împrăştia în aer.

S-a constatat că poluarea atmosferei, cu anumiţi compuşi chimici, duce la rarefierea stratului de ozon, rarefiere ce pune în pericol viaţa pe Pământ. Cu ajutorul sateliţilor meteorologici, care studiază stările atmosferei, s-au observat chiar unele întreruperi ale acestui strat.

De aceea, multe ţări ale lumii colaborează pentru a se evita poluarea atmosferei.

VOCABULAR

atmosferă, -e, *s.f.* 大气；大气压；气氛
a îmbrăca, *v.t.* 穿衣；包，包裹
orbitor, *adj.* 耀眼的
ninsoare, -ori, *s.f.* 雪；落雪
ger, -uri, *s.n.* 严寒
a îngheţa, *v.t.* 冻，冰冻
deşert, -uri, *s.n.* 荒漠；沙漠
stâncă, -i, *s.f.* 陡岩，峭壁

atracţie, -ii, *s.f.* 引，吸引
gravitaţie, -ii, *s.f.* 引力，重力
grosime, -i, *s.f.* 厚度
amestec, -uri, *s.n.* 混合，混合物
azot, *s.n.* 氮
oxigen, *s.n.* 氧
microorganism, -e, *s.n.* 微生物
a întreţine, *v.t.* 维持；养护
proporţie, -ii, *s.f.* 比例，比率

bioxid (dioxid), -zi, *s.m.* 二氧化物

carbon, *s.n.* 碳

proprietate, -ăţi, *s.f.* 特性，属性；性能

a absorbi, *v.t.* 吸，吸收

vecinătate, -ăţi, *s.f.* 邻近，邻接，附近

cercetare, -ări, *s.f.* 探索，研究

artificial, *adj.* 人为的，人造的

cunoştinţă, -e, *s.f.* 知识

a constata, *v.t.* 查明，发现；证明

strat, -uri, *s.n.,* 层，层次

troposferă, *s.f.* 对流层

stratosferă, *s.f.* 同温层

mezosferă, *s.f.* 中层，散逸层

ionosferă, *s.f.* 电离层

contact, -e, *s.n.* 接触

a se petrece, *v.r.* 发生、产生

fenomen, -e, *s.n.* 现象

precipitaţie, -ii, *s.f.* 降水，降水量

pătură, -i, *s.f.* 毯子；层

ozon, *s.n.* 臭氧

radiaţie, -ii, *s.f.* 辐射，放射

ultraviolet, *adj.* 紫外的，紫外线的

a emite, *v.t.* 发射，放射

a distruge, *v.t.* 毁坏，摧毁

rar, *adj.* 稀少的，稀疏的

stare, stări *s.f.* 状态，状况

special, *adj.* 特别的，特殊的

a electriza, -ez, *v.t.* 使带电，使起电

a ioniza, -ez, *v.t.* 使电离，使离子化

a se întinde, *v.r.* 伸展，伸延；扩展

exterior, *adj.* 外部的，外在的

a depista, -ez *v.t.* 搜寻；发现（踪迹）

hidrogen, *s.n.* 氢

activitate, -ăţi, *s.f.* 活动；工作

economic, *adj.* 经济的

industrie, -ii, *s.f.* 工业

a provoca, *v.t.* 挑动；挑战；引起

încărcare, -ări, *s.f.* 装，装载，负载

dăunător, *adj.* 有害的

coş, -uri, *s.n.* 篮子；烟筒

pulbere, -i, *s.f.* 尘埃

ciment, -uri, *s.n.* 水泥

a evacua, -ez, *vt.* 撤空，腾空；排放

primejdie, -ii, *s.f.* 危险

unitate, -ăţi, *s.f.* 单位

a introduce, *v.t.* 引入，引进

filtru, -e, *s.n.* 过滤器

fin, *adj.* 细微的，纤细的

a se împrăştia, *v.r.* 散布、四散

anumit, *adj.* 特定的；某个的

compus, -şi, *s.m.* 化合物

chimic, *adj.* 化学的

rarefiere, -i, *s.f.* 稀疏，稀薄

pericol, -e, *s.n.* 危险

meteorologic, *adj.* 气象（学）的，天气的

întrerupere, -i, *s.f.* 中断

a colabora, -ez *v.i.* 合作

a evita, *v.t.* 避免

TEXT B

CUM NE ADRESĂM ? (1)

Conversaţia între necunoscuţi nu mai reprezintă de mult un act de nepoliteţe. Există mai multe feluri de a intra în contact cu oamenii. A întreba pe cineva despre ceva poate fi un mijloc de a ieşi din încurcătură. Uneori această conversaţie se rezumă doar la o simplă informaţie, alteori devine o lungă şi pasionantă conversaţie. Nu ne surprinde faptul că la cozi, prin parcuri, în staţii de autobuze oameni necunoscuţi intră în vorbă împărtăşindu-şi părerile asupra unui anumit subiect. Tot aşa, călătorii din tren, din avion sau cei care locuiesc la acelaşi hotel pot să schimbe câteva păreri despre timp sau despre un eveniment sportiv important.

Într-un oraş străin, este absolut normal să întrebăm pe cineva care este drumul spre gară sau cel spre un magazin universal. Este suficient să salutăm cu "Bună ziua", "Vă rog", "Nu vă supăraţi" etc. şi apoi, politicos, să spunem pe scurt ce dorim. Orice om este mândru de oraşul în care locuieşte şi ne va răspunde cu plăcere. Odată informaţia obţinută, vom mulţumi înainte de a pleca în direcţia indicată. Se poate întâmpla însă ca informaţia să fie vagă şi nesigură. Pentru a nu avea îndoieli, e de preferat să întrebăm un

şofer de taxi, un agent de circulaţie, un poliţist care sunt datori să dea informaţii. Nu vom întreba persoane foarte în vârstă sau grăbite. Un bărbat trebuie să fie prudent când se adresează unei femei şi, în general, este mult mai simplu să ne adresăm cuiva de acelaşi sex cu noi.

În conversaţie, trebuie să fim foarte atenţi la folosirea termenilor apelativi. Să evităm termenii demodaţi ca "tovarăş" şi "tovarăşă". În ultimii ani au apărut titluri noi — manager, boss, patron — a căror utilizare ne pune deseori în încurcătură. Nu sună bine nici "Patroane", nici "Domnule patron", nici "Boss". Preferabil e să ne adresăm cu numele de familie al acestuia. Sau, dacă nu-l ştim, pur şi simplu cu: "Domnule".

Să nu uităm numele interlocutorului nostru deoarece este o gafă. Dacă dăm acestuia un alt nume decât cel pe care îl are, neglijenţa noastră este de neiertat. Să ieşim din această situaţie adresându-ne cu un simplu "Domnule dragă" sau "Stimată doamnă". O altă situaţie este aceea în care nu cunoaştem numele persoanei, dar ştim ce profesie are. În acest caz, vom spune, de exemplu: "Bună ziua, domnule profesor", "Voi urma sfaturile dumneavoastră, domnule doctor" sau "Domnule inginer, proiectul dumneavoastră este foarte interesant".

Dacă suntem subalterni, titlul este absolut obligatoriu. Pacientul va spune: "Domnule doctor", şi nu "Domnule Vasilescu", elevul sau părintele vor spune: "Domnule director", şi nu "Domnule Ionescu". Trebuie să fie politicoşi şi şefii faţă de subalterni. Auzim adesea: "Vasilescule, dă-mi dosarul acela." În asemenea caz, se va spune: "Domnule Vasilescu, dă-mi, te rog, dosarul acela."

VOCABULAR

act, -e, *s.n.* 行动；行为；证件；（剧作的）幕

pasionant, *adj.* 动人的，令人激动的

informaţie, -ii, *s.f.* 信息；情报

a indica, *v.t.* 指；指示

vag, *adj.* 含糊的，模糊的

indoială, -ieli, *s.f.* 怀疑

agent, -ţi, *s.m.* 代理人，代表

dator, *adj.* 负债的；有义务的

prudent, *adj.* 谨慎的，小心的

termen, -i, s.m. 词，用语

apelativ, *adj.* 称呼的；名称的

demodat, *adj.* 过时的

manager, -i, *s.m.* 经理

patron, -i, *s.m.* 老板

gafă, -e, *s.f.* 蠢话，蠢事；出丑

proiect, -e, *s.n.* 方案、草案；设计

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. a părea, *v.i.* 似乎是，显得

   El pare mai tânăr decât mine.

   Tu pari că nu înţelegi această problemă.

   Păreau că nu cunosc situaţia.

   Pare că l-ar interesa propunerea.

   Îmi pare că lipseşti cam des de la cursuri.

   Articolele mi se par bune.

   Se pare că vor pleca într-o excursie.

   Mariei i se pare că te-ai supărat.

   Nu mi se pare să fie prea frig.

2. de culoare ..., *loc. adj.* ...颜色的

   Am cumpărat o cămaşă de culoare albă pentru tine.

   E întuneric, maşina părea de culoare gri.

Nu ştiu de ce culoare este calul despre care ai vorbit.

3. în afară de ..., *loc. prep.* 除…之外

Toţi colegii au participat la muncă patriotică în afară de tine.

Cărţile de aici sunt ale mele în afară de aceea pe care o citeşti.

4. în apropierea ... *loc. prep.* 在…附近

Domnul cu care ai vorbit la telefon locuieşte în apropierea Palatului de Vară.

În apropierea oraşului se află o mare crescătorie de păsări.

5. cu ajutorul ..., *loc. prep.* 在…的帮助下；借助于…

Se vede clar că cu ajutorul tău a reuşit să vină aici.

Nu pot să fac aceasta decât cu ajutorul uneltelor.

6. a constata, *v.t.* 查明，证明；发现，看到

Lipsa dosarului a fost constatată de Radu.

Inginerii au constatat că pot reduce ei consumul de energie.

S-a constatat că există legi ale naturii neexplicate încă.

7. a se petrece, *v.r.* 发生

Acum câteva zile s-a petrecut la Bucureşti un eveniment politic important.

Eşti trist. Ce s-a petrecut cu tine?

8. dincolo de ..., *loc. prep.* 在…的那边

Dincolo de biserica pe care o vezi se găseşte magazinul universal Unirea.

Dincolo de muntele acela se întinde o imensă câmpie.

9. a încărca, *v.t.* 装，装载；负载

Şoferul a încărcat marfa în camion.

Autocamionul este încărcat cu produse industriale.

L-au încărcat pe Ion cu prea multe bagaje.

10. dăunător ..., *adj.* 对…有害的

Fumatul este dăunător sănătăţii.

Nu se ştie dacă aceasta este o substanţă dăunătoare plantelor.

11. a pune în primejdie (pericol), *loc. vb.* 使处于危险之中，危及

Inundaţia pune în pericol populaţia din această zonă.

Conflictele militare neîntrerupte pun în primejdie pacea lumii.

12. a duce la ..., *loc. vb.* 导致

Acest conflict militar, dacă nu se opreşte la timp, ar duce la un război local.

Politica de deschidere către exterior a dus la sporirea investiţiilor străine.

13. în scopul ..., *loc. prep.* 以…为目的；旨在…

Introducem investiţii străine în scopul dezvoltării economice.

În scopul menţinerii păcii mondiale, luptăm împotriva hegemonismului.

14. a intra în contact cu ..., *loc.vb.* 同…接触

De când a venit, a intrat în contact cu diverse persoane.

Mă feresc să intru în contact cu asemenea oameni.

15. încurcătură, -i, *s.f.* 麻烦；困境

Dacă nu pleci imediat de aici, vei avea încurcături cu poliţia.

Problemele acestea m-au pus în încurcătură

Trebuie să le mulţumesc colegilor care m-au scos din încurcătură.

Ca să ieşi din încurcătură, trebuie să ai curaj.

16. a (se) rezuma, *v.t., v.r.* 摘要，概括；归结为…

Vlad a rezumat articolul în câteva fraze.

I-am rezumat lui Dan spusele profesorului.

Şi-a rezumat rezultatele ultimelor cercetări.

Certurile se rezumă la faptul că ei nu se înţeleg unul pe altul în câteva probleme.

Inovaţia se rezumă la înlocuirea acestei piese cu alta mai rezistentă şi mai ieftină.

17. a surprinde, *v.t.* 突然抓住；出其不意发现；使惊诧

Furtuna i-a surprins pe turişti în drum spre cabană.

Astronomul a surprins un fenomen cosmic necunoscut.

Mă surprinde că n-ai recapitulat lecţiile.

Mama este surprinsă de comportarea ta.

18. a împărtăşi, -esc, *v.t.* 分享；赞同；倾诉、吐露

Din păcate, nu pot împărtăşi părerile tale.

Eram prieteni, ne împărtăşeam totdeuna bucuriile şi necazurile.

Noi toţi împărtăşim bunurile pământului.

Vom împărtăşi aceeaşi soartă cu patria.

Mi-a împărtăşit în ascuns îndoielile sale.

II. ACCENTUL

多音节词均有重读音节，重读元音称作**重音**。重音位置无固定规律可循。但在通常情况下，以辅音结尾的词，重音多在倒数第一个音节，例如： elev, student, coleg, băiat, institut 等。以元音结尾的词，重音多在倒数第二个音节，例如： casă, masă, floare, bibliotecă, fotoliu 等。

个别词有两种重读形式，如： profesor — profesor, reporter — reporter, matur — matur, gingaş — gingaş 等，其中各项的前者为常用形式。有些词的重音移位属于方言或受外来语影响，是不规范的，如： bolnav > bolnav, caracter > caracter, fenomen > fenomen, regizor > regizor 等。

为了便于读、说，词形较长的多音节词可以有两个重读音节，形成主重音和次重音，例如： a-li-men-ta-ră, in-ter-na-ţi-o-nal, e-lec-tro-car-di-o-gra-mă.

名词词形变化时，重音位置不变。例如：student — studenţi — studentului — studenţilor 。但也有例外，如： soră — surori, noră — nurori, radio — radiouri, zero — zerouri 。

动词词形变化时，重音位置可能改变，通常向最后一个音节移动。例如： a învăţa — învăţ — înveţi — învaţă — învăţăm — învăţaţi — învaţă; a merge — mergeam — mergeai — mergea — mergeam — mergeaţi — mergeau 。

在单词构造中，重音具有区分词义的功能。例如： companie （连

队）— companie（公司）, colonie（科隆香水）— colonie（殖民地）, copii（一些抄本）— copii（孩子们）, mobilă（家具）— mobilă（动的），vesela（愉快的）— veselă（碗、盘等餐具）。

在动词词形变化中，重音具有区分时、态的功能。例如：cântă（他在唱）— cântă（他唱了）, cumpără（他在买）— cumpără（他买了）。

冠词、予格与宾格人称代词和反身代词、助动词、介词、连词等，在句子中与相邻的词类构成统一的语义重读单位，而且书写时经常用“-”相连接，因此不必重读。例如：un student, a patra, cele bune, îmi spune, mi-a spus, spuneţi-mi, se spune, aş spune, de spus, veniţi după noi, bine că ne-am întâlnit, te-am aşteptat de un an。

语流中，可能出现句子重音。表述人或朗读者可以根据不同情况，重读句子的某一句法单位，予以突出。此时，这一句法单位的重读部分与句子重音重叠，力度增强。如：Să pleci acum. / Cine nu are dreptate, acela ţipă mai tare.

III. CUM AFLĂM PĂREREA ALTORA?

如果你想知道对方或第三者关于某人、某物的看法或意见，可以这样提问：

Ce părere ai (aveţi) de ... (despre..., în legătură cu...)?

Ce părere are domnul X de ... (despre ..., în legătură cu ...)?

Ce zici (ziceţi) de ... (despre ..., în legătură cu ...)?

Ce zice domnul X de ... (despre ..., în legătură cu ...)?

Ce crezi (credeţi) de ... (despre ..., în legătură cu ...)?

Ce crede domnul X de ... (despre ..., în legătură cu ...)?

回答问题的方式可能有多种，也可以采用下列句型：

Am părerea că ...

Am impresia că ...

Cred că ...

IV. SUBSTANTIVUL (1)

名词指生物、非生物、现象、行为、状态、性质、关系等的名称（om, piatră, fulger, citire, bucurie, frumuseţe, prietenie），属可变词类，有性和数的区别，有格的变化。格的变化称为变格（declinare）。

形式上，名词分为*单一名词*（substantive simple: copil, casă, zăpadă）、*复合名词*（substantive compuse: inginer-şef, câine-lup, pierde-vară, untde-lemn, pomicultură, binecuvântare）和*名词词组*（locuţiuni substantivale: părere de rău, băgare de seamă, bătaie de cap）。

含义上，名词分为*普通名词*（substantive comune: femeie, peşte, sare, lapte）和*专有名词*（substantive proprii: Ion, Maria, Popescu, Ionescu; Iaşi, Cluj-Napoca,; Carpaţi, Dunărea; China, România; Universitatea Bucureşti, Academia de Ştiinţe）。

名词有三个性，即阳性、阴性和中性。阳性和阴性含生物和部分非生物名词，中性均为非生物名词。

生物有自然性，雄性和雌性名称可能分属阳性和阴性的两个完全独立的词（băiat / fată, bărbat / femeie; cocoş / găină, berbec / oaie）；雌性名称可能是由阳性名词派生的同根词（student / studentă, nepot / nepoată; sătean / săteancă, ţăran / ţărancă; român / româncă, chinez / chinezoaică; lup / lupoaică）；雄性名称可能是由阴性名词派生的同根词（raţă / răţoi, gâscă / gâscan, cioară / cioroi）；有些生物名词可以指雌雄两性（cămilă, lebădă, elefant, crocodil, cuc, lăcustă）。

名词的性可以通过词尾（elev— elevi, tată —taţi, membru— membri, munte — munţi, erou— eroi; casă — case, mână — mâini, cafea — cafele, ţară —ţări, marfă — mărfuri, vulpe —vulpi, bucurie — bucurii; scaun — scaune, unghi — unghiuri, lucru — lucruri, tablou — tablouri, nume — nume）、定冠词（bunicul — bunicii, socrul —socrii, fratele — fraţii; masa — mesele, mâna — mâinile, basmaua — basmalele, steaua —stelele; piciorul — picioarele, scaunul —scaunele, lucrul — lucrurile）、形容词修饰语（fratele meu, sora ta, creionul meu）、数词（un copil — doi copii, o femeie — două

femei, un stilou— două stilouri）加以鉴别。

名词有单数和复数，数可以通过词义、词尾、冠词、形容词性修饰语以及与其配合的数词加以区分。

表达群体、整体概念的词称作集合名词（substantive colective: popor, grup, clasă, ceată, nucet, porumbişte）。

一些名词有两个单数形式，下列例证中的前者为规范词： *fluture* — flutur, *şoarece* —şoarec, *berbec* — berbece, *poem* — poemă 。

一些名词有两个复数形式，下列例证中的前者为规范变化： coală > *coli*, coale; roată > *roţi*, roate; boală > *boli*, boale; chibrit > *chibrituri*, chibrite; obicei > *obiceiuri*, obiceie 。

一些名词有多个含义不同的复数形式： cap > *capi*（首脑）, *capete*（头；端）, *capuri*（海角）; corn > *corni*（号角）, *coarne*（犄角）, *cornuri*（角状物；牛角面包）; cot > *coţi*（一肘长）, *coate*（肘）, *coturi*（肘管，弯管）。

一些名词只有单数（fier, aur, unt, mazăre; foame, sete, cinste; fotbal, baschet, box; Ion, Maria, Popescu; Timişoara, Moldova），或者只有复数（ochelari, foale, pantaloni; zori, măruntaie, câlţi; Alpi, Carpaţi）。

一些名词的复数不仅表达数量的变化，而且具有另外的含义：bunătate（善意；谦和）— *bunătăţi*（美味食品）, argint（银）— *arginţi*（银币）, sare（盐）—*săruri*（各类盐）。

个别名词的复数不表示数量的变化： şi-a pierdut mintea = şi-a pierdut minţile; s-a dus tinereţea = s-au dus tinereţile 。

V. SUBIECTUL

主语（subiect）是句子的主要成分，它借助谓语实现表述。

罗语中，主语在句子中出现与否，有三种情况：可以出现，可以省略，无主语。

1. 主语如果出现，下列词类或结构可以起主语作用：

1）名词：

Cartea este pe masă.

A venit *redactorul-şef.*

Frumuseţea vestejeşte, dar *înţelepciunea* creşte.

2）名词词组：

Părerea de rău mă chinuieşte.

Punctele lor *de vedere* nu sunt la fel.

Încetarea lui *din viaţă* m-a zguduit.

3）名词性短语：

Cel cu ziarul în mână este prietenul meu.

Cea blondă este sora ei.

4）名词化形容词：

Sătulul nu crede flămândului.

Chiar şi *înţelepţii* se smintesc câteodată.

5）名词化过去分词：

Rănitul s-a întors de la spital.

Tunsul lesne se piaptănă.

6）名词化副词：

Binele cu bine se răsplăteşte.

Cine face rău, *răul* îl însoţeşte.

În orice rău e şi *un bine.*

7）数词：

Când sunt *doi,* puterea creşte.

Au venit numai *patru* dintre ei.

Când *doi* se ceartă, *al treilea* câştigă.

8）代词：

Ea este doamna aceea.

El ia de la toţi, şi de la el *nimeni.*

Acesta îmi place.

9) 不定式动词:

A munci este o datorie.

A trăi înseamnă a lupta.

10) 名动式动词:

E uşor *de spus*, dar greu *de făcut*.

E lesne *de dat*, dar anevoie *de luat*.

起主语作用的词（不定式动词和名动式动词除外）均处于主格。

2. 主语省略的原因是:

1) 谓语有人称变化:

Suntem studenţi.

Ai citit ziarul de astăzi?

2) 上文提及:

Copiii sunt cuminţi. Când vin acasă, încep imediat să facă temele.

Televizoarele sunt bune. Mi se pare însă că sunt cam scumpe.

3) 泛指:

Dacă munceşti, vei avea.

Cunoaştem oamenii nu după vorbe, ci după fapte.

口语中，有时主语的主词缺失，出现主词定语作主语的情况。例如:

S-au mai văzut şi *de acestea* (=unele din acestea).

Au mai fost tăiate *din crengi* (=unele din crengi), să crească bine copacul.

— Unde ţi-a plecat bărbatul?

— *Al meu* (bărbatul meu) e acolo.

3. 如果句子涉及自然现象，不可能有主语:

Tună şi fulgeră.

Să plouă, să ningă, numai vreme rea să nu se facă.

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

FONETICA (2)

Fonemele sunt reprezentate în scris prin anumite semne numite litere (字母) . Sunt două feluri de litere, mici şi mari. Toate literele folosite într-o limbă formează alfabetul (字母表) acelei limbi. Cuvântul alfabet vine de la *alpha* şi *beta*, primele două litere din alfabetul grec.

Alfabetul limbii române are 31 de litere. În general, o literă reprezintă un fonem. Aceasta este situaţia pentru literele:

a = *a* (nas)	ă = *ă* (să)	î (â) = *î* (român)	b = *b* (ban)
d = *d* (dar)	f = *f* (fată)	j = *ž* (jur)	l = *l* (loc)
m = *m* (mamă)	n = *n* (nu)	p = *p* (pas)	r = *r* (rar)
s = *s* (sat)	ş = *š* (şase)	t = *t* (tare)	ţ = *ts* (ţară)
v = *v* (vin)	z = *z* (zi)		

Dar literele e, i, o, u, c, g, h au următoarele valori:

e = e: *elev, efort, bine* etc.;

= i̯e: *el, ei, ele, este, eşti, e, eram, erai* etc.;

= e̯: (în diftongi şi triftongi) *prea, mea, deal, cafea, stăteai, citeau* etc.;

= ∅: (literă ajutătoare în) *ce, ge, che, ghe.*

i = i: *inimă, important, institut, inel* etc.;

= i̯: (în finală) *cărţi, focuri, lucrezi, lucraţi, nimeni* etc.; (în diftongi şi triftongi) *ieri, caiet, cheie* etc.;

= ∅: (literă ajutătoare în) *ci, gi, chi, ghi.*

o = o: *loc, soră, frumos* etc.;

= o̯: (în diftongi şi triftongi, după consoană) *soare, doar, noapte, şcoală, chinezoaică* etc.;

= u̯: (în diftongi, la început de cuvânt) *oase, oare, oală;* (în diftongi, la început de silabă după o vocală) *vioară, tumultuoasă* etc.

u = u: *uşă, ureche, urs* etc.;

= u̯: (în diftongi şi triftongi) *două, august, puneau, voiau;*

c = k: *casă, clasic, cu, câine* etc.;

= č: (c + e, i) *cer, ceva, cine, cinci* etc.;

= k': (ch + e, i) *chem, ureche, chip, închis* etc.;

g = g: *gară, gaz, glas, întreg* etc.;

= ğ: (g + e, i) *ger, gem, merge, ginere* etc.;

= g': (gh + e, i) *ghem, gheţar, ghid* etc.

h = h: *şah, harnic, pahar* etc.

= ∅: (literă ajutătoare în) *chem, ghem, chip, ghid* etc.

Literele *k, q, w, y* sunt folosite în nume proprii străine (*W*ashingtong, *Y*emen), mai rar în nume proprii româneşti (*K*ogălniceanu, B*y*ck). Ele se întrebuinţează şi în neologisme （新词） cu caracter internaţional (*k*ilometru, *w*att). În această situaţie ele au următoarele valori:

k = k: *kaki, kripton;*

= k': (înainte de *e, i*) *keramit, kilogram.*

q = k: *quarc* (citit: cuarc), *quadri-* (citit: cvadri-);

= k': *quebracho* (citit: chebraco), *quipu* (citit: chipu).

w = v: *watt, Wagner;*

= u̯: *western* (citit: uestern), *whisky* (citit: uiski), *New York* (citit: Niu Iorc);

= u: *Walter* (citit: Ualtăr).

y = i: *yteriu, hobby;*

= i̯: *yankeu, kowboy, yoga.*

ö = eo: *Petöfi*

ü = iu: *München*

x = ks: *box, experienţă, extern;*

= gz: *exact, examen, exerciţiu.*

EXERCIŢII

1. Citiţi un paragraf din Text B, acordând atenţie la accente.

2. Subliniaţi în propoziţiile de mai jos părţile de vorbire care n-au accente:

Zidul Chinezesc este un edificiu remarcabil al Chinei antice. El traversează de la est la vest partea nordică a Chinei, pe o lungime de 6 350 km.

— Trebuie să ne cânţi ceva, Andrei. Tu cânţi aşa de frumos!

— Cu plăcere, dar vă rog să mă acompaniaţi cu toţii la primul cântec, pe care-l dedicăm Luciei.

3. Daţi câte două cuvinte masculine terminate în: consoană, -e, -u, -u̯, -i, şi apoi le puneţi la plural.

4. Daţi câte două cuvinte feminine terminate în: -ă, -e, -ea, -a, şi apoi le puneţi la plural.

5. Daţi câte două cuvinte neutre terminate în: consoană, -e, -u, -u̯, -i, şi apoi le puneţi la plural.

6. Derivaţi substantive feminine de la:*poet, artist; scriitor, muncitor; pictor, actor; orăşean, român; chinez, rus; croitor, prinţ.*

7. Număraţi până la doi:

un munte, un nume, un copac, un creion, un unchi, un unghi, un tigru, un soclu, un erou, un tablou, un pui, un roi, un taxi, un radio, un laborator, un copil, un colonel;

o casă, o încăpere, o carte, o vulpe, o zi, o cafenea, o stea, o sarma, o lecție, o organizație, o muncitoare, o țărancă.

8. Puneți la forme potrivite verbele din paranteze:

Mașina asta e de culoare albă, dar __________ (a părea) de culoare cenușie.

E murdar și îmbrăcat prost, __________ (a părea) un cerșetor.

Iarna râul __________ (a îngheța).

E ninsoare, __________ (a-i îngheța) mâinile și picioarele.

Gerul __________ (a-i îngheța) urechile.

Vântul m- __________ (a îngheța).

Buretele __________ (a absorbi) apa.

Copacii __________ (a absorbi) din pământ apa și substanțe minerale.

Acest aparat poate __________ (a absorbi) energia solară.

Lectura acestui articol mă __________ (a absorbi).

Ei __________ (a fi absorbit) de muzica lui George Enescu.

Cărbunele din provincia Shanxi __________ (a se găsi) în cantități mari.

Sarea din apa râului __________ (a se găsi) în cantități mai mici în comparație cu cea din apa mării.

Gerul __________ (a distruge) pomii fructiferi.

Grindina __________ (a-i distruge) grădina.

O să __________ (a distruge) lumea cea veche.

Boala l- __________ (a distruge) brusc.

Întâmplarea aceea __________ (a-i distruge) numele.

El __________ (a-și distruge) sănătatea fumând prea mult.

În accident, mașina __________ (a se distruge) complet.

__________ (a i se distruge) mașina în timpul accidentului.

Mâine, voi trebuie să __________ (a evacua) această sală.

În timpul inundaţiilor, militarii i- __________ (a evacua) pe săteni.

În timpul războiului, Popescu __________ (a-şi evacua) familia la ţară.

Gazele __________ (a se evacua) prin această ţeavă.

Altă dată să nu __________ (a uita), te rog, cheia pe masă.

Cuvintele noi __________ (a se uita) repede.

Aceste tradiţii __________ (a nu fi uitat) de popor.

9. Recitind Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

Deoarece __________, nu poţi participa la acest concurs.

Datorită __________, am întârziat cu zece minute.

Zahărul se găseşte în acest aliment __________ proporţie de 5%.

În apropierea __________ este o întreprindere mare.

Locuim în imediata vecinătate __________.

Cu ajutorul __________, am terminat treaba aceasta.

Buretele are proprietatea de a __________.

Poluarea aerului pune în primejdie __________.

În acest scop, noi __________.

În această ţară, este absolut normal să __________.

Dacă eşti student, este absolut obligatoriu să __________.

Acum, e suficient să __________.

Suntem mândri __________ patria noastră.

Odată __________, au şi început să muncească.

Mai aveţi îndoieli __________ această veste?

Omul merge repede __________ direcţia indicată.

E de preferat să __________.

E preferabil să __________.

Sunt dator să __________.

Trebuie să fiţi foarte atenţi la __________.

Să nu __________, deoarece este o gafă.

__________ este de neiertat.

Trebuie să fim politicoşi __________ oaspeţii.

10. Alcătuiţi câte o propoziţie / frază cu subiectul exprimat prin substantiv, pronume personal, pronume demonstrativ.

11. Completaţi sau întregiţi subiecte în spaţiile libere:

Va fi primit peste tot __________ de treabă.

Cel cu __________ este vecinul meu.

__________ nu crede flămândului.

__________ cu bine se răsplăteşte.

Când sunt __________ puterea creşte.

Când doi se ceartă, __________ câştigă.

A __________ un lucru e uşor, dar a-l termina e greu.

E o nenorocire a __________.

Ce-ţi mai rămâne de __________?

De înţeles o greşeală e uşor, dar e greu __________ tras toate învăţămintele.

12. Traduceţi în limba română (atenţie la numărul substantivelor):

(1) 他在食品店买了两公斤面粉。

(2) 我喜欢吃鸡蛋。

(3) 商店里出售各种奶酪。

(4) 他用美味食品招待我。

(5) 我给我的弟弟买了三个牛角形面包。

(6) 他用两枚银币买了五公斤奶粉。

(7) 水里有各类矿物质。

(8) 昨天我的同学买了一副墨镜。

(9) 院子里有一只公鸭和四只母鸭。

13. Traduceţi în limba chineză:

Noaptea coboară încet. Stelele se aprind pe cer una după alta. Curând totul adoarme. Numai vântul nu se linişteşte. El zboară către un stejar （橡树） bătrân şi-i leagănă （摇） uşor frunzele. Stejarul se trezeşte şi-l întreabă:

— De unde vii, vântule?

— Vin de la râu.

— Ce-ai făcut acolo?

— Azi dimineaţă, pescarul （渔夫） pornise la pescuit şi eu i-am împins barca. Seara, tot eu i-am adus barca spre mal.

— Şi ce-ai mai făcut?

— Am purtat norii deasupra pădurilor, livezilor şi lanurilor （庄稼地） care aşteptau demult o ploaie bună ca cea de astăzi.

— Dar ieri ce-ai făcut?

— Ieri?... Să-mi amintesc... Da! o femeie îşi spăla rufele. Le întinsese pe frânghie （绳子）, iar eu le-am uscat. Pe urmă am adus aer curat din câmpii şi păduri în oraşe.

— Ce harnic eşti, vântule! N-am ştiut că tu eşti atât de folositor.

14. Răspundeţi la întrebările de mai jos:

Ce importanţă are atmosfera?

Din ce este format aerul?

Ce înţelegeţi prin troposferă şi stratosferă?

Ce factori provoacă poluarea aerului?

15. Răspundeţi:

Câte litere cuprinde alfabetul limbii române?

Ce deosebiri există între litere şi foneme?

16. Faceţi o scurtă prezentare asupra măsurilor luate împotriva poluării aerului în oraşul Beijing.

LECŢIA 5

TEXT A

ACŢIUNEA OMULUI ASUPRA COMPONENTELOR MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Omul contribuie în mare măsură la transformarea scoarţei terestre prin exploatarea resurselor minerale şi materialelor necesare construcţiilor de tot felul. Ca să-şi procure hrana, omul ară pământul pe suprafeţe întinse. Pe terenurile neproductive aduce pământ roditor, pe care-l aşterne cu multă grijă. În unele părţi sapă terase pe coastele dealurilor şi chiar ale munţilor, creându-şi în felul acesta ogoare pentru agricultură (de exemplu: regiunea mediteraneană europeană, Indonezia, Filipine, China).

Cu ajutorul irigaţiilor, terenurile din regiunile secetoase sunt transformate în pământuri bune pentru cultura plantelor. Tot pentru acest scop se seacă bălţile şi ţinuturile mlăştinoase.

Pentru dezvoltarea transporturilor se construiesc drumuri, căi ferate, se taie istmuri, se sapă tunele pe sub munţi şi pe sub strâmtorile mărilor, metrouri de sub oraşe, canale de navigaţie.

Ca să apere pământul de valurile năvalnice ale mării s-au ridicat diguri. De asemenea, omul îndreaptă ţărmuri, construieşte plaje, combate inundaţiile, creează lacuri etc.

Prin tăierea pădurilor scoarţa terestră cade însă uşor pradă eroziunii torenţiale şi alunecărilor de teren.

Aşezările omeneşti, în special oraşele, la care se adaugă in-

dustria, au schimbat pe mari întinderi înfăţişarea planetei noastre. Aşadar, ajutat de mijloace tehnice mereu mai perfecţionate, omul reuşeşte din ce în ce mai mult să schimbe faţa Pământului după voinţa sa.

Extinderea terenurilor agricole, cât şi cererea mereu crescândă de material lemnos în construcţii, în industria mobilei, în industria celulozei şi hârtiei au determinat defrişări (tăierea pădurilor), pe mari suprafeţe ale Globului. Asemenea acţiuni se fac simţite şi în pădurea amazoniană, care este considerată "plămânul de oxigen" al Terrei.

Industria, marile aglomeraţii urbane, agricultura şi transporturile pot duce la poluarea aerului, apelor şi solurilor dacă nu se iau măsuri de protecţie a mediului înconjurător. Aceste măsuri sunt de importanţă vitală pentru planeta noastră.

Sunt cunoscute în multe părţi ale planetei noastre efectele dezastruoase ale dezvoltării industriei asupra componentelor mediului înconjurător. Dintre aceste efecte amintim: reducerea stratului de ozon, ploile acide (datorate poluării chimice a aerului), ceţurile de tip smog (ceaţa deasă ce se formează în regiunile puternic industrializate), dăunătoare sănătăţii etc.

De asemenea şi dezvoltarea transporturilor are efecte negative asupra mediului înconjurător. Astfel transporturile auto elimină mari cantităţi de gaze de eşapament şi poluează atmosfera, iar tancurile petroliere care, în urma unor accidente, deversează în mări uriaşe cantităţi de petrol, degradează apele acestora. Acestea sunt numai câteva exemple.

Acţiunea de transformare a înfăţişării Pământului a dus de multe ori la distrugerea unor specii de plante şi animale foarte valoroase din punct de vedere economic şi ştiinţific.

Printr-o vânătoare prădalnică, nemiloasă au dispărut multe specii de animale ca zimbrul şi bourul din România. Alte animale se află în pericol de dispariţie ca leopardul, antilopele (în Africa), ursul panda (originar din China). A scăzut mult efectivul elefanţilor şi tot mai mult este pusă în pericol viaţa focilor, a urşilor polari, a balenelor etc. Dintre păsări s-a redus mult numărul dropiilor din România.

Societatea omenească a luat măsuri de ocrotire a naturii, în special a animalelor şi plantelor, creând în acest scop rezervaţii naturale, unde plantele şi animalele sunt ocrotite de lege. În România sunt numeroase rezervaţii naturale, iar în Munţii Retezatului s-a creat Parcul naţional Retezat, care are o întindere de 54 000 hectare. Aici nu sunt îngăduite exploatările forestiere, nici păşunatul, vânătoarea sau pescuitul. Unele specii rare de plante şi animale sunt ocrotite pretutindeni, nu numai în rezervaţii, dar şi printr-o serie de măsuri şi legi.

Delta Dunării a fost declarată rezervaţie a biosferei. Aici sunt îngăduite activităţile umane, dar ele se vor desfăşura sub îndrumarea unor instituţii care au ca scop protejarea şi cercetarea ştiinţifică a Deltei Dunării.

VOCABULAR

acţiune, -i, *s.f.* 行动，活动；作用

component, -e, *s.n.* 成分；组成部分

mediu, -ii, *s.n.* 环境；介质，介体

înconjurător, *adj.* 周围的

a contribui, *v.i.* 对…作贡献；促进

a transforma, -ez *v.t.* 改变，改造

exploatare, -ări, *s.f.* 开发；剥削

resursă, -e, *s.f.* 资源

mineral, *adj.* 矿物的

material, -e, *s.n.* 材料

construcţie, -ii, *s.f.* 建设，建筑

a procura, *v.t.* 获得，取得；搞到，弄到
a ara, *v.t.* 耕（地）
întins, *adj.* 广阔的，开阔的
neproductiv, *adj.* 非生产的；（土）贫瘠的
roditor, *adj.* 结果的；（土）肥沃的
a aşterne, *v.t.* 铺，铺撒
a săpa, *v.t.* 挖，挖掘
terasă, -e, *s.f.* 平台，露台，晒台
coastă, -e, *s.f.* 肋；坡，坡面
ogor, -oare, *s.n.* 田地
agricultură, -i, *s.f.* 农业
mediteranean, *adj.* 地中海的
irigaţie, -ii, *s.f.* 灌溉
secetos, *adj.* 干旱的
cultură, -i, *s.f.* 栽培，培植；作物
plantă, -e, *s.f.* 植物
a seca, *v.t.* 排干，使干枯
ţinut, -uri, *s.n.* 地区，地带
transport, -uri, *s.n.* 运输；交通
cale ferată, căi ferate 铁路
istm, -uri, *s.n.* 地峡
tunel, -e, *s.n.* 隧道
strâmtoare, -ori, *s.f.* 峡谷，隘口；海峡
val, -uri, *s.n.* 浪，波浪
năvalnic, *adj.* 猛烈的，迅猛的

dig, -uri, *s.n.* 堤，堤坝
a combate, *v.t.* 整治，清除；批判
inundaţie, -ii, *s.f.* 水灾，水患
pradă, prăzi, *s.f.* 劫掠；俘获物；牺牲品
eroziune, -i, *s.f.* 侵蚀，腐蚀
torenţial, *adj.* 洪流的
alunecare, -ări, *s.f.* 滑，滑动
extindere, -i, *s.f.* 扩展，扩大；伸展
crescând, *adj.* 增长的，增加的
celuloză, -e, *s.f.* 纤维素；纸浆
defrişare, -ări, *s.f.* 砍伐；开拓
urban, *adj.* 城市的
sol, -uri, *s.n.* 土壤
protecţie, -ii, *s.f.* 保护，防护
efect, -e, *s.n.* 效果，效力，功效
dezastruos, *adj.* 灾难性的
acid, -zi, *s.m.* 酸
a industrializa, -ez, *v.t.* 工业化
smog, *s.n.*（工业区）烟雾
a elimina, *v.t.* 排除；排放，排出
eşapament, *s.n.*（汽车等）排气；尾气
a polua, -ez, *v.t.* 污染
petrolier, *adj.* 石油的
petrol, *s.n.* 石油
a deversa, -ez, *v.t.* 泄，排泄
a degrada, -ez, *v.t.* 降级；毁损品

质

specie, -ii, *s.f.* 种；种类

valoros, *adj.* 有价值的，珍贵的

prădalnic, *adj.* 掠夺性的

nemilos, *adj.* 无情的

zimbru, -i, *s.m.* 欧洲野牛

bour, -i, *s.m.*（摩尔多瓦）野牛

leopard, -zi, *s.m.* 豹

antilopă, -e, *s.f.* 羚羊

urs panda 熊猫

efectiv, -e, *s.n.*（牲畜等的）头数

focă, -i, *s.f.* 海豹

dropie, -ii, *s.f.* 大鸨

rezervaţie, -ii, *s.f.*（动植物）保护区

a ocroti, -esc, *v.t.* 保护，防护

forestier, *adj.* 森林的；林业的

păşunat, *s.n.* 放牧；牧场

biosferă, *s.f.* 生物界，生物圈

îndrumare, -ări, *s.f.* 指导，指引

TEXT B

CUM NE ADRESĂM ? (2)

Un semn de politeţe este să adăugăm ceva după un răspuns monosilabic —"da", "nu" sau după "mulţumesc". Să spunem: "Nu, domnule", "Da, doamnă", "Da, mamă" sau "Mulţumesc, Ana".

Nu vom folosi vocativul, mai ales pentru femei. A spune Popeasco, Ioneasco, sau chiar Tatiano, Mario este urât. Vom spune: "Doamnă (Domnişoară) Popescu" sau— dacă diferenţa de rang sau de vârstă e prea mare — pur şi simplu: "Tatiana, te rog bate-mi la maşină această pagină!" Să nu uităm că orice om are dreptul să fie numit "domn" sau "doamnă" şi că folosirea acestui apelativ este în primul rând un semn al educaţiei dumneavoastră.

La o conferinţă, vă puteţi adresa cu un solemn "Doamnelor şi domnilor", nu "Doamnelor, domnişoarelor şi domnilor", cum auzim adesea. La rostirea unui toast, veţi începe prin a vă adresa celor mai

importante persoane: "Stimate domnule ministru, stimaţi oaspeţi". De asemenea, în adunările oficiale, vă veţi adresa în primul rând personalităţilor, începând cu cele mai marcante.

Femeia are astăzi alt rol în societate. Ele pot fi redactori, medici sau femei de afaceri. Unei asemenea femei nu-i poţi refuza titlul de "doamnă". Este de la sine înţeles că, dacă interlocutoarea dumneavoastră este medic, îi veţi spune: "Doamna doctor". În cazurile acestea, corect este deci să te adresezi cu "Doamnă director", "Doamnă redactor", "Doamnă inginer", "Doamnă profesor", şi *nu cu "Doamnă redactoare", "Doamnă doctoră", "Doamnă ingineră",* "Doamnă profesoară" etc. Cât de hilară este pentru noi astăzi situaţia în care unei femei casnice, căsătorită cu un ministru sau cu un medic, i se spune "doamna ministru" sau "doamna doctor"!

"Tu" şi "dumneavoastră" pot fi o frontieră între o caldă prietenie şi o simplă cunoştinţă, între intimitate şi politeţe. Tutuirea nu se face decât când este sigur că este bine venită. Iniţiativa de a spune "tu" o poate avea persoana mai în vârstă, superiorul şi doamna.

La vârste apropiate, la cei din medii sociale asemănătoare, cu acelaşi grad de cultură, este chiar ridicol să spunem "dumneavoastră". În schimb, nu vom putea niciodată să spunem "tu" unui medic bătrân sau unui profesor mult mai în vârstă. În magazine sau autobuze, auzim adesea cu mare neplăcere cum ni se spune: "Câte salate vrei?" sau "Cobori la prima?" Faţă de astfel de persoane nu avem decât să le considerăm oameni fără educaţie.

Azi, în România, nu se mai spune părinţilor "dumneata", ci li se spune mamă, tată şi chiar pe numele mic. În multe familii, copiii li se adresează simplu: Sanda, Andrei.

În mod greşit se crede că *dânsul, dânsa, dânşii şi dânsele* sunt

pronume de politeţe, iar *el, ea, ei* şi *ele* sunt forme ireverenţioase. Se va spune: "Am vorbit cu domnul director. El mi-a spus să revin", şi nu "Dânsul mi-a spus să revin". "Regina Angliei va face o vizită în România. Ea va fi însoţită de ...", şi nu "... Dânsa va fi însoţită de ..."

VOCABULAR

obligatoriu, *adj.* 必须履行的
subaltern, -i, *s.m.* 下属，部下，下级
monosilabic, *adj.* 单音节的
dosar, -e, *s.n.* 案卷，卷宗；档案材料
diferenţă, -e, *s.f.* 差别，差异
rang, -uri, *s.n.* 等级，级别
solemn, *adj.* 庄重的，庄严的，肃穆的
toast, -uri, *s.n.* 祝酒；祝酒词
personalitate, -ăţi, *s.f.* （知名）人士；要人
hilar, *adj.* 可笑的，引人发笑的
casnic, *adj.* 家里的，家庭的；家务的
frontieră, -e, *s.f.* 边境，边界
intimitate *s.f.* 亲密，密切，亲近
tutuire, -i, *s.f.* 用“你”称呼
iniţiativă, -e, *s.f.* 发起，创始；创举；主动
asemănător, *adj.* 相似的，相象的，同样的
ridicol, *adj.* 可笑的；滑稽的
reverenţios, *adj.* 恭敬的，彬彬有礼的
ireverenţios, *adj.* 不恭敬的，失礼的

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. a contribui la ...., *v.i.* 对…作贡献；对…出份额；有助于…

Aceste măsuri pe care le vom lua vor contribui mult la protecţia mediului

înconjurător.

Industria contribuie în proporţie de peste 60% la formarea venitului naţional.

Ana a contribuit cu zece mii de lei la cumpărarea unui cadou pentru colega ei.

2. **în mare (mică, egală) măsură**, *loc. adv.* 在很大（很小，同等）程度上

Dezvoltarea industriei a schimbat în mare măsură structura economiei.

Industria grea şi cea uşoară au cunoscut în egală măsură o dezvoltare susţinută.

Din cauza dezvoltării economiei, e greu de apreciat în ce măsură se va întinde suprafaţa oraşului acestuia.

3. **în felul acesta**, *loc. prep.* 这样

Scria toată ziua, în felul acesta a reuşit să termine lucrarea.

Apele lacurilor înaintează vara şi se retrag iarna, în felul acesta se formează ţinuturi mlăştinoase.

4. **a transforma**, *v.t., v.r.* 改变；改造；把…变成…

Înfăţişarea oraşului s-a transformat radical.

O să transformăm cartierele vechi ale oraşului.

A transformat biroul în sală de şedinţe.

Ţăranii au transformat terenurile nisipoase în pământuri fertile.

Au transformat sala aceasta din bibliotecă în laborator fonetic.

5. **a apăra**, *v.t.* 防护，保卫；使…免受侵害

Ostaşii apără patria cu preţul vieţii.

Digurile au apărat terenurile agricole de inundaţie.

Stratul de ozon apără viaţa pe Pământ de radiaţiile ultraviolete.

6. **a cădea pradă ...**, *loc. vb.* 成为…的俘获物；遭到…的侵害

Puii din curte au căzut pradă vulturilor.

Fiind foarte obosit, cădea repede pradă somnului.

7. din ce în ce mai ..., *loc. adv.* 越来越…

Viaţa poporului devine din ce în ce mai bună.

Cerul e acoperit în totalitate de nori negri şi plouă din ce în ce mai tare.

8. a se face, *v.r.* 成为、变成

În curând se va face ziuă.

Sunt tare bucuros că Ana s-a făcut sănătoasă.

Bate vântul şi s-a făcut frig.

Avea dorinţa să se facă om de ştiinţă.

9. din punct(ul) de vedere (al) ..., *loc. prep.* 从…观点，从…角度

Din punct de vedere militar, aceste şosele sunt de importanţă strategică în ţara noastră.

Din punctul de vedere al economiei naţionale, trebuie să apărăm interesele întreprinderilor de stat.

10. sub îndrumarea ..., *loc. prep.* 在…指引下，在…的指导下

A redactat lucrarea de diplomă sub îndrumarea domnului profesor Ion Georgescu.

Lucrările de pe şantier se desfăşoară sub îndrumarea inginerului-şef Vasile Ursu.

11. semn, -e, *s.n.* 征兆；标记，记号；符号

A apărut în faţa lui o pisică neagră şi credea că aceasta nu e un semn bun.

Acolo este un semn de hotar care desparte aceste două judeţe.

Îmi place foarte mult acest semn de carte pe care mi l-ai dat cu ocazia zilei mele.

Copilul acesta cunoaşte toate semnele de punctuaţie.

Nu cunosc acest semn matematic rar întâlnit.

12. a adăuga, *v.t.* 补充，增加，添加

A mai adăugat nişte zahăr în cafea.

Aş dori să mai adaug câteva cuvinte la concluziile acestea.

I s-a adăugat o lectură acestei lecţii.

13. drept, -uri, *s.n.* 法；法学；权利

El studiază dreptul penal, dar cunoaşte şi dreptul internaţional.

Prietenul meu învaţă la facultatea de drept.

Fiecare cetăţean are şi drepturi, şi îndatoriri.

Toţi avem drept la învăţătură şi la muncă.

Ca membru al organizaţiei, are dreptul de a alege şi de a fi ales.

Noi respectăm cu stricteţe drepturile omului.

14. se înţelege de la sine, *expr.* 不言而喻

Nu e nevoie să mai explic acest fenomen social, că se înţelege de la sine.

Femeia are copii mici acasă şi e de la sine înţeles că are multe treburi casnice.

15. bine venit, *loc. adj.* 受欢迎的；适时的

Eşti bine venit, că avem nevoie de ajutorul tău.

La seceta aceasta, o ploaie este totdeauna bine venită.

În asemenea cazuri, vorbele tale nu sunt bine venite.

II. INTONAŢIA

朗读或说话时，**语调**切忌平淡，该升则升，该降则降。

语调具有词法功能，它是名词呼格和动词命令式的明显属性，相关词语在句子中语气加强，语调保持在高位。例如：

Andrei, vino ↘ încoace!

Ieşi ↘ afară!

语调具有句法功能，用以区分陈述句、疑问句和感叹句。

陈述句语调下降，例如：

În parc sunt mulţi copii.

Ieri am vizitat muzeul de istorie.

疑问句有三种：普通疑问句、特殊疑问句和选择疑问句。

普通疑问句，语调上升极点与句子中最后一个词的重读音节相叠:

China?
Dumneavoastră sunteţi din ⁄

reşti?
Ionescu şi Popescu vin de la Bucu ⁄

tecă?
Colegii tăi nu sunt la biblio ⁄

特殊疑问句用疑问代词或疑问副词 cine, ce, care, când, unde, cum, cât 等引出，重读疑问代词或疑问副词，整个句子语调下降。例如:

Cine
\ sunteţi dumneavoastră?

Ce
\ ai cumpărat în oraş?

如果疑问部分是组合结构，如: la cine, de la cine, cu cine, de unde, până unde, din ce cauză, în ce scop, pentru ce, de ce 等，只重读相关结构中的疑问代词或疑问副词。例如:

cine
Cu ⁄ \ ai venit ?

ce
De ⁄ \ ai întârziat ?

Ce
\ carte ai citit ?

cât
Pentru ⁄ \ timp vei sta la Iaşi ?

选择疑问句中，语调上升极点通常是连词 sau 或 ori，例如:

sau
Dumneavoastră sunteţi inginer ⁄ \ medic?

ori
Ei sunt din Cluj ⁄ \ din Timişoara ?

感叹句中，重读叹词或感叹词语，语调平直或稍有上扬。例如：

O! ＼ te admir, patria mea !

Vai, ＼ am greşit iarăşi !

Ce frumoasă ＼ e floarea aceasta !

句子中需要停顿或需要换气的地方，语调稍有上扬。例如：

"La început , pe când fiinţă nu era , nici nefiinţă , / Pe când totul era lipsă de viaţă şi voinţă , / Când nu s-ascundea nimica , deşi tot era ascuns ..." (M. Eminescu)

插入语，语调比相邻句子成分要低。例如：

"De-oi muri ＼ — îşi zice în sine — ／ al meu nume o să-l poarte / Secolii din gură-n gură ..." (M. Eminescu)

III. SUBSTANTIVUL (2)

名词有 5 个格，即：主格(nominativ)、属格（genitiv)、予格（dativ)、宾格（acuzativ)、和呼格（vocativ)。构筑句子时，格通过词形变化，表示词与词之间的句法关系。

1. 主格名词用作：

1) 主语

Profesorul vine la ora opt.

Maşina mea este acolo.

2) 表语

El este un *medic* renumit în China.

Va ieşi în mod sigur un *inginer* remarcabil.

3) 同位语

râul *Bistriţa*

Ştefan cel Mare, *domnul Moldovei*

4) 谓语补足语

El a fost numit *ministru.*

Avem de gând să-l alegem *preşedinte.*

2. 属格名词用于:

1) 属有关系

Acesta este dicţionarul *studentului* acestuia.

Cartea este a *studentei* aceleia.

2) 名词性动宾关系

Dezvoltarea *economiei* este sarcina noastră principală.

N-a participat la activitatea de pregătire *a mitingului.*

3) 某些介词之后

Luptăm împotriva *hegemonismului.*

Ducem lupta contra *duşmanului.*

3. 予格名词用于:

1) 动作的间接承受关系

Îi dau *Elenei* o carte.

Le oferim *fetelor* nişte flori.

Acordăm atenţie *problemelor* acestora.

I-am spus *lui George* o veste bună.

2) 某些形容词之后

Ploaia este prielnică *plantelor.*

Climatul este favorabil *sănătăţii.*

3) 某些介词之后

Datorită *eforturilor* tale, rezultatele au fost bune.

Am îndeplinit sarcina conform *planului.*

4. 宾格名词用于:

1) 动作的直接承受关系

Am cumpărat *o carte.*

A văzut în parc *nişte copii.*

Nu l-am întâlnit pe *prietenul* meu.

2) 表示时间

Am aşteptat *o oră.*

Vor sta *două săptămâni* la Bucureşti.

A locuit *un an* în ţara aceea.

3) 某些介词之后

Aceste scaune sunt de *lemn.*

Îmi plac florile de *toamnă.*

E dulce ca *mierea.*

Îl consider drept *prietenul* meu.

Se uită la *tablou.*

Citeşte în *sala de curs.*

Barca pluteşte pe *apă.*

Romanul e scris de un tânăr *scriitor.*

5. 呼格名词用于呼唤:

Ioane, vino mai repede.

Domnule, staţi o clipă.

从句子成分上看，名词可以作主语（*Studenţii* învaţă. *Servieta* este pe birou.）、表语（El este *student.* El s-a făcut *inginer.* Ştiinţa înseamnă *putere.*）、谓语补足语（Este ales *secretar.* L-a desemnat *delegat.*）、同位语（Ei, *copiii* lor, vor veni astăzi. Colega mea, *Maria,* a plecat în străinătate.）、直接宾语（O voi conduce *pe mama* la gară. A cumpărat ieri *un televizor.*）、间接宾语（I-am dat *copilului* o jucărie. Bursa li se acordă *studenţilor* buni la învăţătură.）、施动者补语（Hotărârea a fost aprobată de *consiliu.* Articolul nu e scris de *Ion.*）、各种状语（Va sta *o săptămână* aici. Paharul este *pe masă.* Scriu *cu stiloul.* Vine *cu Maria.* Învaţă *cu hărnicie.* Iau un costum *pentru fratele* meu. Ce mai aveţi *în afară de* aceste *bagaje*? *În loc de doctor,* m-am întâlnit cu o infirmieră. *Cu* toată *graba* noastră, am pierdut trenul. Ai răspunde bine *cu condiţia*

cunoaşterii întrebărilor.)

从主从关系上看，名词可以是一组词的主体词（*cartea* interesantă / de citire / mea / de aici / pe care am citit-o），可以是主体词的定语（cartea *prietenului* meu / *de la prietenul* meu / *de citire*），可以是主体词的同位语（Judeţul *Iaşi*, Magazinul *Victoria*），也可能是主体词的并列成分（părinţii, *fraţii* şi *surorile* mele）。

IV. PROPOZIŢIA SUBIECTIVĂ

有时，主语可以是句子，语法上称作**主语从句**。

1. 主语从句的引导词可以是：

1）关系代词 cine, ce, care, cât, cel ce 等：

Cine vorbeşte seamănă, *cine ascultă* culege.

Cui îi e frică de orice nor nici o călătorie nu face.

Pe cine l-a muşcat câinele se teme şi de lătrătură.

Ce-i în mână nu-i minciună.

Care ascultă cu atenţie înţelege mai bine.

Câţi vin numai de tine întreabă.

Cei ce se potrivesc lesne se-mprietenesc.

2）不定代词 oricine, oricare, orice:

Poate veni *oricine vrea.*

Va reuşi *oricare va îndrăzni.*

Orice rar se vede mai dulce ni se pare.

3）关系副词 când, unde, cum, cât:

E rău *când eşti bolnav.*

Nu se ştie *unde au plecat ei.*

E cunoscut *cum te-ai purtat la şcoală.*

Nu sunt totuna *cât ai învăţat* şi *cât ţi-ai însuşit.*

4）连词 că, să, ca să, dacă, de 等：

Fiecăruia i se pare *că pruncul său e mai frumos.*

Nu-i greu *să ajungi în zona aceea.*

Nu se ştie *dacă vremea va fi frumoasă.*

2. 主语从句经常与下列动词或动词词组相配合:

1) 单人称动词或词组 a-i conveni, a-i părea, a-i plăcea, a-i veni 等:

Nu ne convine să pierdem timpul.

Îmi pare că va bate vântul.

Îi place *să citească poezii.*

Îmi vine *să râd* văzându-l.

2) 无人称反身动词 se spune, se zice, se ştie, se cunoaşte, se vede, se pare, se cuvine, se cade, se întâmplă 等:

Se spune că va veni în China o delegaţie culturală română.

Nu se ştie cine moare şi cine trăieşte.

Se cunoaşte că sunteţi străin.

Se vede că te-ai grăbit degeaba.

Se cuvine să şi asculţi.

Nu se cade să te scoli aşa de târziu.

Se întâmplă să mai greşeşti.

3) 无人称被动式 este ştiut, este cunoscut, este stabilit, este scris 等:

Este ştiut că forţa de atracţie e universală.

Este cunoscut că în ultimii ani economia se dezvoltă repede.

I-a fost scris să moară departe de ţară.

4) 名词性谓语:

E bine să te străduieşti şi să nu te temi de greutăţi.

E mai *bine* să taci decât să vorbeşti rău.

E rău când aştepţi de la mâna altuia.

Nu e deloc *simplu* ca să rezolvi această problemă.

E normal să trăiţi aşa.

5) 谓语性副词和副词词组:

Poate că mâine va sosi la Beijing.

Fireşte că vom izbuti.

Cu siguranţă că va veni.

Fără îndoială că ne vom întâlni.

Sigur că va ninge.

Desigur că vor pleca.

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

SENSURILE CUVÂNTULUI

Cuvintele denumesc obiecte, fenomene, acţiuni, însuşiri, raporturi etc. Unele dintre ele au un singur înţeles （含义）, altele mai multe. Acelea cu un singur înţeles se numesc cuvinte monosemantice (单义词), ele sunt, în primul rând, cele din domeniul ştiinţelor şi al tehnicii. De exemplu: *cupru, zinc, electron, televizor, informatică* etc. Acelea cu mai multe sensuri （含义） se numesc cuvinte polisemantice （多义词）. De exemplu: *om, apă, frumos, a merge* etc.

Dintre sensurile unui cuvânt, unul este fundamental （基本的）, iar celelalte sunt secundare (次要的). De exemplu, cuvântul *ac* are câteva sensuri (*ac de cusut, ac de siguranţă, ac de ceas, ac de albină* etc.), printre care fundamental este sensul acului din "ac de cusut", deoarece el constituie punctul de plecare al celorlalte sensuri, care sunt secundare.

Toate cuvintele au sensuri proprii （本义）. Cuvintele cu mai multe înţelesuri au uneori şi sensuri figurate （转义）. Aşa, de pildă, cuvântul *câine* are un sens propriu care denumeşte un animal. Totodată, el poate arăta şi un om rău, sensul acesta fiind figurat .

În propoziţii sau în fraze, un cuvânt poate să aibă atât sens lexical （词汇

含义), cât şi sens gramatical (语法含义). De exemplu, în propoziţia "În faţa *casei* este un copac", cuvântul *casă* are sensul lexical de locuinţă, cât şi sensul gramatical prin care înţelegem că cuvântul *casă* este în cazul genitiv, şi că el, împreună cu locuţiunea prepoziţională *în faţa* formează un complement circumstanţial de loc.

EXERCIŢII

1. Citiţi cu voce tare Text B, fiţi atenţi la intonaţie.

2. Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:

Întreprinderea aceea o să __________ (a exploata) aceste terenuri neproductive.

Noi __________ (a exploata) resursele naturale pentru a dezvolta economia.

Energia nucleară __________ (a fi exploatat) de om în scopuri paşnice.

Muncitorii __________ (a exploata) utilajele la maximum.

Sportivii __________ (a-şi exploata) toate resursele fizice.

Capitaliştii __________ (a-i exploata pe) muncitori.

Mama __________ (a aşterne) covorul pe podea.

Constructorii __________ (a aşterne) nisipul pe drum.

Fetiţa ştie deja să __________ (a aşterne) patul.

Te rog să __________ (a tăia) pâinea cu cuţitul meu.

Din greşeală, eu l-__________ (a tăia) pe Ionel la deget.

Bunica i-__________ (a tăia) nepoţelului o felie de cozonac.

Copacii __________ (a fi tăiat) de pădurari.

Autorul __________ (a tăia) două paragrafe din articol.

Directorul i-__________ (a tăia) Elenei numele de pe listă.

Decanul i-__________ (a tăia) bursa pe o lună pentru absenţe nemotivate.

Tata vrea să-l __________ (a căsători) pe Victor.

Tânărul acesta __________ (a se căsători) în luna viitoare.

Mihai __________ (a se căsători) cu Maria.

Lui Vasile i __________ (a se căsători) fiica.

Ion şi Luminiţa __________ (a se căsători) de curând.

El __________ (a fi căsătorit) de tânăr.

George __________ (a însoţi)-o pe sora lui la doctor.

Maria o să __________ (a-şi însoţi) familia la mare.

Mâine, fratele meu mai mare o să __________ (a însoţi) transportul de materiale de construcţie la Tianjin.

Profesorul __________ (a însoţi) demonstraţiile cu scheme şi desene.

3. Construiţi câte o propoziţie / frază în care substantivul trebuie să aibă funcţia de: subiect, nume predicativ, element predicativ suplimentar, apoziţie, complement direct, complement indirect şi complement circumstanţial de loc.

4. Recitind Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

În magazinul universal se găsesc __________ de tot felul.

În acest cartier se construiesc __________ pe suprafeţe întinse.

__________ l-a transformat pe om.

O să transformăm această clădire în __________.

Din cauza secetei, __________ a secat.

Puteţi __________ după voinţa voastră.

__________ sunt de importanţă vitală pentru viaţa noastră.

Poluarea are efecte dezastruoase asupra __________.

Dintre cei veniţi, amintim pe: __________.

Aceste substanţe sunt dăunătoare __________.

În urma __________, şi-a dat seama că trebuie să respecte cu stricteţe regulile de circulaţie.

În China sunt multe __________ în pericol de dispariţie.

Aceste greşeli, datorate __________, sunt de neiertat.

__________ ocroteşte căsătoria şi familia.

Radu a declarat că __________.

__________ au declarat grevă.

Războiul a fost declarat de __________.

De ce n-ai declarat __________ la vamă?

El se declară împotriva __________.

Pe Doina au declarat-o __________.

I s-a dat acest album în semn de __________.

Acest prim pas este un semn al __________.

Pentru a construi aceste locuinţe, muncitorii vor începe prin __________.

La această lecţie, vom începe cu __________.

Expoziţia se va deschide începând din __________.

Lui Vasile i-am refuzat __________.

A învăţat trei ani limba engleză, este de la sine înţeles că __________.

În asemenea cazuri, este corect să __________.

Ne pare hilar că __________.

Este ridicol să __________.

Sunt sigur că __________.

Nu e cazul să-i spui acestui om __________ pe numele mic.

5. Găsiţi în Text B fraze în care apar propoziţii subiective şi le treceţi în caiet.

6. Construiţi câte o propoziţie / frază cu verbele: *a da, a dărui, a oferi, a acorda* şi cu adjectivele: *favorabil, prielnic, necesar, folositor,* în care trebuie să fie un complement indirect exprimat prin substantive.

7. Traduceţi în limba română (atenţie la cazurile substantivelor):

(1) 新建的剧院位于市中心。

(2) 青年一代是我们国家的未来。

(3) 我读过一本关于摩尔多瓦君主斯特凡大公的书。

(4) 我们打算选他当班长。

(5) 他的同事被任命为主席。

(6) 她是我姐姐的女儿。

(7) 贸易的发展促进了经济的繁荣。

(8) 请你今天晚上 8 时到北京饭店来一下。

(9) 他宣布反对这项措施。

(10) 我送给孩子们一些玩具。

(11) 那辆汽车撞了一位老人。

(12) 这种气候对植物有利。

(13) 先生，您知道邮局在哪儿吗?

(14) 小姐，请您等一下。

8. Completaţi spaţiile libere ca să aveţi propoziţii subiective:.

E o plăcere să __________.

E o nenorocire ca __________ să __________.

Nu e o hotărâre înţeleaptă să __________.

Este necesar să __________.

Este necesar ca __________ să __________.

Cine învaţă __________.

Cei ce lucrează __________.

Cine e __________ să __________.

Ce-ţi mai rămâne _________?

Ce-ţi mai rămâne să _________?

O să ne bucure ce _________.

M-a supărat ce _________.

Mă bucură că _________.

Nu mă deranjează că _________.

Se spunea că _________.

Se vede că _________.

Se crede că _________.

Se ştie că _________.

Se pare că _________.

Era normal că _________.

E cunoscut că _________.

Le plăcea să _________.

Nu-mi convine să _________.

Nu se cuvine să _________.

E bine să _________.

Nu era uşor ca să _________.

E uşor _________, dar greu _________.

9. Alcătuiţi patru fraze în care să apară câte o propoziţie subiectivă.

10. Traduceţi în limba chineză:

Odată, într-o casă, stăteau de vorbă radioul, televizorul, fierul de călcat, maşina de spălat rufe şi becul electric (电灯泡). Fiecare se lăuda cu foloasele pe care le aduce omului:

— Eu sunt mai folositor, zise radioul. Eu transmit ştiri din lumea întreagă, muzică şi piese de teatru.

— Ba la mine ţine mai mult omul, zise televizorul. La televizor oamenii

nu numai că aud, dar şi văd întâmplări din ţara noastră şi din alte ţări.

— Fără mine gospodinele (家庭主妇) ar munci mai mult, adăugă maşina de spălat rufe. Eu le ajut să spele rufele mai iute şi mai bine.

— Dar cine calcă rufele şi hainele ca să fie frumoase? zise fierul de călcat.

— Eu luminez noaptea străzile, locuinţele, spitalele, fabricile, zise becul.

Atunci se auzi glasul (声音) curentului electric (电流):

— Nu vă mai lăudaţi fiecare cu foloasele pe care le aduceţi. De n-aş fi eu, cine ar aprinde becurile, cine ar face să cânte radioul şi televizorul, cine ar pune în mişcare trenurile electrice şi alte maşini? Toate sunteţi folositoare. Omul ne-a făcut ca să-i fie viaţa mai frumoasă şi mai uşoară.

11. Răspundeţi la întrebările de mai jos:

În ce scop omul transformă natura?

Ce efecte a avut acţiunea omului asupra componentelor mediului înconjurător?

Cum ocrotim natura?

12. Vorbiţi despre sensul cuvintelor.

13. Tema pentru compoziţie: Ocrotirea naturii.

LECŢIA 6

TEXT A

PLANTELE

Lumea vie este formată din plante şi animale de diferite forme şi mărimi. Ele sunt atât de răspândite, încât s-ar putea spune că pe suprafaţa Pământului nu există nici un loc unde nu ar exista plante şi animale.

Pe tot cuprinsul ţării întâlnim plante, fie în pădure, fie la margine de drum, fie în lanurile de cereale sau în ghivecele de la ferestre. Pe câmpii, pe dealuri, pe munţi, numeroasele plante ne cheamă prin culorile lor vii, prin parfumul lor suav, ori prin frumuseţea şi gingăşia lor.

În afară de plantele care cresc prin câmpii şi prin păduri, mai este o lume a plantelor în râuri, fluvii, bălţi, lacuri şi chiar în apa sărată a mărilor.

Trăind în locuri atât de diferite, plantele se deosebesc ca înfăţişare şi alcătuire. Unele plante sunt aşa de mici, încât nu pot fi văzute decât cu microscopul, iar altele sunt de-a dreptul uriaşe. Lintiţa, o plantă de baltă, este mai mică decât gămălia unui bold (1-5 mm), ghiocelul ajunge abia la câţiva centimetri, iar arborii pădurilor —stejarul şi bradul — ating înălţimi de zeci de metri.

Pe câmpii cresc nenumărate plante care ne atrag prin coloritul lor viu şi prin parfumul plăcut al florilor.

În păduri cresc alte plante deosebite de cele de la câmpie, ca:

stejarul, în pădurile de la şes, fagul, în cele de la poalele munţilor, bradul, care împodobeşte munţii.

În lacuri şi bălţi vom întâlni alte plante. Pe marginea bălţii — trestia şi papura, iar pe faţa liniştită a apei — mătasea-broaştei, lintiţa şi altele. Nuferii albi şi galbeni împodobesc, de asemenea, luciul apei. Plantele de baltă sunt cu totul diferite de cele de la câmpie, deoarece şi condiţiile de viaţă sunt deosebite.

Fiecare plantă are nevoie de condiţiile de viaţă (căldura, lumina, umezeala etc.) cu care s-a deprins de-a lungul timpului. Acestea se schimbă de la un loc la altul, din care cauză şi plantele se transformă.

Plantele (sălbatice şi cultivate) au o uriaşă importanţă în natură şi pentru viaţa omului. Într-adevăr, plantele verzi sunt singurele fiinţe care pot să producă substanţe organice din substanţe minerale. Animalele nu pot face aceasta, din care cauză ele se hrănesc cu substanţele organice produse de plante. Ce s-ar întâmpla dacă, într-o bună zi, ar dispărea plantele? În primul rând ar dispărea toate animalele care se hrănesc cu plante. Dispărând animalele erbivore, ar dispărea şi cele carnivore, deci ar dispărea toate animalele.

Tot plantele verzi sunt acelea care îmbogăţesc aerul în oxigen. Atunci când ele îşi prepară hrana, iau din aer dioxidul de carbon şi dau afară oxigenul. Astfel, plantele verzi curăţă aerùl de dioxidul de carbon (un gaz vătămător), făcând posibilă menţinerea vieţii pe Pământ.

Plantele au o deosebită importanţă şi pentru viaţa omului. În primul rând, multe plante sunt folosite de om pentru substanţele hrănitoare depozitate în: rădăcini, tulpini, frunze şi seminţe. În alimentaţia omului, de mare importanţă sunt legumele. De la unele

din ele, cum sunt morcovul, ridichea, sfecla etc., se folosesc rădăcinile; de la gulie se întrebuinţează tulpina aeriană; de la cartof, tulpinile subpământene (tuberculii) iar de la varză, spanac, salată — frunzele. La cereale: grâu, porumb etc., substanţele hrănitoare se găsesc depozitate în seminţe.

De la multe plante ca: pătlăgelele roşii, ardeii, castraveţii, merii, perii etc. omul foloseşte fructele. Pe lângă substanţele hrănitoare, ele conţin şi vitamine. În fiecare an, din mii de tone de legume şi fructe se obţin conserve de legume, dulceţuri, compoturi etc.

Numeroase plante produc materii prime pentru industrie. După recoltare, ele iau drumul fabricilor. Astfel inul, cânepa, bumbacul produc fibre textile din care se fac diferite ţesături. Din rădăcinile de sfeclă de zahăr se extrage zahărul. Din seminţele de floarea-soarelui se obţine uleiul folosit zi de zi în alimentaţie. Cantităţi importante de ulei se mai obţin din rapiţă, soia, arahide, ricin, in de ulei etc.

Lemnul arborilor din păduri este folosit la construcţii, la fabricarea mobilei, a hârtiei şi la foc.

Pe păşuni şi fâneţe smălţuite cu flori de diferite culori, cresc plante de nutreţ pentru animalele erbivore.

Din multe alte plante se extrag diferite substanţe chimice (care aprovizionează industria chimică cu materii prime de bază) şi medicamente folosite pentru combaterea bolilor.

Trestia sau stuful este o bogăţie importantă, deoarece din ea se fabrică celuloză, hârtie etc. Să nu uităm plantele melifere, căutate de harnicele albine pentru polenul, dar mai ales nectarul lor dulce, pe care-l transformă în miere.

Florile, atât de frumos colorate ale plantelor ornamentale, ca

laleaua, muşcata, dalia etc., sunt o podoabă în parcurile, grădinile şi locuinţele noastre.

Alături de plantele folositoare trăiesc şi plante dăunătoare. Unele produc boli plantelor cultivate, animalelor şi omului. Altele, cum sunt buruienile, produc mari pagube în agricultură, ducând la scăderea recoltelor pe ogoare. Pentru a le stârpi, trebuie dusă o adevărată luptă.

VOCABULAR

viu, *adj.* 活的，有生命的
cuprins, -uri, *s.n.* 内容；地域，面积，空间
lan, -uri, *s.n.* 庄稼地
cereale, *s.f.,pl.* 粮食
ghiveci, -ce, *s.n.* 花盆
parfum, -uri, *s.n.* 香气；芬芳，芳香
suav, *adj.* 幽雅的；雅致的
gingăşie, -ii, *s.f.* 娇嫩；雅致，幽雅
microscop, -oape, *s.n.* 显微镜
lintiţă, -e, *s.f.* 浮萍
gămălie, -ii, *s.f.*（大头针等的）头
bold, -uri, *s.n.* 大头针；饰针
milimetru, -i, *s.m.* 毫米
centimetru, -i, *s.m.* 厘米
ghiocel, -cei, *s.m.* 雪花莲
stejar, -i, *s.m.* 橡树
a atrage, *v.t.* 吸引
colorit, *s.n.* 色彩，色调
şes, -uri, *s.n.* 平原
fag, -i, *s.m.* 山毛榉
a împodobi, -esc *v.t.* 装饰，美化
trestie, -ii, *s.f.* 芦苇
papură, -i, *s.f.* 蒲草
mătase,mătăsuri, *s.f.* 蚕丝；绸缎
broască, -şte, *s.f.* 蛙，青蛙
mătasea-broaştei 水藻
nufăr, -eri, *s.m.* 睡莲
luciu, -uri, *s.n.* 光亮面，光泽面
umezeală, -eli, *s.f.* 潮湿，湿润
a se deprinde, *v.r.* 习惯，适应
cultivat, *adj.* 培植的，种植的
fiinţă, -e, *s.f.* 生物
substanţă, -e, *s.f.* 物质
organic, *adj.* 有机的
a se hrăni, -esc *v.r.* 食，食用

erbivor, *adj.* 食草的
carnivor, *adj.* 食肉的
a prepara, *v.t.* 准备，预备；调制
a curăţa, *v.t.* 使清洁；清除
vătămător, *adj.* 有害的
a menţine, *v.t.* 维持，保持
hrănitor, *adj.* 有营养的
a depozita, -ez, *v.t.* 储存；保存
rădăcină, -i, *s.f.*（植物的）根
tulpină, -i, *s.f.* 茎，秆；树干
sămânţă, seminţe, *s.f.* 种子
alimentaţie, -ii, *s.f.* 供给食物；抚养
gulie, -ii, *s.f.* 苤蓝，球茎甘蓝
a întrebuinţa, -ez, *v.t.* 应用，使用
aerian, *adj.* 空中的
tubercul, -i, *s.m.* 块茎，块根
vitamină, -e, *s.f.* 维生素
ton, -e, *s.n.* 吨
materii prime 原料
recoltare, -ări, *s.f.* 收获，收割
in, *s.n.* 亚麻
cânepă, -e, *s.f.* 麻，大麻
bumbac, *s.m.* 棉，棉花
textil, *adj.* 纺织的
fibră, -e, *s.f.* 纤维
ţesătură, -i, *s.f.* 织品，织物，布匹

a extrage, *v.t.* 取出；提取；开采
rapiţă, *s.f.* 油菜
soia, *s.f.* 大豆
arahidă, -e, *s.f.* 花生
ricin, -i, *s.m.* 蓖麻
păşune, -i, *s.f.* 牧场
fâneaţă, -eţe, *s.f.* 草场，草地
a smălţui, -esc, *v.t.* 上釉；装饰，点缀
nutreţ, -uri, *s.n.* 饲料
a aproviziona, -ez *v.t.* 供应，供给
stuf, -uri, *s.n.* 芦苇
melifer, *adj.* 产蜜的
albină, -e, *s.f.* 蜜蜂
polen, -uri, *s.n.* 花粉
nectar, nectare, *s.n.* 花蜜
miere, *s.f.* 蜂蜜
a colora, -ez, *v.t.* 染色，涂色
ornamental, *adj.* 装饰（性）的
lalea, lalele, *s.f.* 郁金香
muşcată, -e, *s.f.* 天竺葵
dalie, -ii, *s.f.* 大丽花
podoabă, -e, *s.f.* 装饰品；点缀
buruiană, -ieni, *s.f.* 草，野草
pagubă, -e, *s.f.* 损失，损害
recoltă, -e, *s.f.* 收获，收成
a stârpi, -esc, *v.t.* 使灭绝；根除
poalele muntelui 山脚

TEXT B

CONVERSAŢIA

Arta conversaţiei nu se învaţă ca nişte formule matematice. Ea este dobândită mai degrabă ca o limbă străină, respectând anumite reguli şi exersând-o la nesfârşit.

Orice conversaţie este bazată pe un subiect. Unele subiecte pot fi discutate între necunoscuţi, altele între prieteni şi colegi. Banii, grijile familiale sau profesionale, consultaţiile de orice fel sunt de obicei teme de ocolit. Dacă este permis să discuţi la o petrecere despre preţul unei călătorii, este o gafă să discuţi despre preţul unui cadou. Dacă te plângi de lipsa banilor, de necazurile din familie sau de la serviciu, nimeni nu-ţi va rezolva problemele. Vei fi doar compătimit şi te vei pune într-o situaţie umilitoare. Tot gafă e ca la o petrecere să ceri consultaţii unui om de meserie. Nici un bancher nu-ţi va oferi, gratuit, indicaţii valoroase pentru banii tăi. De asemenea, discuţiile despre politică şi religie trebuie evitate, deoarece ele se pot transforma într-o ceartă. În cazul unor discuţii aprinse, se recomandă să nu-ţi pierzi cumpătul.

Subiectele care pot trezi interesul sunt multe. Vremea, arta, literatura, sportul, situaţia internă şi internaţională, ultima carte apărută sau ultimul model de automobil, călătoriile sau proiectele de vacanţă etc.

Trebuie să fii întotdeauna atent la ceea ce spune interlocutorul tău şi este bine să respecţi opinia acestuia, chiar dacă diferă de a ta. A şti să asculţi este o artă, după cum a te abţine să dai mereu sfaturi este o dovadă de înţelepciune. Asta nu înseamnă să renunţi la propria-ţi opinie, nimic nu te împiedică să-ţi susţii ideea în cadrul

discuţiei. Dar să evităm vorbele de genul "Aiurea!", "Nici vorbă!", "Vă înşelaţi!" sau "Ce prostie!". Ele sunt o dovadă a lipsei de educaţie şi pot bloca conversaţia. În nici un caz să nu ne întrerupem interlocutorul. Cel care o face este la fel de vinovat ca şi cel care vorbeşte tot timpul.

Să fim atenţi şi cu cine "conversăm". Să nu discutăm cu oricine anumite subiecte deoarece riscăm, de exemplu, ca spălătoreasa noastră, o femeie foarte cumsecade de altfel, să umple târgul cu necazurile noastre.

Micile complimente întreţin conversaţia, aşa cum micile cadouri întreţin prieteniile. Nu este o ipocrizie să-i faci un compliment stăpânei casei asupra gustului bun al mâncării, chiar dacă nu a gătit-o ea. Dar să-i spui unei femei de 60 de ani că arată tânără şi că ai luat-o drept fiica ei nu este un compliment, ci o impoliteţe. Tot atât de nepotrivit ar fi să-i spui gazdei: "Minunat acest porţelan. Cred că v-a costat destul de mult!"

A face complimente exagerate este o lipsă de tact, dar a cere să-ţi se facă este o dovadă de prostie. Există în jurul nostru asemenea oameni lacomi de complimente, dar se găsesc şi persoanele cărora le place să se autocaracterizeze. De pildă: "eu sunt un om foarte corect"; "eu sunt foarte cinstit"; "eu sunt foarte punctual"; "eu sunt foarte bun în meseria mea" etc. Sau, autocaracterizarea se face în felul următor: "dar am şi defecte: sunt prea bun, prea naiv" etc. Această categorie de oameni ce ţin să se prezinte singur nu obţin încrederea celor din jur, ci dimpotrivă.

VOCABULAR

degrabă, *adv.* 匆忙，急忙

mai degrabă, *loc. adv.* 更；宁可

a exersa, -ez, *v.i.; v.t.* （做）练习，（做）训练

familial, *adj.* 家庭的

a compătimi, -esc, *v.t.* 同情，怜悯；慰问

umilitor, *adj.* 使人蒙受屈辱的；侮辱性的

meserie, -ii, *s.f.* 职业，行业；手艺

bancher, -i, *s.m.* 银行家

indicaţie, -ii, *s.f.* 指示；说明

religie, -ii, *s.f.* 宗教

aprins, *adj.* 点燃的；火热的；热烈的

cumpăt, *s.n.* 镇静，镇定

a se abţine, *v.r.* 弃权；避免；节制，戒除

a împiedica, *v.t.* 绊；阻碍

aiurea, *interj.* 胡说

prostie, -ii, *s.f.* 蠢；傻事，蠢话；胡说八道

a bloca, -chez, *v.t.* 阻塞，挡住

discernământ, *s.n.* 识别，区别，鉴别

a risca, *v.t., v.i.* 冒…风险；冒险

spălătoreasă, -ese, *s.f.* 洗衣妇

compliment, -e, *s.n.* 恭维；恭维话

ipocrizie, -ii, *s.f.* 虚伪，伪善

exagerat, *adj.* 夸张的，夸大的

tact, *s.n.* 节奏，拍节；分寸，轻重

lacom, *adj.* 贪婪的，贪求…的

defect, -e, *s.n.* 缺点，缺陷

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. a chema, *v.t.* 叫…名字；呼唤，召唤

   Îl cheamă Ion Vasilescu.

   Îi chem pe ei să vină la masă.

   Îl chemăm pe Radu să ne ajute.

   Îşi cheamă prietenii la el.

2. a (se) deosebi, *v.t., v.r.* 把…与…区别开；与…有区别，有别于…

   Copiii mici pot să deosebească o pisică de un câine.

Culoarea părului o deosebeşte pe Irina de sora ei.

Plantele de la câmpie se deosebesc mult de cele de baltă

Ca înfăţişare, oraşele acestea se deosebesc unele de altele.

3. de-a dreptul, *loc. adv.* 简直；径直，一直

Din neatenţie, am căzut de-a dreptul într-o groapă.

Femeia aceasta seamănă de-a dreptul cu o leoaică.

4. a atinge, *v.t.* 触，触及，触动；达到；够着

Munţii Carpaţi ating înălţimi de peste 2 500 de metri.

Din cauza lipsei de experienţă, n-au reuşit să-şi atingă scopul.

Mingea a atins uşor plasa.

5. a atrage, *v.t.* 吸引

Magnetul atrage fierul.

Natura l-a atras pe Eminescu din copilărie.

Vorbele tale mi-au atras atenţia.

6. a diferi (de ...), *v.i.* 有别（于...），不同（于...）

Se ştie că părerea mea diferă de a sa.

Resursele naturale diferă de la o ţară la alta.

Plantele diferă de la un loc la altul.

7. a se deprinde cu ..., *v.r.* 习惯于...

De când a venit, s-a deprins deja cu condiţiile de viaţă de aici.

Elevii s-au deprins cu disciplina.

8. de-a lungul ..., *loc. prep.* 沿着...

Se plimbă în fiecare zi de-a lungul acestui drum.

Plantăm pomi de-a lungul acestei şosele.

9. într-adevăr, *loc. adv.* 真的，的确；事实上

A plecat într-adevăr în excursie.

Într-adevăr, Ioana mi-a povestit că s-a întâlnit cu un urs în pădure.

10. a se hrăni cu ..., *v.r.* 吃；以...充饥

Această pisică se hrăneşte cu peşte.

În aceste zile, ei s-au hrănit doar cu pâine goală.

De mic copil s-a hrănit cu lacrimi.

11. a curăţa ... de ... *v.t.* 为…除掉…

Muncitorii curăţă strada de zăpadă.

El a curăţat haina de cerneală.

Sora mea curăţă peştele de solzi.

Ieri am curăţat grădina de buruieni.

12. a face posibil(ă) ..., *loc. vb.* 使…成为可能

Condiţiile naturale prielnice au făcut posibilă obţinerea unei recolte bune.

Dezvoltarea economiei face posibilă ridicarea nivelului de trai al poporului.

13. a dobândi, -esc, *v.t.* 获得，得到

A dobândit prin practică multă experienţă.

Am dobândit încrederea lui.

Multe naţiuni şi-au dobândit recent independenţa.

Medaliile obţinute de ei se dobândesc prin muncă.

14. a-şi pierde cumpătul, *loc. vb.* 失去镇定

N-ar trebui să-ţi pierzi cumpătul în faţa pericolului.

Auzind vorbele acelea, mi-am pierdut cumpătul.

15. a renunţa, *v.i.* 放弃；弃绝

Dorina a renunţat la planurile sale.

Nu putem renunţa la drepturile noastre.

S-a renunţat la proiectul iniţial.

Au renunţat să-l mai aştepte pe Ion.

S-a renunţat să se organizeze această excursie.

16. a susţine, *v.t.* 支撑，撑住；扶住；支持，坚持，主张；参加考试

Stâlpii susţin acoperişul.

Noi susţinem această propunere.

Ieri studenţii au susţinut examenul la limba română.

La alegeri, eu l-am susţinut pe Alexandru.

Ei susţin să refacem proiectul.

Heraclit a susţinut că la baza lumii stă focul.

17. a întreţine, *v.t.* 维持，维护；保养，养护，维修；抚养，供养

Oxigenul întreţine arderea.

Muncitorii întreţin bine maşinile.

Apartamentul a fost bine întreţinut de locatari.

Bunicii m-au întreţinut până la derminarea studiilor.

De la 18 ani, el se întreţine singur.

18. a ţine (să), *v.i.* 迫切希望；急于；坚持

Copiii ţin să meargă la şcoală.

Ţin *să vă mulţumesc pentru ajutor.*

Ţine să vă informeze asupra rezultatelor examenului.

II. ADJECTIVUL (1)

形容词属可变词类，词义饱满，表达人或物的形态、品质、特征或特性，如：lemn *scurt*, *scurtă* privire, fulg *uşor*, viaţă *uşoară*, fructe *coapte*, minte *coaptă;* pod *metalic*, teren *nisipos*, club *studenţesc*, corp *diplomatic*, casă *ţărănească*, floare *frumoasă*, om *urât* 等。

广义上，形容词包含代词性形容词，因为它们修饰名词时，应与名词的性、数保持一致。例如：ea *însăşi*, cărţile *acestea*, caietele *mele*, *altă* masă, *câţi* studenţi 等。

动词分词式和个别副动式可以有形容词的形态特征，如：un gând *ascuns*, un om *avut*, o friptură *arsă*, mână *tremurândă*, chip *suferind* 等。

形容词可以是单一词（bun, rău, des, rar）、复合词（galben-auriu, binefăcător）、或词组（om *de treabă*, scriitor *de geniu*, muncitor *de frunte*, bărbat *cu sânge rece*, *o dată şi jumătate* om）。

从词形变化上看，绝大多数形容词有四种变化（bun — bună — buni — bune, alb — albă — albi — albe），部分形容词是 3 种变化（nou— nouă —

noi, adânc — adâncă — adânci, auriu — aurie — aurii, ascultător — ascutătoare — ascultători)，少数形容词两种变化 (mare — mari, vechi — veche, verde —verzi, gălbui — gălbuie)，个别形容词不变化 (aşa, gri, ferice)。

词法上，形容词词尾依据所限定的名词产生变化，表达性、数、格和比较等级的语法含义。

通常，形容词的位置是在它所修饰的名词之后 (student *harnic*, clădire *modernă*, drum *lung*)。如果为了突出形容词，也可以把它放在名词的前面 (*harnic* student, *modernă* clădire, *lung* drum)．但是，在个别情况下，形容词的前置导致词义的变化，试比较: China este o ţară *mare*. / China este *marea*（伟大的）noastră patrie. 或 Aceasta este o casă *nouă*. / Aceasta este o *nouă*（另外的）casă.

前置形容词替代名词加冠词或进行性、数、格的变化，例如: *o frumoasă* floare — *frumoasa* floare — *unei frumoase* flori — *frumoasei* flori .

有时，形容词单独使用，起名词作用，例如:

Când moare *un bogat* (un om bogat), *săracul* (omul sărac) fluieră.

Un nebun aruncă o piatră în baltă şi *zece înţelepţi* (zece oameni înţelepţi) n-o pot scoate.

Iubitule, unde eşti tu?

Tinerilor, un pierdeţi timpul!

形容词有三个比较等级 (grade de comparaţie)，即: 原级 (gradul pozitiv)、比较级 (gradul comparativ) 和最高级 (gradul superlativ)。原级是比较的基础，即某人或某物的特征不与他人或他物的特征做比较; 比较级，顾名思义，是两个以上的人或物做比较; 最高级表示人或物的特征达到最大限度.

比较级含: 较高级 (gradul comparativ de superioritate)、同等级 (gradul comparativ de egalitate) 和较低级 (gradul comparativ de inferioritate).

较高级的第一个词由 mai 引出，第二个词由 decât, ca (şi), în comparaţie cu, faţă de 引出，或者通过 decât 引出从句. 例如:

Soarele e astăzi *mai luminos decât* ieri.

El pare *mai tânăr decât* Ion.

El pare *mai tânăr decât* este Ion.

Elena e *mai inteligentă ca* Maria.

Condiţiile de aici sunt *mai bune în comparaţie cu* cele de acolo.

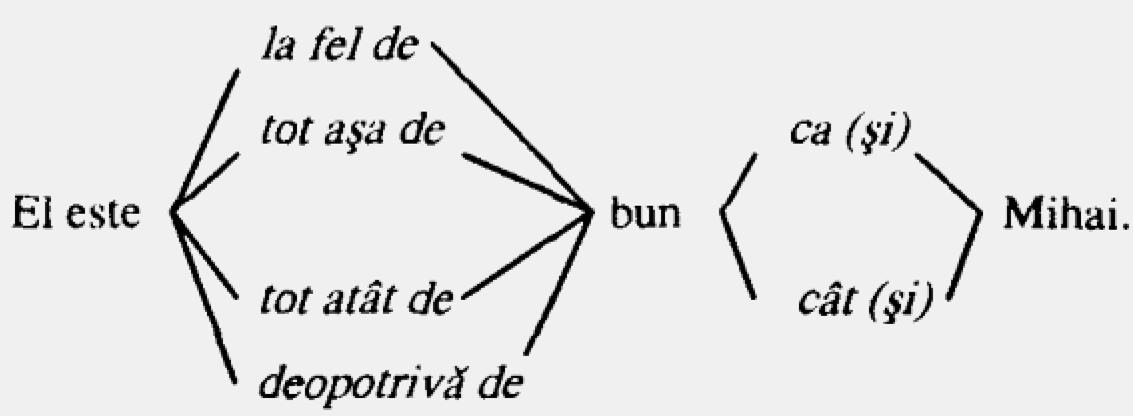
Recolta la grâu din anul acesta este *mai bună faţă de* anul trecut.

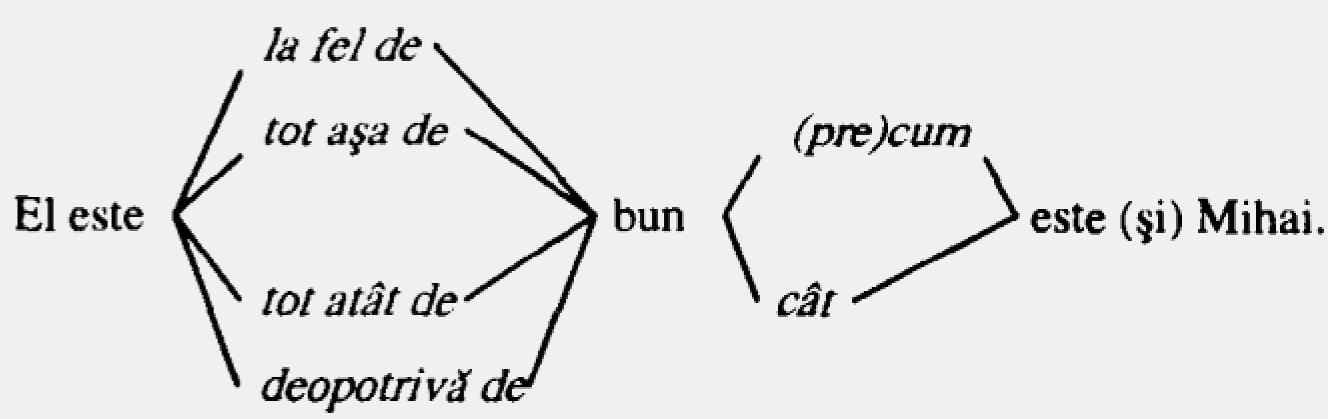
较高级也可以通过 mereu mai, tot mai, din ce în ce mai 引导第一个词，此时第二个词不必出现。例如：

Băiatul se face *tot mai* ascultător.

Viaţa devine *din ce în ce mai* bună.

同等级的第一个词由 tot aşa (de), tot atât (de), la fel (de), deopotrivă (de) 引出，第二个词由 ca (şi), cât (şi) 引导，或者通过 cum, precum, cât 引出从句。例如：

同等级也可以通过 adj. + ca (şi) / cât (şi) + subst. 或者 ca (şi) / cât (şi) + subst. + de + adj. 的模式表达：

E *frumoasă ca Elena.*

E *ca Elena de frumoasă.*

如果人或物的两个特征处于同等程度，可以选用下列句型：

E *tot atât de mare cât şi de puternic.*

E *pe cât de mare, pe atât de putemic.*

E *tot atât de mare pe cât* este *de putemic.*

Pe cât este *de mare, pe atât* este *de putemic.*

较低级的第一个词由 mai puţin 引出。第二个词由 decât, ca, în comparaţie cu, faţă de 引导，或者通过 decât 引出从句。例如:

El e *mai puţin înalt decât* Ion.

El e *mai puţin înalt decât* este Ion.

Elena e *mai puţin înaltă ca* Maria.

Condiţiile de aici sunt *mai puţin bune în comparaţie cu* cele de acolo.

Recolta la grâu din anul acesta este *mai puţin bună faţă de* cea din anul trecut.

III. PREDICATUL

谓语是句子的主要成分，它表达主语的动作、状态与变化、存在、个性或特征等。例如:

Rugina moale *roade* fierul tare.（动作）

Pâinea coaptă buni oaspeţi *aşteaptă.*（状态）

A ruginit frunza de vii.（变化）

Trăiesc împreună ca pâinea cea bună.（存在）

Omul *e om* şi numai om.（个性）

Casa-*i goală* ca o oală.（特征）

谓语分为动词性谓语和名词性谓语。

1. *动词性谓语* (predicatul verbal) 表达主语的动作、行为、变化等，通过下列词类或结构实现:

1) 动词（任何态、任何人称）:

Cel ce *priveşte* la joc mai bine *judecă* decât cel în joc.

Cine *aleargă* după doi iepuri *nu prinde* nici unul.

Cine *se teme* de brumă *nu pune* viţă de vie.

Este şi viaţă, *este* şi moarte.

Şade hârbu-n drum şi *râde* de oală.

2) 动词词组（任何态、任何人称）：

Mi-am dat seama că va ploua.

Îţi mai aduci aminte de întâmplarea aceea?

Noi atunci *am luat-o la fugă.*

Când *îmi da drumul* mă duceam într-o fugă acasă.

3) 具有动作含义的叹词：

Vrabia *zbrr*! pe o creangă.

Na-ţi pălăria!

Şi câinele *haţ*! de pantalonii mei.

4) 谓语性副词或副词词组：

Poate că acesta e domnul pe care-l cauţi.

Pesemne că a mai fost aici.

Fără îndoială că mâine vom veni.

2. *名词性谓语* (predicatul nominal) 表达主语的个性、特征等，结构是系动词 + 表语。系动词可以是 a fi, a însemna, a deveni, a ajunge, a ieşi, a se face, a părea, a rămânc, a constitui, a reprezenta 等，表语可以是名词、形容词、数词、代词、副词、叹词、不定式动词、副动式动词和名动式动词。例如：

Răbdarea *e* cea mai bună *doctorie.*

Tăcerea *e de aur.*

Şi dracul *pare frumos* când e tânăr.

Omul acela *pare de treabă.*

El *e cel dintâi* la săritură.

Ce-*i al tău e* şi *al meu.*

E destul un ciomag la un car de oale.

Cu grija ta, *era vai* de pielea mea.

Tot păţitul *e priceput.*

Răul *nu rămâne nepedepsit.*

A răspunde bine înseamnă *a şti* bine.

Ce au făcut ei *este de lăudat.*

动词和系动词可以同 a putea, a trebui, a fi, a avea, a sta, a da 等表示情态的助动词，或者同 a începe, a prinde, a apuca 等表示“开始”的辅助动词，构成复合谓语 (predicatul compus)。例如：

Pot face acest lucru.

Trebuie să plecăm astăzi.

Era să cadă în apă.

Vei începe mâine *să lucrezi* la birou.

Peştele *a prins a se zbate* pe malul lacului.

IV. VALOAREA EXPRESIVĂ A PREDICATULUI NOMINAL

罗语中有一类名词性谓语具有很强的表现力。它们已突破单纯的“是”的含义，从翻译角度来看，词义相当于汉语中的“全是”、“满是”、“布满”。例如：

Drumul *e* numai *noroi.*

Paltonul *este* numai *găuri.*

Camera *e* numai *praf.*

Câmpia *era,* cât vedeai cu ochii, *spice* de grâu.

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

I. OMONIMIA

Uneori un cuvânt are aceeaşi formă cu un alt cuvânt, dar sensurile lor sunt deosebite. Fenomenul acesta se numeşte omonimie （同形异义）, iar cuvintele respective sunt cuvinte omonime （同形异义词）.

Sunt mai multe tipuri de omonime:

1. omonime totale: *bancă*, -i, s.f. (银行) / *bancă*, -i, s.f. (长凳), *mină*, -e, s.f. (矿) / *mină*, -e, s.f. (气色) / *mină*, -e, s.f. (米那，古希腊货币单位) ;

2. omonime parţiale: *somn*, -i, s.m. (鲶鱼) / *somn*, -uri, s.n. (睡眠), *mare*, mări, s.f. (海) / *mare*, mari, adj. (大的) ;

3. omonime morfologice (omofone): *sare*, subst. (盐) / sare, verb (他跳), *vină*, subst. (罪过) / (să) *vină*, verb (他应该来), *altfel*, adv. (否则) / *alt fel*, adj. + subst. (另外一种), *bineînţeles*, adv. (当然) / *bine înţeles*, adv. + adj. (完全理解的) ;

4. omonime lexico-gramaticale: *tare*, adj. / *tare*, adv., *muncitor*, adj. / *muncitor*, subst.

Omonimia nu constituie o dificultate nici pentru vorbitori, nici pentru ascultători, deoarece contextul (语境) ajută la rezolvarea problemei semantice.

De exemplu:

Ion are să *vină* că are vină.

Tata are o *mină* obosită pentru că a lucrat toată ziua în *mină*.

Am *să pun* un *săpun* la chiuvetă.

"Maică-ta de-i *vie* / Bine-ar fi să *vie* / Pân' la noi la *vie*."

(C. Negruzzi)

II. OMOGRAFIA

Omografele (同形异音词) sunt cuvinte a căror formă coincide numai în scris, dar care se pronunţă deferit şi au sensuri diferite: *acele* (针) — *acele* (那些), *veselă* (愉快的) — *veselă* (碗、盘等餐具), *zări* (天际) — *zări* (看见), *haină* (衣服) — *haină* (狠毒的), *ajută* (“帮助”的现在时) — *ajută* (“帮助”的简单过去时) etc. Fenomenul acesta se numeşte omografie.

III. PARONIMIA

Paronimele (近音词) sunt cuvinte asemănătoare ca formă, dar deosebite

ca înțeles. Fenomenul acesta este numit paronimie （词的近音现象）.

Iată exemplele de mai jos:

a însera （黄昏）/ *a insera* （插入）, *complement*（补充物）/ *compliment* （恭维话）, *familial* （家庭的）/ *familiar* （亲近的）, *literal* （字面上的）/ *literar* （文学的）, *original* （原始的）/ *originar* （产于...的）, *temporal* （时间的）/ *temporar* （暂时的）, *oral* （口头的）/ *orar* （时间表）, *numeral* （数词）/ *numerar* （现金）.

Pronunția și scrisul corecte pot înlătura o eventuală confuzie produsă de perechile de mai sus. Deci, trebuie să acordăm o mare atenție la pronunțarea și scrierea cuvintelor când învățăm limba română.

EXERCIȚII

1. Dați toate formele de gen și număr ale cuvintelor: *albastru, negru, gol, tânăr, apropiat, harnic, gustos, mic, mare, nou, roșu, cafeniu, ascultător, vechi, verde, limpede, gri, kaki.*

2. Puneți la forme potrivite adjectivele din paranteze:

perete (alb), pereți (alb), casă (alb), case (alb);

creionul (roșu), creioanelor (roșu), o floare (roșu), niște flori (roșu);

scaunului (verde), scaunele (verde), iarba (verde), ierburi (verde);

un sac (maro), sacilor (maro), cămașă (maro), două cămăși (maro).

3. Construiți 3 propoziții / fraze folosind adjective la gradul comparativ de superioritate.

4. Construiţi 3 propoziţii / fraze folosind adjective la gradul comparativ de egalitate.

5. Construiţi 3 propoziţii / fraze folosind adjective la gradul comparativ de inferioritate.

6. Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:

_________ (a exista) peste tot astfel de oameni.

Materia _________ (a exista) în spaţiu şi în timp.

Între noi _________ (a exista) o prietenie tradiţională.

_________ (a nu exista) altă posibilitate decât să pleci imediat de aici.

Studenţii _________ (a împodobi) sala cu lampioane şi ghirlande.

Oraşul _________ (a se împodobi) de sărbătoare.

Câmpia Songliao _________ (a produce) în special cereale.

Această fabrică _________ (a produce) în anii trecuţi biciclete de damă.

Noi _________ (a produce) zahărul din trestie de zahăr.

Locomotivele electrice _________ (a fi produs) de o întreprindere din Craiova.

Rana _________ (a fi produs) de un corp dur.

Întâmplarea aceea mi-_________ (a produce) o impresie puternică.

În România _________ (a se produce) calculatoare de diferite tipuri.

Criza economică _________ (a se produce) în Asia de Sud-est.

Ursul _________ (a dispărea) în pădure.

Roua o să _________ (a dispărea) la răsăritul soarelui.

Copiii _________ (a dispărea) ca prin farmec.

Nu ştiu când mi-_________ (a dispărea) banii.

Lenea nu-l poate _________ (a îmbogăţi) pe om.

El _______ (a îmbogăţi) muzeul cu câteva tablouri de Nicolae Grigo-

rescu.

În timpul studiilor, Dan ________ (a-şi îmbogăţi) cunoştinţele de specialitate.

Culegerea de exerciţii ________ (a fi îmbogăţit) de profesor cu câteva tipuri noi.

În ultimii ani, ţăranii din acest sat ________ (a se îmbogăţi).

Aceste legume pot ________ (a îmbogăţi) supa cu vitamina C.

El ________ (a-şi baza) concluziile pe rezultatele cercetărilor de laborator.

Afirmaţiile sale ________ (a se baza) pe fapte.

Relatările mele ________ (a se baza) pe memorie.

Ridicarea nivelului de trai ________ (a fi bazat) pe dezvoltarea economiei.

Când mergea acasă, ________ (a ocoli) pădurea.

Nu este recomandabil ________ (a ocoli) greutăţile pe calea progresului.

În şedinţă, ei ________ (a ocoli) aceste subiecte.

7. Alcătuiţi trei propoziţii / fraze cu predicat verbal.

8. Formaţi propoziţii cu predicat nominal completând spaţiile libere de mai jos:

El ________ pictor.

Vreau ca fata aceasta să ________ artistă.

Vrea să fie ________ ca tine.

Aş vrea să ________ vesel cum eşti tu.

Dorinţa mea ________ a-i da o mână de ajutor.

Propunerea noastră ________ a-i telefona imediat.

Pare ________ în zilele acestea.

Nu păreau deloc a fi _________.

El se arată mai _________ decât credeai.

Se dovedeşte mult mai _________ decât credeam.

9. Găsiţi în Text A şi Text B propoziţii cu predicatul nominal şi le treceţi în caiet.

10. Construiţi câte o propoziţie / frază cu verbele copulative:

a însemna, a deveni, a ajunge, a ieşi, a se face, a rămâne.

11. Recitind Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

Acest oraş e atât de frumos şi curat, încât s-ar putea spune că _________.

El este aşa de _________, încât _________.

Ei se comportă aşa de _________, încât _________.

Farmacistul prepară _________ pentru pacienţi.

Profesorul îl prepară pe Vlad pentru _________.

Irina prepară o cafea pentru _________.

Masa _________ preparată de sora mea.

Radu _________ prepară pentru examen.

În magazin se găsesc _________ de diferite modele.

Vom găsi un loc unde _________.

Pe această stradă se află câteva restaurante unde _________.

Pe tot cuprinsul ţării, veţi întâlni _________.

El aleargă de-a dreptul spre _________.

Avem nişte dulapuri deosebite de-a dreptul de _________.

_________ pluteşte pe luciul apei.

Obiceiurile _________ de la un popor la altul.

Clima _________ de la o regiune la alta.

Ce _________ dacă, într-o bună zi, băiatul acesta va ajunge şi mi-

nistru?

Fiind __________, patronul l-a dat afară.

Lumina, aerul şi apa fac posibilă __________.

Dacă înveţi zi de zi limba română, vei __________.

Din această mină se extrag __________.

Minerii extrag __________ din munţi.

Zahărul se extrage din __________ şi __________.

Stomatologul i-a extras lui Ion __________.

__________ este extras din subsol de către petrolişti.

Din lemn se pot fabrica __________.

Inundaţiile produc mari pagube în __________.

__________ nu se învaţă uşor.

Toată lumea ştie că dimineaţa se învaţă mai __________.

Sora mea s-a învăţat __________ clima din munţi.

Radu s-a învăţat __________ locuiască singur.

Fratele meu se plânge mereu de __________.

Trebuie să respecţi în orice caz __________.

Să nu renunţi în nici un caz la __________.

Te rog să umpli sticla cu __________.

I-am umplut __________ cu ţuică.

Nicuşor şi-a umplut buzunarele cu __________.

__________ s-a umplut cu apă poluată.

Măturătorul de stradă s-a umplut __________ praf.

Mi s-au umplut pantofii __________ noroi.

Uzina îşi va scădea consumul de __________.

Puteţi scădea banii aceştia din __________.

Preţul a scăzut cu __________.

Pulsul a scăzut de la 120 la __________.

12. Traduceţi propoziţiile de mai jos (atenţie la folosirea gradelor de comparaţie):

(1) 他比我聪明。

(2) 他比你勤快多了。

(3) 我比你强不了多少。

(4) 他像狐狸一样狡猾。

(5) 这座楼房同那座楼房一样漂亮。

(6) 我不相信我不如他。

(7) 她的妹妹像朵花，她比花儿更美丽。

(8) 你比我矮 5 公分，就是说我比你高 5 公分。

13. Răspundeţi la întrebările de mai jos:

Unde se găsesc plantele?

Ce importanţă au plantele în natură?

Ce importanţă au plantele pentru om?

14. Traduceţi în limba chineză:

Gerul şi-a pierdut puterea. Pe cerul senin s-a ivit soarele. Zăpada se topeşte. Apa pătrunde adânc în pământ. Acolo se trezeşte din somn ghiocelul.

— Ah, cât am dormit! Ce-o fi afară?

Îşi spălă cu grijă petalele（花瓣）albe şi zise:

— Ce frumos sunt! Ce-ar fi să ies la lumină?

Îşi face loc prin pământul negru. Frunzele veştede（枯萎的，凋谢的），înghesuite unele peste altele, îl sfătuiră să mai stea în pământ.

— Cum să stau în pământ? Locul meu e afară, la soare. Trebuie să vestesc（通报）primăvara!

El trece prin frunze şi iese la lumină. Ce frig e afară şi ce urât! Nici un fir de iarbă, nici o floare!

— Nu vine încă primăvara, mai bine mai stăteam în pământ, murmura

（嘟囔） ghiocelul.

Atunci razele de soare coborâră peste el.

— Bun sosit, curajosule!

Voios, ghiocelul îşi deschide petalele albe şi lucioase, apoi sună în aer clopoţelul（小铃铛）.

— Vine primăvara! Vine primăvara!

15. Răspundeţi:

Câte tipuri de omonime sunt?

Ce înseamnă paronimia?

16. Descrieţi plantele din zona unde v-aţi născut.

LECŢIA 7

TEXT A

PLANTA ŞI MEDIUL DE VIAŢĂ

Natura i-a oferit omului hrană, materie primă pentru construcţii de locuinţe, drumuri, îmbrăcăminte. Aceasta era la începuturile existenţei sale, când omul era un partener supus al naturii. Apoi, omul începea să supună natura mai întâi prin agricultură. Urma dezvoltarea industriei şi a transporturilor, care făcea ca peisajele naturale să-şi schimbe înfăţişarea: apele îşi pierdeau limpezimea, unele animale şi plante deveneau din ce în ce mai rare până la dispariţie, aerul curat al pădurilor căpăta mirosul gazelor de eşapament.

Azi, progresul ştiinţei şi tehnicii oferă omului largi posibilităţi de a transforma mediul înconjurător. Prin mediu se înţelege totalitatea factorilor naturali (aer, apă, sol, plante, animale) şi a celor creaţi de om care influenţează echilibrul în natură, adică totalitatea relaţiilor stabilite între diferite grupe de plante şi animale, între acestea şi mediul în care trăiesc. De aceea în zilele noastre se vorbeşte tot mai mult despre necesitatea protejării şi conservării mediului înconjurător. Pornind de la aceste fapte, multe state au adoptat o politică al cărei scop principal este supravegherea, prevenirea şi combaterea degradării mediului înconjurător.

Poluarea poate cuprinde toate mediile de viaţă: aerul, apa, solul.

Deosebit de gravă este poluarea aerului cu gaze toxice, fum, vapori, praf, pulberi de ciment, var etc. Poluarea aerului are influenţă nocivă asupra plantelor. Astfel, creşterea cantităţii de dioxid de carbon duce la intensificarea procesului de fotosinteză până la 2-5%, după care aceasta scade. Ca urmare, în zonele poluate producţia plantelor va fi din ce în ce mai scăzută. Într-o atmosferă poluată plantele nu mai pot asigura echilibrul gazelor, al oxigenului şi dioxidului de carbon, echilibru atât de necesar vieţii.

Prezenţa unor alte gaze în atmosferă, cum ar fi de exemplu dioxidul de sulf, duce la împiedicarea desfăşurării procesului de fotosinteză, ceea ce are ca urmare uscarea plantelor. Dintre pomii fructiferi, cercetările arată că cel mai sensibil la acest gaz este prunul.

Negrul de fum face ca pătlăgelele roşii să devină negre, varza să rămână pitică, spanacul să nu crească bine etc.

În zonele industriale, fumul emanat face ca spaţiile verzi să fie acoperite cu nori care absorb o mare parte din lumina soarelui. Ca urmare, plantele vor avea tot mai puţin soare, ceea ce va determina micşorarea procesului de fotosinteză, ce se va resimţi în producţia obţinută.

Unele substanţe toxice duc la apariţia unor pete şi leziuni pe frunze.

Majoritatea substanţelor toxice din atmosferă ajung pe sol. La acestea se mai adaugă şi poluarea solului datorită resturilor de la prelucrarea produselor agricole, din marile crescătorii de animale, de la folosirea unor mari cantităţi de îngrăşăminte chimice, de la substanţele chimice folosite pentru combaterea dăunătorilor plantelor agricole (erbicide, insecticide), a unor substanţe radio-active rezultate din exploziile nucleare, de la detergenţii folosiţi în

gospodărie. Toate aceste substanţe toxice, ajunse în sol, pătrund în plante odată cu hrana, depunându-se în diferite organe. Plantele sunt consumate iar pe această cale substanţele toxice ajung şi în organismele animale şi umane, la care s-au atins proporţii îngrijorătoare.

Şi apele, în epoca contemporană, suferă datorită fenomenului de poluare produs prin: deversarea apelor uzate din industrie şi agricultură. Surplusul de insecticide, erbicide, detergenţi precum şi transporturile petroliere contribuie din plin la poluarea apelor. Se ştie că aşezările umane, fabricile, uzinele se află de-a lungul apelor, iar produşii toxici rezultaţi din activitatea acestora ajung în apă. Substanţele toxice pătrunse în apă duc la distrugerea algelor. Peliculele fine de petrol rezultate în urma spălării navelor sau a naufragiilor împiedică schimbul de gaze dintre apă şi atmosferă; ca urmare algele îşi reduc mult procesul de fotosinteză, nemaiputând contribui la menţinerea echilibrului gazelor şi la satisfacerea necesarului de substanţe organice pentru vieţuitoarele din apă. De aceea multe state au luat o serie de măsuri menite să contribuie la împiedicarea poluării.

Ocrotirea tuturor peisajelor, a parcurilor, a zonelor de agrement trebuie să fie permanent în atenţia noastră pentru că ele reprezintă importante teritorii producătoare de oxigen necesar menţinerii sănătăţii oamenilor. Este o datorie de onoare a noastră să facem totul pentru asigurarea mediului ambiant propice ocrotirii sănătăţii oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseţilor patriei, pentru a transmite generaţiilor viitoare toate darurile cu care natura a hărăzit ţara.

VOCABULAR

existență, -e, *s.f.* 存在；生存
partener, -i, *s.m.* 伙伴
supus, *adj.* 屈服的，驯服的
a supune, *v.t.* 使屈服，使屈从
a urma, *v.i.* 跟随
limpezime, -i, *s.f.* 清澈；清晰
totalitate, -ăți, *s.f.* 全部，全体；总额
a stabili, -esc, *v.t.* 建立，确立；制定
factor, -i, *s.m.* 因素
echilibru, -e, *s.n.* 平衡
grupă, -e, *s.f.* 组；类，类别
a conserva, *v.t.* 保存；保持，保养
a proteja, -ez, *v.t.* 保护，防护，庇护
a adopta, *v.t.* 采纳；通过（法律等）
politică, -i, *s.f.* 政策
a supraveghea, -ez, *v.t.* 监视，监督
a preveni, *v.t.* 防止，预防
toxic, *adj.* 有毒的，毒性的
nociv, *adj.* 有害的
a intensifica, *v.t.* 加强，加剧，加紧
fotosinteză, -e, *s.f.* 光合作用
a asigura, *v.t.* 保证，担保
prezență, -e, *s.f.* 在场，出席；存在
sulf, *s.n.* 硫磺
desfășurare, -ări, *s.f.* 开展，进行
fructifer, *adj.* 结果实的，产果的
dioxid de sulf 二氧化硫
negru de fum 碳黑
sensibil, *adj.* 敏感的；易感动的
pitic, *adj.* 矮的，矮小的
a emana, *v.t.* 散发，发出，释放
micșorare, -ări, *s.f.* 缩小；减少
a resimți, *v.t.* 感受，感到
a prelucra, -ez, *v.t.* 加工
produs, -e, *s.n.* 产品
produs, -și, *s.m.* 产物
crescătorie, -ii, *s.f.* 饲养场
îngrășământ, -minte, *s.n.* 肥料
dăunător, -i, *s.m.* 害虫
erbicid, -e, *s.n.* 除草剂
insecticid, -e, *s.n.* 杀虫剂
radioactiv, *adj.* 放射性的
a rezulta, *v.t.* 得出结果，由…得出
explozie, -ii, *s.f.* 爆炸
nuclear, *adj.* 核的
detergent, -ți, *s.m.* 洗涤剂
gospodărie, -ii, *s.f.* 户；庄户；家
a se depune, *v.r.* 沉积，沉淀

organ, -e, *s.n.* 机构；器官

organism, -e, *s.n.* 组织；机体

proporţie, -ii, *s.f.* 规模；范围

îngrijorător, *adj.* 使人担忧的，令人担心的

contemporan, *adj.* 当代的，现代的

surplus, -uri, *s.n.* 余额，剩余，多余

algă, -e, *s.f.* 藻，藻类

peliculă, -e, *s.f.* 胶片；薄膜；层

naufragiu, -ii, *s.f.*（船舶）遇难，失事

necesar, *s.n.* 必需品

vieţuitoare, *s.f.* 生物

menit, *adj.* 目的在于…，旨在…

agrement, -e, *s.n.* 娱乐，消遣

producător, *adj.* 生产的，生产…的

datorie, -ii, *s.f.* 义务；债务

onoare, *s.f.* 荣誉，荣耀，光荣

ambiant, *adj.* 周围的，周边的

propice, *adj.* 有利的，有益的

nealterat, *adj.* 未变质的；完好的

generaţie, -ii, *s.f.* 代，一代；世代

a hărăzi, -esc, *v.t.* 赋予

TEXT B

CUM NE PURTĂM PE STRADĂ?

Când ieşim din casă, este obligatoriu să avem un aspect îngrijit. Să fim curaţi, pieptănaţi şi îmbrăcaţi decent. Nu este permisă nici o excepţie de la această regulă, chiar dacă ne ducem doar până la colţ să luăm pâine.

Să nu dăm din mâini fără rost, să nu alergăm îmbrâncind trecătorii, să nu-i lovim pe alţii cu pachetele sau cu umbrela ţinute neglijent. În general, să nu-i deranjăm pe alţii. Dacă din întâmplare am atins pe cineva, vom spune politicos: "Pardon!" sau "Vă rog să mă scuzaţi!" Răspunsul firesc este: "Nu face nimic!" şi nu... "Fii atent, boule!" cum auzim deseori.

Să nu privim fix, curioşi, o persoană care ne trezeşte inte-

resul — o fată frumoasă, o femeie însărcinată sau, mai grav, un infirm.

Să ne abţinem să facem remarci cu glas tare, chiar dacă îmbrăcămintea cuiva este mai excentrică.

Să nu tragem cu urechea şi cu atât mai mult să nu intervenim în discuţia dintre două persoane chiar dacă subiectul ne interesează.

Să nu îngroşăm rândurile acelor gură-cască ce îşi irosesc timpul asistând la întâmplările străzii — certuri, bătăi, filmări etc. În schimb, în cazul unor accidente să nu ne ferim să dăm o mână de ajutor, dar s-o facem numai dacă ne pricepem. Unii accidentaţi sau bolnavi de inimă nu trebuie mişcaţi din loc şi ajutorul nostru le poate fi fatal.

Să nu fim indiscreţi şi să privim pe ferestre în casele oamenilor. Aceasta este o dovadă de proastă creştere. Pe de altă parte, locatarul n-ar trebui să se expună privirilor noastre într-o ţinută indecentă uitând să tragă perdelele. Dacă la o fereastră vedem o persoană cunoscută, nu ne angajăm într-o conversaţie cu aceasta, ci o vom saluta cu un gest amical. Cu atât mai mult, nu ne vom striga prietenii sau membrii familiei din stradă.

Dacă suntem în grup, să avem grijă să nu ocupăm tot trotuarul ca şi cum ne-ar aparţine. Nu putem merge alături mai mult de trei persoane. Dar şi trei e mult câteodată. Se înţelege că nu vom discuta cu toţii în cor, că nu vom râde în hohote.

Strada nu prea este un loc potrivit pentru o conversaţie. Cu toate acestea ni se întâmplă tuturor să ne întâlnim cu o cunoştinţă şi să schimbăm câteva cuvinte. Dacă interesele noastre o cer, discuţia se poate prelungi. Să nu rămânem în mijlocul drumului, ci să ne retragem lângă o casă sau lângă o cabină telefonică, de pildă, atunci când strada este foarte aglomerată.

Sunt unele gesturi pe care un om civilizat n-ar trebui să le facă în public pentru nimic în lume.

— Aruncăm hârtii sau resturi de mâncare pe stradă. Să căutăm un coş de gunoi sau să le păstrăm până acasă şi să nu ne mai tot plângem de ... primari pentru că oraşul e murdar.

— Ne ridicăm ciorapii în văzul lumii.

— Ne ştergem pantofii, ne curăţăm unghiile şi ne pieptănăm în public.

— Un om civilizat nu fumează pe stradă, iar femeile în nici un caz.

VOCABULAR

aspect, -e, *s.n.* 面貌；方面

îngrijit, *adj.* 被关怀的；细心的，精心的；整洁的

a pieptăna, *v.t.* 梳；梳理

rost, -uri, *s.n.* 含义，意义；目的；理由

fără rost, *loc. adv.* 无意义地；无目的地

a îmbrânci, -esc, *v.t.* 推搡，推挤

trecător, -i, *s.m.* 行人，行路人，过路人

din întâmplare, *loc. adv.* 偶然，偶尔

însărcinată, *adj.* 怀孕的

infirm, -i, *s.m.* 残疾人

remarcă, -i, *s.f.* 评语；评论

excentric, *adj.* 古怪的，怪诞的；偏心的，离心的

a trage cu urechea, *expr.* 偷听；悄悄听；注意听

a îngroşa, *v.t.* 使变粗；使变厚；使变稠；使人数增多

gură-cască (cască-gură), *loc. subst.* 无所事事的人，闲荡的人

a irosi, -esc, *v.t.* 浪费，挥霍

filmare, -ări, *s.f.* 拍电影

fatal, *adj.* 致命的；毁灭性的

indiscret, *adj.* 喜窥探内情的；不知趣的；不能保密的

locatar, -i, *s.m.* 住户；房客

ţinută, -e, *s.f.* 姿势，体态；举止，行为；服饰，衣着

amical, *adj.* 友好的

cor, -uri, *s.n.* 合唱队；大合唱

în cor, *loc. adv.* 齐声，同声

hohot, -e, *s.n.* 大笑，哈哈大笑；大哭，号啕大哭

a râde în hohote, *expr.* 哈哈大笑

în public, *loc. adv.* 公开；当众

pentru nimic în lume, *loc. adv.* 决不，无论如何也不

primar, -i, *s.m.* 村长；市长

în văzul lumii *expr.* 在众目睽睽之下

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. a oferi, *v.t.* 给，赠，赐，献

   Maria îi oferă mamei flori.

   Statul ne oferă posibilitatea de a face studii superioare.

   Litoralul Mării Negre oferă condiţii favorabile pentru turism.

2. a (se) supune, *v.t., v.r.* （使）屈服；（被）征服

   După războaie grele, romanii i-au supus pe daci.

   Poporul acesta n-a fost supus de nimeni.

   Toţi oamenii trebuie să se supună disciplinei.

   Naţiunea chineză nu s-a supus în faţa agresiunii.

3. a porni de la..., *loc. vb.* 从…出发

   Industria din această regiune a pornit de la zero.

   Am stabilit planul acesta pornind de la situaţia reală a noastră.

4. a adopta, *v.t.* 采纳，采用；通过

   Pentru ca lucrurile să meargă mai bine, am adoptat această metodă.

   El are dreptate şi îi adoptăm ideile.

   Congresul a adoptat în unanimitate un proiect de lege.

5. a avea (a exercita) influenţă asupra ..., *loc. vb.* 对…有（施加）影响

   Ionescu are întotdeauna influenţă asupra colegilor.

Nu vreau să exercit influenţă asupra nimănui.

Climatul din anul acesta va exercita o influenţă pozitivă asupra grâului.

6. a asigura, *v.t.* 保证，保障；担保

M-a asigurat că o să vină mâine la facultate.

Agricultura intensivă asigură producţii mari la hectar.

Universitatea asigură studenţilor condiţii bune de locuit.

Îngrăşămintele sunt asigurate de industria chimică.

7. necesar ..., *adj.* ...所必需的

Am cumpărat în oraş nişte lucruri necesare vieţii zilnice.

Acestea sunt materii prime necesare industriei grele.

8. a determina, *v.t.* 决定；引起；确定；限定；促使

Factorii interni, iar nu factorii externi, determină dezvoltarea societăţii.

Reforma va determina un puternic avânt în economie.

Educaţia din familie i-a determinat caracterul.

Ce factori v-au determinat să alegeţi această profesie?

9. a rezulta, *v.i.* 得出...结果，由...得出

O parte din dioxidul de carbon rezultă din ardere.

Din analizele medicale rezultă că el suferă de ficat.

10. pe cale (calea) ..., *loc. prep.* 通过...途径

Vom soluţiona aceste probleme pe cale diplomatică.

Nu se vor rezolva problemele acestea pe calea armelor.

11. producător de ..., *adj.* 生产...的；产生...的

Toată lumea ştie că China este o ţară producătoare de mătăsuri şi ceai.

Războaiele sunt maşinării producătoare de catastrofe.

12. propice ..., *adj.* 有利于...的，适于...的

Vântul acesta e propice navigaţiei.

A venit sezonul propice sporturilor de iarnă.

13. a asista, *v.i.* 出席，列席，到场；在场观看，目击

Au asistat la conferinţă şi directori ai unor firme.

Aseară am asistat la un spectacol de balet.

14. a expune, *v.t.* 陈述，阐述；陈列，展示；暴露；使面临…

Profesorul a expus ideile principale ale lucrării.

Ei şi-au expus punctele de vedere în public.

Pictorul şi-a expus tablourile la o expoziţie.

Mărfurile se expun în vitrinele magazinelor

Nu e bine să te expui prea mult la soare.

Când e o poluare gravă, copiii sunt expuşi mai întâi primejdiei.

15. a retrage, *v.t.* 撤，撤回

Vrea să-şi retragă cererea de la secretariat.

Fabrica producătoare a retras medicamentul de pe piaţă.

Lui Ion i-au retras permisul de conducere auto.

După câteva zile apele Oltului s-au retras.

Doru s-a retras de la facultate.

Nici o naţiune nu se va retrage din O.N.U.

II. CUM ÎNTREBĂM DESPRE ORĂ?

如何询问几点钟，有下列几种常用句型：

Cât e ceasul?

Cât e ora?

Ce oră e (este)?

回答几时几分，可以省略 oră 和 minut，例如：

E (ora) opt şi douăzeci (de minute).

E (ora) patru şi un sfert.

E (ora) zece şi jumătate.

E (ora) trei fără opt (minute).

E (ora) şase fără un sfert.

由于受广播电台报时用语的影响，人们当前表达某时某分时，习惯用 şi，而不用 fără，尽管某时已超过 30 分。例如：

E nouă şi patruzeci.

E zece şi cincizeci şi cinci.

如果是下午，人们常说:

E ora 17.

E ora 20.

注意:

a) 1 点、21 点中的数字用阳性:

E ora unu.

E ora douăzeci şi unu.

b) 两点、12 点、22 点中的数字用阴性:

E ora două.

E ora douăsprezece.

E ora douăzeci şi două.

III. ADJECTIVUL (2)

形容词最高级含相对最高级 (gradul superlativ relativ) 和绝对最高级 (gradul superlativ absolut)。

1. 相对最高级正比的第一个词同 cel — cea — cei — cele 配合，第二个词可以不出现。如果有第二个词，则由 din 或 dintre 引导:

El e *cel mai bun* student (*dintre* aceştia).

El e studentul *cel mai bun* (*dintre* aceştia).

Ea e *cea mai bună* studentă (*din* grupă).

Ea e studenta *cea mai bună* (*din* grupă).

相对最高级负比使用频率较低。第一个词由 cel mai puţin — cea mai puţin — cei mai puţin — cele mai puţin 引出，第二个词的情况与正比相同:

El e *cel mai puţin bun* student (studentul *cel mai puţin bun*) (*dintre* aceştia).

Ea e *cea mai puţin bună* studentă (studenta *cea mai puţin bună*) (*din*

grupă).

2. 绝对最高级正比的第一个词由 foarte, prea, tare, mult 等引出，第二个词不出现:

E un student *foarte inteligent.*

E o studentă *tare frumoasă.*

Cerul e *prea întunecat.*

Mult bogat ai fost odată.

绝对最高级负比由 foarte puţin, prea puţin 等引出:

E un om *foarte puţin amabil.*

Maria e *prea puţin harnică.*

罗语中，部分形容词不用比较级，有下列两种情况:

某些形容词本身具有比较含义: major, minor, superior, inferior, anterior, ulterior, optim, suprem, prim, ultim, maxim, nimim 等; 某些形容词的词义不容比较: întreg, complet, unic, etern, viu, mort, perfect, desăvârşit 等。

在句子中，形容词可以作:

定语: Omul *cel mai iscusit* uneori e păcălit.

表语: Omul e *mai slab* ca oul şi *mai tare* ca fierul.

宾语: Din *leneş* şi *neascultător* a ajuns harnic şi cuminte.

状语: Copilul ţipă de *flămând.*

De *frumoasă* e frumoasă, numai că-i şi lenevoasă.

同位语: E un bărbat adevărat, adică *omenos, viteaz şi cinstit.*

如果形容词名词化，形容词也可以作:

主语: Chiar şi *înţelepţii* se smintesc câteodată.

IV. ALTE MIJLOACE DE EXPRIMARE A SUPERLATIVULUI

罗语中，还可以通过其他方法表达最高级的含义，这类方法往往比较生动。例如:

1. 选用 extraordinar de, extrem de, deosebit de, excesiv de, uimitor de, neînchipuit de, nemaipomenit de, nespus de, grozav de, teribil de, îngrozitor de, infernal de 等与形容词搭配:

Biletul de tren e *deosebit de ieftin.*

Benzina e *teribil de scumpă.*

Cărţile acestea sunt *nespus de interesante.*

2. 形容词加前缀或加后缀: arhi- (arhiplin), -isim (simplisim), extra- (extrafin), hiper- (hipersensibil), stră- (străvechi), super- (superfin), supra- (supraaglomerat), ultra- (ultramodern) 等;

3. 形容词后加 de tot, din cale-afară, foc, de mama focului, de mirare, de groază 等词语:

Fata e *cuminte de tot.*

Bunica e *blândă din cale-afară.*

E *frumoasă foc.*

4. 拖长形容词的重读元音:

O carte *buună.*

Mâncare *iuute.*

5. 重复形容词:

O casă *mare, mare.*

Un băieţel *mic, mic.*

6. 比喻:

E *urât ca dracul.*

E *dulce ca mierea.*

E *galben ca ceara.*

E *tăcut ca peştele.*

7. 形容词熟语:

E *beat turtă.*

E *sănătos tun.*

E *gol puşcă.*

V. PRONUMELE INTEROGATIVE “CINE” ŞI “CE”

疑问代词 cine 和 ce 没有复数形式。

在疑问句中，如果 cine / ce 作主语，谓语一律用单数第三人称。答句中谓语数的变化根据主语的实际情况处理。例如：

— Cine *a venit* cu tine?

— Mama a venit cu mine. / Fraţii mei au venit cu mine.

— Ce *este* în camera de alături?

— Este un dulap. / Sunt multe scaune.

如果 cine / ce 在疑问句中作表语，谓语的人称和数根据主语变化。例如：

Cine *e* domnul acela?

Cine *sunteţi* dumneavoastră?

Cine *sunt* ei?

Ce *e* aceasta?

Ce *sunt* acelea de sus?

Ce *sunteţi* dumneavoastră?

VI. PROPOZIŢIA PREDICATIVĂ

由于表述内容的需要，有时表语的作用由句子完成。这类句子称作**谓语从句**。

谓语从句由下列词类或结构引导：

1. 关系代词和不定代词：

Întrebarea era *cine* să ducă această veste la prietenii noştri.

Nu e *pentru cine* se găteşte, ci e *pentru cine* se nimereşte.

Vorba e *cui* să-i cer sprijin.

Lumea n-o să fie *ceea ce* a fost ieri.

Meritul este *al oricui* ar voi să muncească.

2. 关系副词:

Problema e *când* ai să fii gata.

Lumea-i *cum* este şi ca dânsa suntem noi.

Norocu-i *după cum* şi-l face omul.

3. 比较副词:

Când stai la mine e *ca şi cum* stai acasă la tine.

Când îţi măriţi fata e *ca şi când* ţi-ar arde casa.

E *parcă* ar fi căzut zăpada.

4. 连词:

Strada părea *că* nu mai are capăt.

Lucrul cel mai bun este *să* facem totul pentru realizarea dorinţelor noastre.

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

I. ANTONIMIA

Antonimele (反义词) sunt perechi de cuvinte care aparţin aceleiaşi părţi de vorbire (词类) şi al căror sens este diametral opus. Fenomenul acesta este denumit antonimie (反义现象).

Antonimele pot fi cu rădăcini (词根) diferite sau cu aceeaşi rădăcină:

1. *mic / mare, cald / rece, bun / rău, deştept / prost, adevărat / fals, cinste / ruşine, curaj / frică, duşman / prieten, a intra / a ieşi, a începe / a termina, a cumpăra / a vinde, a da / a lua, bine / rău, iute / încet, aici / acolo, înainte / înapoi, acum / atunci, prim / ultim, în / din, pe / sub* etc.

2. *cunoscut / necunoscut, fericit / nefericit, cinstit / necinstit, fericire / nefericire, om / neom, egal / inegal, cert / incert, comod / incomod, amic / inamic, matur / imatur, mobil / imobil, moral / imoral, moral / amoral, raţional / iraţional, temporal / atemporal, logic / ilogic, a lipi / a dezlipi, a infecta / a*

dezinfecta, a prinde / a desprinde, a face / a desface, a înfiinţa / a desfiinţa, a închide / a deschide, a exporta - a importa, a exclude / a include, antebelic / postbelic, antepus / postpus, prefaţă / postfaţă, preludiu / postludiu, profascist / antifascist, a subestima / a supraestima, subdezvoltare / supradezvoltare, suprastructură / infrastructură, macroeconomie / microeconomie, macrocosmos / microcosmos etc.

De obicei, substantivele concrete (*casă, masă, copac* etc.) şi denumirile proprii (*Ion, Vasile, Bucureşti, Iaşi* etc.) nu au antonime.

Antonimele pot avea valoare stilistică (修辞作用). Alăturarea unor termeni cu sens opus măreşte uneori expresivitatea imaginii. De exemplu:

"Când *ura* cea mai crudă mi s-a părea *amor*... / Poate oi uita durerea-mi şi voi putea să mor." (M. Eminescu)

II. PLEONASMUL

Pleonasmul (赘言) este o greşeală de exprimare care constă în folosirea alăturată a unor cuvinte sau construcţii cu acelaşi înţeles. De exemplu: *a coborî jos, a avansa înainte, a repeta din nou, a rezuma pe scurt, a colabora împreună, a coexista alături, a convieţui împreună, a revedea din nou, a reprimi iarăşi, rodnic şi fructuos, firesc şi natural* etc.

Unii vorbitori, fie din cauza necunoaşterii sensurilor exacte ale anumitor cuvinte, fie dintr-o grijă exagerată de a fi bine înţeles, fie din neatenţie, folosesc incorect unele cuvinte. Astfel, în propoziţia "Să coborâţi jos", cuvântul *jos* este inutil, deoarece ideea exprimată de verbul *a coborî* arată şi direcţia mişcării. În viaţă, nimeni nu spune: "Cobor sus". De prisos este şi locuţiunea *din nou* pe lângă verbul *a repeta*, deoarece acesta exprimă întocmai ideea de a face ceva din nou.

Pleonasmul este o formă greşită de exprimare şi trebuie evitat totdeauna. De exemplu: *a urca în sus, a prefera mai bine, a continua mai departe, a revedea iarăşi, dar însă, sentimente sufleteşti, realizări înfăptuite* etc.

EXERCIŢII

1. Construiţi 3 propoziţii / fraze folosind adjective la superlativul relativ.

2. Construiţi 3 propoziţii / fraze folosind adjective la superlativul absolut.

3. Alcătuiţi câte o propoziţie / frază cu: *de treabă, de geniu, de frunte, cu sânge rece, cu cap, fără minte.*

4. Alcătuiţi câte o propoziţie / frază cu: *extrem de, deosebit de, neînchipuit de, nemaipomenit de, grozav de, teribil de.*

5. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea gradului superlativ relativ şi absolut):

(1) 目前，他是中国最优秀的作家之一。
(2) 在最好的学生当中，她名列前茅。
(3) 这个国家被认为是世界上最贫困的国家。
(4) 我不认为自己是最无能的人。
(5) 这个省份在最不发达的地区之列。
(6) 对我来说，这课书太难了。
(7) 祖母是个非常温和的女人。
(8) 我曾经到过一个风光极其美丽的国家。
(9) 他的成绩好得惊人。
(10) 这孩子的举止槽糕得无法说。

6. Completaţi spaţiile libere ca să aveţi câte o propoziţie predicativă.

Premiile sunt pentru cine _________.

Problema era ce _________.

Întrebarea este care _________.

A se îmbogăţi nu înseamnă _________.

Băiatul a ajuns ce _________.

Situaţia e cum _________.

Condiţiile au devenit cum _________.

Oraşul părea că _________.

Cea mai bună metodă este să _________.

Sarcina noastră este să _________.

Datoria voastră este să _________.

Sfatul meu este să _________.

Impresia mea este că _________.

Părerea mea este că _________.

Hotărârea este ca _________ să _________.

Indicaţia directorului este ca _________ să _________.

Averea mea era ce _________.

Problema e când şi cum _________.

Vremea se face cum _________.

7. Alcătuiţi trei fraze în care să apară câte o propoziţie predicativă.

8. Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:

Turistul acela _________ (a pierde) în tren o geantă.

În accident, şoferul _________ (a pierde) o mână.

Omul _________ (a-şi pierde) viaţa într-un accident de muncă.

Care echipă _________ (a pierde) meciul?

De ce stăm aici şi _________ (a pierde) timpul?

Vasile __________ (a-şi pierde) timpul plimbându-se.

__________ (a se pierde) prea mult timp cu fotbalul.

În afiş scrie că __________ (a se pierde) un copil de patru ani.

După atâta aşteptare, Ion __________ (a-şi pierde) răbdarea.

Vremea începe __________ (a deveni) caldă.

Când o să __________ (a deveni) dumneata un om disciplinat?

Din cauza poluării, mari suprafeţe de pământ roditor __________ (a deveni) deşerturi.

Discuţia cu prietenul lui l-__________ (a influenţa) în bine.

Hoţul acesta i-__________ (a influenţa) copilul în rău.

Vorbele tale mi-__________ (a influenţa) hotărârea.

Radu __________ (a-şi influenţa) totdeauna colegii.

Ele __________ (a se influenţa) una pe alta la învăţătură.

Văd că tu nu __________ (a înţelege) ceea ce am spus.

Fetiţa __________ (a înţelege) că a greşit.

Nu e un om cu minte normală, deseori nu putem să-l __________ (a înţelege).

Fii liniştit, mama ţi-__________ (a înţelege) dorinţa.

Lecţia __________ (a fi înţeles) de toţi studenţii.

Radu şi Maria __________ (a se înţelege) bine.

La facultate, eu __________ (a se înţelege) bine cu toţi colegii.

Noi __________ (a se înţelege) să mergem duminica aceasta la pescuit.

Prin matematică __________ (a se înţelege) mai bine micro- şi macrocosmosul.

__________ (a se înţelege) că tu ai dreptate în această problemă.

Prin plante __________ (a se înţelege) toate organismele vegetale.

Tânărul acesta __________ (a se abţine) de la fumat.

Auzind cuvintele acestea, n-am putut să __________ (a se abţine) să nu râd.

Mulţi alegători, fiind nemulţumiţi de candidaţi, __________ (a se abţine) de la vot.

Copacii __________ (a se îngroşa) cu timpul.

Linia aceasta nu se vede bine, trebuie să-o __________ (a îngroşa).

Mă tem că ceaţa __________ (a se îngroşa).

Mama __________ (a îngroşa) ciorba cu făină.

În piaţă, mulţimea __________ (a se îngroşa) mereu.

9. Recitind Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

În zilele noastre, __________ este demodat.

Tinerii __________ în zilele noastre.

Cartea aceasta are influenţă binefăcătoare asupra __________.

Câinele este sensibil la __________.

Peliculele de film sunt sensibile la __________.

N-am obţinut rezultate bune la examene, ca urmare, trebuie să _______.

De-a lungul __________, se văd __________.

Seara ne plimbăm de-a lungul __________.

Cercetătorul a dat două exemple menite să __________.

Recent primăria a pus în aplicare o serie de măsuri menite să _________.

Trebuie să facem totul pentru __________.

Trebuie să facem tot posibilul ca să __________.

Aprobând părerea mea, omul dă din când în când din __________.

Văzându-şi stăpânul, câinele începe să dea din __________.

A trage cu urechea nu este un obicei __________.

Boala aceasta __________ poate fi fatală.

Mediul ambiant din această regiune nu este propice __________.

Când mergem la teatru, să avem grijă să __________.

Când eşti cu ei, ai grijă să nu __________.

La meciuri de fotbal, băieţii strigă în cor __________.

La petrecere, prietenii au cântat în cor __________.

E timid, n-are curaj să __________ în public.

E obraznic, a __________ chiar în văzul lumii.

Înfăţişarea __________ s-a schimbat mult în aceşti ani.

__________ l-a schimbat mult pe George.

E târziu. Ceasul arată __________.

Îmi arată din cap că __________.

Îmi arată din ochi să nu __________.

10. Traduceţi în limba chineză:

Un bătrân uitat de vreme, gârbovit（驼背的）şi fără putere, s-apucase să sădească（栽）, într-o primăvară, un pom în grădină. Săpase groapa, potrivise în ea pomişorul şi-i bătătorise（压实）pământul la rădăcină. Când colo, iată că se opresc lângă gard（篱笆）trei feciori（小伙子; 儿子）.

— Asta-i bună, moşule! zise unul din ei. Ce te osteneşti（劳作，辛劳）degeaba? Mâine, poimâine, mori. Până să rodească（结果）pomul pe care-l sădeşti dumneata, moşule, eşti oale şi ulcele（进棺材）. Câţi ani crezi că o să mai trăieşti? N-o să mai apuci a gusta din rodul（果实）muncii dumitale!

— Măi flăcăi, slabă minte mai aveţi! le răspunse moşul. Eu, când sădesc acest pom, nu mă gândesc la mine. Ştiu bine că nu mai am de trăit până să gust din roadele lui. Dar gândul meu zboară la nepoţii mei, care mă vor pomeni când vor mânca roadele muncii mele. Învăţaţi, dar, feciorii moşului, că nu trebuie să trăim pe lumea asta numai pentru noi, ci şi pentru urmaşii noştri.

11. Răspundeţi la următoarele întrebări:

Ce ne oferă natura?

Ce înţelegeţi prin mediu înconjurător?

Ce rol are progresul ştiinţei şi tehnicii în transformarea mediului înconjurător?

12. Răspundeţi:

Câte tipuri de antonime cunoaşteţi? Exemplificaţi-le.

Ce este pleonasmul?

13. Daţi antonime pentru cuvintele:

larg, frumos, rece, înnorat, depărtat, scurt, uşor;

nefericit, necinstit, imoral, incapabil, anormal, ilogic;

repede, bine, devreme, acum, acolo, nu;

întuneric, răceală, bogăţie, tinereţe, duşman;

inamic, neom, incapacitate, neputinţă, microcosmos;

a termina, a veni, a intra, a se culca, a se trezi;

a dezlipi, a desfiinţa, a desface, a importa, a supraestima;

14. Redactaţi o compoziţie despre poluare.

LECŢIA 8

TEXT A

OCROTIREA PLANTELOR ŞI ANIMALELOR ÎN ROMÂNIA

Lupta pentru ocrotirea naturii în România a început din secolul trecut. Prima lege privind ocrotirea naturii intră în vigoare în 1930, la propunerea naturaliştilor Al. Borza şi E. Racoviţă.

În România există plante, animale, formaţiuni naturale, teritorii de mare însemnătate ştiinţifică şi estetică, considerate bunuri ale întregului popor, ocrotite prin lege şi conservate pentru posteritate. În prezent, numărul speciilor de plante şi animale ocrotite este foarte mare.

Simbolul ocrotirii naturii în România este floarea de colţ, o plantă rară, gingaşă, ce creşte pe stâncile calcaroase ale munţilor. În lunile iulie-august, când înfloreşte, devine ţinta turiştilor.

Pe pajiştile înalte ale munţilor privirea îţi este atrasă de florile purpurii ale smirdarului, plantă ce creşte sub forma unor tufe lemnoase, cu frunze persistente.

Papucul doamnei este o plantă întâlnită în pădurile cu sol calcaros. Florile, de o rară frumuseţe, au forma unui pantof de damă, de culoare galbenă cu puncte şi dungi purpurii pe partea inferioară.

În lunile mai-iunie, în rezervaţia de la Comana, de lângă Bucureşti, pot fi văzute florile sângerii ale bujorului-românesc.

Pajiştile alpine sunt înfrumuseţate şi de florile roşii-purpurii cu miros de vanilie ale sângelui-voinicului.

Strugurii-ursului, sub forma de tufe târâtoare, cu flori albe sau roşietice şi fructele de culoare roşie se întâlnesc în Munţii Apuseni. Frunzele acestei plante sunt permanent verzi.

Garofiţa Pietrei-Craiului de pe stâncile din Piatra-Craiului nu se mai întâlneşte nicăieri în lume.

O plantă rară este laleaua-pestriţă. Tulpina are în vârf 2 - 3 flori de culoare roz, violacee, roşie. Petalele au pete de formă pătrată, brune-roşcate, alternând cu altele albe. Datorită acestei alternanţe de pătrate colorate i se mai spune popular bibilica. Pentru florile ei frumos colorate a fost foarte mult culeasă şi, ca urmare, a devenit din ce în ce mai rară.

Într-o singură staţiune de interes european, în dreptul băilor 1 Mai, lângă Oradea, în pârâul Peţea, trăieşte lotusul termal. Florile albe-gălbui, de o rară gingăşie, se văd la suprafaţa apei din iunie-octombrie; ele se închid seara şi se deschid dimineaţa.

Alături de aceste plante se găsesc şi animale ocrotite de lege.

După o statistică prezentată la Conferinţa Internaţională pentru Ocrotirea Naturii, ţinută la Basel în 1947, se constată că în ultimii 2000 de ani au dispărut 77 de specii de mamifere, dintre care 67% numai în secolul trecut (al XIX-lea), iar astăzi alte 600 de specii sunt ameninţate cu dispariţia.

Această situaţie se datoreşte mai multor cauze, printre care şi perfecţionarea mijloacelor de vânat şi pescuit, rapiditatea cu care se fac transporturile, creşterea populaţiei, poluarea mediului înconjurător etc.

Dezvoltarea comerţului de blănuri, folosirea cărnii de vânat şi a penelor de păsări dintre cele mai frumoase etc. au avut efecte

distrugătoare asupra multor specii rare.

Aceste cauze şi altele au făcut ca multe specii de animale să ajungă la un număr redus de reprezentanţi, iar unele dintre ele chiar să dispară cu desăvârşire.

Între animalele rare, a căror existenţă este periclitată astăzi, sunt: balena-albastră, elefantul-de-mare, hipopotamul, girafa, antilopa, pinguinii, struţul etc.

Şi în România au dispărut unele specii rare care populau altădată pădurile şi câmpiile. Dintre acestea amintim bourul şi zimbrul.

Altele, ca ursul, cerbul-carpatin, capra-neagră, dropia etc. au rămas în număr destul de redus.

Astăzi, prin lege este interzisă distrugerea acestor vieţuitoare. Animalele şi plantele care se întâlnesc mai rar prin câmpiile, pădurile şi munţii noştri au fost declarate monumente ale naturii, iar locurile în care trăiesc, rezervaţii naturale.

În cadrul acestor rezervaţii sunt oprite cu desăvârşire orice intervenţii ale omului care ar putea să schimbe condiţiile naturale de viaţă. Cele mai importante rezervaţii naturale din România sunt: pădurea Letea din Delta Dunării, rezervaţia naturală a Snagovului, lacurile calde de lângă Oradea, Cheile Bicazului, Parcul Naţional din Munţii Retezat, Lacul Bâlea, Poiana narciselor (Făgăraş) etc.

Dintre mamiferele din România considerate monumente ale naturii cităm : capra-neagră, cerbul, zimbrul, râsul şi altele. Toate speciile de vulturi şi speciile de păsări folositoare agriculturii sunt protejate, iar dintre păsările care fac frumuseţea bălţilor Dunării de Jos şi a Deltei Dunării amintim pelicanul, stârcul-alb, lebăda şi altele. Pentru protecţia peştilor rari din apele de munte, cum sunt păstrăvul şi lipanul, s-au luat măsuri ca pescuitul acestora să se

facă în unele regiuni numai în anumite epoci sau este interzis cu desăvârşire în alte regiuni, unde aceste exemplare sunt pe cale de dispariţie.

Ocrotirea monumentelor naturii nu se poate realiza numai prin legi, ci şi prin dezvoltarea dragostei pentru frumuseţea naturii şi a conştiinţei respectului pentru bunul obştesc.

VOCABULAR

vigoare, *s.f.* 精力，活力
naturalist, -şti, *s.m.* 自然科学家；自然主义者
formaţiune, -i, *s.f.* 结构；编队；群体；层系
însemnătate, *s.f.* 意义；重要性
estetic, *adj.* 美学的
bun, -uri, *s.n.* 财产，财富
posteritate, *s.f.* 后代，后世，子孙
simbol, -uri, *s.n.* 象征；符号，代号
floare de colţ 高山火绒草
gingaş, *adj.* 娇嫩的，纤细的
calcaros, *adj.* 石灰质的，钙质的
ţintă, -e, *s.f.* 靶子；目标
pajişte, -i, *s.f.* 草场；牧场
purpuriu, *adj.* 紫红的，鲜红的
smirdar, -i, *s.m.* 杜鹃花属的一种
tufă, -e, *s.f.* 灌木
persistent, *adj.* 坚持的，持久的；长绿的
papucul doamnei 欧洲芍兰
dungă, -i, *s.f.* 条纹，条子
sângeriu, *adj.* 血色的，血红的
bujor, -i, *s.m.* 芍药
alpin, *adj.* 阿尔卑斯山的；高山的
vanilie, -ii, *s.f.* 香子兰
sângele-voinicului 香豌豆
strugurii-ursului 熊果
târâtor, *adj.* 爬行的；匍匐的
roşiatic, *adj.* 微红的
garofiţă, -e, *s.f.* 石竹
lalea, lalele, *s.f.* 郁金香
violaceu, *adj.* 淡紫色的
pestriţ, *adj.* 有斑点的；有条纹的
petală, -e, *s.f.* 花瓣
a alterna, -ez, *v.i.* 交替，交错
alternanţă, -e, *s.f.* 交替，交错；更迭
bibilică, -i, *s.f.* 珍珠鸡

a culege, *v.t.* 采摘，采集；收割
lotus, -şi, *s.m.* 荷花，莲
termal, *adj.* 温泉的
vegetaţie, -ii, *s.f.* 植物（总称）；植被
statistică, -ci, *s.f.* 统计
mamifer, -e, *s.n.* 哺乳动物
rapiditate, *s.f.* 快，迅速
blană, blănuri, *s.f.* 毛皮
pană, pene, *s.f.* 羽毛
distrugător, *adj.* 毁灭性的
desăvârşire, -i, *s.f.* 完善；完成
a periclita, -ez, *v.t.* 危害，危及
balenă, -e, *s.f.* 鲸鱼
hipopotam, -i, *s.m.* 河马
girafă, -e, *s.f.* 长颈鹿
antilopă, -e, *s.f.* 羚羊
pinguin, -i, *s.m.* 企鹅
struţ, -ţi, *s.m.* 鸵鸟
carpatin, *adj.* 喀尔巴阡山的
dropie, -ii, *s.f.* 大鸨
monument, -e, *s.n.* 纪念碑；丰碑；遗迹
rezervaţie, -ii, *s.f.*（动植物）保护区
narcisă, -e, *s.f.* 水仙
zimbru, -i, *s.m.* 欧洲野牛
râs, -şi, *s.m.* 猞猁
pelican, -i, *s.m.* 鹈鹕
stârc, -i, *s.m.* 苍鹭
lebădă, lebede, *s.f.* 天鹅
păstrăv, -i, *s.m.* 鳟鱼
lipan, -i, *s.m.* 茴鱼
exemplar, -e, *s.n.* 一本，一册；样本；标本
conştiinţă, -e, *s.f.* 意识；觉悟；良心
obştesc, *adj.* 公众的，公共的

NOTE

1. Alexandru Borza (1887 — 1971), botanist renumit. Fondatorul Grădinii Botanice a Universităţii din Cluj.
2. Emil Racoviţă (1868 — 1947), biolog renumit. A pus bazele biospeologiei şi a înfiinţat la Cluj primul institut de speologie （洞穴学）.

TEXT B

TRANSPORTUL ÎN COMUN ŞI POLITEŢEA

Şi în mijloacele de transport în comun, loc unde avem de-a face cu persoane total necunoscute, comportamentul nostru trebuie să se supună unor anumite reguli de politeţe.

În staţie, în general, ar trebui să se stea la rând. Se practică acest lucru în numeroase ţări şi este foarte eficient.

La urcare, veţi acorda prioritate doamnelor, persoanelor mai în vârstă, femeilor cu copii în braţe, infirmilor. Dacă este aglomeraţie, vă veţi pregăti din timp să coborâţi, spunându-le celor din faţă: "Îmi permiteţi?" sau "Coborâţi la prima staţie?", pe un ton civilizat şi fără a vă face loc cu coatele. În nici un caz, nu veţi pune mâna pe nimeni. Dacă, din greşeală, aţi lovit pe cineva, trebuie să-i cereţi scuze.

În România, în mod convenţional, s-a stabilit ca urcarea călătorilor să se facă prin uşa din spate, iar coborârea pe la mijloc şi prin faţă. Această regulă este respectată când autobuzul este gol. Urcarea se poate face şi prin uşa de la mijloc. Excepţie de la această regulă fac femeile însărcinate, cele cu copii mici, bătrânii sau infirmii, care pot urca şi prin faţă, dar au obligaţia să-i aştepte pe călătorii care doresc să coboare.

Reţineţi că în alte ţări urcarea se face numai pe uşa din faţă pentru a prezenta legitimaţia de călătorie sau pentru a achita preţul biletului.

Dacă toate scaunele sunt ocupate, este obligatoriu să cedăm locul bătrânilor, femeilor însărcinate sau persoanelor cu copii în braţe, infirmilor sau bolnavilor. Din gentileţe putem oferi locul şi

altor persoane, în general doamnelor. Dar acest gest de amabilitate nu trebuie înţeles greşit. Deseori vedem mame sau bunici grijulii rămânând în picioare lângă "prinţişorul" de zece ani care se lăfăie în voie pe locul pe care l-am oferit lor, şi nu băiatului. Oare aceste doamne nu-şi dau seama că "educă" în mod sigur un prost crescut?

Persoana căreia i s-a cedat locul nu trebuie să se poarte ca şi când acest lucru i se cuvine, ci să mulţumească cu naturaleţe pentru gestul politicos.

În mijloacele de transport în comun ne purtăm cât mai atent cu ceilalţi călători. Asta nu înseamnă că avem voie să-i fixăm cu o privire dezaprobatoare sau prea admirativă, ci avem datoria de a nu-i brusca, a nu-i călca pe picioare şi a nu-i incomoda cu pachetele noastre. Avem grijă ca geanta pe care o purtăm pe umăr să nu-i lovească în cap pe cei care stau jos. Dacă am greşit, este obligatoriu să ne cerem scuze. Tot obligatoriu e ca celălalt să răspundă: "Nu-i nimic, se întâmplă" sau "Nu face nimic, nici o supărare." Nu vom răspunde la scuze cu un ton iritat: "Aţi putea fi mai atent!"

În cazul în care stăm de vorbă cu o persoană cunoscută, nu vom discuta peste capetele oamenilor, ridicând glasul pentru a fi auziţi.

Trebuie să ne abţinem de la orice comentariu neplăcut la adresa celorlalţi călători şi să nu ne amestecăm în discuţiile dintre aceştia. Când este absolut necesar — asistăm la un furt, de pildă — vom interveni prompt şi eficient în favoarea păgubaşului. Nu vom ridica tonul şi nu vom recurge la un limbaj necivilizat.

Vom folosi întotdeauna pronumele personal de politeţe "dumneavoastră" în loc de "mata", "dumneata" sau "tu" chiar dacă ne adresăm unui om mai modest îmbrăcat.

VOCABULAR

mijloc, -oace, *s.n.* 手段，方法，工具

mijloc, *s.n.* 中间，中部；腰部，腰身

comun, *adj.* 共同的；共有的，公共的

în comun, *loc. adv.* 公共，共同

a sta la rând, *loc. vb.* 排队

prioritate, *s.f.* 优先（权）；先行（权）

ton, -uri, *s.n.* 语调，声调，语气；调，调式

convențional, *adj.* 惯例的；传统性的；常规的；约定俗成的

obligație, -ii, *s.f.* 义务；责任，职责

legitimație, -ii, *s.f.* 证件

a achita, *v.t.* 偿清，缴纳

a ceda, -ez, *v.t.* 让，让出；出让，转让

gentilețe, *s.f.* 殷勤；彬彬有礼，客气；绅士风度

grijuliu, *adj.* 细心的；谨慎的

prințișor, -i, *s.m.* 小王子

a se lăfăi, -esc, *v.r.*（伸展四肢）舒服地坐着；悠闲地靠着

voie, voi, *s.f.* 意愿，心愿；情绪，心情；允许，许可

în voie, *loc. adv.* 舒畅地，不受拘束地

naturalețe, *s.f.* 自然，朴实

a fixa, -ez, *v.t.* 固定；确定；凝视，注视

dezaprobator, *adj.* 不赞成的；非难的，责备的

admirativ, *adj.* 欣赏的，赞赏的

a brusca, -chez, *v.t.* 冒犯；顶撞

a incomoda, -ez, *v.t.* 使不舒服，妨碍，打扰

iritat, *adj.* 恼怒的，烦躁的

a se amesteca, *v.r.* 干涉，干预；插手；参与

furt, -uri, *s.n.* 偷窃

prompt, *adj.* 迅速及时的；敏捷的

favoare, *s.f.* 好意；优待；宠爱，偏袒

în favoarea ... *loc. prep.* 有利于…；支持…

păgubaș, -i, *s.m.* 受害者，受损者

a recurge, *v.i.* 求助于；诉诸，使用

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. privind ..., *vb.* 关于…

Luna trecută, a fost adoptată o lege privind ocrotirea copiilor.

A prezentat un raport privind activitatea de cercetare ştiinţifică de la acest institut.

2. a intra în vigoare, *loc. vb.* 生效；实施

Contractul va intra în vigoare de azi.

Acordul cultural va intra în vigoare la 15 iulie.

3. la propunerea ..., *loc. prep.* 在…的建议下

La propunerea mea, a început să citească cărţi istorice.

A ales această profesie la propunerea părinţilor.

4. a alterna, *v.t.*, *v.i.* （使）交替，（使）交错；（使）轮换

Ziua alternează cu noaptea.

Alternăm culturile de grâu cu cele de floarea-soarelui.

5. a culege, *v.t.* 采摘，采集；收获

Cine seamănă vânt culege furtună.

Copilul culege câteva mere din pom.

Fructele se culeg toamna.

6. în dreptul ..., *loc. prep.* 在…前面；在…对面

În dreptul magazinului universal este casa telefoanelor.

Se întinde un lac frumos în dreptul hotelului.

7. a ţine, *v.t.* 举行（会议等）

Vom ţine mâine o şedinţă.

Şedinţa aceea se va ţine mâine.

Profesorul Georgescu a ţinut un curs foarte interesant.

De obicei, cursurile se ţin în amfiteatru.

8. a avea efecte asupra ..., *loc. vb.* 对…有效果，对…有影响

Sporturile au efecte bune asupra organismului.

Iarna călduroasă va avea efecte negative asupra plantelor.

9. cu desăvârşire, *loc. adv.* 完全地；彻底地

Sarcina pe care am luat-o s-a realizat cu desăvârşire.

Gazele din această ţeavă au fost eliminate cu desăvârşire.

10. a popula, -ez, *v.t.* （尤指群体）居住；栖息

Geologii au pătruns într-o regiune nepopulată.

În trecut tigrii populau această pădure, acum numărul lor devine din ce în ce mai redus.

11. a interzice, *v.t.* 禁止

Directorul a interzis fumatul în cadrul fabricii.

Medicul îi interzice alcoolul şi cafeaua.

Zgomotul a fost interzis după ora 22.

Se interzice circulaţia autovehiculelor pe această stradă.

12. a cita, -ez, *v.t.* 提到，提及；列举；引用，援引

În acest articol el l-a citat pe M. Eminescu.

În subsolul paginii a citat din I. L. Caragiale.

Această teorie a fost deseori citată.

13. folositor ..., *adj.* 对…有用的，对…有益的

Nu-mi mai este folositor acest stilou vechi.

Autoturismele de acest tip sunt folositoare protejării mediului înconjurător.

14. a fi pe cale de ..., *loc. vb.* 即将…，行将…

Acest sistem social este pe cale de a fi eliminat.

Aceste păsări sunt pe cale de dispariţie.

Economia de piaţă este pe cale de a cunoaşte un nou avânt în lume.

15. a acorda, *v.t.* 给予，赐予，授予；使（性、数、格、人称）一致

Trebuie să acordaţi atenţie fenomenelor acestora.

Dacă te comporţi aşa, nu putem să-ţi acordăm încredere.

Diplomele au fost acordate de un juriu special.

Predicatul se acordă cu subiectul.

16. a reţine, *v.t.* 留，留住；扣留；扣除；止住；控制，克制，忍住；保留；记，记住

Rădăcina plantei reţine apa.

Nicotina e reţinută, în parte, de filtru.

M-au reţinut treburile, de aceea am întârziat.

După curs, profesorul i-a reţinut pe studenţi pentru câteva minute.

Văzându-mă, fetiţa şi-a reţinut lacrimile.

E tare iritat, nu-şi poate reţine mânia.

Ai reţinut camere la hotel?

Şi-a reţinut o masă la restaurant.

Locurile la teatru se reţin din timp.

Sunt uituc, n-am reţinut noua lor adresă.

Cuvintele se reţin mai uşor decât regulile gramaticale.

17. a rămâne, *v.i.* 留，留下；停留；沦落，流落，处于…状态；剩余

George a rămas să ne ajute, ceilalţi au plecat.

După excursie, va rămâne câteva zile la Shanghai.

Asta va rămâne pentru totdeauna în memoria mea.

Dacă nu mergi înainte, rămâi în urmă.

Oamenii aceia săraci au rămas pe drumuri.

Prietenul meu a rămas fără lucru.

Auzind asta, a rămas pe gânduri.

Nu s-a schimbat deloc, a rămas acelaşi.

Lupul lup rămâne.

Nu mi-a rămas decât un yuan.

Rămâne de văzut dacă ai dreptate.

Rămâne să mai discutăm despre regulile acelea.

II. ÎNTREBĂRI REFERITOARE LA NUMĂR ŞI CANTITATE

疑问形容词 cât 有性和数的词形变化。

询问个数时，该词要同它所限定的名词保持性、数的一致。例如：

Câţi fraţi ai?

Câte surori ai?

Câţi kilometri mai sunt până acolo?

Câte cărţi ai citit?

Cu câte colege te-ai întâlnit?

如果 cât 限定表达不可分物质的名词，询问量，而不是个数，它要同相关名词保持语法性的一致。例如：

Cât timp vei rămâne în Anglia?

Cât ceai ai cumpărat din China?

Cât vin a băut el la restaurant?

Câtă apă mai e în sticlă?

Câtă cafea aduci din Columbia?

Câtă brânză ai vândut la piaţă?

III. NUMERALUL (1)

数词属可变词类，词义饱满，表示数量和顺序等概念。

数词在形式上分为单一数词 (trei, cinci, primul, al doilea) 和复合数词 (unsprezece, cincizeci şi patru, al treizecilea)。词义上，分基数词 (doi, şase) 和序数词 (al şaptelea, a patra)。

基数词 (numeralul cardinal) 包含：纯基数词 (sunt *patru* studenţi în sala de curs)、集合数词 (*amândouă* studentele sunt bune la învăţătură, au plecat *tustrei*)、分数词 (*doimea* e mai mare decât *pătrimea*)、倍数词 (munceşte cu forţe *înzecite*, a câştigat *dublu*)、分配数词 (intram *câte doi*) 和副词性数词 (a dat examenul *de două ori*)。

1. 纯基数词 (numeralul cardinal propriu-zis) 中的 1 — 9，以及 sută, mie, milion, miliard 等是单一形式，11 — 19 以及 20 以上的数为复合形

式。

纯基数词有性和格的变化。数词的性与被限定的名词保持一致，其中“1”和“2”有特定的形式（*un* băiat / *o* fată, *doi* băieţi / *două* fete, *doisprezece* băieţi / *douăsprezece* fete, *treizeci şi doi* de băieţi / *treizeci şi două* de fete），其他纯基数词的性可以用指示冠词表示（*cei trei* băieţi / *cele trei* fete, *cei o sută* de băieţi / *cele o sută* de fete）。纯基数词中的“1”有特定的格的变化形式（*un* bărbat / *o* femeie, *unui* bărbat / *unei* femei，其余用指示冠词表示（*cei şapte* bărbaţi / *cele şapte* femei, *celor şapte* bărbaţi / *celor şapte* femei）。属格和予格还可以分别用介词 a (caietele *a doi* dintre studenţi sunt aici) 和介词 la (pot să dau aceste cărţi *la doi* dintre ei) 表示。

纯基数词还可以作为名词在句子中单独使用，例如:

Am luat un *zece*.

Optul este mai mare decât *şaptele*.

Cu mine se fac *zece*.

Dorinţa *celor trei* trebuie respectate.

Le cunosc pe *cele două*.

Unu şi cu *unu* fac *doi*.

Trei ori *trei* fac *nouă*.

纯基数词有时可以代替序数词，如: capitolul *nouă*, pagina *unsprezece*, etajul *trei* 等。

纯基数词的概数可以通过增词等办法表示，如:

o zi, două; două, trei zile; trei - patru zile;

vreo trei, cam zece, circa cinci, aproximativ douăzeci;

pe la patru;

câteva sute, sute de mii, milioane, zeci de milioane;

peste o sută, o mie şi ceva, treizeci şi mai bine, mai mult de o sută şi patruzeci şi cinci, o sută plus ceva, o sută fără ceva;

sub o mie, mai puţin de o sută, o sută minus ceva

2. 集合数词 (numeralul colectiv) 表示群体概念，结构上有单一形式 (amândoi, ambii) 和复合形式 (tustrei, tusşapte; câte(şi)trei, câte(şi)şapte)。

其中， amândoi, ambii, tustrei, câteşitrei 有阴性形式： amândouă, ambele, tustrele, câteşitrele，其余集合数词没有阴性形式。

amândoi / amândouă 和 ambii / ambele 有格的变化： amânduror(a), ambilor / ambelor. 其余通过介词 la 表示属格和予格，这种办法常见于熟语和民间语 (casele *la câteşitrei* erau părăsite, le-am dat învoire *la tuspatru*)。

3. 分数词 (numeralul fracţionar) 表示整体中的几分之几，由基数词加上后缀 -ime 构成，例如： doime, treime, pătrime, zecime 等，词形变化与名词相同. 名词 sfert 和 jumătate 也含有分数的概念，但不属于分数词。数学上，常用的形式是： *a patra parte (dintr-un întreg)* = 1/4, *două a treia* = 2/3, *doi pe trei* = 2/3, *cinci la sută* = 5%。

4. 倍数词 (numeralul multiplicativ) 表示数量的倍增，由 în- + num. card. + -it 构成，例如： îndoit, înzecit, însutit, înmiit。形容词 dublu, triplu, cvadruplu, cvintuplu 也含有倍增的概念，但它们不属于倍数词。

倍数词可以作形容词用，与所限定的名词保持性、数、格的一致 (cu puteri *înzecite*); 可以作副词，词形不变 (o să-ţi întoarcem *întreit*); 可以作定冠名词用 (*întreitul* sumei este mai mare decât *îndoitul* ei)。

5. 分配数词 (numeralul distributiv) 表示人或物的时间或空间的分配关系，结构是通过副词 câte 引出基数词，例如： câte unu(l) / câte una, câte doi / câte două, câte trei 等。

它可以作副词用 (ei merg pe stradă *câte patru* 或 *patru câte patru*)、作形容词用 (*câte două* mere la fiecare)、作名词用 (*câte trei* vin de fiecare dată)。

6. 副词性数词 (numeralul adverbial) 表示次数或者有参照系的倍数。它由 de + num. card. + ori 构成 (de două ori, de trei ori, de zece ori)，在句子中作副词用，例如：

Am citit *de două ori* şi n-am înţeles.

Producţia a crescut *de trei ori* în comparaţie cu cea din anul 1961.

注意: "一次"用 o dată 表示 (am citit *o dată, de două ori* şi n-am înţeles)，而且不能把它混同于名词 o dată 和副词 odată。请分辨下列句子:

Ţi-am scris *o dată*. (num.)

Am scris *o dată* importantă în caiet. (subst.)

Ţi-am scris *odată*, dar am uitat când. (adv.)

表示次数，也可以用副词词组 prima dată, întâia dată, a doua oară 等，例如:

Ei vin pentru *prima dată* în China.

Nu te poţi scălda *a doua oară* în apele aceluiaşi râu.

Nu te pot ierta *a treia oară*.

表示重复，可以使用 bis (= de două ori) 和 ter (= de trei ori)，例如:

Locuiesc la 34 *bis*.

După 17 lipsesc două file la numerotare şi le-am notat 17 *bis* şi 17 ter.

表示倍数，要注意罗语和汉语的表述差异，罗语的 de două ori 译成汉语是"一倍"，罗语的 de trei ori 译成汉语是"两倍"，例如:

Producţia a crescut *de două ori*.

Numărul salariaţilor a crescut *de trei ori*.

IV. ELEMENTUL PREDICATIV SUPLIMENTAR ŞI PROPOZIŢIA PREDICATIVĂ SUPLIMENTARĂ

谓语补足语限定动词，同时修饰句子中某一名词性成分。它的主词可以是人称式动词、非人称式动词、动词词组或叹词。例如:

Orzul să-l *daţi* fiert în lapte.

Autocamioanele circulă pe şosea, *gonind* zgomotoase.

Singură *a dus la capăt* sarcina aceea.

Hai la noi porcar.

谓语补足语通过下列词类或结构表达:

1. 名词、代词或数词（与对应词语性、数一致）：

Nu te arăta *dascăl* până a nu fi ucenic.

Mă cheamă *Ion Popescu.*

Acolo copiii se strâng *toţi.*

Au plecat *nouă* şi s-au întors *doi.*

2. 形容词或动词分词式（与对应词语性、数一致）：

Fetele vin *zgomotoase* de la pârâu.

Să ne vedem *sănătoşi* !

Zilele trec *voioase.*

Îi vedem *grăbiţi* spre casă.

Femeia a plecat *supărată.*

3. 伴有介词 ca, drept 的名词、代词或数词（与对应词语性、数一致）：

O apreciem *ca dansatoarea* cea mai talentată din generaţia ei.

M-a lăsat *drept înlocuitor* al său în comisie.

在这种句子结构中，经常使用 a alege, a numi, a propune, a promova, a desemna, a delega 等动词。谓语补足语之前，可以出现介词 ca 或 drept, 但多数情况下不使用，如:

Avem de gând să-l alegem *(drept, ca) preşedinte.*

Consiliul de administraţie a numit-o *(drept, ca) expertă* în probleme de marketing.

Domnul Ionescu a fost promovat *(drept, ca) decan* al facultăţii.

A fost desemnată *(drept, ca) succesoare* a primului ministru.

Îl delegăm *(drept, ca) reprezentant* al nostru.

4. 副动式动词:

Fetiţa se apropie de mine *surâzândă.*

E socotit ca *făcând parte* din colectivul nostru.

谓语补足语从句是谓语补足语的扩展形式，它通过下列词类或结构引出：

1. 连词或连词词组 că, să:

Ea se ţine *că-i frumoasă.*

A fost ales *să le fie şef.*

2. 关系代词或关系形容词 cât, ce:

O ştiu eu *de câte e în stare.*

Te ştie lumea *câte parale faci.*

Nu l-ai văzut *ce ifose avea?*

3. 副词 cum, precum, cât, oricât:

Aud păsările *cum ciripesc.*

Te regăsesc *precum te-am lăsat acum doi ani.*

Îl văd *cât munceşte.*

Îl găsesc eu *oricât s-ar ascunde de bine.*

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

SINONIMIA

Sinonimele（同义词）sunt cuvinte diferite ca formă, dar foarte apropiate sau identice ca sens. Fenomenul acesta este numit sinonimie （同义现象）.

Sinonimia prezintă probleme complexe. După părerea mai multor specialişti, sinonimele sunt de două feluri:

1. Sinonimele totale (absolute) sunt cuvinte identice ca sens. Numărul lor este foarte mic. De exemplu: *secol —veac, lexic — vocabular, dragoste — iubire, necontenit— neîncetat* etc.

2. Sinonimele parţiale (relative) sunt cuvinte cu sensuri apropiate. Numărul lor este foarte mare. De exemplu: *scrisoare — carte, duşman — inamic, veselie — bucurie, folositor —util, fricos— laş, rău— răutăcios, a*

striga — a țipa etc.

Sinonimele relative, uneori şi cele absolute, se deosebesc prin nuanţe semantice（词义色彩）, prin valorile lor stilistice（修辞作用）, prin sfera de utilizare（使用范围）sau prin posibilităţile de combinare（组合能力）de alte cuvinte.

1. Cu nuanţe semantice deosebite:

veselie — bucurie (Veselia poate fi o trăsătură permanentă a cuiva. De exemplu: El este un om *vesel*. Bucuria este un sentiment trecător. De exemplu: Sunt *bucuros* că ai venit.), *frig — ger, fricos — laş*, şi aşa mai departe;

2. Cu valori stilistice deosebite:

neutru - livresc（中性—书面语）: *cuvânt — verb, singurătate — solitudine, învechit — vetust;*

neutru - poetic（中性—诗歌用语）: *cărunt — nins, ceresc — celest, rege — crai, pământ — glie;*

neutru - popular（中性—民间用语）: *soldat -- cătană, salvare -- mântuire, doctorie -- doftorie, soartă -- scrisă;*

neutru - familiar（中性—俗语）: *soţie — nevastă, crai — donjuan;*

neutru - regional（中性—方言）: *zăpadă — nea, pepene — harbuz, praf — colb, varză — curechi,;*

neutru - învechit（中性—旧词）: *cadou — prezent, dicţionar — vorbar;*

neutru - rar（中性—罕用语）: *demnitate — dignitate, amurg — murg.*

3. Cu posibilităţi de combinare deosebite:

muncă — forţă de *muncă*, dreptul la *muncă*, oamenii *muncii*, *muncă* fizică, *muncă* intelectuală;

lucru — *lucru* bun, *lucru* rău, a-şi găsi de *lucru*, am mult de *lucru*.

Unele sinonime au aceeaşi rădăcină. De exemplu: *atunci — atuncea, acum — acuma, aici — aicea, seară — sară, imoral — amoral, ireal — nereal, bătrân — îmbătrânit* etc.

Un cuvânt polisemantic poate avea, pentru fiecare din sensurile sale,

sinonime diferite:

a ridica (a ridica o piatră mare) = ***a înălța***

a ridica (a-și ridica mânecile) = ***a sufleca***

a ridica (a ridica bani) = ***a lua***

a ridica (a ridica o casă) = ***a zidi, a construi***

a ridica (a ridica masele) = ***a mobiliza***

a ridica (a ridica prețurile) = ***a urca***

a ridica (a ridica o pedeapsă) = ***a suspenda***

a se ridica (a se ridica de pe scaun) = ***a se scula.***

În limbajul artistic, sinonimia este deosebit de răspândită. Cu ajutorul ei pot fi exprimate ideile și sentimentele cele mai variate sau nuanțele cele mai fine ale obiectelor, fenomenelor, ale faptelor și însușirilor omenești.

EXERCIȚII

1. Construiți câte o propoziție cu: *ambii, ambele, ambilor, ambelor, amândoi, amândouă, amânduror(a).*

2. Construiți câte o propoziție / frază cu: *o pătrime, cinci șesimi, o șeptime, două noimi.*

3. Construiți câte o propoziție / frază cu:
îndoit, înmiit, dublu, triplu.

4. Construiți câte o propoziție / frază cu:
câte doi, câte două, patru câte patru.

5. Construiţi câte o propoziţie / frază cu:

o dată, pentru o singură dată, prima dată, de două ori, a doua oară.

6. Calculaţi:

a) În 5 lăzi sunt 60 de sticle, fiecare ladă conţinuând acelaşi număr de sticle. Câte sticle rămân în fiecare ladă, dacă se iau din una 8, din a doua 4, din a treia 10 din a patra 7 şi din a cincea 12?

b) Un teren dreptunghiular este repartizat pentru noul sediu al unei firme. Înainte de a începe lucrările de amenajare, el urmează a fi împrejmuit cu un gard. Care va fi lungimea gardului, dacă lungimea terenului este de 506 m, iar lăţimea lui este cu 109 m mai mică decât lungimea?

c) O vânzătoare pregătindu-se să predea la casierie valoarea mărfii vândute în acea zi, constată că are: 235 bancnote a 5 000 lei, 453 bancnote a 1000 lei, 684 bancnote a 500 lei, 60 monede a 100 lei, 240 monede a 1 leu. Ce sumă urmează să predea la casierie?

7. Traduceţi în limba română propoziţiile de mai jos (atenţie la folosirea numeralelor):

(1) 她是两个孩子的母亲。

(2) 大厅里有 101 个人。

(3) 阅览室里有 1002 本中文书。

(4) 我只收到了两名学生的作业本。

(5) 他把玩具送给了幼儿园里的 5 个孩子。

(6) 我喜欢那两部电影。

(7) 我不能满足那 5 个人的愿望。

(8) 加上你，我们是 15 个人。

(9) 教室里有四、五个人。

(10) 这个月我只想买一、两本书。

(11) 来了大约 25 个人。

(12) 这个展览会每天接待成千上万名参观者。

(13) 他的工资每月不足 800 元.

8. Completaţi spaţiile libere ca să aveţi în propoziţii elemente predicative suplimentare.

Îl ştiu _________.

O găseam _________.

Ne cunosc _________.

Îi bănuiesc _________.

Te aflam _________.

Vă văd _________.

I-am surprins _________.

Am simţit-o _________.

L-am observat _________.

Se dovedeşte _________.

Vă arătaţi _________.

Se manifestă _________.

Se prezintă _________.

Se pretind _________.

Deodată, mă pomenesc cu ea _________.

Fără să-mi dau seama, mă trezesc cu ei _________.

9. Construiţi câte o propoziţie / frază cu element predicativ suplimentar utilizând verbele: *a alege, a numi, a propune, a promova.*

10. Bifaţi propoziţiile predicative suplimentare şi motivaţi.

Îl vedem cum aleargă pe stradă.

Vedem cum aleargă el pe stradă.

Auzeam cum cânta Mozart.

O auzeam cum cânta Mozart.

Se uita la noi cum ne împiedicam în cuvinte şi expresii rare.

Se uita cum ne împiedicam în cuvinte şi expresii rare.

Părea că nu ştie nimic despre Franţa.

Vasile părea că nu ştie nimic despre Franţa.

Ea spune că e frumoasă.

Ea se consideră că e frumoasă.

Ştie lumea ce eşti tu.

Te ştie lumea ce eşti tu.

L-am văzut ce mutră are.

Am văzut ce mutră are.

Aleg ce-ţi place ţie.

L-am ales să ne fie preşedinte.

L-am surprins plângând.

L-a surprins ploaia pe drum spre casă.

Şi-a surprins copilul rupând florile.

Simţindu-mă că aştept afară, mi-a deschis uşa.

Simţind că aştept afară, mi-a deschis uşa.

Văzându-mă dormind în pat, a stins veioza de pe noptieră.

Văzând că dorm în pat, a stins veioza de pe noptieră.

11. Alcătuiţi fraze în care să apară câte o propoziţie predicativă suplimentară introdusă prin:

că, cât, ce, cum.

12. Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:

După ce ies de la poştă, __________ (a intra) într-un magazin.

Apa __________ (a intra) în cameră prin perete.

3 __________ (a intra) în 9 de 3 ori.

Cât ciment __________ (a intra) la un bloc cu 5 etaje?

Legea aceasta __________ (a intra în vigoare) la 1 septembrie anul viitor.

Ana __________ (a intra în serviciu) de curând.

Eu __________ (a-şi atrage) simpatia lor.

Noi o să-l __________ (a atrage) de partea noastră pe Valeriu.

Profesorul mi-__________ (a atrage) atenţia că am greşit.

Şeful grupei i-__________ (a atrage) atenţia să nu mai întârzie la cursuri.

Fratele mi-__________ (a atrage) atenţia asupra greşelilor făcute.

E un băiat obraznic, mă __________ (a ameninţa) cu pumnul.

Unele state nu vor să rezolve problemele de frontieră pe cale paşnică, ci __________ (a ameninţa) cu armele.

Aceste specii de plante __________ (a fi ameninţat) cu dispariţia.

Poluarea mediului înconjurător __________ (a ameninţa) sănătatea oamenilor.

Pereţii umezi __________ (a ameninţa) să cadă.

La institutul acela, voi o să __________ (a avea de-a face) cu nişte oameni serioşi.

Aici, noi __________ (a avea de-a face) cu o substanţă necunoscută.

__________ (a face loc), vă rog, că vine autobuzul.

13. Găsiţi în Text A toate propoziţiile cu elementul predicativ suplimentar şi le treceţi în caiet.

14. Recitind Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

Îl consider __________.

O consideră __________.

__________ considerăm prietenii noştri.

Ele se consideră totdeauna ________.

Comportamentul acesta îl consider ________.

Noi considerăm că ________.

Se consideră că ________.

La propunerea ________, am făcut o călătorie în Tibet.

Propunerea privind ________ a fost acceptată de toată lumea.

Mi-am dat seama că aceasta este ________ de mare însemnătate științifică.

Ocrotirea naturii este o chestiune de interes ________.

În dreptul ________ se află un parc frumos.

Vila, de o rară frumusețe, aparține ________.

Alături de ________, am consultat și alte cărți.

Prietenii m-au făcut să ________.

Vremea urâtă face ca ________ să ________.

Au terminat cu desăvârșire ________.

Aceste materii, folositoare ________, sunt importate din România.

Îți dau acest aparat, că mie nu-________ mai este folositor.

La intersecție, mașinile trebuie să dea prioritate ________.

A făcut toate acestea numai în favoarea ________.

Cred că ceea ce a spus este la adresa ________.

A spart ________ din neatenție.

Din greșeală, a intrat în ________.

________ acest gest doar din gentilețe.

Când sunteți în sala de lectură, nu aveți voie să ________.

Când sunteți la voi acasă, puteți ________ în voie.

15. Traduceți în limba chineză:

Pădurea este un loc frumos din jurul satului nostru, unde îmi place mult să mă duc. Când am fost acolo cu tata ultima dată, nu-mi mai venea să plec.

Tata mi-a arătat stejari bătrâni de sute de ani, cu frunzele crestate （齿状边缘的）şi fagi înalţi cu coaja cenuşie şi frunzele rotunde. M-a învăţat să citesc vârsta copacilor după numărul inelelor（环；年轮）care se văd pe trunchiul tăiat.

— Nimeni n-are voie să taie copaci fără rost（随意）, mi-a spus tata. Câţi copaci se taie, atâţia se plantează în loc.

Ţara noastră este un adevărat şantier（工地）. Peste tot se construieşte. De aceea avem nevoie de lemn, de multe păduri.

Unde sunt păduri, acolo plouă mai des. Vara, dacă n-ar fi pădurile, căldurile mari ar usca totul. Pădurile păstrează umezeala aerului.

În ţara noastră pădurile sunt ocrotite şi îngrijite cu drag.

16. Răspundeţi la întrebările de mai jos:

Ce importanţă are ocrotirea plantelor şi animalelor?

Care plante şi animale sunt ocrotite prin lege în România?

Cum arată laleaua-pestriţă?

Din ce cauză unele mamifere au dispărut din lume?

17. Răspundeţi:

Ce înţelegeţi prin sinonimie?

De câte tipuri sunt sinonimele?

Sinonimele au nuanţe deosebite? Exemplificaţi.

18. Redactaţi o compoziţie pe tema: Ocrotirea plantelor şi animalelor în China.

LECŢIA 9

TEXT A

OMUL, FIINŢĂ BIOLOGICĂ ŞI SOCIALĂ

O însuşire importantă a omului este dorinţa, curiozitatea de a cunoaşte tot ce există şi ce se petrece în jurul nostru. Aceasta o putem observa atât la copilul mic, cât şi la omul adult.

Omul s-a străduit să cunoască natura înconjurătoare ; a vrut să ştie care elemente din natură îi sunt favorabile, utile, care sunt dăunătoare, cum poate cunoaşte şi stăpâni fenomenele naturii, cum poate folosi bogăţiile solului şi subsolului (plante, animale, minerale etc.), cum îşi poate prelungi viaţa etc.

Curiozitatea omului de a cunoaşte ceea ce îl înconjură se manifestă şi prin studiul sistematic al fenomenelor naturii, desfăşurat în şcoală sau în sălile de lectură ale bibliotecilor, în laboratoare sau direct în natură (excursii, vizite cu caracter geografic, biologic, geologic etc.). Astfel omul are posibilitatea de a-şi satisface curiozitatea — manifestată la unii printr-o adevărată sete de cunoştinţe.

Dar, omul nu s-a mulţumit numai cu cunoaşterea obiectelor şi fenomenelor din jur, ci s-a străduit să cunoască cum este alcătuit şi cum funcţionează corpul său propriu. Aceasta, nu din simplă curiozitate, ci pentru că, prin cunoaşterea temeinică a organismului omul poate ajuta creşterea şi menţinerea lui în stare de sănătate.

Anatomia omului studiază alcătuirea corpului omenesc şi le-

găturile dintre părţile sale componente. Ştim că vertebratele sunt alcătuite din părţi distincte (cap, trunchi, membre), că în fiecare din acestea deosebim anumite organe: inimă, plămâni (în interiorul toracelui), stomac, intestine, ficat, rinichi etc. (în abdomen), creier (în cutia craniană) etc. Dar fiecare component din alcătuirea organismului are un rol bine determinat, o anumită funcţie. Fiziologia este ştiinţa care studiază funcţiile diferitelor părţi şi organe ale corpului care se desfăşoară în condiţii normale de viaţă, ca, de exemplu: digestia, respiraţia, circulaţia sângelui etc. Igiena este ştiinţa păstrării şi întăririi sănătăţii omului. Ea se ocupă cu studiul factorilor de mediu care influenţează creşterea şi dezvoltarea organismului, cauzele care produc bolile şi metodele folosite pentru combaterea lor. Igiena ne învaţă cum să prevenim îmbolnăvirile, cum să ne păstrăm sănătatea; este deci o ştiinţă a sănătăţii. În condiţiile din ce în ce mai bune de muncă şi de viaţă create oamenilor, cunoaşterea anatomiei şi fiziologiei omului şi respectarea regulilor igienice duc la sporirea capacităţii de muncă, de creaţie, la prelungirea duratei vieţii omului.

Omul trăieşte într-un mediu fizic, format din aer, apă, pământ, minerale etc., şi într-un mediu biologic, alcătuit de fiinţele vii — plante şi animale — cu produsele cărora el se alimentează, se îmbracă, îşi confecţionează obiecte de uz casnic, podoabe etc. El cultivă plante folositoare şi creşte animale domestice. În acest mediu, omul, fiinţă raţională, ocroteşte în mod conştient şi voit plantele şi animalele folositoare şi luptă împotriva celor dăunătoare. Cu alte cuvinte, omul nu se adaptează în mod pasiv la cerinţele mediului de viaţă, ci în mod activ transformă acest mediu după cerinţele sale.

Pentru a trăi, orice fiinţă are nevoie să se hrănească, adică să

ia din mediul înconjurător substanţele de care organismul său are nevoie (oxigen, apă, alimente etc.), să le prelucreze şi să le utilizeze după necesităţi, eliminând substanţele care nu-i mai sunt folositoare. În acest mod, organismul creşte şi se dezvoltă.

Funcţiile de nutriţie sunt procese biologice fundamentale pentru orice animal, inclusiv pentru om. Ele sunt îndeplinite de o serie de organe cu structură complicată, care alcătuiesc aparate: digestiv, respirator, circulator şi excretor. Aceste organe constituie baza anatomică a digestiei, respiraţiei, circulaţiei şi excreţiei, procese care — după cum vom vedea —sunt de însemnătate vitală pentru organism. O altă categorie de funcţii legate de desfăşurarea activităţii organismului sunt funcţiile de relaţie, care sunt îndeplinite de sisteme: muscular, osos şi nervos.

Un rol de bază în stabilirea relaţiilor organismului cu mediul înconjurător îl au sistemul nervos şi organele de simţ, prin care omul poate cunoaşte elementele favorabile sau nefavorabile din acest mediu, utilizându-le după trebuinţă.

Deci, organismul omenesc are o alcătuire foarte complicată, fiind format din aparate şi sisteme; acestea din organe sunt alcătuite din ţesuturi, iar ţesuturile din celule.

Ca toate vieţuitoarele, omul se naşte, respiră, se hrăneşte, creşte şi moare. Dar când ne referim la om, nu trebuie uitat nici o clipă că el trăieşte în acelaşi timp, nu numai în mediul fizic şi biologic, ci şi într-un mediu social, alcătuit din ceilalţi oameni, cu care vine continuu şi permanent în legătură, în relaţie. Omul se deosebeşte în mod esenţial de animale prin aceea că el este o fiinţă socială, conştientă, capabilă să muncească şi să se înţeleagă prin grai (vorbire). Omul nu poate trăi singur, fără colectivitate (familie, şcoală, colectiv de muncă etc.), fără muncă şi fără să comunice,

verbal sau în scris, cu alţi oameni. Viaţa în societate impune cunoaşterea şi respectarea unor anumite norme de comportare, formarea şi dezvoltarea anumitor deprinderi de conduită civilizată.

VOCABULAR

fiinţă, -e, *s.f.* 生物；生命
biologic, *adj.* 生物（学）的
însuşire, -i, *s.f.* 特点，特性，特征
curiozitate, *s.f.* 好奇，好奇心
a se petrece, *v.t.* 发生，产生
adult, *adj.* 成年的；长成的
a se strădui, -esc, *v.r.* 努力
element, -e, *s.n.* 成分，组成部分；分子
a stăpâni, -esc, *v.t.* 统治；占有；掌握
a prelungi, -esc, *v.t.* 延长，加长
a manifesta, *v.t.* 表现，表达；使呈现
sistematic, *adj.* 系统的
laborator, -oare, *s.n.* 实验室
caracter, -e, *s.n.* 性质；特性，特点
geologic, *adj.* 地质（学）的
a funcţiona, -ez, *v.i.* 运转，运行；工作
temeinic, *adj.* 扎实的，坚实的
anatomie, *s.f.* 解剖学
legătură, -i, *s.f.* 联系，连接
vertebrat, -e, *s.n.* 脊椎动物
distinct, *adj.* 性质截然不同的
trunchi, -uri, *s.n.* 躯干
membru, -e, *s.n.* 肢体
torace, *s.n.* 胸腔
intestin, -e, *s.n.* 肠
rinichi, rinichi, *s.m.* 肾
abdomen, -e, *s.n.* 腹，腹部
cranian, *adj.* 颅的，颅骨的
funcţie, -ii, *s.f.* 功能，作用；职务，职能
fiziologie, *s.f.* 生理（学）的
digestie, -ii, *s.f.* 消化
circulaţie, -ii, *s.f.* 交通；流通；循环
întărire, -i, *s.f.* 加强，增强
a preveni, *v.t.* 防止，预防
regulă, -i, *s.f.* 规则，条例
igienic, *adj.* 卫生的
sporire, -i, *s.f.* 增长，增大
creaţie, -ii, *s.f.* 创造

uz, -uri, *s.n.* 使用、应用
casnic, *adj.* 家庭的
podoabă, -e, *s.f.* 装饰品、装饰物
a cultiva, *v.t.* 种植、培育
domestic, *adj.* 家养的、驯养的
raţional, *adj.* 理智的；理性的；合理的
conştient, *adj.* 有意识的；自觉的
cerinţă, -e, *s.f.* 要求
activ, *adj.* 主动的、积极的
nutriţie, -ii, *s.f.* 养；营养品
fundamental, *adj.* 基本的，根本的
aparat, -e, *s.n.* 仪器；器官
digestiv, *adj.* 消化的
respirator, *adj.* 呼吸的
circulator, *adj.* 血液循环的
excretor, *adj.* 排泄的
excreţie, -ii, *s.f.* 排泄
muscular, *adj.* 肌肉的
osos, *adj.* 骨骼的
nervos, *adj.* 神经的
trebuinţă, -e, *s.f.* 需要，必需
ţesut, -uri, *s.n.* 组织
celulă, -e, *s.f.* 细胞
a se referi, *v.r.* 涉及，有关
grai, -uri, *s.n.* 语言，话语
colectivitate, *s.f.* 集体，团体
colectiv, -e, *s.n.* 集体，全体成员
a comunica, *v.i.* 通知，告知；交际，沟通
verbal, *adj.* 口头的
a impune, *v.t.* 强制规定；要求
normă, -e, *s.f.* 规范，准则
comportare, -ări, *s.f.* 举止、行为、表现
deprindere, -i, *s.f.* 习惯，习性
conduită, *s.f.* 品行，操行

TEXT B

MAI MULT SĂPUN, MAI PUŢIN PARFUM ...

Obiceiurile noastre pot să se schimbe, manierele noastre pot deveni mai rafinate, personalitatea noastră poate să se dezvolte, dar corpul nostru e un "personaj" care rămâne mereu acelaşi. El e o componentă a fiinţei umane, căreia trebuie să-i dăm multă atenţie

punând în valoare ceea ce ne-a dăruit natura. Nimic nu este mai plăcut decât sentimentul că aspectul nostru atrage şi reţine privirea celorlalţi. Întrebată care este secretul frumuseţii ei, o mare actriţă a răspuns scurt: "Multă apă, mult săpun şi nimic altceva!"

Cremele, loţiunile, deodorantele, coloniile au devenit indispensabile toaletei zilnice, dar ele nu pot înlocui, în nici un caz, baia şi duşul. Lipsa de timp nu este o scuză pentru dinţii cariaţi, pentru mâinile şi picioarele neîngrijite sau pentru un păr lăsat în dezordine. Toate acestea nu sunt legate de situaţia financiară.

Pentru fiecare dintre noi, a călători în autobuz, troleibuz, tramvai sau în metrou lângă o persoană rău mirositoare, lângă un beţiv sau lângă un fumător inveterat este insuportabil. Lipsa de respect faţă de ceilalţi atinge însă apogeul atunci când neglijenţa vestimentară şi murdăria se ascund sub parfumuri tari. Apa de toaletă nu le este permisă decât acelora care mai întâi s-au spălat cu grijă.

Viaţa profesională ne obligă de cele mai multe ori să trăim mai mulţi laolaltă într-un spaţiu mic, în birouri de exemplu. Astfel, înainte de a mânca ceapă sau usturoi, ca şi în momentul în care ocolim baia, ar trebui să ne imaginăm că vom găsi pe biroul nostru un "dar" anonim compus din bomboane mentolate, o perie cu o pastă de dinţi sau săpun, alături de un deodorant. Nici unul dintre semenii noştri nu ar primi cu plăcere acest "cadou".

Viaţa ordonată şi odihna activă ajută şi ele la frumuseţe. Somnul este izvorul bunei dispoziţii şi al unei înfăţişări agreabile. Somnul dinaintea unei petreceri la care eşti invitat seara se numeşte "somnul de frumuseţe".

Frumuseţea naturală trebuie ajutată, faţa trebuie îngrijită. Există astăzi o adevărată industrie a produselor cosmetice. Ne vom

corecta micile defecte printr-un machiaj potrivit, evitând culorile ţipătoare şi proasta lor îmbinare. Este necesar ca machiajul să ţină seama de împrejurări, ca şi de sănătatea noastră. Nenumărate reviste abundă în recomandări privind folosirea cu măsură a produselor cosmetice. Dacă există condiţii, ar fi bine să apelăm la serviciile calificate ale unei cosmeticiene, plătind o consultaţie sau mai multe pentru a obţine nişte sfaturi exacte. Ea ne va spune ce creme, ce pudre şi ce rujuri ni se potrivesc.

Nu există femei urâte, există doar femei neglijente. Cuvintele acestea sunt valabile şi pentru bărbaţi.

VOCABULAR

parfum, -uri, *s.n.* 芳香，芬芳；香水

manieră, -e, *s.f.* 风度，举止；方式，方法

rafinat, *adj.* 提纯的，精炼的；精致的，细腻的，雅致的

personalitate, -ăţi, *s.f.* 人格，品格；个性；要人，知名人士

secret, -e, *s.n.* 秘密，机密；奥秘

cremă, -e, *s.f.* 膏，膏状物；香脂

loţiune, -i, *s.f.* 洗（发）剂

deodorant, -e, s.n. 除臭剂

colonie, -ii, *s.f.* 科隆香水，花露水

indispensabil, *adj.* 必需的，必要的，必不可少的

toaletă, -e, *s.f.* 梳洗打扮；卫生间

scuză, -e, *s.f.* 托词，借口；辩解；歉意，抱歉

cariat, *adj.* （牙齿）蛀的，有蛀洞的

mirositor, *adj.* 散发…气味的

beţiv, -i, *s.m.* 醉汉，酒鬼

fumător, -i, *s.m.* 吸烟者

inveterat, *adj.* （指恶习）根深蒂固的，积习很深的

apogeu, -ee, *s.n.* 顶点，极点；远地点

vestimentar, *adj.* 服装的，衣着的

anonim, *adj.* 匿名的，隐名的

mentolat, *adj.* 含薄荷的

ordonat, *adj.* 有条理的；整齐

的，整洁的；有秩序的

izvor, -oare, *s.n.* 泉，泉水；源泉；来源

agreabil, *adj.* 愉快的，惬意的；可爱的，讨人喜欢的

cosmetic, *adj.* 化妆的，美容的；*s.n.* 化妆品

defect, -e, *s.n.* 缺陷；缺点

machiaj, -e, *s.n.* 化妆

țipător, *adj.*（颜色、光线）刺眼的

cosmetician, -cieni, *s.m.* 美容师

pudră, -e, *s.f.* 粉，粉状物；香粉

ruj, -uri, *s.n.* 唇膏；口红

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. **de uz ...**, *loc. adj.* 供…使用的

A cumpărat în oraş nişte obiecte de uz casnic.

Aceste documente sunt de uz intern, vă rog să le păstraţi bine.

Medicamentele acestea sunt de uz extern.

2. **a observa**, *v.t.* 注意到，看到；观察，观测

Am observat că animalele acelea sunt de culoare albă.

L-a observat pe Radu ieşind din pădure.

Fenomenul a fost observat de mulţi savanţi.

Se observă că producţia de cereale creşte an de an.

3. **a prelungi**, -esc, *v.t.* 延长，加长

Vom prelungi strada aceasta până la parc.

Lui George nu i-au prelungit concediul medical.

Şi-a prelungit excursia cu câteva zile.

Şedinţa s-a prelungit până la ora cinci.

4. **a manifesta**, *v.t.* 表现，表达；显示，显露

Sportivii şi-au manifestat entuziasmul pentru victoria obţinută.

Un interes deosebit pentru noul produs e manifestat de toate societăţile

comerciale.

În ziare se manifestă un interes crescând pentru această problemă.

Boala aceasta se manifestă prin febră ridicată, frisoane şi pierderea poftei de mâncare.

5. a satisface, *v.t.* 使满意，使称心；使满足

Prin calităţile sale, noul produs satisface toate cerinţele cumpărătorilor.

Răspunsul lui Radu nu l-a satisfăcut pe profesor.

Mama nu i-a satisfăcut fetiţei dorinţa.

Nevoile industriei se vor satisface pe baza materiilor prime din ţară.

6. a se mulţumi, *v.r.* 满意，满足

El se mulţumeşte pentru orice serviciu.

Profesorul nu s-a mulţumit cu acest răspuns.

Ana s-a mulţumit să ia nota 7.

7. a desfăşura, *v.t.* 展开；开展，进行

Vă rog să desfăşuraţi harta pe masă.

Studenţii îşi desfăşoară activitatea practică în ateliere şi fabrici.

Comerţul se desfăşoară în mod liber.

Acţiunea acestui roman se desfăşoară la începutul secolului al XX-lea.

8. a se ocupa cu ..., *v.r.* 从事，做（某一行）

Mulţi ţărani din acest sat se ocupă cu creşterea albinelor.

Sora mea se ocupă cu medicina chineză tradiţională.

Multă vreme n-am ştiut cu ce se ocupă el.

9. a adapta, *v.t.* 使适应，使习惯；使适合于

Au adaptat mobila la dimensiunile camerei.

Şi-a adaptat maşina pentru drumurile de munte.

În cursul evoluţiei, plantele şi animalele s-au adaptat la mediu.

10. inclusiv, *adv.* 包括…在内

Toţi ziariştii, inclusiv ziarişti străini, n-au voie să se apropie de această clădire.

Se lucrează de luni până vineri inclusiv.

11. a se referi la ..., *v.r.* 涉及，谈及；有关；指

Referindu-mă la această problemă, am pus o întrebare care ne interesează.

Toată lumea ştie că aceasta nu se referă la mine.

12. a impune, *v.t.* 强制规定；强加，推行；强制要求，强迫接受

Directorul a impus programul de lucru stabilit de el.

Economia de piaţă a impus specializarea economiştilor.

N-ar trebui să ne impuneţi nouă ideile dvs.

Şi-a impus să facă gimnastică o jumătate de oră dimineaţa.

13. a dărui, -esc, *v.t.* 赠送；给予

Îi dăruiesc prietenului meu un album de artă românească.

De Anul Nou, ne dăruim unii altora cadouri.

Jucăriile sunt dăruite grădiniţei de copii de către Fundaţia Song Qingling.

La sfârşitul spectacolului, actriţei i se vor dărui flori.

Acest savant s-a dăruit cercetărilor în fizică.

14. a lega, *v.t.* 系，扎；捆，绑；连接，联系，关联

A legat strâns sacul la gură cu o sfoară.

Doina şi-a legat părul cu o panglică.

Pescarul leagă barca la mal.

El se opreşte şi-şi leagă şireturile de la pantofi.

Mi-au legat ochii şi nu văd nimic.

Soldatul îşi leagă rana cu o batistă mare.

Poliţistul leagă banditul cu mâinile la spate.

A legat calul de un copac de la marginea satului.

E un câine rău şi l-a legat în lanţ.

Vreau să leg prietenie cu toţi colegii.

Aceste două popoare sunt strâns legate de o prietenie tradiţională.

Toate aceste dificultăţi sunt legate de resursele naturale insuficiente.

Personalitatea omului este legată de educaţie.

15. a corecta, -ez, *v.t.* 改正，纠正；更正；矫正

Profesoara corectează caietele la catedră.

Îşi va corecta articolul înainte de publicare.

După ce am terminat de scris tema de acasă, tata mi-a corectat greşelile.

Această lucrare nu se corectează uşor.

După multe exerciţii, pronunţia lui s-a corectat.

Ori de câte ori fac o greşeală gramaticală, profesorul mă corectează cu răbdare.

Antrenorul îi corectează cu severitate pe gimnaşti.

16. a abunda, *v.i.* 充裕，富裕；充满，充斥

În ultimii ani, pe piaţă abundă produsele alimentare.

E un ziar de prost gust, abundă în minciuni şi veşti senzaţionale.

Lucrarea aceasta abundă în greşeli ortografice şi gramaticale.

17. a potrivi, -esc, *v.t.* 调整，调理；使适应；使一致，使协调，使合适

În fiecare zi îmi potrivesc ceasul după radio.

Costumul cel negru a fost potrivit de un croitor şi acum îmi stă bine.

Pantofii aceştia se potrivesc cu costumul cel gri.

Ei se potrivesc la caracter.

Vorbele acestea nu se potrivesc deloc în această împrejurare.

Părerile noastre se potrivesc.

II. NUMERALUL (2)

一、序数词（numeralul ordinal）表示人或物的数字顺序，它由 al (a) + num. card. + lea (a) 构成，例如：al doilea, a doua, al treilea, a treia 等。

序数词有性的变化，与所限定的名词保持一致（*al doilea* student din *a treia* bancă, studentul *al doilea* din banca *a treia*）。数与格通过 cel 的变化予以表达，此时的结构是 cel (cea) + de-al (de-a) + num. card. + lea

(a)，例如：cel de-al doilea, cea de-a doua, celui de-al doilea, celei de-a doua。

序数词可以作名词用，也可以起形容词作用，例如：

Pe *a doua* o cheamă Maria.

Al treilea, nu tu, este chemat de medic.

Lucrarea *celui de-al doilea* este mai bună decât a ta.

A venit în ceasul *al optulea.*

În ziua *a doua* nu s-a petrecut nimic.

Aceasta este *cea de-a treia* greşeală făcută de tine.

序数词"第一"通过 întâi 和 prim 表达。

întâi 限定名词时，可能出现两种情况。如果位于名词之前，它必须加定冠词，形式是 întâiul, întâia (*întâiul* om, *întâia* femeie)；如果位于名词之后，则使用原形 (rândul *întâi*, lecţia *întâi*)。单独使用时，它可以加定冠词，然后名词化。依照性、数，形式是 întâiul, întâia, întâii, întâile (*întâiul* la învăţătură, *întâia* la matematică。它也可以作副词用，限定动词 (ei au venit *întâi*)。假如它的前面加有指示冠词 cel, 其形式是：cel dintâi, cea dintâi, cei dintâi, cele dintâi。

prim 限定名词时，同样有两种情况。它通常位于名词之前，加定冠词 (*primul* copac, *prima* casă, *primii* studenţi, *primele* cărţi)。偶尔用于名词之后，不加定冠词 (factor *prim*, vioară *primă*)。该词，有时作为构词成分出现 (*prim*-secretar, *prim*-ministru)，有时可以名词化 (*primul* din grupă, *prima* dintre ele)。

与 primul / prima 相对应的词是 ultimul / ultima 和 cel din urmă / cea din urmă。

al doilea 的罕用同义词是 secund (căpitan *secund*, vioară *secundă*)；al treilea 的罕用同义词是 terţ (*terţă* persoană)。

二、数词可以有下列句法功能：

1. 作主语：

Unde mănâncă *unul*, mănâncă şi *doi*.

Când *doi* se ceartă, *al treilea* câştigă.

Amândoi — două nevoi.

Îndoitul unui număr e mai mic decât *întreitul* lui.

2. 作表语:

Cu noi se fac *opt*.

El e *al treilea* care vine cu întârziere.

Câştigul lui era *îndoit*.

3. 作形容词性定语:

Cinci zile munca, *două* zile odihna.

E *a cincea* roată la căruţă.

Au venit *amândouă* surorile.

Munceşte cu o putere *îndoită*.

Am un copac cu *douăsprezece* ramuri, în fiecare ramură sunt *câte patru* cuiburi, în fiecare cuib sunt *câte şapte* ouă.

4. 作名词性定语:

Dă-mi două timbre de *cincizeci şi cinci*.

Am primit trei bancnote de *câte o sută*.

Lucrările *amândurora* erau bune.

Treburile *celui dintâi* nu mergeau prea bine.

5. 作副词性定语:

Bătaia, nu mâncarea *de două ori*, strică.

E mai interesantă vizitarea *de două ori* a aceleiaşi expoziţii.

6. 作宾语:

Cinci câştig, *zece* mănânc, ce rămâne bag în pungă.

Ambelor le place floarea.

A cumpărat nişte cărţi şi vrea să ne dea *câte una*.

7. 作状语:

Munceşte *cât trei*.

E puternic *cât doi*.

Ei sunt colegii mei şi colaborez *cu amândoi.*

O să-i restituim *întreit.*

Între două nu te plouă.

Fetele mergeau *câte două.*

Patru ochi văd mai bine *decât doi.*

Am vizitat *de două ori* muzeul.

8. 作同位语:

Eu şi prietenul meu, adică *amândoi*, dorim să mergem la Cluj.

Ele, *amândouă*, au venit la mine.

三、数词具有充分表现力，用以构成各种固定词组或熟语:

o dată om (= om deosebit)

un om *o dată* şi jumătate (= un om foarte bun)

(flăcăi) tot *unul* şi *unul* (= extraordinar, de valoare, de bună calitate)

la *doi* paşi (= foarte aproape)

cu *una*, cu *două* (= cu uşurinţă, repede)

a fi cu ochii în *patru* (= a fi cu băgare de seamă)

III. COMPLEMENTUL ŞI PROPOZIŢIA COMPLETIVĂ

宾语表达从属关系。主词是动词（动词词组）、叹词或形容词，从属部分为主词做补充。例如:

Un copac *nu face* o pădure.

S-a supărat foc pe mine, auzind vorbele acelea.

Halal de marfă, dar păcat de parale!

E *sătul* de dulce, vrea şi amar câteodată.

从属部分可以是直接宾语、间接宾语或施动者补语。

IV. COMPLEMENTUL DIRECT ŞI PROPOZIŢIA COMPLETIVĂ DIRECTĂ

直接宾语 (complementul direct) 直接承受动作，它的主词是及物动词（及物动词词组）或具有及物含义的叹词。例如:

Minciuna *sparge* casa de piatră.

El începu *să pună la cale* planul acela.

Iată-l că iese.

有时，主词可以省略:

Banul te învaţă a grăi şi hainele (*te învaţă*) a merge.

Îi iert pe toţi, numai pe tine nu (*te iert*).

直接宾语可以通过下列词类或结构表达:

1. 宾格名词、数词和代词:

Nu-l cunosc pe *omul* acela.

Dacă n-ai *papuci*, porţi şi *opinci*.

Câştigă *opt* şi mănâncă *zece*.

Le-am găsit pe *amândouă*.

Cunoaşte-*te* pe *tine* însuţi.

Înnegrind pe *altul* nu *te* albeşti pe *tine*.

Ce-am avut am şi pierdut.

2. 动词不定式（动词不定式结构）、动词名动式、动词副动式:

Înainte de a porunci învaţă *a te supune*.

Tocmai când începeam *a vorbi*, a apărut el.

N-ai *ce face* cu el.

Ai *pe cine întreba* în legătură cu această problemă.

A terminat *de scris* articolul acela.

A încetat *de reparat* bicicleta.

Simţea *intrând* în el soare şi bucurie.

N-ai văzut *începând* ploaia?

A auzit *vorbindu-se* de familia lui.

按正常词序，直接宾语位于主词之后，但人称代词宾格短式和宾格反身代词除外。

由于表述的需要，直接宾语可以是句子，语法上称作直接宾语从句。

直接宾语从句 (propoziţia completivă directă) 同直接宾语一样，它的主词可以是及物动词（及物动词词组）或具有及物含义的叹词。例如：

La drum omul *mănâncă* ce găseşte.

Îmi aduc aminte că trebuie să-i trimit o scrisoare.

Iată că vine şi fratele ei.

直接宾语从句由下列词类引导：

1. 关系代词 ce, cine 、关系形容词 ce, cât、不定代词 orice, oricine 等：

Ştiu *cine* este el.

Spune-mi *cu cine* te însoţeşti ca să-ţi spun cine eşti.

El ştie *a cui* este cartea.

Am găsit *ce* am pierdut.

Ce-a câştigat într-o lună a băut într-o seară.

La război să nu întrebi *câţi* inamici sunt, ci unde sunt.

Vreau să citesc *ceea ce* ai citit tu.

Pot să ascult *orice* ai spune.

2. 关系副词 când, cum, unde, cât:

Ştim *unde* se ascund ei.

Ştii *când* pleci, dar nu ştii *când* te întorci.

Ascultă *cum* creşte iarba.

Nimeni nu ştie *cât* de adâncă e groapa.

3. 连词 că, cum că, să, ca...să, dacă, de:

Înţeleg *că* nu vrei să mă ierţi.

Vede *că* omul se îneacă, şi el mai întreabă din ce sat este.

Afirmă sus şi tare *cum că* nu este vinovat.

E un prost, nu ştie nici *să*-şi numere degetele.

Am stabilit *ca* la ora 9 *să* ne întâlnim la poarta parcului.

Îl întreb *dacă* îl mai doare capul.

Vreau să ştiu *de* mai încerci sau nu.

按正常词序，直接宾语从句位于主词之后。为突出其含义，也可以提前。

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

STRUCTURA MORFOLOGICĂ A CUVÂNTULUI.

Pentru a înţelege de ce marea majoritate a cuvintelor româneşti îşi pot schimba forma în propoziţii sau fraze, ar trebui să ştim elementele (成分) care intră în structura unui cuvânt. Aceste elemente sunt rădăcina (词根), afixele (词缀) care cuprind sufixele (后缀)şi prefixele (前缀), desinenţele (词尾), toate acestea numite, într-un cuvânt, morfeme (词素).

Când examinăm cuvintele *cânt, cântam, cântând, cântăreţ, încântare,* observăm că la toate acestea există un element comun, *cânt,* la care se adaugă, fie înainte, fie la sfârşit, diferite grupuri de sunete cu ajutorul cărora se formează cuvinte diferite (*cântăreţ, încântare*) sau forme deosebite ale verbului *a cânta* (*cânt, cântam, cântând*). Elementul comun al mai multor cuvinte cu sens înrudit se numeşte rădăcină sau radical. Rădăcina poartă sensul lexical de bază al cuvântului şi reprezintă elementul constant. Cuvintele formate cu ajutorul aceleiaşi rădăcini alcătuiesc o familie de cuvinte (词族).

Sufixele lexicale (词后缀) şi prefixele ajută la formarea cuvintelor noi.

Morfemele care servesc la exprimarea genului, numărului, cazului şi persoanei se numesc desinenţe, care se pot realiza atât pozitiv, adică printr-o formă sonoră concretă, cât şi negativ, adică lipseşte forma sonoră, dar valoarea sa apare în opoziţie cu alte forme (*adun / aduni / adună*). Cele care ajută la

exprimarea modului şi timpului se numesc sufixe gramaticale （语法后缀）.

De exemplu:

lucr - ez - i
- *lucr* - (rădăcină)
- *ez* - (sufixul de prezent)
- - *i* (desinenţa care indică pers. a II-a şi nr. sing.)

cas - ă
- *cas* - (rădăcină)
- - *ă* (desinenţa care arată genul feminin, numărul singular, cazul nominativ)

În afară de sufixe gramaticale şi desinenţe, pot servi la distingerea valorilor gramaticale ale unui cuvânt şi alternanţele fonetice （音变）(*parte — părţi, frumos — frumoasă*), accentul (*cântă / cântă*) precum şi cuvintele ajutătoare (*voi cânta, am să cânt, am cântat*).

EXERCIŢII

1. Completaţi spaţiile libere cu numerale ordinale:

pagina ________	capitolul ________	paragraful ________
volumul ________	problema ________	exerciţiul ________
articolul ________	etajul ________	kilometrul ________
felul ________	dosarul ________	punctul ________

2. Formaţi toate felurile de numarale pentru *trei, patru, cinci*, după modelul: doi — amândoi (amândouă) — doime — îndoit — câte doi — de două ori — al doilea (a doua).

3. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea numeralelor):

(1) 他们都是个顶个的棒小伙子。

(2) 6 比 5 大，你说对吗？

(3) 我在 200 公里处等你。

(4) 15 名运动员中被淘汰了 10 名。

(5) 所有的 3 个人都按时到了。

(6) 他干起活来一个顶仨。

(7) 自然条件是首要因素。

(8) 我将加倍工作。

(9) 四只眼睛比两只眼睛看得清楚。

4. Alcătuiţi câte o propoziţie / frază cu complement direct exprimat prin: substantiv, pronume şi numeral.

5. Alcătuiţi câte o propoziţie / frază cu complement direct exprimat prin: verb la infinitiv, supin şi gerunziu.

6. Completaţi spaţiile libere cu câte o propoziţie completivă directă:

Am văzut că __________.

Am hotărât ca __________ să __________.

Nu ştie să __________.

Nu ne-a anunţat dacă __________.

Îmi arată unde __________.

Vrea să afle când __________.

Mi-a povestit cum __________.

Nu pot să-ţi spun cât __________.

Mă întreabă ai cui __________.

Nu ştiu cui __________.

A văzut ce __________.

Ascultă cu atenţie ceea ce _________.

Iată că _________.

A pierdut ce _________.

7. Transformaţi complementele directe în propoziţii completive directe:

Iubesc frumosul.

Prefer mâncărurile piperate.

Dă-i de băut, că i-e sete.

N-are ce pune pe masă.

Am văzut cele aduse de Gheorghe.

Ai înţeles cele spuse de profesor?

El va suporta cheltuielile mele.

Am întrebat pe un cunoscător de limba română.

Îl cunosc pe organizatorul conferinţei.

Aştept revederea noastră.

Preţuiesc oamenii harnici.

Simt pătrunzând în mine spaima.

Nu înţeleg vorbele tale.

Nu poţi afla unde se află el.

L-ai putut ajuta în problema asta.

Scopul nostru poate fi atins.

În clipa aceea, voiam a mă întoarce imediat acasă.

Am văzut ridicându-se ceaţa.

Am auzit cântându-se o melodie românească.

Am terminat, în cele din urmă, de scris scrisoarea.

Copiii de stradă nu aveau unde se culca.

Nu au cui povesti cele întâmplate.

A încetat de numărat copaci.

8. Găsiţi în Text A şi Text B propoziţiile completive directe şi le treceţi în caiet.

9. Ce funcţii sintactice poate avea numeralul? Daţi câte un exemplu (o propoziţie sau o frază) pentru fiecare.

10. Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:

L-ai cunoscut deja pe Valentin, vrei să _________ (a o cunoaşte) şi pe Maria?

Sunt prieten cu el şi _________ (a i cunoaşte) bine familia.

Vreau să merg la el în vizită, dar _________ (a nu i cunoaşte) adresa.

Fiind diplomat, _________ (a cunoaşte) foarte bine dreptul internaţional.

Locuieşte de mai mulţi ani în Anglia, sunt sigur că _________ (a cunoaşte) obiceiurile de acolo.

Politica externă a Chinei _________ (a fi cunoscut) de întreaga lume.

Industria electronică _________ (a cunoaşte) o dezvoltare rapidă.

Cine pe sine _________ (a se cunoaşte), acela e mai înţelept.

Noi _________ (a se cunoaşte) de anul trecut.

_________ (a se cunoaşte) că sunteţi un muncitor calificat.

"Pe malul apei" este un roman care _________ (a nu-şi cunoaşte) moartea.

A plecat în străinătate ca să _________ (a cunoaşte) lumea.

Fratele meu vrea să _________ (a învăţa) medicina.

Sora mea _________ (a învăţa) să patineze.

La şcoală _________ (a învăţa) că China este aşezată în Asia.

Mama _________ (a-l învăţa) pe Ionel o poezie.

Bunicul _________ (a mă învăţa) să cânt la vioară.

_________ (a-şi învăţa) copilul să spună adevărul.

Lecţia __________ (a fi învăţat) de toţi elevii.

Matematica __________ (a nu se învăţa) aşa de uşor.

Oamenii aceia __________ (a se învăţa) cu clima caldă.

Ţăranii __________ (a se învăţa) cu condiţiile de viaţă mai grele.

De mic copil, el __________ (a se învăţa) să doarmă singur.

__________ (a se strădui) cât pot ca să stăpânesc această meserie.

Colelgul meu __________ (a se strădui) să traducă textul cât mai corect.

Muncitorii din această fabrică __________ (a confecţiona) îmbrăcăminte.

Din materialul rămas bunica __________ (a i confecţiona) fratelui meu o sacoşă.

Din aceste piese eu __________ (a-şi confecţiona) un aparat de radio.

Aceste mobile __________ (a fi confecţionat) din lemn de nuc.

Infirmului __________ (a i se confecţiona) o proteză metalică.

În grădină noi __________ (a cultiva) legume.

În această regiune __________ (a se cultiva) în special orezul.

Aceste pământuri __________ (a fi cultivat) de ţărani din apropiere.

Tinerii __________ (a cultiva) dragoste şi respect faţă de patrie.

__________ (a cultiva o limbă) înseamnă a o cunoaşte bine, a şti cât mai multe despre ea.

Îmi place să __________ (a se cultiva) citind zilnic.

__________ (a dezvolta) economia este şi va fi sarcina noastră centrală.

În lucrare, Paul __________ (a dezvolta) o idee originală.

Profesorul __________ (a i dezvolta) studenţilor cunoştinţele.

Odată cu industria, __________ (a se dezvolta) şi agricultura.

Mi __________ (a se dezvolta) gustul pentru pictură.

11. Recitind Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

La alimentară, am cumpărat atât __________, cât şi __________.

Fabrica aceea confecţionează mobile atât pentru __________, cât şi pen-

tru _________.

În ziua aceea, am făcut vizită atât la _________, cât şi la _________.

Profesorul ştie ce cărţi _________ sunt utile nouă.

Noi nu avem posibilitatea de a _________.

Avem posibilitatea să _________.

Am vizitat _________ doar din curiozitate.

Din nebăgare de seamă, mi-a scăpat _________ din mână.

La cerinţele _________, am participat la acest concurs.

La invitaţia _________, am făcut o vizită în România.

În asemenea caz, nu trebuie uitat că _________.

Pentru mine, nimic nu este mai plăcut decât să _________.

Ne străduim să punem în valoare _________.

Această carte _________ este indispensabilă la şcoală.

Sper că _________ nu va fi o scuză pentru absenţă de la muncă.

Apelez _________ colegul meu pentru sprijin.

Am spus toate acestea doar ca să apelăm _________ înţelegerea dvs.

Pentru repararea motocicletei, s-a apelat _________ o echipă specială.

12. Traduceţi în limba chineză:

De câteva zile, Cornelia este bolnavă. Margareta, colega ei, doreşte s-o viziteze.

După prânz, îşi controlează (检查) uniforma (制服; 校服), îşi curăţă pantofii şi-şi aranjează guleraşul (小衣领) curat. Cere voie mamei şi pleacă.

Ajunsă în faţa uşii, ciocăneşte (敲) uşor şi aşteaptă. Uşa se deschide. În prag apare mama Corneliei. Fetiţa o salută respectuos. Mama o pofteşte înăuntru.

Cornelia e în pat. Se bucură că buna ei colegă a venit să o vadă. Mama o pofteşte(请)să se aşeze. Aşteaptă să ia loc întâi mama Corneliei, apoi se aşază şi ea. Pe scaun stă liniştită. O întreabă pe Cornelia cum se mai simte. Se

bucură că îi e mai bine. La întrebările ce i se pun răspunde frumos.

Vizita se sfârşeşte. Margareta îi doreşte Corneliei însănătoşire grabnică. Îşi ia rămas bun, salută pe stăpâna casei, apoi se îndreaptă spre locuinţa ei.

Mama Corneliei laudă purtarea Margaretei.

13. Răspundeţi la următoarele întrebări:

Prin ce se deosebeşte omul de animale?

De ce spunem că omul este o fiinţă biologică şi socială?

14. Descrieţi corpul omenesc.

15. Ce înţelegeţi prin structura morfologică a cuvântului?

LECŢIA 10

TEXT A

NEVOILE ŞI RESURSELE

Omul este atât produs al naturii, cât şi al societăţii. În această a doua calitate a sa, el depăşeşte natura şi regnul animal printr-un act specific numai lui, prin creativitate. Omul devine astfel o fiinţă valorizatoare, în măsură să asigure şi să întreţină o activitate creatoare şi să transforme natura în folosul său.

La baza procesului de transformare a naturii, care conferă omului calităţi de creator, stau nevoile pe care el le are atât ca individ, cât şi ca membru al societăţii. Pentru a putea trăi şi a se manifesta în relaţiile cu semenii săi, omul trebuie să consume o varietate de bunuri şi servicii, trebuie să-şi acopere, deci, o varietate de nevoi.

Existenţa biologică, dar şi cea socială a omului implică un consum continuu de bunuri, de la alimente sau îmbrăcăminte până la servicii, cum ar fi cele de transport, asistenţă medicală, învăţământ şi educaţie, cultură etc.

Omul transformă, deci, natura pentru obţinerea mijloacelor de satisfacere a nevoilor sale. Înainte de a fi producător, omul este consumator. Relaţia dintre nevoi şi obţinerea mijloacelor de acoperire a acestora apare astfel ca element central al tuturor relaţiilor ce se dezvoltă în decursul timpului între om şi mediul în care trăieşte, între om şi natură. Tendinţa permanentă şi normală pe care omul o

are de a-şi acoperi cât mai bine nevoile, orientează şi stimulează întreaga sa creativitate, îi determină comportamentul în societate şi faţă de natură.

Nevoile pe care le are omul sunt atât naturale-individuale (biologico-materiale), cât şi sociale (legate de convieţuirea în societate a individului). De asemenea, nevoile pot fi elementare (de bază, fundamentale) şi superioare (complexe, elevate). Indiferent de modul în care se clasifică, nevoile apar ca un sistem bine conturat ce caracterizează global nivelul de dezvoltare atât a fiecărui individ în parte, cât şi stadiul de dezvoltare a societăţii la un moment istoric dat.

Nevoile au o determinare legată de dorinţele, aşteptările, aspiraţiile şi idealurile indivizilor, grupurilor şi societăţii în ansamblul său. Sistemul nevoilor este, din acest motiv, dinamic şi nelimitat. Nevoile se multiplică pe măsură ce apar mijloace mai eficiente şi mai diversificate de satisfacere a lor, pe măsură ce cunoaşterea avansează, iar indivizii sau societatea îşi formulează aşteptări, scopuri, idealuri, aspiraţii tot mai variate şi mai elevate. Astfel, nevoile au cunoscut o dinamică continuă şi complexă de la cele naturale-biologice (hrană, îmbrăcăminte, locuinţă ş.a.m.d.) la nevoile sociale şi spirituale tot mai numeroase, mai diversificate şi complexe, mai elevate.

Pe măsura dezvoltării societăţii, a producţiei în primul rând, omul se eliberează treptat de grija exclusivă a satisfacerii nevoilor primare, biologice, naturale, devenind capabil să-şi multiplice şi să-şi diversifice necontenit nevoile. Multiplicarea şi diversificarea nevoilor sunt condiţionate, deci, de nivelul de dezvoltare a societăţii (condiţionare colectivă), dar şi de nivelul de dezvoltare a individului (condiţionare subiectivă).

Activitatea omului apare astfel ca fiind generată şi orientată de necesitatea acoperirii nevoilor, dar şi ca o permanentă creatoare de noi nevoi ce reies din însuşi procesul de desfăşurare a activităţii umane.

Din multiplele forme ale activităţii umane, cea care îl defineşte pe om ca specie este munca. În muncă se concentrează şi se exprimă cunoştinţele omului, capacităţile sale transformatoare şi de anticipare. Spre deosebire de animal, omul este singura fiinţă care îşi reprezintă, îşi prefigurează în conştiinţă scopul acţiunii sale, îşi defineşte interesul, îşi caută şi îşi construieşte mijloace adecvate atingerii scopului propus. În desfăşurarea acţiunii lor, oamenii urmăresc conştient realizarea unor scopuri. Deci, activitatea umană în general, cea de producţie în special, sunt procese cu finalitate, orientate în mod conştient spre realizarea materială a unor scopuri reieşite din necesitatea satisfacerii nevoilor individului, dar şi ale societăţii în ansamblul său.

Activitatea pe care omul o desfăşoară în scopul acoperirii nevoilor se află în strictă dependenţă de mediul natural. Natura furnizează omului elemente necesare vieţii, dar nu pe toate în mod direct. De aceea este necesar un proces de transformare (producţie) prin care omul adaptează elementele naturale multiplelor sale nevoi. Toate elementele pe care omul le foloseşte în activitatea sa pentru a-şi satisface trebuinţele constituie resursele; ele sunt suportul consumului. De cantitatea şi calitatea resurselor depinde — în mod esenţial — gradul în care omul îşi acoperă nevoile atât la nivel individual, cât şi social.

Resursele de care dispune societatea pot fi primare (potenţialul demografic, potenţialul de resurse naturale) şi derivate, formate pe baza celor dintâi (maşini, utilaje, cunoştinţe şi experienţa

ştiinţifică). Deosebit de importante sunt resursele naturale, fără de care nici o activitatea umană nu este posibilă. Din punctul de vedere al duratei folosirii resurselor naturale, acestea pot fi neregenerabile sau epuizabile (zăcămintele de combustibil fosil şi minereuri) şi regenerabile (pământ, apă, aer). Din punctul de vedere al posibilităţilor de recuperare sau de reutilizare în procesele de producţie sau de consum, resursele naturale pot fi clasificate în recuperabile, parţial recuperabile şi nerecuperabile.

Indiferent de gradul de folosire sau refolosire, resursele trebuie interpretate ca fiind limitate. Este adevărat că dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii oferă posibilitatea de a dezvolta şi de a utiliza mai bine resursele, dar limitarea acestora rămâne o problemă principală a omenirii.

În concluzie, creşterea nevoilor nu poate fi însoţită de o creştere similară a resurselor. Orice acoperire a unor nevoi suplimentare trebuie deci să se realizeze printr-o utilizare mai bună, mai raţională, a resurselor care sunt limitate.

VOCABULAR

resursă, -e, *s.f.* 资源

regn, -uri, *s.n.* 界；领域

creativitate, *s.f.* 创造性

valorizator, *adj.* 创造价值的

creator, *adj.* 创造性的

a conferi, *v.t.* 赋予，授予

individ, -zi, *s.m.* 个人，个体

seamăn, semeni, *s.m.* 同类；相似之人

serviciu, -ii, *s.n.* 服务

a implica, *v.t.* 包含，含有；牵连

asistenţă, -e, *s.f.* 援助，救济

producător, -i, *s.m.* 生产者

consumator, -i, *s.m.* 消费者

decurs, -uri, *s.n.* 过程，期间

tendinţă, -e, *s.f.* 倾向，趋向，趋势

a stimula, -ez, *v.t.* 刺激，激励，激发

comportament, -e, *s.n.* 举止，行为，操行

individual, *adj.* 个人的，个体的

material, *adj.* 物质的

elevat, *adj.* 高尚的，高雅的

a clasifica, *v.t.* 分类，分等，分级

conturat, *adj.* 轮廓清楚的；明显的

a caracteriza, -ez, *v.t.* 表示…的特性

global, *adj.* 总的，总体的；全球的

stadiu, -ii, *s.n.* 阶段，期

dinamic, *adj.* 动力的；有活力的

dinamică, *s.f.* 动力学；动力，活力

a multiplica, *v.t.* 增加，增多；繁殖；复印

eficient, *adj.* 有效的，有功效的

a diversifica, *v.t.* 使多样化

a avansa, -ez, *v.i.* 前进；进展，进步

a formula, -ez, *v.t.* 提出；表明，表达

spiritual, *adj.* 精神的

primar, *adj.* 初等的；基本的；起初的

a condiţiona, -ez, *v.t.* 以…为条件；制约，决定

obiectiv, *adj.* 客观的

subiectiv, *adj.* 主观的

a genera, -ez, *v.t.* 产生，使发生，引起

a reieşi, *v.i.* 得出，引出

multiplu, *adj.* 多的，多种的，多样的

a defini, -esc, *v.t.* 下定义；规定，表明特征

a concentra, -ez, *v.t.* 集中，积聚

transformator, *adj.* 使改变的，具改造能力的

anticipare, -ări, *s.f.* 提前；先做；前瞻

a prefigura, -ez, *v.t.* 预先勾出轮廓；预想

adecvat, *adj.* 相应的，适当的，恰当的

finalitate, -ăţi, *s.f.* 目的性

dependenţă, -e, *s.f.* 依赖，依靠

a furniza, -ez, *v.t.* 供给，供应，提供

suport, -uri, *s.n.* 支撑物；支持，依托

potenţial, *s.n.* 潜力；力量

demografic, *adj.* 人口（学）的

derivat, *adj.* 导出的；衍生的；派生的

utilaj, -e, *s.n.* 设备

regenerabil, *adj.* 可再生的

epuizabil, *adj.* 可耗尽的，会枯竭的

combustibil, *s.m.* 燃料
fosil, *adj.* 化石的
fosilă, -e, *s.f.* 化石
minereu, -uri, *s.n.* 矿石、矿砂
recuperare, -ări, *s.f.* 从新获得；（废物）利用
recuperabil, *adj.* 可从新利用的
a interpreta, -ez, *v.t.* 解释；说明

TEXT B

CUM NE ÎMBRĂCĂM?

"Haina face pe om" sau "Nu haina face pe om"? Ambele dictoane sunt discutabile. Dar, indiferent de adevărurile lor, hainele trebuie gândite în aşa fel încât să pună în valoare personalitatea omului. Poţi să copiez aproape identic modelele apărute în revistele de modă fără a deveni o persoană elegantă. Adevărata eleganţă se obţine dintr-un acord perfect între haină, împrejurare şi personalitatea celui care o poartă. Este un al şaselea simţ care le spune unor femei cum să poarte o rochie de doi bani ca pe un model de la o mare casă de modă. Un aforism demn de reţinut în acest domeniu sună astfel: "Mai degrabă puţin mai simplu decât un pic prea încărcat". E de preferat să vii cu un taior bine croit la un cocteil, decât cu o rochie de seară la o banală invitaţie la o cafea.

Pentru bărbaţi, mai mult decât pentru femei, putem folosi această primă regulă: "Să nu cauţi să epatezi". Dar şi femeile trebuie să dea dovadă de tact. Nu te îmbraci din cauza cuiva, şi încă mai puţin pentru a face în ciudă cuiva. Te îmbraci pentru tine! Să fii elegant nu înseamnă să te preocupi de preţul şi numărul toaletelor, ci de calitate, de croială, de posibilitatea de a le armoniza cu alte haine din garderobă şi de a le alege astfel încât să nu se

demodeze. O persoană cu gust nu poartă culori prea ţipătoare şi aplică legile elementare ale esteticii. Dacă ai tenul palid, galbenul şi verdele te fac lividă. Dacă nu eşti zveltă trebuie să eviţi creţurile, cutele şi te fereşti de dungile orizontale, sau de cele verticale dacă eşti foarte înaltă. Când am depăşit noi o anumită vârstă şi un anumit număr de kilograme, trebuie să ne gândim bine dacă să mai purtăm pantaloni sau şort, chiar în vacanţă. Ficcare perioadă a vieţii are farmecul ei. La tinereţe ne putem permite îndrăzneli interzise la maturitate.

Un om neglijent îmbrăcat poate fi un om cumsecade, dar foarte rar ai timpul şi dorinţa să ghiceşti fondul său de aur ascuns în spatele aparenţelor. Dacă ne gândim la viaţa noastră profesională şi socială, la plimbările noastre pe stradă, vom cunoaşte că simpatia ne este trezită de acele persoane care fac o primă impresie favorabilă. Acest adevăr ne va convinge să acordăm o atenţie deosebită problemei vestimentare. Haina cea mai veche trebuie şi poate să fie îngrijită. Pentru ţinuta vestimentară ca şi pentru corp, prima regulă este curăţenia. O pereche lustruită de pantofi, pingelită de trei ori, este de preferat unei perechi noi neîngrijite sau care se află într-un total dezacord cu haina. La fel pentru costumul bărbătesc. Nu e la îndemâna oricui să aibi în şifonier zece costume. Dar oricine poate purta un costum curat şi periat cu grijă.

VOCABULAR

dicton, -oane, *s.n.* 格言

independent de, *loc. prep.* 不管，不论；与…无关

a copia, -ez, *v.t.* 抄，抄写，誊清；模仿，仿效

identic, *adj.* 同一的，一模一样的

modă, -e, *s.f.* 时髦；流行式样

acord, -uri, *s.n.* 同意，赞同；协定，

协议；一致；协调，和谐

dezacord, -uri, *s.n.* 不一致；不协调

aforism, -e, *s.n.* 格言，名言；警句

pic, -uri, *s.n.* 点，滴

un pic, *loc. adv.* 一点儿

taior, -oare, *s.n.* 女西服套装

a croi, -esc, *v.t.* 剪裁，裁制

cocteil, -uri, *s.n.* 鸡尾酒会，酒会

banal, *adj.* 庸俗的，平庸的；平凡的，普通的

a epata, -ez, *v.t.* 使惊讶；炫耀

tact, *s.n.* 节拍；分寸，轻重；机智

ciudă, *s.f.* 怨恨，恼恨，嫉恨

a face cuiva în ciudă, *expr.* 使产生嫉恨

toaletă, -e, *s.f.* （妇女）服饰

croială, -ieli, *s.f.* （衣服的）式样；剪裁

garderobă, -e, *s.f.* 衣帽间；（个人的）全部服装

a se demoda, -ez, *v.r.* 过时，不流行，不时兴

estetică, *s.f.* 美学

ten, -uri, *s.n.* 面色，面颊肤色

livid, *adj.* （脸色）青紫色的；苍白的

zvelt, *adj.* 苗条的，修长的

creţ, -uri, *s.n.* 褶，皱褶

cută, -e, *s.f.* 褶

dungă, -i, *s.f.* 条，条纹

şort, -uri, *s.n.* 短运动裤，运动裤衩

cumsecade, *adj. invar.* 老实的；正派的，品行端正的

a ghici, -esc, *v.t.* 猜，猜测

fond, -uri, *s.n.* 内容，实质；品质，品德；底色，背景；基金

aparenţă, -e, *s.f.* 表面；外观，外貌

a lustrui, -esc, *v.t.* 上光；擦亮；磨光

a pingeli, -esc, *v.t.* 钉鞋掌

şifonier, -e, *s.n.* 衣橱

a peria, *v.t.* （用刷子）刷

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII.

1. a depăşi, *v.t.* 超，超过；超越，胜过

Noi am depăşit maşina din faţă.

L-a depăşit pe sportivul din faţa lui.

Nu pot să rezolv această problemă pentru că mă depăşeşte.

Fabrica a depăşit greutăţile de aprovizionare cu materii prime.

2. (a fi) în măsură să ... *loc. vb.* 能够…，有能力…

Suntem în măsură să depăşim greutăţile pe care le întâlnim.

Colectivul acesta, după aprecierile noastre, este în măsură să îndeplinească sarcina în această perioadă.

3. în (spre, pentru) folosul ... *loc. prep.* 对…有好处；使…受益

Tot ce facem noi va fi în folosul tău.

Ţăranii produc cereale spre folosul întregului popor.

4. a acoperi, *v.t.* 盖，遮盖；满足；支付（债务等）

Îl acopăr pe copil cu o pătură.

Îşi acoperă faţa cu mâinile.

În această lună el nu poate acoperi atâtea cheltuieli.

Piaţa trebuie să acopere nevoile de consum ale populaţiei.

5. a implica, *v.t.* 包含；导致，引起；牵连

Orice fenomen implică o cauză.

Reforma economică implică un nou sistem.

Ana a fost implicată în acest proces.

A implicat firma într-un conflict comercial.

6. a orienta, *v.t.* 指方向，定方向；指导，指引

Proiectantul a orientat toate ferestrele spre sud.

Dan l-a orientat pe un bătrân spre ieşire.

Profesorii ne-au orientat activitatea de la bun început.

În antichitate, oamenii se orientau după stele.

7. a clasifica, *v.t.* 分类，分等，分级；排名次

Bibliotecarul a clasificat cărţile de aici.

Comisia l-a clasificat pe Ionescu pe locul al II-lea.

După compoziţia chimică, materialele se clasifică în organice şi anorganice.

Echipa Dinamo s-a clasificat pe locul întâi.

8. **pe măsură ce ...** *loc. conj.* 随着…

Pe măsură ce se apropie iarna, vremea devine din ce în ce mai rece.

Produsele se diversifică pe măsură ce industria se dezvoltă.

9. **a formula,** *v.t.* 提出；表明，表达

Şi-a formulat o cerere în scris către decanat.

Ştiinţa formulează legi cu caracter general.

Teoria aceasta a fost formulată de un savant.

10. **a elibera,** *v.t.* 解放；释放；解除；颁发；腾空

Au eliberat oraşul de sub ocupaţia hitleriştilor.

Prizonierii au fost eliberaţi.

Prin introducerea maşinilor, ei s-au eliberat de muncă manuală grea.

I s-a eliberat ieri o adeverinţă.

Camera a fost deja eliberată.

11. **a reieşi,** *v.i.* 引出…结果，得出…结论

Părerile participanţilor au reieşit din discuţiile asupra raportului prezentat.

Din analiza faptelor reiese că planul trebuie îmbunătăţit.

12. **a depinde (de),** *v.i.* 依靠，依赖；取决于…

Nu putem şti dacă vom reuşi. Depinde de caz.

Depinde de organizator dacă plecăm sau nu la Cluj.

Depinde numai de tine să obţii locul I.

13. **a dispune (de),** *v.i.* 拥有，占有；掌握，支配

Această întreprindere dispune de multe maşini moderne.

România dispune de resurse naturale bogate.

14. **a prefera,** *v.t.* 喜欢，喜爱；宁愿，宁可

Sora mea preferă muzica uşoară.

Pacienţii o preferă pe doctoriţa aceasta.

Noi îl preferăm pe Mircea lui Radu.

Prefer să-mi petrec vacanța la mare.

În această situație se preferă un tratament chirurgical.

Metoda aceasta simplă și eficace este de preferat.

Prefer să mor decât să rămân rob.

Decât să mă uit la televizor, prefer să citesc liniștit.

15. a trezi, *v.t.; v.r.* （唤）醒；（使）清醒，（使）苏醒；唤起，激起

L-am trezit la ora șase.

S-a trezit când intram în cameră.

Radu se trezește ușor.

Omul acela s-a trezit din amețeală.

Realitatea l-a trezit din vis.

S-a trezit deodată că a pierdut drumul.

Cartea a trezit un interes viu în rândurile cititorilor.

Faptele tale ne-au trezit bănuielile.

II. PRONUMELE (1)

代词属可变词类，有性、数、格和人称的变化，使用频率高，词义比较抽象。

结构上，代词分为单一词 (eu, voi, se, nostru, acesta, ce, care, altul, nimeni, nimic) 和复合词 (dumneata, însumi, celălalt, oricine, altceva, vreunul, nici unul) 两类。

词义上，代词包括：人称代词、反身代词、加强代词、物主代词、指示代词、疑问代词、关系代词、不定代词、否定代词。

词形变化上，部分代词不变化 (ce, ceva, altceva, orice, nimic)，其他代词有性、数、格或人称变化。

人称代词 (pronumele personal)

人称代词 指 eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele，也包含其他人称代词 (dânsul, dânsa, dânșii, dânsele) 和尊称代词 (dumneata, dumneavoastră, dumneasa, dumnealui, dumneaei, dumnealor)。

代词同名词一样，有性、数、格的形式，它又与动词相似，有人称的变化。

人称代词 el — ea (ei — ele, dânsul — dânsa, dânşii — dânsele, dumnealui — dumneaei) 有性的区别。而 eu— noi (tu—voi, el — ei, ea — ele, dânsul — dânşii, dânsa — dânsele, dumnealui — dumnealor, dumneaei — dumnealor) 有数的区别。人称代词的性的变化情况复杂，应给予充分注意。第一和第二人称单、复数没有属格的变化形式，分别由物主代词 / 物主形容词 (al) meu, (al) tău, (al) nostru, (al) vostru 等代替。各人称的予格和宾格均有非强调式和强调式两种形式。例如:

eu: ...... mie / îmi, mi — (pe) mine / mă, m-

noi:...... nouă / ne, ni — (pe) noi / ne

tu: ...... ţie / îţi, ţi — (pe) tine / te

voi: ...... vouă / vă, vi, v- — (pe) voi / vă, v-

el: (al) lui — lui / îi, i — (pe) el / îl, l

ea: (al) ei — ei / îi, i — (pe) ea / o

ei: (al) lor — lor / le, li — (pe) ei / îi, i

ele: (al) lor — lor / le, li — (pe) ele / le

值得注意的是罗语人称代词在句子中不是经常出现，句子的人称由作谓语的动词表达。如果需要强调，人称代词才出现。如:

Eu am recomandat. Nu *el*.

Noi plecăm la facultate, iar *ei* la bibliotecă.

非强调式和强调式并用是为了突出人称代词，否则只用非强调式:

Îmi dă o carte.

Îmi dă *mie* o carte.

Ascultă-*mă*!

Ascultă-*mă* pe *mine*!

dânsul, dânsa, dânşii, dânsele 这组人称代词由 de + însul (însa, înşii, însele) 构成，主要指第三人称的人，摩尔多瓦地区有时也指物。dânsul 是不是尊称，意见不统一。多数人认为它比 el 多出一些尊敬的意味，到底

多多少，意见又不一致。有人认为它与 dumnealui 等同，另一些人认为它的尊称含义不如 dumnealui 。

尊称代词 (Pronumele de politeţe) 中的 dumneata (d-ta) / dumitale (d-tale) 只用于第二人称单数，它们的尊称含义低于 dumneavoastră (d-voastră, dv., dvs.)。dvs. 既用于第二人称单数，也用于第二人称复数。第三人称单数的尊称代词是 dumneasa (d-sa) / dumisale (d-sale) / dumnealui (d-lui) / dumneaei (d-ei)，复数形式是 dumnealor (d-lor)。它们由 domnia + ta (sa, voastră, lui, ei, lor) 构成，词形已经融为一体。

分写或分读的形式 Domnia ta, Domnia lui, Domnia sa, Domnia voastră, Domniile voastre, Domniile lor 用于庄重文体或庄重场合，表达的尊重意味更浓。

同样结构的尊称人称代词还有：Măria Ta / Măria-ta （旧词。陛下，殿下。用于直接称呼）、Măria Voastră / Măria-voastră （旧词。陛下，殿下。用于直接称呼）、Majestatea Ta, Maiestatea Ta / Majestatea-ta, Maiestatea-ta（陛下，殿下。用于直接称呼）、Majestatea Voastră, Maiestatea Voastră / Majestatea-voastră, Maiestatea-voastră （陛下，殿下。用于直接称呼）、Majestatea Sa, Maiestatea Sa / Majestatea-sa, Maiestatea-sa （陛下，殿下。用于间接提及）、Excelenţa Ta / Excelenţa-ta （阁下。用于直接称呼）、Excelenţa Voastră / Excelenţa-voastră （阁下。用于直接称呼）、Excelenţa Sa / Excelenţa-sa （阁下。用于间接提及）、Înălţimea Ta / Înălţimea-ta （旧词。阁下。用于直接称呼）、Înălţimea Voastră / Înălţimea-voastră（旧词。阁下。用于直接称呼）、Înălţimea Sa / Înălţimea-sa （旧词。阁下。用于间接提及）。

使用人称代词时，应特别注意它们在词义和情感方面的差异。

第二人称的 tu 不是尊称代词，它在家庭成员、朋友、熟人、同事、同学之间经常使用，其他场合不可滥用。尤其是对妇女、生人、老人、长者、上级，绝对不要轻易使用 tu 。因为 tu 表达一种亲近、随便或亲密无间的关系。老人对儿童，长者对年轻人，上级对下级，可以使用 tu 。

第二人称的 dumneata 的尊称含义较弱。年龄相仿，地位相仿或互相

不太熟悉时，交谈中可以使用 dumneata 。口语中经常出现 mata / matale，这两个词属于俗语，表示亲昵。

第二人称的 dumneavoastră 相当于汉语中的“您”。它是严格意义上的尊称代词，除表达尊敬，还表示与亲近、亲密绝不相容的情感、地位、年龄等方面的距离。对待妇女、生人、老人、长者和上级，应该使用这个尊称代词。

第三人称的 el, ea, ei, ele，如果用于应该对其表示尊敬的第三者，不能说是用词不当，也不会伤害第三者的感情。

dumnealui, dumneaei, dumnealor 等是尊称人称代词。对待在场或不在场的长者、学者、社会地位比较高或你所尊重的人，建议使用这组代词。

在句子中，人称代词可以起下列作用：

1. 主语：

El ştie ce vreau să spun.

Voi vă bucuraţi de toate condiţiile necesare.

2. 表语：

În această fotografie, băiatul care stă lângă mine este tot *el*.

Cartea este *pentru tine*.

Aceste bagaje sunt *ale lui*.

3. 定语：

Copilul *ei* e la şcoală.

Unul *din noi* va veni mâine.

Oamenii *ca ei* nu-mi plac.

4. 直接宾语：

Nu *l*-am văzut *pe el*.

Şi aşa, încetul cu încetul, a început să *mă* uite.

5. 间接宾语：

El vine şi-*mi* dă un pachet.

Se uită cu mirare *la mine*.

Mie mi s-a părut că plouase.

6. 施动者补语（逻辑主语）：

Exercițiile făcute *de ei* sunt simple.

Am citit două poezii scrise *de dumneavoastră.*

7. 各种状语:

Nu va veni *la noi.*

El cântă mai bine *decât mine.*

Mergi și tu *cu ei?*

Din cauza ei am pierdut trenul.

Prin voi am obținut aprobarea.

În locul lui m-aș fi pregătit mai bine.

Pe lângă noi au mai venit și alții.

Relativ la ei avem multe de spus.

Nu se temea de nimeni *afară de el.*

III. VERBUL "A PUTEA" ȘI COMPLEMENTUL SĂU DIRECT

句子中，如果动词 a putea 后接另一动词的不定式，则不定式为直接宾语。例如:

Puteți *învăța* bine limba română.

Ai putut *reveni* în timpul acela.

L-ai putea *ajuta* la muncă.

Problemele acestea pot *fi rezolvate* în aceste zile.

Ceasul poate *fi reparat.*

如果动词 a putea 后接 să..., 引出的从句则是直接宾语从句，如:

Puteți *să învățați* bine limba română.

Ai putut *să revii* în timpul acela.

Ceasul poate *să fie reparat.*

IV. CONSTRUCŢIA INFINITIVALĂ: "A AVEA + CE (CÂND, UNDE, CUM, PE CINE ETC.) + INFINITIV"

由 ce 等引出的不定式结构，在句子中是动词 a avea 的直接宾语。这种句型在口语中经常出现。例如：

De când au intrat în această regiune, nu mai aveau *ce mânca* şi *ce bea.*

A rămas singur pe stradă, nu avea *ce face*, nici *unde se duce.*

Sunt străin în acest oraş, n-am *de unde împrumuta* bani.

Sunt prea ocupat, n-am *când termina* lucrarea aceasta.

Eşti capabil, ai *cum rezolva* problema.

Scuzaţi, n-am *pe cine întreba* despre întreprinderea aceea.

Cred că are *cui se plânge* în legătură cu cazul acesta.

Găseşti prieteni, ai *cu cine sta de vorbă.*

N-ai grijă, ai *la cine dormi* peste noapte.

如果在这类句子中不用上述不定式，而改用 să ..., 那么以 să 为中心的从句则是动词 a avea 的直接宾语从句。例如：

Nu aveau *ce să mănânce* şi *ce să bea.*

Nu am *de unde să împrumut* bani.

Ai *pe cine să întrebi.*

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

ÎMBOGĂŢIREA VOCABULARULUI (1)

Îmbogăţirea vocabularului românesc se face pe două căi: una internă şi alta externă.

Calea internă cuprinde trei feluri de procedee: principale, secundare şi mixte. Procedeele principale de formare a cuvintelor sunt: derivarea（派生）, compunerea（合成）şi schimbarea valorii gramaticale（改变语法功能）. Ca mijloace secundare sunt considerate: prescurtarea cuvintelor（缩词）,

contaminarea （混淆） şi reduplicarea （重叠）. Un procedeu mixt cere cel puţin două dintre cele principale sau secundare pentru formarea unui cuvânt.

Calea externă se realizează prin împrumuturi （借用） lexicale din alte limbi.

- Derivarea.

Derivarea este procedeul prin care se formează cuvinte noi din rădăcini ale cuvintelor existente, la care se adaugă afixe lexicale ori lexico-gramaticale, sau de la care se reduce un afix. Prin adăugare, corpul cuvântului nou se măreşte (*fier* + *-ar* > *fierar, a-* + *casă* > *acasă*), iar prin reducere, corpul cuvântului nou se micşorează (*schimba* > *schimb, plăcea* > *plac*). De aceea există două feluri de derivări: progresivă şi regresivă.

- Derivarea cu sufixe.

Derivarea cu sufixe este o derivare foarte productivă. În limba română există circa 500 de sufixe; o parte dintre ele sunt învechite.

După înţelesul derivatelor obţinute cu ajutorul sufixelor, sufixele des întâlnite sunt:

1. augmentative （指大） (formează substantive şi adjective):

-an: băietan, juncan

-andru: băieţandru, copilandru

-oi: pietroi, măturoi;

2. diminutivale （指小） (formează substantive, adjective şi uneori adverbe):

-aş: băieţaş, copilaş

-el, -ea: băieţel, tinerel, frumuşel, floricea, tinerea

-ică: rămurică, tinerică, frumuşică

-ioară, -cioară: aripioară, fecioară, mescioară, ulicioară

-uş, -(el)uşă: purceluş, viţeluşă

-uţ, -uţă: căruţ, căsuţă

-uleţ: coşuleţ, vânţuleţ;

3. pentru denumirea agentului （施动者）:

-ar: fierar, bucătar, văcar

-ier: betonier, garderobier

-easă: croitoreasă, grădinăreasă

-giu: geamgiu, hangiu

-ist: tractorist, şahist, afacerist

-tor, -toare: muncitor, muncitoare, scriitor, scriitoare

-iţă: pictoriţă, actriţă

-oaică: chinezoaică, franţuzoaică

4. pentru denumirea însuşirii （属性）:

-esc: tineresc, românesc

-iu: auriu, argintiu

-ar: inelar

-aş: fruntaş

-bil: citibil, vindecabil

-al: coral;

5. pentru denumiri abstracte （抽象）:

-eţe: tinereţe, bătrâneţe, frumuseţe

-ătate, -itate: singurătate, comunitate

-eală: greşeală, îndrăzneală

-ie: omenie, prietenie

-anţă, -inţă: cutezanţă, credinţă, voinţă

-ime: isteţime

-ism: moldovenism, ardelenism;

6. pentru denumirea unei colectivităţii （集合）:

-ărie: rufărie, apărie

-et: tineret, brădet

-ime: muncitorime, ţărănime

-iş: frunziş, stufăriş

-işte: porumbişte, cânepişte

7. pentru indicarea modalităţii （情态）:

-eşte: româneşte, iepureşte, hoţeşte

-iş: morţiş, chiorâş;

8. pentru indicarea sexului （性别） fiinţelor :

-an: curcan, gâscan

-oi: răţoi, vulpoi

-oaică: ursoaică, leoaică;

9. pentru indicarea curentelor （流派） politice, literare etc.:

-ism: marxism, modernism;

10. pentru a arăta transformarea （转化）:

-iza: abstractiza, socializa, româniza.

După rezultatul morfologic, sufixele sunt:

1. substantivale: *-ar (bucătar), -easă (croitoreasă), -ime (muncitorime)* etc.

2. adjectivale: *-esc (tineresc), -iu (portocaliu)* etc.

3. verbale: *-a (brăzda), -i (înflori), -ui (biciui)* etc.

4. adverbiale: *-eşte (vultureşte), -iş (furiş)* etc.

EXERCIŢII

1. Construiţi câte o propoziţie / frază cu verbul "a aştepta" în care să apară forme pronominale neaccentuate de acuzativ: *mă, -mă, m-*.

2. Construiţi câte o propoziţie / frază cu verbul "a duce" în care să apară forme pronominale neaccentuate de acuzativ: *îl, l-, -l*.

3. Construiţi câte o propoziţie / frază cu verbul "a vedea" în care să apară forme pronominale neaccentuate de acuzativ: *o, -o.*

4. Construiţi câte o propoziţie / frază cu verbul "a invita" în care să apară forme pronominale neaccentuate de acuzativ: *te, te-, -te.*

5. Construiţi câte o propoziţie / frază în care pronumele personal să aibă funcţie de: atribut, complement direct, complement indirect, complement de agent şi complement circumstanţial de loc.

6. Citiţi dialogul de mai jos în care se discută despre pronumele de politeţe:

— La această lecţie vom învăţa un verb.

— Nu e verbul *a fi,* doamnă profesoară?

— Da da, domnule Liu. Deci, *eu sunt, tu eşti, el (ea) este* ... Nu e greu!

— Într-adevăr, nu e greu. *Eu sunt student. Tu eşti* ... Pardon! Scuzaţi-mă! *Dv. sunteţi profesoară.*

— Perfect! Deci, verbul a fi, pronumele personale şi cele de politeţe.

— Nu e prea complicat, doamnă profesoară? ... *tu — dumneata — dumneavoastră; el — dumnealui; ei (ele) — dumnealor.*

— Nu! Pentru politeţe nimic nu e prea complicat. Iar pentru români, politeţea e în ... limbă, adică e gramaticalizată.

— Cum "gramaticalizată"?

— Adică în limba română există structuri lingvistice prin care se exprimă politeţea.

— Deci politeţea e mai întâi în cuvinte.

— Exact!

7. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea construcţiei infinitivale: a avea + ce etc. + infinitiv):

(1) 在那些日子里，我们无吃无喝，生活非常困难。

(2) 这些穷孩子无衣服可穿。

(3) 我在这里没有朋友，无处借钱还给你。

(4) 他无处可去，只能在露天睡觉。

(5) 我真是太忙了，没有时间看报。

(6) 我想你有办法解决这个问题。

(7) 他谁都不认识，没人同他聊天。

(8) 无事可做，所以他整天看电视。

(9) 求告无门，他最后找到了我。

(10) 无处安身，我只好住在一个朋友家。

8. Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:

Anul acesta, noi __________ (a obţine) succese mari la dezvoltarea economiei.

Nu se ştie dacă el __________ (a obţine) aprobarea de la director pentru a pleca la Shanghai.

Biletele de teatru __________ (a fi obţinut) de Nicu.

În urma procesului, Ion __________ (a obţine) toate drepturile.

Pe malul lacului __________ (a se obţine) noi suprafeţe agricole.

Ştii din ce __________ (a se obţine) sarea de bucătărie?

Vasile, tu __________ (a contura) desenul?

Eu __________ (a contura) deja planul lucrării.

Măsurile de sporire a producţiei __________ (a fi conturat) de către un grup de ingineri şi economişti.

Cercetările asupra viitorului __________ (a se contura) ca o ştiinţă nouă.

Putem să spunem că __________ (a se contura) victoria împotriva can-

cerului.

Noi o să __________ (a diversifica) tipurile de aparate produse în secția noastră.

Producția de confecții __________ (a fi mult diversificat) în acest an.

În ultimii ani, lucrătorii de la acest institut __________ (a-și diversifica) cercetările.

Dana __________ (a purta) o fustă albastră.

Nu vrea să __________ (a purta) această pereche de pantofi demodați.

Dintre voi, cine __________ (a purta) ochelari?

Rochiile lungi __________ (a nu se mai purta) astăzi.

Dinu __________ (a se purta) întotdeauna politicos.

Tu trebuie să __________ (a se purta) atent față de cei în vârstă.

Deși e grăbit, __________ (a-l convinge) totuși să mă aștepte în sală.

(A o convinge) __________ că am eu dreptate.

Putem să __________ (a convinge) pe ei prin exemplele noastre.

Noi __________ (a fi convins) să participăm la miting.

D-ta __________ (a se convinge) că trebuie să înveți mai bine?

Eu __________ (a se convinge) doar de adevăr, nu de altceva.

Copiii __________ (a se convinge) prin exemplele concrete.

Pentru aceasta, ele __________ (a se convinge) unele pe altele.

9. **Recitind Text A și Text B, întregiți propozițiile / frazele de mai jos:**

El este atât __________ meu, cât și __________ meu.

A văzut atât __________, cât și __________.

E un om valoros atât din punct de vedere __________, cât și din punctul de vedere __________.

Le-am întrebat atât pe __________, cât și pe __________.

În excursie am călătorit atât cu __________, cât și cu __________.

Am participat la conferință atât ca __________, cât și ca __________.

Această societate comercială a manifestat un interes deosebit pentru __________.

Prietenii şi-au manifestat entuziasmul pentru __________.

__________ se manifestă un interes crescând pentru probleme de poluare.

Boala aceasta se manifestă prin __________.

__________ au manifestat pentru pace.

__________ au manifestat împotriva războiului.

__________ consumă mari cantităţi de energie.

__________ nu consumă prea mult orez.

Vara, preferăm să consumăm __________.

Fructele se consumă __________.

__________ sunt consumate raţional de industrie.

Şi-a consumat toate economiile pentru __________.

După cât ştiu eu, a citit în aceşti doi ani multe cărţi, cum ar fi __________.

A studiat diverse probleme, cum ar fi __________.

Toţi oamenii, indiferent de __________, au dreptul la învăţătură.

Sunt sigur că n-ai dreptate, indiferent de felul cum __________.

N-o să fiu de acord cu tine, indiferent ce __________.

Nu dau marfa, indiferent cât __________.

Poţi să te înscrii la acest concurs, indiferent dacă __________.

10. Alcătuiţi propoziţii / fraze utilizând: *în aşa fel încât, astfel încât, a pune în valoare, demn de, un pic, a da dovadă de, a face cuiva în ciudă, a se feri de, a fi la îndemâna cuiva.*

11. Traduceţi în limba chineză:

Un tată îşi sfătuia feciorii să trăiască în bună înţelegere, dar ei nu-l ascultau. Într-o zi, el le-a arătat un mănunchi de nuiele(枝条) şi le-a poruncit

(命令) :

— Frângeţi-le!

Au încercat, s-au străduit, dar nici unul n-a putut să le frângă. Atunci, tatăl a luat mănunchiul, l-a dezlegat şi a dat feciorilor să frângă câte o nuia.

Feciorii au frânt uşor nuielele una câte una.

Atunci tatăl le-a spus:

— Aşa se va întâmpla şi cu voi. Dacă veţi trăi în bună înţelegere, uniţi, veţi fi puternici. Dacă nu veţi fi uniţi, lesne va putea oricine să vă facă rău.

De această dată, feciorii au înţeles sfatul tatălui lor.

12. Răspundeţi la următoarele întrebări:

De ce omul are nevoie de un consum continuu de bunuri?

Ce cuprinde acest consum continuu?

Cum îşi acoperă omul nevoile?

Cum se clasifică resursele de care dispune societatea?

13. Ce înţelegeţi prin derivare?

14. Daţi cîte două exemple pentru derivate obţinute cu ajutorul sufixelor augmentative, diminutivale şi al celor pentru denumirea agentului, pentru denumirea însuşirii, pentru denumirea unei colectivităţi, pentru denumirea modalităţii.

15. O scurtă prezentare asupra resurselor naturale din China.

LECŢIA 11

TEXT A

ALIMENTELE ŞI IMPORTANŢA LOR PENTRU ORGANISM

Alimentele constituie substanţe indispensabile vieţii omului. Produsele alimentare fiind diferite, este necesară cunoaşterea conţinutului lor pentru a şti cum să le utilizăm ca să corespundă cât mai bine trebuinţelor variate ale organismului. Deosebit de important este să ştim şi modul în care trebuie preparate, manipulate şi păstrate, pentru ca să nu-şi piardă calităţile nutritive, să nu se infecteze şi să se altereze, putând fi altfel periculoase pentru organism.

În timpul vieţii, în organism au loc fenomene de uzură şi refacere a substanţelor, de creştere a corpului. Substanţele necesare formării materiei vii (celule, ţesuturi, organe) şi producerii energiei necesare desfăşurării proceselor biologice (respiraţie, circulaţie, digestie), activităţilor fizice şi psihice, se obţin din alimente.

Unele componente alimentare, ca de exemplu apa, unele substanţe minerale şi vitaminele sunt utilizate de către organism fără a fi prelucrate, iar alte componente sunt transformate în organism într-o serie de produse mai simple, din care acesta sintetizează substanţele proprii. Astfel sunt proteinele, grăsimile şi zaharurile.

Factorii nutritivi satisfac în mod diferit necesităţile organismului. Unii sunt folosiţi ca material de construcţie, deci au rol plastic, alţii furnizează energia necesară organismului, au rol energetic, iar

alţii înlesnesc desfăşurarea anumitor reacţii chimice, au rol catalizator (vitamine, hormoni, enzime). De aceea, putem grupa necesităţile alimentare ale organismului în necesităţi plastice şi necesităţi energetice.

Ca substanţe alimentare cu rol plastic menţionăm, în primul rând, proteinele.

Proteinele se găsesc în produse alimentare atât de origine animală cât şi de origine vegetală. Carnea, peştele, ouăle, mezelurile, brânzeturile etc. sunt bogate în proteine animale. Legumele uscate (mazărea, fasolea, lintea), cartofii, pâinea etc. conţin proteine vegetale.

Alimentaţia raţională trebuie să urmărească asigurarea substanţelor plastice necesare organismului, printr-un aport echilibrat de proteine animale şi vegetale.

Între substanţele energetice, menţionăm : glucidele, pe care le găsim în pâine, cartofi, paste făinoase, dulceaţă. Aceste substanţe se oxidează la nivelul celulelor şi ţesuturilor, eliberând energia care este necesară desfăşurării normale a tuturor activităţilor din or-ganism. Tot substanţe alementare energetice sunt şi lipidele, care, în anumite condiţii, furnizează energia necesară organismului.

Alimentaţia raţională trebuie să satisfacă nevoile energetice ale organismului, cuprinzând produse bogate în glucide şi lipide.

În alimentaţia omului, o importanţă deosebită prezintă apa şi sărurile minerale.

Apa este unul din componenţii citoplasmei celulare, în care sunt dizolvate substanţele chimice. Pe lângă aceasta, apa constituie lichidul circulant în organism (sub formă de sânge, limfă), realizând schimburile nutritive. Apa îndeplineşte şi un alt rol, de

uniformizare a temperaturii corpului. Deci apa nu poate lipsi din alimentaţie, este indispensabilă vieţii.

Sărurile minerale mai importante sunt cele de calciu, fosfor, potasiu şi altele. Sărurile de calciu şi de fosfor sunt indispensabile dezvoltării oaselor şi dinţilor şi le găsim în lapte, brânzeturi, legume uscate. De asemenea, fierul este un element indispensabil în alimentaţie, care intră în alcătuirea globulelor roşii. Legumele uscate şi mai ales verdeţurile (spanac, salată etc.) conţin cantităţile necesare de fier pentru alimentaţie. Nu mai mică importanţă pentru alimentaţia raţională prezintă vitaminele, denumite prin literele mari din alfabet: A, B, C, D etc. Vitaminele A şi D sunt necesare în special copiilor şi tinerilor aflaţi în faza de creştere; celelalte vitamine, B şi C, sunt necesare bunei funcţionări a organismului la orice vârstă.

Vitamina A se găseşte într-o serie de produse animale: gălbenuş de ou, icre, ficat, creier, unt etc. Legumele proaspete conţin şi ele substanţa denumită caroten (prezentă mai ales în rădăcina morcovului), care poate fi transformată în vitamina A de către organism.

Vitamina D se găseşte în cantitate mică în produsele alimentare. Ouăle, icrele, untura de peşte conţin vitamina D. Se prepară vitamina D pe cale industrială, putând fi administrată sub formă de picături uleioase, drajeuri sau injecţii. Lipsa vitaminei D din alimentaţie produce rahitismul, o boală a oaselor prezentă la unii copii.

Vitamina B este indispensabilă funcţionării normale a sistemului nervos, ca şi creşterii şi dezvoltării celulelor şi ţesuturilor. O găsim în coaja boabelor de cereale, în legumele uscate, drojdia de bere. Lipsa ei din alimentaţie produce o boală a nervilor,

cunoscută sub denumirea de beri-beri.

Vitamina C o găsim mai ales în legumele verzi şi fructele proaspete. Ardeiul şi ceapa verde, salata, sfecla, varza, roşiile, merele, lămâile, portocalele etc. conţin vitamina C. Spre deosebire de celelalte vitamine, care sunt rezistente la căldură, vitamina C se distruge prin fierbere; de aceea se recomandă ca fructele şi legumele să se consume în special crude.

VOCABULAR

indispensabil, *adj.* 必需的，必不可少的

a corespunde, *v.i.* 同…符合，与…相应

a prepara, *v.t.* 调制；做（食品）

a manipula, -ez, *v.t.* 操作，操纵；管理

nutritiv, *adj.* 有营养的，营养丰富的

a se infecta, -ez, *v.r.* 感染，污染

a se altera, -ez, *v.r.* 变质，变坏

uzură, *s.f.* 损坏，耗损

refacere, -i, *s.f.* 恢复，复原；重做；修补

energie, -ii, *s.f.* 能，能量；精力

fizic, *adj.* 身体的，体力的；物理的

psihic, *adj.* 心理（学）的

vitamină, -e, *s.f.* 维生素

a prelucra, -ez, *v.t.* 加工

a sintetiza, -ez, *v.t.* 合成；综合，概括

proteină, -e, *s.f.* 蛋白质

zaharuri, *s.n.,pl.* 糖类

plastic, *adj.* 塑性的，可塑的；造型的

energetic, *adj.* 能的，能量的

a înlesni, -esc, *v.t.* 使容易，使便于

catalizator, *adj.* 起催化作用的

hormon, -i, *s.m.* 激素，荷尔蒙

enzimă, -e, *s.f.* 酶

a grupa, -ez, *v.t.* 集合成组，编组

origine, -i, *s.f.* 起源，由来；血统，出身

vegetal, *adj.* 植物的

animal, *adj.* 动物的

linte, -ţi, *s.m.* 兵豆，小扁豆

aport, -uri, *s.n.* 贡献；份额；股份

echilibrat, *adj.* 平衡的
glucid, -e, *s.n.* 糖类，碳水化合物
pastă, -e, *s.f.* 膏，糊，糊状物
făinos, *adj.* 面粉的，面制的；粉状物
a se oxida, -ez, *v.r.* 氧化
lipidă, -e, *s.f.* 脂类
citoplasmă, *s.f.*（细）胞质
celular, *adj.* 细胞的；细胞性的
a dizolva, *v.t.* 溶解，融化；解体
lichid, *s.n.* 液体
circulant, *adj.* 流通的，流动的
limfă, -e, *s.f.* 淋巴；淋巴液
a uniformiza, -ez, *v.t.* 使一致；使均匀
calciu, *s.n.* 钙
fosfor, *s.n.* 磷
potasiu, *s.n.* 钾
globulă, -e, *s.f.* 血球；小球体
verdeață, verdețuri, *s.f.* 青草[总称]；青菜
gălbenuș, -uri, *s.n.* 蛋黄
icre, *s.f.,pl.* 鱼子
a administra, -ez, *v.t.* 管理；服用（药品）
picătură, -uri, *s.f.* 滴
uleios, *adj.* 油的；油性的，油状的
drajeu, -uri, *s.n.* 糖衣丸剂；夹心糖
caroten, *s.m.* 胡萝卜素
rahitism, *s.n.* 佝偻病，软骨病
coajă, coji, *s.f.* 外壳；（植物、面包）皮
boabă, -e, *s.f.*（粮食等的）颗粒
drojdie, -ii, *s.f.* 酵素；沉渣
beri-beri, *s.m.* 脚气（病）
rezistent, *adj.* 坚固耐用的；有耐力的
a distruge, *v.t.* 摧毁；毁坏，破坏

TEXT B

CUM NE PURTĂM CÂND IEŞIM ÎN LUME?

Cum mergem, cum ne aşezăm, cum ne mişcăm în timp ce stăm de vorbă cu cineva?

Când suntem în societate nu ţinem mâinile în buzunare, dar nici pe şolduri şi nici la spate. Nu ne agăţăm de un scaun sau de

marginea unei mese şi cu atât mai puţin de interlocutorul nostru. Când ne aşezăm pe un fotoliu sau pe un scaun, stăm drept alegându-ne o poziţie comodă, fără să ne încrucişăm sau să ne balansăm picioarele. Să nu ne tolănim în nici un caz în fotoliu chiar dacă suntem foarte obosiţi. Ne vom feri să ne mişcăm permanent mâinile şi să ne jucăm cu degetele. Nu ne vom apropia prea mult de interlocutor şi nu-l vom atinge în cursul conversaţiei. Când vorbim nu ducem la gură nici creionul, nici pixul, nici altceva. Vă place când vorbeşte cineva ţinând ţigara în gură? Cred că nu!

Dacă stăm la masă, ne străduim să ocupăm un spaţiu rezonabil astfel încât să aibă loc şi comesenii. Vom vorbi cât mai puţin, cu glas potolit, fără să tragem atenţia tuturor asupra noastră. Vom evita la masă subiecte de conversaţie neplăcute.

Într-o societate, de multe ori, gesturile sunt mai importante decât cuvintele. În principiu, legile ospitalităţii obligă gazda să îndeplinească musafirilor aproape orice dorinţă pentru ca aceştia să se simtă cât mai bine. Însă invitaţii sunt obligaţi şi ei să nu abuzeze de această libertate. Orice gazdă, oricât de bine crescută, are o limită a răbdării. Să nu o punem în situaţia de a deveni la rândul ei nepoliticoasă, silind-o să ne interzică anumite gesturi. Ne putem simţi într-o casă străină "ca la noi acasă", dar să nu uităm că nu suntem chiar acasă!

În tot ceea ce facem în societate, important este să avem simţul măsurii. Această regulă este valabilă pentru toate ocaziile când ieşim în lume, fie că e vorba de o petrecere, fie că e vorba de o vizită la nişte prieteni. Sunt astfel de musafiri care îşi aprinde ţigară de la ţigară într-o cameră unde sunt copii sau persoane bolnave. Se găsesc astfel de invitaţi care uită să plece, deoarece se simte foarte bine chiar dacă e trecut de miezul nopţii. Asemenea

oameni au simţul măsurii? În nici un caz! Poate gazda nu va spune nimic, dar nu este greu să ne imaginăm ce gândeşte.

Se poate întâmpla ca din anumite motive un musafir să nu aibă cu cine sta de vorbă. În această situaţie, invitatul trebuie să aibă răbdare, să stea liniştit, fără să aibă dreptul de "a-şi omorî timpul" făcând o inspecţie prin toată casa şi cu atât mai mult să atingă diferite obiecte ce-i stârnesc curiozitatea. Se poate uita în bibliotecă, după ce cere voie, dar n-ar fi bine să ia un braţ de cărţi pentru acasă. Va cere, dacă doreşte, una singură, având grijă să precizeze când o aduce înapoi şi s-o şi aducă la timp!

VOCABULAR

lume, -i, *s.f.* 世界；世间，人间；阶层，界；社交界；人们

a ieşi în lume, *expr.* 参加社交活动

poziţie, -ii, *s.f.* 位置；阵地；姿势；地位；立场

societate, -ăţi, *s.f.* 社会；社交界；协会；公司

a încrucişa, -ez, *v.t.* 使交叉，使相交

a balansa, -ez, *v.t.* 使摆动，使摇动

a se tolăni, -esc, *v.r.* （懒洋洋）躺，靠

rezonabil, *adj.* 适当的，适度的；适宜的，合适的；合情理的

comesean, -eni, *s.m.* 同桌进餐者

potolit, *adj.* 平静的，平和的；平稳的；（声音）轻轻的

a obliga, *v.t.* 强迫，迫使；责成

a abuza, -ez, *v.i.* 过度使用；滥用

limită, -e, *s.f.* 限度，极限；边，界限

a aprinde, *v.t.* 点，点燃；使燃烧

a imagina, *v.t.; v.r.* 想象，设想；构思，设计

a omorî, *v.t.* 杀，杀害，杀死；消磨（时间）

inspecţie, -ii, *s.f.* 视察；检查

a stârni, -esc, *v.t.* 引起，激起；鼓动，挑动

a preciza, -ez, *v.t.* 明确，确定；明确表达

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII.

1. a constitui, *v.t.* 组成，构成；成立，建立；是

Aceasta constituie o flagrantă încălcare a legii.

Ţările din lumea a treia constituie o forţă economică gigantică.

Numărul total al oaselor constituie scheletul.

Clubul a fost constituit de câţiva tineri cu idei moderne.

Fiecare organism îşi constituie un sistem de apărare împotriva bolilor.

Statul român modern s-a constituit prin unirea celor trei principate româneşti.

2. indispensabil..., *adj.* ...所必需的，对...是不可缺少的

Aceste materii prime sunt indispensabile industriei chimice.

S-au asigurat instalaţii indispensabile producţiei.

3. a corespunde, *v.i.* 相符，相称，符合；与...相通

Actorul acela n-a corespuns aşteptărilor.

Ceea ce spune el nu corespunde adevărului.

Dezvoltarea relaţiilor economice internaţionale corespunde dorinţei tuturor popoarelor.

Politica statului corespunde pe deplin cu interesele oamenilor muncii.

Afirmaţia ta nu corespunde cu adevărul.

4. a avea loc, *loc. vb.* 举行；进行

Conferinţa pe tema protejării mediului înconjurător a avut loc astăzi la Shanhai.

Adunarea generală va avea loc în luna octombrie.

Jocurile Olimpice vor avea loc la Beijing.

Practica studenţilor are loc în întreprinderi.

5. a prepara, *v.t.* 准备，筹备；调制，配制；做（菜）

Farmacistul prepară medicamente pentru un bolnav.

Îi prepar o cafea.

Masa va fi preparată de doi bucătari renumiţi.

Ana îşi prepară elevii pentru examen.

Radu se prepară pentru examen.

6. a utiliza, *v.t.* 使用，应用，利用

Fabrica aceasta va utiliza stuful ca materie primă.

În postul acela îl vom utiliza pe Ionescu.

Pentru a rezolva aceste probleme, Maria şi-a utilizat cunoştinţele de fizică.

Laserul se utilizează cu succes în chirurgie.

7. a grupa, *v.t.* 分组；分类

Am grupat exerciţiile după gradul lor de dificultate.

Pentru examenul medical, sora a grupat pacienţii pe sexe.

Înainte de a intra în muzeu, elevii au fost grupaţi de profesor.

8. de origine ..., *loc. adj.* 出身…的；…血统的；源于…的

Acest savant american de origine chineză va ţine o conferinţă la Academia de Ştiinţe.

Limba română este de origine latină, ca şi franceza, spaniola, italiana, portugheza.

9. a urmări, -esc, *v.t.* 跟踪，追踪；遵循，遵照；注视，关注；追求

Taxiul urmăreşte autobuzul acela albastru.

Infractorul e urmărit de poliţie.

Bunicii îi urmăreau pe copii cum se jucau.

Meciul a fost urmărit de toţi.

Urmărim cum va evolua situaţia.

Ea urmăreşte să ajungă pe locul I.

10. a îndeplini, -esc, *v.t.* 完成；实现；履行，执行

Toate fabricile au îndeplinit planul de producţie.

I-am îndeplinit Mariei toate dorinţele.

E un băiat corect, o să-şi îndeplinească promisiunea.

11. a lipsi, -esc, *v.i.; v.t.* 缺，缺少；缺席；剥夺

Victor o să lipsească din oraş pentru câteva zile.

De ce ai lipsit de la curs?

Fiind bolnav, a lipsit mai multe zile de la serviciu.

Din această colecţie lipsesc două timbre valoroase.

Mariei îi lipsesc nişte bani pentru taxa şcolară.

Acest om m-a lipsit de toate cele necesare.

Nimeni nu poate lipsi pe alt om de viaţă.

12. a funcţiona, *v.i.* 工作；运转，运行；运作

Fratele meu funcţionează la Ministerul Afacerilor Externe.

Maşina aceasta funcţionează pe baza energiei solare.

Sistemul internaţional de relaţii economice funcţionează în favoarea tuturor statelor.

Îmi funcţionează bine inima.

13. a administra, -ez, *v.t.* 管理，经营；治理；服药

El a primit sarcina de a administra un combinat de îngrăşăminte chimice.

Directorul adjunct administrează veniturile şi cheltuielile acestui institut de cercetări.

Acest medicament se administrează pe cale bucală.

14. rezistent la ..., *adj.* 耐…，抗…；经得起…

Ursul polar este rezistent la frig.

Materialul acesta e rezistent la foc.

15. a agăţa, *v.t.* 挂，悬挂；挂住，挂破；抓住，揪住；纠缠（某人）

Te rog să agăţi această haină în cui.

A agăţat un tablou pe perete.

Vrea să agaţe lampa de un cârlig.

Din neatenţie, mi-am agăţat ciorapul.

E îngust la minte, se agaţă de teorii depăşite.

E un băiat neserios şi se agaţă mereu de fete frumoase.

16. a mişca, *v.i.; v.t.; v.r.* 动；运动；移动，挪动；开动，推动；活动，行动

Văzându-şi stăpânul, căţelul începe să mişte (să dea) din cap şi din coadă.

Nimeni nu poate mişca piatra din loc.

Accidentatul nu-şi poate mişca nici mâinile, nici picioarele.

Apa mişcă mori.

Lumea începe să se mişte încet spre piaţă.

Trenul s-a mişcat.

Ies afară ca să mă mai mişc puţin.

17. a juca, *v.i.; v.t.; v.r.* 玩；玩耍，游戏；消遣；开玩笑；耍弄，捉弄；跳（舞）；表演，扮演；演出

Copiii se joacă în curte.

Mama se joacă cu copiii.

Ne jucăm de-a baba-oarba.

Nu te juca cu focul!

E un om periculos. Nu te juca cu el!

Băieţii joacă fotbal pe teren de sport.

Tenisul se joacă în aer liber.

Radu joacă şah în fiecare zi.

Nu-mi place să joc cărţi.

Nu e bine să joci pe bani sau la loterie.

Toată lumea cântă şi joacă.

Hai să jucăm o horă.

Se spune că a mai jucat în film.

Actorul acela a jucat rolul lui Hamlet.

Teatrul acesta joacă "Ceainăria" de Lao She.

18. a abuza, -ez, *v.i.* 过度使用；滥用

Nu e recomandabil să abuzezi de medicamente când te îmbolnăveşti.

De când a ocupat această funcţie începea să abuzeze de putere, şi în cele din urmă a fost pedepsit conform legii.

II. PRONUMELE (2)

反身代词 (Pronumele reflexiv).

反身代词代替处于予格或宾格的名词，该名词在句子中必须是主语. 这类代词只是第三人称才有特定的表现形式，第一和第二人称借用相应人称代词的予格 (îmi, îţi, ne, vă) 和宾格 (mă, te, ne, vă) 来表达。

予格反身代词的形式是 sie, sieşi / îşi, şi, şi-, -şi, -şi-，在句子中作间接宾语或用作名词和形容词的定语。宾格反身代词的形式是 sine / se, se-, -se, s-, -s-，在句子中作直接宾语或用于某些介词之后。

多数情况，反身代词在句子中的含义是明确的，例如:

1. *宾位反身代词* (reflexivul obiectiv) 表示主语直接或间接承受自己发出的动作:

El *se* spală *(pe sine)* cu apă rece.

Îşi spune *(sieşi)*: Fii atent!

2. *相互反身代词* (reflexivul reciproc) 表示复数主语直接或间接相互承受对方发出的动作:

Ei *se* înţeleg foarte bine (unul pe altul).

Îşi spun (unul altuia) că trebuie să plece imediat de acolo.

3. *参与反身代词* (reflexivul participativ) 只用予格，表示主语"给自己"或"为自己"进行某项活动:

Şi-a cumpărat un palton (pentru sine)

Şi-au cumpărat nişte echipamente sportive (în interesul lor).

4. *物主反身代词* (reflexivul posesiv) 只用予格，表示主语对宾语的属有关系:

Şi-a ajutat colegul. (= L-a ajutat pe colegul său.)

Şi-au corectat greşelile. (= Au corectat greşelile lor.)

5. 被动反身代词 (reflexivul pasiv) 只用宾格，表达被动语态的含义:

Magazinul *se* deschide la ora nouă.

Rufele murdare *se* spală acasă.

6. 主动反身代词 (reflexivul dinamic) 可以是予格，也可以是宾格，表示主语对动作或行为的积极参与。它与相关动词融为一体 (a-şi aminti, a-şi da seama, a se gândi, a se uita, etc.)，不能拆分:

Îşi va aminti numărul tău de telefon?

Şi-a amintit (de) adresa mea.

Şi-a dat seama de greşelile făcute de el.

S-a gândit toată ziua la problema aceea.

Se uită cu atenţie la ce scrie profesorul pe tablă.

7. 转化反身代词 (reflexivul eventiv) 只用宾格，表示主语状态的变化:

S-a îngrăşat în aceste zile.

Frunzele *s*-au îngălbenit.

8. 无人称反身代词 (reflexivul impersonal) 只用宾格，表示泛指:

Se spune că mâine va ninge.

Se vede că n-ai dreptate.

Se cunoaşte că ai învăţat cu hărnicie.

由于反身代词予格、宾格的第一和第二人称借用人称代词予格、宾格的相应形式，所以使用时应特别注意它们之间的区别:

反身代词予格短式的基本形态是: îmi, îţi, îşi, ne, vă, îşi

人称代词予格短式的基本形态是: îmi, îţi, îi, ne, vă, le

反身代词宾格短式的基本形态是: mă, te, se, ne, vă, se

人称代词宾格短式的基本形态是: mă, te, îl (o), ne, vă, îi (le)

在句子中，鉴别上述两类代词的办法是:

1. 将相关词变到第三人称:

îmi amintesc > îţi aminteşti > *îşi* aminteşte （反身代词）

îmi place > îţi place > *îi* place （人称代词）

mă duc, te duci, *se* duce （反身代词）

mă duce, te duce, *îl* duce （人称代词）

2. 检查代词和主语是否指同一的人或物:

Mi-am cumpărat o bicicletă. （反身代词）

Ţi-am cumpărat o bicicletă. （人称代词）

Mă cred cel mai bun din grupă. （反身代词）

Mă crede cel mai bun din grupă. （人称代词）

IV. PREPOZIŢIA "PE" ÎN CONSTRUCŢIA COMPLEMENTULUI DIRECT

句子中，直接宾语的前面是否要加介词 pe ，有三种情况可供参考，即：必须加，不必加，可加可不加。

一、下列词语作直接宾语时，它们的前面必须加介词 pe:

1. 人或动物专有名词:

L-am văzut *pe Mihai*

N-am văzut-o *pe Doina.*

Îl cunoşti *pe Ion Ionescu*?

A dezlegat *pe Grivei* (nume de câine).

Mă duc să mulg *pe Joiana* (nume de vacă).

2. 带有限定性词语的指人的普通名词:

Îl aşteptăm *pe profesorul Dan Vasiliu.*

(Îi) căutăm *pe colegii lui Victor.*

(I-) a găsit şi *pe copiii aceia.*

Nu cunosc *pe fata de lângă uşă.*

(I-) am invitat *pe toţi prietenii mei.*

Îl conduc *pe vărul tău* la aeroport.

3. 特指的普通名词:

Copilul o caută *pe mama.*

Îl iubesc *pe bunicul.*

(L-) ai văzut *pe Papa?*

4. 人称代词宾格强调式:

Pe tine te întreb.

Vă invităm şi *pe dumneavoastră.*

Nu-l cunosc *pe el.*

Nu l-ai văzut *pe dumnealui?*

5. 指示代词 (acesta, acela etc.)、物主代词 (al meu, al tău etc.)、疑问—关系代词 (cine, care)、不定代词 (cineva, oricine, careva, oricare)、否定代词 (nimeni):

Tu citeşti acest ziar, eu *pe acela.*

Dintre cele două reviste, el n-a ales-o *pe aceasta*, ci *pe cealaltă.*

A spălat maşina mea, *pe a ta*, nu.

Am adus bagajele tale, *pe ale mele* le-am lăsat în hol.

Pe cine ai întâlnit la facultate?

Pe care dintre ele vrei s-o cunoşti?

Băiatul *pe care* l-ai văzut e fratele meu.

Ai chemat *pe cineva* în ajutor?

Poţi să întrebi *pe oricare* dintre noi.

N-am văzut *pe nimeni* în sala de curs.

6. 由形容冠词 (cel, cea etc.) 引出的名词性结构:

(Pe) care pix l-ai pierdut? *Pe cel albastru* sau *pe cel negru?*

Pe care dintre ele o cunoşti? *Pe cea cu ochelari* sau *pe cea în pulover verde?*

Dintre aceste două documente, am citit *pe cel referitor la reforma economică, iar pe cel cu privire la politica externă*, nu.

7. 伴有序数词或集合数词的指人的名词、具有代词功能的序数词和集合数词:

Vă rog să-l chemaţi *pe candidatul al patrulea* de pe listă, *pe al doilea* şi *pe*

al treilea, deocamdată nu.

Voia să le vadă *pe amândouă mătuşile* care locuiesc în satul acela.

二、下列词语作直接宾语时，它们的前面不加介词 pe :

1. 非生物专有名词:

Cunoaşte foarte bine *România*.

Aţi vizitat *Bucureştiul*?

Trecem *Dunărea* cu vaporul.

Admirăm *Carpaţii* falnici.

Am citit "*Cel mai iubit* dintre pământeni" de Marin Preda.

Am văzut "*O scrisoare* pierdută", dar n-am văzut încă "*O noapte* furtunoasă".

Am ascultat ieri "*Rapsodia* română" de George Enescu.

2. 非生物普通名词:

Nu rupeţi *florile*!

Ştergeţi *geamurile*!

Învăţăm *limba* română.

Vrea să spele *rufele*.

3. 鸟、兽等普通名词:

A întâlnit *un urs* în pădure.

A văzut pentru prima dată *ursul panda* în grădina zoologică din Beijing.

A alungat *câinele* afară din curte.

Am auzit *ciocârlia* cântând.

A prins *un somn* mare în Delta Dunării.

4. 指人的复数名词:

Pentru a rezolva aceste probleme, trebuie să consulţi *nişte specialişti*.

Acolo n-am întâlnit *oameni*.

5. 疑问代词 ce 和不定代词 ceva, orice :

Ce ai băut? Apă minerală sau pepsicola?

Ce citeşti? Poţi să-mi spui?

Am simţit *ceva* care nu pare normal.

Sunt odihnit, pot să fac *orice.*

6. 否定代词 nimic：

Fiind bolnav, ieri n-a mâncat *nimic.*

Casa e goală, nu găsesc *nimic* înăuntru.

7. 伴有人称代词物主予格的动宾结构:

Ţi-ai întrebat *mama* dacă te lasă să pleci cu mine?

De un an de zile nu şi-a văzut *bunicul.*

După atâţia ani, n-a putut nici să-şi recunoască *fiul.*

E egoist, nu vrea să-şi ajute nici *colegii de grupă.*

三、下列情况，直接宾语可加或可不加介词 pe：

1. 伴有不定冠词的指人的普通名词:

Aştept *(pe) un coleg.*

Ca să fiu sigur, am mai întrebat *(pe) o funcţionară* de la biroul de informaţii.

La serbare, am invitat *(pe) nişte prieteni.*

从语法角度上看，这类句子加与不加 pe 都是正确的。但是有时，不加 pe 的直接宾语倾向泛指，加 pe 的直接宾语则倾向特指。例如，在 aştept un coleg 这句话中， coleg 是泛指的“同学”，有别于“朋友”、“熟人”或“同乡”。而在 aştept pe un coleg 这句话中， coleg 是特指，即对话双方都明白的某个范围的“同学”。

2. 伴有不定形容词 un, alt, vreun 等的指人的普通名词:

Azi consult *(pe) un medic*, mâine o să consult *(pe) alt medic.*

Ai găsit *(pe) vreo studentă* în sala de curs?

Am văzut *(pe) mulţi oameni* în parc.

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

ÎMBOGĂŢIREA VOCABULARULUI (2)

- Derivarea cu prefixe.

Prefixele sunt mai puţine ca sufixele. Ele se împart în două categorii: vechi şi noi. Prefixele vechi sunt moştenite din limba latină sau luate din limba slavă, iar cele noi sunt împrumutate din limbile moderne şi se folosesc mai ales în limbajul tehnico-ştiinţific.

1. Prefixe vechi:

a-: acasă, alături

des- (dez-): desprinde, descoase, dezgoli

în-, îm-: înapoi, încolo, înmuia, împăia

înte-: întrerupe, întredeschide

ne-: neamestec, necăsătorit

pre-: prejudecată, prelua

răs-, răz-: răsalaltăieri, răscula, răzgândi, răzbate

re-: reacoperi, reprimi

stră-: strămoş, străvechi, străluci

2. Prefixe noi:

ante-: antebraţ, anteproiect

anti-: antiştiinţific, antipopular

arhi-: arhiplin, arhicunoscut

bio-: biocurent, biochimic

co-, con-, com-: comesean, concetăţean, convorbi, combate

contra-: contracandidat, contrasemnătură

extra-: extraşcolar, extraurban

hiper-: hiperemotiv, hipercorectitudine

infra-: infraroşu, inframicrob

inter-: interbelic, interstatal

intra-: intracarpatic, intraurban

non-: nonexistență, nonvaloare

para-: parafoc, parafulger, parazăpadă

peri-: pericarpatic, periterestru

post-: postbelic, postfață, postuniversitar

sub-: subalimenta, subcapitol, subdezvoltare

super-: superfin, supergalaxie

supra-: supraaglomerat, supraaprecia

trans-: transcarpatic, transpune

ultra-:ultrarapid, ultrasensibil, ultrasunet.

În limba română, mai ales în domeniul științei și tehnicii, au intrat mulți termeni internaționali formați cu ajutorul unor elemente antepuse provenite din cuvinte independente, de obicei de origine grecească sau latinească. Aceste elemente se comportă ca niște prefixe, și sunt numite pseudoprefixe （假前缀） sau prefixoide. Ele ajută ca și prefixele la formarea noilor cuvinte. Cele mai importante pseudoprefixe sunt:

aero-: aeronavă, aeropurtat

agro-: agroalimentar, agroindustrial

electro-: electrocăldură, electrofotografie

foto-: fotoreproducere, fotoculegere

hidro-: hidrobicicletă, hidroenergetică

macro-: macroeconomic, macrocosmos

micro-: microeconomie, microraion

mini-: minitelevizor, minifustă

mono-: monosilabic, monomembră

moto-: motomecanizare, mototricicletă

pseudo-: pseudoartist, pseudodemocrație

radio-: radioemițător, radiostea

semi-: semiautomat, semiîntuneric

tele-: telejurnal, telesemnalizare.

EXERCIŢII

1. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele reflexiv obiectiv, reciproc, participativ şi posesiv.

2. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele reflexiv pasiv, dinamic, eventiv şi impersonal.

3. Subliniaţi forme neaccentuate ale pronumelor personale şi reflexive; motivaţi când pronumele subliniat este personal şi când este reflexiv:

Copilul nu vrea să se spele, mama îl spală.

Mi-am cumpărat o cămaşă, ţi-am cumpărat un fular.

I-e foame şi se duce la un restaurant.

Şi-a băgat banii în buzunar, n-a vrut să mi-i dea.

Ne trebuie nişte cărţi şi ne-am oprit în faţa unei librării.

Eu nu pot să-mi amintesc. Reaminteşte-ţi tu acea situaţie!

Râde dracul de porumbe negre şi pe sine nu se vede.

Cine se scoală de dimineaţă departe ajunge.

"De câte ori, iubito, de noi mi-aduc aminte,/ Oceanul cel de gheaţă mi-apare înainte." (M. Eminescu)

"Îngâna-ne-vor c-un cânt / Singuratice izvoare. / Ne-om culca lângă izvorul / Ce răsare sub un tei." (M. Eminescu)

4. Organizaţi în propoziţii / fraze cuvintele şi locuţiunile de mai jos:

noi, a întâlni, în parc, Ion

el, a vizita, în timpul vacanţei de vară, unchiul George

fetiţa, a căuta, la telefon, mama

un domn, a aştepta, la poartă, rectorul universităţii

eu, a conduce, un străin, la aeroport

noi, a ajuta, o colegă, la traducere

tu a putea, a anunţa, oricine dintre noi

noi, a invita, şi dvs., la revelion

el, a prinde, o vulpe, în pădure

el, a avea, de pregătit, un cuvânt de deschidere

ea, a reciti, "Ion" de Liviu Rebreanu

eu, a nu vedea, Ion

noi, aştepta, alţi studenţi

el, a pleca, fără a spune, nimic

de ziua mea, eu, a nu invita, nimeni

5. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea pronumelor reflexive):

(1) 冬天他也用冷水洗脸.

(2) 遇到困难的时候，我们互相帮助.

(3) 那家咖啡馆夜里 12 时关门.

(4) 几天不见，你胖了许多.

(5) 秋天，树叶都黄了.

(6) 听说他到美国读书去了.

(7) 我一直在想那些美好的日子.

(8) 我对自己说: “一定成功。”

(9) 工厂添置了一些新机器.

(10) 我得回家帮助姐姐料理家务.

(11) 你能回忆起他是哪年来这里的吗?

(12) 你认为你自己是最幸运的人吗?

(13) 他非常困，想早些上床睡觉.

6. Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:

Te rog să __________ (a păstra) cu grijă acest document.

Eu o să __________ (a păstra) această fotografie spre amintire.

Legumele __________ (a se păstra) în frigider.

Fructele __________ (a fi păstrat) în locuri reci şi uscate.

Toţi cetăţenii trebuie să __________ (a păstra) secretul de stat.

Vă rugăm să __________ (a păstra) ordinea.

În caz de pericol, voi trebuie să __________ (a-şi păstra) calmul.

Muştele __________ (a infecta) alimentele.

Ai grijă să __________ (a nu infecta) rana.

Făina nu e bună, că __________ (a se infecta).

De curând, biologii __________ (a sintetiza) hormonul creşterii.

Putem să-i __________ (a sintetiza) propunerile în câteva cuvinte.

Savantul __________ (a-şi sintetiza) rezultatele cercetărilor în această carte.

În prezent, aproape toate substanţele organice __________ (a se putea sintetiza) în laboratoare moderne.

Chimia __________ (a furniza) agriculturii îngrăşăminte chimice.

Bibliotecarul ne- __________ (a furniza) informaţii bogate de specialitate.

Utilajele ________ (a fi furnizat) de o firmă străină.

Piesele de schimb ________ (a se furniza) de la magazine specializate.

Documentele ____________ (a-l menţiona) pe Eminescu ca bibliotecar la Iaşi.

Revista __________ (a menţiona) descoperirea unei noi particule elementare.

Autorul i-__________ (a menţiona) numele în prefaţă.

Cartea ta __________ (a fi menţionat) de un doctorand în lucrare.

În acest capitol __________ (a se menţiona) ultimele rezultate ale cer-

cetătorilor.

În carte __________ (a se menţiona) că regiunea aceasta era populată de mai multe animale sălbatice.

Te rog să __________ (a sta) liniştit pe scaun.

Duminica, noi __________ (a sta) de obicei acasă.

El __________ (a sta) pe strada asta, la nr. 18.

__________ (a sta)! Nu te grăbi!

Ia loc! De ce __________ (a sta) în picioare?

__________ (a sta jos)! Nu te-am chemat pe tine.

Uite, mi-__________ (a sta) ceasul.

__________ (a sta) să vezi, că mai are ceva de spus.

Cred că nu-i __________ (a sta) bine cu rochie lungă.

7. Recitind Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

Aceste cărţi sunt necesare __________.

Această sală __________ e necesară vouă?

Nu sunt condiţii necesare pentru a __________.

Cred că nu e necesar să __________.

Mi se pare că este necesar să mai __________.

Acest document este deosebit de __________.

Am cumpărat nişte cărţi deosebit de __________.

A alergat deosebit de __________, încât __________.

A citit deosebit de __________, încât __________.

Astăzi soarele e deosebit de __________, încât __________.

Deosebit de important este să __________.

Deosebit de important este faptul că __________.

A plecat fără __________.

Ne-au părăsit fără să __________.

Au plecat în excursie fără a __________.

Manuscrisele au fost publicate fără a fi __________.

Se poate întâmpla ca __________ să __________.

Era bolnav. Din acest motiv el __________.

El __________ pentru a-şi omorâ timpul.

__________ mi-a stârnit curiozitatea şi mă uit într-acolo.

Situaţia aceasta mă obligă să __________.

A dizolvat substanţa aceasta în __________.

Am dizolvat __________ în ceai.

Sulfatul de sodiu se dizolvă în __________.

Uleiul nu se dizolvă în __________.

__________ a dizolvat parlamentul, cerând alegeri generale anticipate.

Partidele acelea __________ dizolvate.

8. Recitind Text B, alcătuiţi propoziţii / fraze cu:

în timp ce	cu atât mai puţin
în nici un caz	chiar dacă
în cursul	cât mai
la rândul meu	fie că ..., fie că ...

9. Traduceţi în limba chineză:

Era odată un bătrân, care nu mai putea să meargă şi să mai vadă prea bine. Mâinile îi tremurau（抖动）atât de tare, încât o parte din mâncarea pe care o ducea la gură cădea pe faţa de masă.

Din această pricină, fiul şi nora bătrânului nu l-au mai lăsat să stea cu ei la masă. L-au aşezat într-un colţ al camerei, unde-i dădeau să mănânce dintr-o strachină（陶盘）. Bătrânul privea din când în când spre masa la care mâncau copiii săi şi-l podideau lacrimile（大哭，痛哭）.

Într-o zi, strachina îi căzu din mâini şi se făcu cioburi（碎片）. Nora îl ocărî（骂，责骂）, iar din clipa aceea îi dădu să mănânce într-o strachină de

lemn.

Peste câteva zile, nepotul bătrânului, care avea numai patru ani, se trudea să îmbine câteva scândurele（小木片）.

— Ce faci acolo? îl întrebă tatăl său.

— Fac o strachină mare din care vei mânca dumneata şi mama, când veţi fi bătrâni ca bunicul, îi răspunse băiatul.

La aceste cuvinte, tatăl şi mama băiatului se uitară lung unul la altul. Ei au înţeles cât de urâtă le-a fost purtarea faţă de bătrân şi-l aşezară din nou la masă.

10. Răspundeţi la întrebările de mai jos:

Ce alimente consumaţi în fiecare zi? De ce?

Ce înţelegeţi prin alimentaţie raţională?

Care alimente conţin vitamina A, vitamina D, vitamina B şi vitamina C ?

Ce funcţii au ele pentru organism?

11. Arătaţi pe scurt importanţa alimentelor pentru organism.

12. Daţi câte două exemple pentru derivate formate cu prefixele: *des-, în-, ne-, pre-, răs- (răz-), re-, stră-*.

13. Analizaţi următoarele cuvinte şi le traduceţi în limba chineză:

antebelic, antemeridian, antepunere;

antiacid, antiaerian, antiimperialist;

cointeresat, conlucrare, conlocuire;

contrazicere, contraatac, contrasemnătură;

extracorporal, extragramatical, extraordinar;

hipertensiune, hipersensibilitate, hipersonic;

intercontinental, interregional, interministerial;

postmeridian, postpunere, posteminescian;

subapreciere, subsonic, subnutriţie;

superputere, supermagazin, superfin;

supraabundenţă, supraîncălzire, supraomenesc;

ultraconfortabil, ultrademocrat, ultramodern.

14. Tema pentru compoziţie: Alimente.

LECŢIA 12

TEXT A

NECESITATEA ALIMENTĂRII LA ORE REGULATE

Funcţionarea organelor digestive nu este continuă, ci alternativă; după perioade de activitate sunt necesare perioade de odihnă pentru refacerea energiei sau a substanţelor consumate.

De aici decurge regula foarte importantă că micul dejun, prânzul şi cina trebuie luate totdeauna la anumite intervale de timp (de 4-5 ore) şi totdeauna la aceleaşi ore. În felul acesta obişnuim organele digestive să lucreze ritmic şi cu maximum de eficienţă.

Dacă nu respectăm această regulă importantă, digestia şi absorbţia alimentelor vor fi deficitare. În asemenea cazuri este dereglată secreţia sucurilor digestive şi scăzută capacitatea de prelucrare a alimentelor. Luând masa, de exemplu, la intervale de timp mai scurte, silim stomacul şi intestinul să prelucreze noi cantităţi de alimente înainte de a se fi odihnit, iar acestea nu vor mai fi frământate şi amestecate cu forţa cu care ar face-o organele odihnite. În acelaşi timp, cantitatea de sucuri digestive este mai redusă, deoarece nu s-a acordat timp pentru refacerea lor, astfel că alimentele vor fi parţial digerate şi asimilate. Alimentându-ne la intervale prea mari de timp, sucurile digestive sunt eliminate în stomac şi intestin fără a fi folosite, deoarece nu găsesc alimentele pe care să le îmbibe. Ulterior, când mâncăm, alimentele nu vor găsi

sucuri digestive în cantitate suficientă şi nu se vor digera cum trebuie.

Se ştie că felul în care începe desfăşurarea unei acţiuni, a unui proces, are totdeauna influenţă asupra desfăşurării lor ulterioare. Astfel, dacă avem grijă ca în gură alimentele să fie bine şi atent fărâmiţate şi amestecate cu salivă, se va uşura foarte mult activitatea celorlalte organe digestive. Dar trebuie să mai ştim, că o importanţă tot atât de mare pentru buna digestie şi asimilare a hranei o are şi pregătirea alimentelor. De pildă, consumând mazăre sau fasole boabe, uscate şi fierte, acestea se asimilează într-o proporţie de 70-75%. Dacă înainte de a le consuma, boabele se fărâmiţează trecându-le prin sită, se ajunge ca gradul de asimilare să treacă de 90%. În alcătuirea meniului vom alege nu numai produse alimentare care se digeră şi asimilează uşor, ci vom căuta să favorizăm aceste procese prin prelucrările culinare. Aceasta se poate obţine, de pildă, prin curăţirea produselor alimentare de părţile greu digestibile: tărâţele din făină, tendoanele muşchilor, grăsimea din carne etc. Contează apoi şi temperatura la care se consumă hrana, ştiut fiind că hrana rece se digeră mai greu decât cea caldă.

Pentru o bună digestie şi asimilare a hranei, mare importanţă are şi pofta de mâncare (apetitul). Chiar dacă servim o masă foarte corect întocmită, ea poate să nu se digere şi asimileze corect, atunci când o mâncăm fără plăcere, fără poftă.

Când organele tubului digestiv sunt pregătite pentru noi procese digestive şi când organismul are nevoie de noi substanţe plastice sau energetice, simţim aceasta sub forma senzaţiei de foame sau de sete. Pofta de mâncare este legată de satisfacerea senzaţiei de foame, cu care ocazie, gândul la mâncare, mirosul sau

vederea ei provoacă secreţia sucului gastric. Această secreţie măreşte, la rândul ei, senzaţia de foame, apetitul. El apare şi se menţine în condiţiile în care alimentaţia se face la ore regulate. Prelucrarea culinară corectă a alimentelor şi adaosul de arome şi condimente în proporţia admisă le dau gust şi miros plăcut. Aspectul, felul de prezentare a alimentelor (faţă de masă, tacâmuri, farfurii etc. strălucind de curăţenie), atmosfera calmă şi caldă la masă etc. contribuie la o secreţie gastrică normală, care determină şi întreţine apetitul.

Pofta de mâncare se pierde, după cum am arătat, printr-o alimentaţie unilaterală şi prin luarea mesei la ore neregulate. Ocupaţiile zilnice prea intense, când omul uită să mănânce sau stă în faţa farfuriei cu mâncare, având gândul în altă parte, pot duce la pierderea poftei de mâncare şi deci la slăbirea organismului lipsit de substanţele necesare. Apetitul este scăzut sau chiar absent, în stări de boală, emoţii puternice.

Să reţinem că hrana nu trebuie să fie numai gustoasă, ci şi săţioasă. După ce am luat cantitatea de mâncare necesară, dispare senzaţia de foame şi apare senzaţia de săturare (de saţietate). Aceasta apare la un anumit nivel de umplere a stomacului cu alimente şi ţine, mai mult sau mai puţin, de natura alimentelor. Unele alimente, ca, de exemplu, laptele şi produsele lactate, trec repede din stomac în intestin. Carnea şi ouăle rămân mai mult (2-3 ore), iar grăsimile şi mai mult. Zicem că laptele este mai puţin săţios decât carnea sau grăsimile, adică hrănindu-ne numai cu lapte ar trebui să luăm mai multe mese pe zi decât dacă ne alimentăm şi cu alte produse.

Regimul alimentar raţional conţine alimente care se digeră în câteva ore, deci care permite omului să lucreze sau să se

odihnească, menţinând senzaţia de săturare. În general, adulţii mănâncă de trei ori pe zi (mese principale), copiii şi tinerii având nevoie şi de două gustări, intercalate între mesele principale.

VOCABULAR

regulat, *adj.* 规则的；有规律的
alternativ, *adj.* 交替的；轮流的
a decurge, *v.i.* 来自，出自，源于
interval, -e, *s.n.* 间隔，间隙
a obişnui, -esc, *v.t.* 使习惯于
ritmic, *adj.* 有节奏的
maximum, *s.n.* 最大量、最大限度
absorbţie, -ii, *s.f.* 吸收
deficitar, *adj.* 亏空的，亏损的
a deregla, -ez, *v.t.* 使紊乱，使失常
secreţie, -ii, *s.f.* 分泌；分泌物
a mări, -esc, *v.t.* 增大，增加
a menţine, *v.t.* 保持，维持
condiment, -e, *s.n.* 调料，作料
a întreţine, *v.t.* 保养，养护；供养，赡养
natură, *s.f.* 自然；本性，本质
suc, -uri, *s.n.* 汁；分泌液
a sili, -esc, *v.t.* 强迫，强制
a frământa, *v.t.* 揉，搓，搅，捻
a amesteca, *v.t.* 搅拌；掺和
a digera, *v.t.* 消化
a asimila, -ez, *v.t.* 吸收；同化
a îmbiba, *v.t.* 浸、浸泡
a fărâmiţa, -ez, *v.t.* 弄碎，粉碎，使成碎块
salivă, *s.f.* 唾液
a uşura, -ez, *v.t.* 减轻；使便于
sită, -e, *s.f.* 筛子
a favoriza, -ez, *v.t.* 有利于，有助于
culinar, *adj.* 烹饪的
digestibil, *adj.* 易消化的，可消化的
tărâţe, *s.f., pl.* 麸子、麸皮
tendon, -oane, *s.n.* 腱，筋腱
muşchi, muşchi, *s.m.* 肌肉
a conta, -ez, *v.i.* 有价值，有意义，有关系
apetit, *s.n.* 胃口
a întocmi, -esc, *v.t.* 制定，拟定
tub, -uri, *s.n.* 管，管道
senzaţie, -ii, *s.f.* 感觉
a provoca, *v.t.* 挑战；引起，引发
gastric, *adj.* 胃的
adaos, -uri, *s.n.* 补充，添加；添加物

aromă, -e, *s.f.* 香料；香味，香气
a admite, *v.t.* 允许，容许
aspect, -e, *s.n.* 样子，面貌；方面
unilateral, *adj.* 单方面的，单一的
ocupaţie, -ii, *s.f.* 职业；工作；事务
slăbire, -i, *s.f.* 减弱；变瘦，消瘦
emoţie, -ii, *s.f.* 激动，兴奋
săţios, *adj.* 解饿的，禁饱的
a umple, *v.t.* 使满，装满，填满
a se hrăni, -esc, *v.r.* 喂养；吃；以…充饥
lactat, *adj.* 乳的，含乳的，乳制的
a se alimenta, -ez, *v.r.* 吃，食；供给
regim, -uri, *s.n.* 制度，体制；饮食规定
gustare, -ări, *s.f.* 小吃，点心
a intercala, -ez, *v.t.* 插入；添加

TEXT B

BUNELE MANIERE LA MASĂ (1)

Încă din cele mai vechi timpuri, masa se desfăşoară după un anumit ritual. Deşi este diferit de la ţară la ţară, acesta impune nişte reguli care constituie criterii importante la un popor în aprecierea unei persoane bine crescute. Există acum tendinţa de a adopta modul de viaţă modern. Trăim într-un ritm trepidant şi de cele mai multe ori masa noastră este frugală. Adică tindem spre simplitate, nu ca pe vremea bunicilor. Dar, indiferent cum, respectarea unor reguli este obligatorie, începând cu pregătirea casei, aranjarea mesei şi terminând cu felul în care mâncăm fructele.

Oricine primeşte musafiri sau merge în vizită ştie că tot apartamentul, şi nu numai masa, trebuie să arate bine. Bucătăria şi baia necesită o atenţie specială. Nimeni nu va mânca fără noduri dacă, din întâmplare, a văzut că "laboratorul" gospodinei nu străluceşte de curăţenie.

Cum aranjăm masa? Masa familială, cea de toate zilele, trebuie să fie şi ea apetisantă şi îngrijită, ca şi cea festivă. Un vechi dicton spune că- "Omul inteligent se hrăneşte cu ochii". E de preferat o farfurie de faianţă, intactă, uneia de porţelan care e ciobită, chiar dacă a fost cândva foarte frumoasă. Vom folosi o faţă de masă din in, apretată, în locul uneia dintr-o ţesătură scumpă, dar plină de pete. În nici un caz nu le vom folosi pe cele din material plastic.

Atât masa familială cât şi cea festivă sunt aşezate la fel, dar diferă numărul farfuriilor, al tacâmurilor şi al paharelor în funcţie de felurile de mâncare. Fiecare farfurie va fi dublată de o alta care se aşează dedesubt, pentru serviciu, şi care e utilizată doar pentru a pune pe ea farfuria din care mâncăm. La mesele de fiecare zi ne putem lipsi de cea de-a doua farfurie.

O masă festivă se prezintă, de obicei, astfel: farfuria pentru primul fel este aşezată pe farfuria de serviciu. Pe ea se pune şervetul frumos împăturit. Chiflele şi feliile de pâine se pun în două —trei coşuleţe speciale, repartizate simetric. Locul furculiţelor este la stânga farfuriei. Aliniate de la strânga spre dreapta în ordinea utilizării lor, acestea se aşează cu dinţii în sus. La dreapta, se pun cuţitele, cu partea tăioasă spre farfurie, tot în ordinea utilizării — cel mai îndepărtat este pentru primul fel de mâncare, adică pentru peşte, iar în faţa farfuriei stă lingura de supă cu curbura în sus şi uneori linguriţa de desert. Nu vom aşeza alături mai mult de trei cuţite şi de trei furculiţe. Restul tacâmurilor — linguriţele de tort, furculiţele şi cuţitele mici pentru prăjitură sau pentru fructe nu se pun pe masă, ci pe o măsuţă de serviciu sau pe un bufet, pentru a fi la îndemână.

Aceste reguli nu sunt bătute în cuie. Numărul tacâmurilor şi

așezarea lor diferă în funcție de meniu.

La mesele festive este obiceiul să se schimbe tacâmurile după fiecare fel de mâncare. La o masă mai puțin pretențioasă nu vom schimba tacâmurile decât dacă avem pește.

Tot în fața farfuriilor, spre dreapta, este și locul paharelor. Trei tipuri de pahare sunt obligatorii — de țuică, de vin (paharul de vin roșu e ceva mai mic decât cel de vin alb) și de apă.

Decorarea mesei depinde de mărimea ei, de rangul musafirilor și de împrejurări. Aproape indispensabile, florile și lumânările vor încânta privirea. Florile trebuie puse în vaze joase ca să nu-i împiedice pe meseni să se vadă unii pe alții.

VOCABULAR

ritual, -uri, *s.n.* 仪式，典礼；规矩
tendință, -e, *s.n.* 倾向，趋势，动向
trepidant, *adj.* 颤动的；激荡的；紧张的
frugal, *adj.* （饮食）简单的，简朴的
comoditate, *s.f.* 舒适；方便
simplitate, *s.f.* 简单；简朴，朴素
a aranja, -ez, *v.t.* 整理，布置；安排，处置
a necesita, *v.t.* 需要
nod, -uri, *s.n.* （线、绳的）结；枢纽；（树木的）节疤；憋闷
a înghiți cu noduri, *expr.* 强咽食物
apetisant, *adj.* 引起食欲的，开胃的
familial, *adj.* 家庭的
festiv, *adj.* 节日的；喜庆的
dicton, -oane, *s.n.* 格言
faianță, -e, *s.f.* 粗瓷；粗瓷器；瓷砖
intact, *adj.* 未经触动的；完好无损的
a ciobi, -esc, *v.t.* 打出豁口，打裂（易碎物品）
a apreta, -ez, *v.t.* 浆（布匹、衣物）
pată, pete, *s.f.* 点，污点
plastic, *adj.* 可塑的，塑性的；塑料的
a dubla, -ez, *v.t.* 加倍；使重叠；加

衬里；使成双；配音

dedesubt, *adv.* 下面、在下面

a se lipsi (de...), *v.r.* 放弃

deasupra, *adv.* 上面，在上面

a împături, -esc, *v.t.* 折，折叠

coşuleţ, -e, *s.n.* 小篮子

a repartiza, -ez, *v.t.* 分配，分派

tăios, *adj.* 锋利的，锐利的；尖锐的，刺人的

curbură, -i, *s.f.* 弯曲处；曲点；曲率

cui, -ie, *s.n.* 钉子

a bate în cui, *loc. vb.* 钉钉子；固定

pretenţios, *adj.* 苛求的；挑剔的；严格的

lumânare, -ări, *s.f.* 蜡，蜡烛

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII.

1. **a reface**, *v.t.* 重做，再做；修理；修改；恢复，复原

Ei vor reface proiectul în săptămâna viitoare.

Planul va fi refăcut de economişti.

Şi-a refăcut forţele urmând tratamentul prescris de medic.

Odihna la munte l-a refăcut pe Şerban.

Ţesutul distrus se reface cu greu.

Se va reface după concediu.

2. **a decurge** (din ...), *v.i.* 来自，出自，源于

Creşterea productivităţii muncii decurge din organizarea ştiinţifică a producţiei.

Îmbunătăţirea calităţii vieţii decurge în principal din dezvoltarea multilaterală a societăţii.

3. **a obişnui**, *v.i., v.t., v.r.* （使）习惯于；（使）适应于；（使）熟悉

George obişnuieşte să facă o plimbare după masa de seară.

Obişnuia să citească ziare stând în acest fotoliu.

Părinţii i-au obişnuit pe copii cu munca casnică.

Mama l-a obişnuit pe Dănuţ să se spele cu apă rece.

Zamfira se va obişnui cu noii săi colegi.

M-am obişnuit cu clima de aici.

Ochii mi s-au obişnuit cu ochelarii noi.

Ei se vor obişnui să lucreze împreună cu noi.

4. a respecta, *v.t.* 尊敬；尊重，敬重；遵守

Muncitorii îl respectă pe domnul inginer-şef.

El e respectat de toţi colaboratorii.

Noi toţi respectăm cu stricteţe legea.

Studentul acela îşi respectă cuvântul.

Emil respectă părerile altora.

5. a scădea, *v.i.*, *v.t.* 减少，降低，下降，缩减；扣除

Preţul a scăzut cu 1,5%.

Pulsul a scăzut de la 110 la 65.

Toate întreprinderile şi-au scăzut consumul de energie.

Temperatura va fi scăzută cu două grade.

Scade banii ăştia din salariul meu!

Lui Ion i s-au scăzut trei zile din concediu.

6. a prelucra, -ez, *v.t.* 加工；整理，修改

Muncitorii prelucrează în această secţie materii prime.

Piesele au fost prelucrate cu această maşină.

Ştii cine a prelucrat cântecul acesta?

Articolul a fost prelucrat de domnul Vasiliu.

7. a amesteca, *v.t.*, *v.r.* 混合，搀和；搅拌；搅乱；干涉，干预

Bucătarul amestecă făina cu uleiul.

Studenţii din grupa a II-a s-au amestecat cu cei din grupa a III-a.

I s-au amestecat fişele.

N-ai dreptul să te amesteci în treburile altora.

Nu permitem ca alte state să se amestece în treburile interne ale ţării

noastre.

8. a elimina, *v.t.* 排除，清除；排放；开除，除名；淘汰

Organismul elimină substanţe toxice.

L-au eliminat din şcoală pentru comportare urâtă.

Victor şi-a eliminat toţi adversarii.

9. a trece (de ...), *v.i.* 超过（…年龄，…时间）

Bătrânul acesta a trecut de 80 de ani.

Temperatura a trecut de 40 de grade.

E trecut de miez de noapte (A trecut miezul nopţii).

10. a trece (prin sită, etc.), *v.t.* 过（筛子等）

Femeia trece făina prin sită.

Te rog să treci cafeaua prin filtru.

11. a favoriza, -ez, *v.t.* 有利于，有助于；优待，厚待；偏袒，偏爱

Lumina, căldura şi umezeala favorizează creşterea plantelor.

Gripa favorizează apariţia mai multor boli grave.

Profesoara n-a favorizat pe nimeni la examen.

În uzina noastră se favorizează afirmarea tineretului.

12. a conta, *v.i.* 信赖，信任；指望，期望；有价值，有意义；有关系

Dacă pierdem această ocazie, nu mai putem conta pe succes.

În această problemă contează foarte mult simţul de răspundere.

Fii liniştit! Nu contează!

13. a provoca, *v.t.* 挑动，挑唆；挑衅，挑战；引起，引发

Militariştii provoacă războaie.

L-am provocat la întrecere.

Dan l-a provocat pe Radu să-i răspundă urât.

Criza economică a provocat instabilitatea socială.

Din neatenţie i s-a provocat o rană gravă.

14. a menţine, *v.t.* 维持，保持；持续，延续；坚持；维护

Caloriferele pot menţine temperatura necesară acestei săli.

Trebuie să menţinem cu orice preţ pacea şi stabilitatea în lume.

Seceta se va mai menţine câtva timp.

Producţia de cărbune se menţine la un nivel ridicat.

15. a reţine, *v.t.* 留住，止住；保留；扣除；克制，忍住；记，记住

Ai reţinut locuri la hotel?

N-am reţinut numărul tău de telefon.

Rădăcina plantei reţine apa.

Am fost reţinut de director, de aceea am întârziat.

Cuvintele se reţin mai uşor decât regulile gramaticale.

16. a tinde, *v.i., v.r.* 倾向，趋向；追求，向往

În cosmos temperatura tinde spre zero absolut.

Sportivul tinde la depăşirea propriului record.

Recolta medie de grâu tinde să depăşească 3 000 de kg la ha.

Vremea tinde să se amelioreze.

În medicina modernă se tinde mai ales spre prevenirea îmbolnăvirilor.

În zootehnie se tinde să se obţină rase de animale tot mai rezistente şi mai productive.

17. a aşeza, *vt., v.r.* （使）坐，（使）坐下；放，放置；安排，安置

Aşez copilul pe scaun.

S-a aşezat pe canapeaua din colţ.

Pasărea i s-a aşezat pe umăr.

Te rog să aşezi cărţile în bibliotecă.

Îşi aşează hainele în dulap.

Tablourile au fost aşezate pe perete.

18. a pune, *v.t., v.r.* 放，放置；安排，布置；（使）处于某种境地；穿，戴；储蓄，储存；使，让

A pus geanta pe birou.

Şi-a pus perna sub cap.

În această situaţie, n-ar trebui să puneţi paie peste foc.

Fructele nu se pun nespălate în frigider.

Florile au fost puse în vaze de sora mea.

El a pus cuvintele în ordine alfabetică.

Întâmplarea aceasta m-a pus într-o situaţie grea.

I-am pus pe oaspeţi la masă.

Pune haina pe tine!

Pune căciula în *cap*!

Vrea să-şi pună pantofii noi.

Mănuşile se pun numai când e frig.

Nu vrea să pună bani la bancă.

Profesorul l-a pus să scrie.

Vremea urâtă m-a pus să stau două zile într-un sat.

II. ZILELE SĂPTĂMÂNII

一周有 7 天，即：luni, marţi, miercuri, joi, vineri, sâmbătă, duminică，它们的定冠形式是：lunea, marţea, miercurea, joia, sâmbăta, duminica 。这些词既可以作名词用，也可以作副词用。

如何问“今天是星期几”？常见句型有：

Ce zi e astăzi?

În ce zi suntem astăzi?

答句是：

(Astăzi) e *luni (marţi, miercuri, joi, vineri, sâmbătă, duminică).*

如果它们加了定冠词，在句子中单独出现时，则含有“每”的意思。试比较它们在下列句子中的词类归属和含义：

Te rog să vii *luni.*

S-a întors într-o *luni.*

Vine la mine în fiecare *luni.*

Va pleca *lunea* viitoare.

Lunea mă duc la bibliotecă.

用名词定冠表达“每”的用法，也扩展到了四季（primăvară, vară, toamnă, iarnă)。例如:

Primăvara *iarba* încolţeşte.

Vara mă duc la mare.

Toamna frunzele se îngălbenesc.

Iarna ninge.

有时，表示时间的复数定冠名词也含有“每”的意思:

Dimineţile stau acasă şi citesc.

După-amiezele ies la plimbare.

Joile mă duc la facultate.

Verile merg la munte.

III. PRONUMELE (3)

加强代词 (pronumele de întărire)。

加强代词表示“自己”、“亲自”等含义，在现代罗语中只作代词性形容词定语用，修饰名词或代词。例如:

Eu *însumi* am văzut scena aceea tragică.

Maria *însăşi* a venit la mine.

加强代词由古语中的人称代词 îns(u), însă, înşi, înse 加上人称代词非强调式 mi, ţi, şi, ne, vă, şi (le) 构成，即: însumi (însămi), însuţi (însăţi), însuşi (însăşi), înşine (însene), înşivă (însevă), înşişi (înseşi, însele).

当前，副词 chiar 和形容词 singur 有代替加强代词的趋势。例如:

Chiar el a venit. (= El *însuşi* a venit.)

Ei *singuri* au spus că vor veni. (= Ei *înşişi* au spus că vor veni.)

物主代词 (pronumele posesiv)。

物主代词既代表所属物，也代表物主。它的结构是 al (a, ai, ale) + meu (tău, său, nostru, vostru)。 物主冠词 al 等的性和数根据属有对象变化，物主形容词的人称和数根据物主变化。例如:

(cartea) *a mea, a noastră* (cărţile) *ale mele, ale noastre*

(colegul) *al tău, al vostru* (colegii) *ai tăi, ai voştri*

(caietul) al său (caietele) ale sale

物主代词虽然有属格和与格的变化形式 (alui meu — alei mele — alor mei — alor mele)，但是单数主要用于俗语和民间语，复数较为常见：

Situaţia *alor mei* este bună.

Alor tăi le-am trimis nişte cărţi poştale.

人称代词属格 lui, ei 与物主形容词 său 的作用和含义相同，只是 lui 和 ei 有人称性的区别， lui 指男性， ei 指女性，而且在句子中使用时词形不变。如果 lui 和 ei 起物主代词作用时，它们的前面必须根据具体情况加 al, a, ai 或 ale 。物主代词复数第三人称由于没有专门形式，只能通过人称代词复数第三人称属格 (al, a, ai, ale) lor 表示。

在俗语和民间语的特定语言环境中，物主代词经常表达特殊含义：

1. "soţul meu" sau "soţia mea":

A mea e o gospodină foarte bună.

"... mi-a spus *al meu* că nu l-a mai văzut." (B. Şt. Delavrancea)

2. "părinţi", "rude", "prieteni", "familie":

"Îl jeliră *ai săi*." (P. Ispirescu)

"*Ai noştri* se odihneau ..." (Z. Stancu)

3. "tovarăşi de muncă", "colegi":

Ai noştri au terminat de redactat documentele.

Nu i-am văzut pe *ai voştri*.

4. "lucruri personale", "avut":

"Ţara ... îşi apără *ale sale*." (M. Sadoveanu)

Moştenim ce sunt *ale noastre*.

5. "păreri", "obiceiuri", "cusururi":

"Oi fi având şi eu *ale mele*, dar nu sunt cum credeţi voi." (D. Zamfirescu)

6. "treburi", "ocupaţii", "griji":

"Moş Dane! tu cu *a (= ale) tale*, eu cu *a (= ale) mele*!" (V. Alecsandri)

"Împăratul îi lăsă ... şi se duse în *ale sale.*" (I. Creangă)

IV. VALORI REZULTATE DIN SCHIMBAREA PERSOANEI FORMELOR PRONOMINALE

在俗语、民间语和某些文体中，代词的人称错位可以使语言更具表现力。例如:

1. 单数第二人称代替第一或第三人称:

Tu distracţie nu, *tu* plimbare nu! Viaţa e asta?

Nu *tu* linişte, nu *tu* înţelegere! M-am săturat!

2. 复数表示谦虚:

M-aţi întrebat ce vreau eu? *Noi* nu vrem decât să trăim în linişte!

"Ce vrei tu? — *Noi*? Bună pace!" (M. Eminescu)

3. 复数表示对对方的蔑视:

Spui că eşti bogat? Nici *noi* nu suntem săraci!

Ştim *noi* cum merg treburile!

Ehei, cunoaştem *noi* marfa!

4. 复数代替单个主体:

Noi credem că programul este prea încărcat.

Noi suntem de părere să mai încercaţi o dată.

Ce părere aveţi despre articolul acesta scris de *noi*?

5. 复数用于公文体:

"*Noi*, comisarul secţiei 55 ... constatând următoarele ..." (I. L. Caragiale)

6. 复数用于父母对子女的呵护:

Noi suntem copii cuminţi şi nu ne ducem la fereastră!

V. SENSUL "CAUZĂ" EXPRIMAT PRIN PREPOZIŢIILE "DE" ŞI "DIN".

罗语中，某些名词与介词 de 或 din 配合，构成常用词组，表达“因为”、“由于”等含义。例如:

de aceea 因此/所以

de aia 因此/所以

de (din) grabă 由于匆忙

de nebăgare de seamă 由于疏忽

de neatenţie 由于不小心

din (de) curiozitate 出于好奇

din greşeală 由于失误

din întâmplare 由于偶然

din nefericire 不幸

din politeţe 出于礼貌

din gentileţe 由于客气

din neglijenţă 由于马虎

在句子中，这种用法更为灵活。例如：

Bucătăria străluceşte *de* curăţenie.

Mor *de* frig.

Au murit *de* foame.

Gheaţa se topeşte *de* căldură.

Copilul tremură *de* frică.

Câinele dă din coadă *de* bucurie.

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

ÎMBOGĂŢIREA VOCABULARULUI (3)

- Compunerea

Compunerea este procedeul care constă în unirea a două sau mai multe cuvinte existente în limbă, pentru alcătuirea unui cuvânt nou. Ea poate fi făcută din cuvinte întregi sau din abrevieri.

1. Cuvintele compuse pot fi substantive (*untdelemn, bunăvoinţă, câine-lup, Drumul Taberei*), adjective (*atotştiutor, aşa-zis*), pronume (*dumneavoastră, oricare*), numerale (*unsprezece, câte patru, de două ori*), verbe (*a binevoi, a binecuvânta*), adverbe (*astfel, niciodată*), prepoziţii (*de lângă, de la*), conjuncţii (*ca să, cum că*), interjecţii (*tic-tac*).

2. Cuvintele compuse pot avea următoarele structuri:

1) substantiv + substantiv: *valvârtej, drum-de-fier*

2) substantiv + adjectiv: *inimă rea, Baia-Mare*

3) adjectiv + substantiv: *bunăstare, liber-profesionist*

4) substantiv + verb: *gură-cască*

5) adverb + substantiv: *binefacere, binecuvântare*

6) prepoziție + substantiv: *cuminte, după-amiază*

7) adjectiv + adjectiv: *afro-asiatic, chino-român, gri-deschis*

8) adverb + verb: *a bineface, a binecuvânta*

9) propoziție: *du-te-vino, lasă-mă-să-te-las, ucigă-l-toaca, cumsecade, zgârie-nori*

3. În ceea ce privește forma, cuvintele compuse se prezintă în felul următor:

1) scrise într-un singur cuvânt: *atotputernic, binecuvântare, cumsecade;*

2) cu cratimă: *liber-profesionist, alb-roz, declarație-tip;*

3) cu prepoziție: *cuminte, ac-de-mare;*

4) cu conjuncție: *vrute-și-nevrute, verzi-și-uscate;*

5) cu articol: *Izvorul-cel-Mare, Dealul-lui-Frate;*

6) prin flexiune: *floarea-soarelui, cățelul-pământului;*

7) prin determinare: *coate-goale, Gura-Humorului;*

8) propoziție: *încurcă-lume, vântură-lume, zgârie-brânză, pierde-vară.*

4. Din punct de vedere semantic, cuvintele compuse pot indica:

1) nume de persoane: *tata-mare, copil-minune, inginer-șef, Făt-Frumos, Delavrancea;*

2) nume de plante: *florea-soarelui;*

3) nume de animale: *botgros, câine-lup, bou-de-baltă;*

4) nume de lucruri: *portbagaj, apă-tare, pistol-mitralieră;*

5) nume de boli: *boala copiilor, tuse-măgărească;*

6) nume de dansuri populare şi de jocuri:*brâul-de-doi, (de-a) baba oarba, (de-a) v-aţi ascunselea;*

7) nume de unităţi de măsură: *cal-putere, an-lumină, zi-muncă;*

8) nume de noţiuni temporale şi de puncte cardinale: *astă-seară, după-amiază, nord-est, soare-apune, miazăzi;*

9) nume de sentimente, atitudini etc.: *binevoitor, vino-ncoace, rea-vo-inţă,;*

10) nume de acţiune: *binefacere, omucidere, sinucidere*

11) toponimice: *Câmpulung, Baltă-Albă*

12) nume ale unor evenimente şi ale unor sărbători: *Anul Nou, 1Mai;*

13) însuşiri: *galben-auriu, roşu-închis, binecrescut, clarvăzător, aşa-zis, mult-stimat, nou-născut, literar-muzical;*

14) circumstanţe (de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop): *oriunde, câteodată, altfel, de aceea, pentru asta;*

15) origini sau locuri: *chino-român, est-european.*

În limbajul popular sau familiar se folosesc des cuvinte compuse, care sunt deosebit de expresive. De exemplu: *Făt-Frumos, Sfarmă-Piatră, gură-cască, pierde-vară, vorbă-lungă* etc.

Unele cuvinte sunt compuse din abrevieri. De exemplu: *TAROM (Transporturile Aeriene Române), C.F.R. (Căile Ferate Române).*

EXERCIŢII

1. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele de întărire: *însumi, însămi, însuşi, însăşi, înşine, însene, înşişi, înseşi.*

2. Construiţi trei fraze în care să apară pronume posesive.

3. *Subliniaţi cu o linie pronumele posesive şi cu două linii adjectivele* posesive:

Maşina ta este aici, a mea e acolo.

Acestea nu sunt cărţile mele. Ale mele sunt vechi.

Ai noştri au venit înaintea voastră.

Munca voastră este şi a noastră.

Fraţii tăi au trei case şi tot ca ale noastre de frumoase.

În locul alor tăi au venit copiii vecinilor mei.

4. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea pronumelor de întărire şi a pronumelor posesive):

(1) 她亲自为客人们烹制这道菜。

(2) 他们自己解决了这些难题。

(3) 我看见他亲自到邮局发了传真。

(4) 如果你不亲自尝尝这块点心，你永远不知道它的味道。

(5) 这是他的亲笔信。

(6) 我的自行车是旧的，你的是新的。

(7) 你的词典在桌子上，我的不知道在什么地方。

(8) 你看到了，我们的人都很能干。

(9) 他们的孩子上学了，我们的还在幼儿园。

(10) 他同他的家人到新加坡旅行去了。

5. Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:

Lumina aceasta blândă __________ (a odihni) ochiul.

După o zi de muncă intensă, plimbarea prin pădure __________ (a o odihni) pe Elena.

Stăm un pic ca să __________ (a-şi odihni) picioarele.

Duminica toată lumea __________ (a se odihni) cu excepţia acestor oameni.

Hai să lăsăm caii să _________ (a se odihni).

Cu ajutorul ochelarilor _________ (a i se odihni) ochii.

Plantele _________ (a asimila) substanţe nutritive din sol.

În timpul facultăţii, noi _________ (a asimila) cunoştinţele de specialitate.

Aceşti muncitori se străduiesc să _________ (a asimila) tehnica modernă.

Substanţele nutritive _________ (a fi asimilat) de intestine.

Limba latină _________ (a fi asimilat) de populaţia din Dacia.

Limba franceză _________ (a se asimila) repede de români.

Radu _________ (a o opri) pe Maria pe stradă.

Sanda _________ (a mă opri) pe drum să-mi spună ceva.

Omul acela _________ (a opri) un taxi şi urcă în el.

Tratamentul prescris _________ (a opri) evoluţia bolii.

Inima _________ (a-şi opri) bătăile câteva secunde.

Mioara _________ (a-şi opri) prietenii la masă.

Vrea să _________ (a opri) câteva mere pentru mine.

Medicul _________ (a-l opri) pe Ion să ia antibiotice.

Mama nu i- _________ (a opri) fetiţei coca-cola, că nu e bună pentru copii.

_________ (a se opri) să stau de vorbă cu prietenul meu.

_________ (a se opri) la marginea drumului să mă aştepte.

Fără combustibil, motorul _________ (a se opri).

Li _________ (a se opri) turiştilor 5 camere la hotelul acesta.

Te rog să _________ (a aranja) cărţile în bibliotecă.

Eu _________ (a aranja) o întâlnire cu foştii colegi.

Fata aceasta o să-ţi _________ (a aranja) camera.

Şeful _________ (a aranja) ca noi să ne întâlnim în hol la ora patru.

Soţia mea _________ (a se aranja) acum pentru spectacol.

6. Recitind Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

Această cămaşă nu este albă, ci __________.

Căciula aceea nu e a mea, ci __________.

Casele celelalte nu sunt ale profesorilor noştri, ci __________.

Nu vreau aceasta, ci __________.

N-a venit unchiul meu, ci __________.

__________ trebuie citit în această săptămână.

__________ trebuie reparat chiar azi.

__________ trebuie rezolvate cât mai curând.

Mi se pare că nu __________ cum trebuie.

Se spune că nu __________ cum trebuie.

Voi trebuie să __________ cum trebuie.

Acest aparat modern ne va uşura __________.

Văzând că sunt prea ocupat, şeful mi-a uşurat __________.

Medicamentul acesta poate să-ţi uşureze __________.

__________ ca să-şi uşureze durerile în inimă.

Pentru a uşura transportul în comun, primăria __________.

De când s-au introdus aceste maşini, s-a uşurat forte mult __________.

Părerea mea diferă de __________.

Resursele naturale diferă de la __________ la __________.

Obiceiurile sunt diferite de la __________ la __________.

Starea sănătăţii lui Ştefan diferă acum faţă de __________.

El __________ după sfaturile mele.

Noi __________ după instrucţiunile conducerii.

Haina __________ după măsură.

Toţi cetăţenii __________ după lege.

După părerea mea, voi trebuie __________.

Dacă ar fi după mine, problema __________.

După câte ştiu eu, ea __________.

Ei nu __________ după cum le-am spus eu.

Salariile se măresc în funcţie de __________.

Temperatura variază în funcţie de __________.

Viteza trenului diferă în funcţie de __________.

Producţia __________ se va dubla.

Vrea __________ dubleze acest palton la croitoria aceea.

Această linie ferată __________ dublată în anul viitor.

Vom lucra cu __________ dublată pentru a termina la timp lucrarea.

Tabla e prea subţire, trebuie __________ dublată.

Filmul acesta românesc va fi dublat în limba __________.

Nu am cumpărat în oraş decât __________.

N-a venit nimeni decât __________.

N-am primit nici o veste de la el decât __________.

N-am telefonat nimănui decât __________.

N-a stat la Bucureşti decât __________.

Nu se teme de nici unul dintre ei decât __________.

Nu se spală decât cu __________.

Nu mănâncă decât __________.

Nu vom pleca în excursie decât dacă __________.

Nu te las să mergi la film decât când __________.

7. **Traduceţi în limba chineză:**

Se povesteşte că, pe vremea domniei（执政）lui Cuza-vod（大公）, un negustor călătorea pe un drum de ţară. La o răscruce (十字路口), a întâlnit un slujitor（仆人）al boierului（贵族）din partea locului, biciuind（鞭打）pe un ţăran.

— Hei! Dar ce s-a întâmplat aici? a strigat negustorul, oprind caleaşca（轻便马车）în drum. Dumneata n-ai nici un pic de omenie? s-a adresat el slujitorului.

— Ce-ţi pasă? i-a răspuns acesta. Te amesteci în treaba altora de parcă ai fi domnitorul ţării.

— Chiar domnitorul ţării sunt! zise el, coborând degrabă şi apucând biciul（鞭子）slujitorului.

A poruncit apoi ca ţăranul să fie eliberat, iar pe slujitor l-a pedepsit după dreptate.

Aşa era Cuza-vodă. Umbla prin ţară să vadă singur durerile poporului. El a dat pământ ţăranilor, cu toată împotrivirea boierilor.

Faptele lui Cuza n-au fost pe placul boierilor. De aceea ei au pus la cale să-l alunge din ţară. Forţat să-şi părăsească patria, el a murit departe de poporul pe care l-a iubit şi ajutat.

8. Răspundeţi la următoarele întrebări:

De ce trebuie să luăm micul dejun, prânzul şi cina la ore regulate?

Cum vom alcătui un meniu raţional?

Ce factori ajută la buna digestie şi asimilare a hranei?

9. Tema pentru compoziţie: Regimul meu alimentar.

10. Ce înţelegeţi prin compunere?

11. Care sunt structurile cuvintelor compuse? Daţi câte un exemplu pentru fiecare.

LECŢIA 13

TEXT

AERUL ŞI IMPORTANŢA LUI

Adeseori auzim expresia: "nu am aer — mă sufoc"; sau "aerul este viaţa".

Ce este, de fapt, aerul? Care este importanţa lui pentru vieţuitoare?

Aerul, fiind un amestec de gaze, are proprietatea de a se răspândi în spaţiu, înconjurând Pământul. Pe podişurile înalte şi pe munţi, aerul este mai rar decât în câmpie. În unele locuri aerul este mai rece, în altele este mai cald. Cu cât aerul este mai cald, cu atât el se dilată şi devine mai uşor; cu cât aerul este mai rece, cu atât el devine mai dens şi mai greu. Forţa cu care aerul apasă pe unitatea de suprafaţă a Pământului se numeşte presiune atmosferică. Presiunea aerului se schimbă în funcţie de temperatură şi înălţime. În genere, cu cât aerul este mai cald, cu atât presiunea este mai mică şi, cu cât este mai rece, cu atât presiunea este mai mare. De asemenea, cu cât ne ridicăm în atmosferă, cu atât aerul se rarefiază, iar presiunea se micşorează. La nivelul mării presiunea atmosferică este de obicei cuprinsă între 740 şi 780 mm.

Aerul se găseşte într-o continuă mişcare, mai puternică sau mai înceată. Mişcările aerului pot fi orizontale sau verticale. Cauza care provoacă mişcarea aerului o constituie diferenţa de presiune pe care o are aerul pe suprafaţa Pământului. Astfel, când într-o zonă

oarecare este cald, aerul se încălzeşte, devine mai uşor şi se înalţă, formându-se în acea regiune un centru de presiune mai scăzută decât cea normală. Aerul rece şi dens dimprejur, cu o presiune mai ridicată decât cea normală, se deplasează şi caută să ia locul celui mai cald, mai rar şi mai uşor. Mişcarea orizontală a aerului de la un ţinut cu presiune ridicată către un altul cu presiune joasă se numeşte vânt. Vânturile au un rol însemnat atât în natură cât şi în viaţa umană.

La chimie, de asemenea, aţi făcut cunoştinţă cu aerul — compoziţia, importanţa lui. Cercetările asupra compoziţiei aerului arată că acesta este un amestec de gaze — compus din azot, oxigen şi alte substanţe, printre care dioxid de carbon, gaze rare, vapori de apă, la care se mai adaugă diferite impurităţi, ca praf, microorganisme. Aerul, prin proporţia acestor componente, are o foarte mare importanţă pentru viaţă.

La botanică aţi învăţat că plantele, care constituie sursa de hrană pentru animale şi om, folosesc în procesul de sinteză a substanţelor organice dioxidul de carbon, luat din aer. Aţi mai învăţat că în lipsa acestui gaz, procesul de fotosinteză nu are loc.

În acelaşi timp, cunoaşteţi că, dintre componentele aerului, oxigenul este indispensabil. De ce? Deoarece oxigenul este gazul din aer care întreţine arderile, oxidările, viaţa.

De exemplu, lemnul sau cărbunele ard în sobă, arderea fiind întreţinută de oxigen. În urma arderii acestor combustibili, rezultă dioxid de carbon, care iese în atmosferă prin coş. Iată o sursă de dioxid de carbon pentru plante. Ceea ce este important şi pentru aceasta facem focul, este faptul că prin ardere se dezvoltă căldură. Alt exemplu, în organism pătrunde oxigen, sub acţiunea căruia au loc arderi (oxidări), dar nu cu flacără, ci arderi lente. Rezultatul

acestor arderi este formarea dioxidului de carbon, care va fi eliminat pe aceeaşi cale. Important este că prin aceste arderi se degajă energia necesară proceselor ce au loc în toate celulele vii. Energia care se degajă este folosită de organism şi pentru asigurarea temperaturii sale.

La botanică aţi învăţat că seminţele nu încolţesc într-un sol neafânat; planta moare dacă nu săpăm în jurul ei. De ce? Deoarece embrionul din sămânţă e viu, rădăcina plantei e vie şi deci au nevoie de oxigen pentru arderi, iar solul neafânat este lipsit de aer.

Broasca, obligată să stea sub apă, moare şi ea. Nu-i este suficient oxigenul dizolvat în apă; şoricelul introdus sub un clopot de sticlă moare din aceleaşi motive.

Omul nu face nici el excepţie. Încercaţi să închideţi gura şi să strângeţi nările cu mâna (opriţi astfel intrarea aerului în corp). Cât veţi putea rezista? Foarte puţin! Iată că aerul, de fapt, oxigenul din aer, este absolut indispensabil vieţuitoarelor.

Scăderea cantităţii de oxigen din aer determină tulburări grave în desfăşurarea proceselor vitale, tulburări nervoase, chiar pierderea cunoştinţei. Pentru om, limita inferioară a concentraţiei de oxigen în aer este de 8%, limită sub care survine moartea.

Vedem deci că tot ceea ce este viu (plante, animale, om) are nevoie de aer, de oxigen. Nu există însă pericolul ca oxigenul din aer, la un moment dat, să fie insuficient? Răspunsul poate fi dat uşor, amintindu-ne fotosinteza de la botanică, că în urma acestui proces se pune în libertate oxigen. Deci să nu neglijăm faptul că plantele contribuie la purificarea aerului: "consumă" dioxid de carbon şi îmbogăţesc atmosfera în oxigen.

Dacă în mediul rural aceasta se rezolvă de la sine (culturi de cereale, livezi, grădini etc.), la oraşe, unde prin coşurile uzinelor,

fabricilor şi caselor sunt eliminaţi produşii toxici rezultaţi din arderi, problema asigurării unui aer curat, bogat în oxigen, trebuie să intre în preocupările tuturor. Nu este greu ca peste tot unde se poate — străzi, pieţe, locuri virane —să cultivăm plante, să sădim arbuşti şi arbori. Acestea, alături de parcuri —spaţiile verzi — care nu lipsesc din aşezările urbane, pot fi considerate pe drept cuvânt "plămânii oraşelor", ele asigurând un aer curat , neviciat.

VOCABULAR

amestec, -uri, *s.n.* 混合、搀和，混杂

a se sufoca, *v.r.* 窒息

proprietate, -ăţi, *s.f.* 特性，特点，性能

podiş, -uri, *s.n.* 台地，高原

a se dilata, *v.r.* 膨胀；扩张

dens, *adj.* 浓的；密的，稠密的

unitate, -ăţi, *s.f.* 单位；团结，一致

presiune,-i, *s.f.* 压力

atmosferic, *adj.* 大气的

a se rarefia, -ez, *v.r.* 变稀薄；变稀疏

orizontal, *adj.* 水平的；横向的

vertical, *adj.* 垂直的，直立的；竖向的

diferenţă, -e, *s.f.* 差，差额；差别，差异

oarecare, *adj. nehot.* 任何一个的；某种的

dimprejur, *adv.* 周围，附近

compoziţie, -ii, *s.f.* 组成，构成；结构

a compune, *v.t.* 构成，组成，合成

azot, *s.n.* 氮

impuritate, -ăţi, *s.f.* 不纯；杂质，混杂物

sursă, -e, *s.f.* 根源，起源；来源

organic, *adj.* 有机的

oxidare, -ări, *s.f.* 氧化

sobă, -e, *s.f.* 炉，炉灶

coş, -uri, *s.n.* 烟筒；篮子

acţiune, -i, *s.f.* 行动；作用

flacără, -i, *s.f.* 火苗，火焰

rezultat, -e, *s.n.* 结果；后果；效果

a degaja, *v.t.* 散发，发出，排出

sământă, seminţe, *s.f.* 种子

a încolţi, -esc, *v.i.* 发芽

a afâna, -ez, *v.t.* 使松散，疏松，翻松
a săpa, *v.t.* 挖，掘；锄地
embrion, -i, *s.m.* 胚，胚胎
broască, -şte, *s.f.* 蛙，青蛙
a obliga, *v.t.* 迫使，强迫，强制
a dizolva, *v.t.* 溶解，融化；使解体
şoricel, -cei, *s.m.* 小鼠
a introduce, *v.t.* 引入，引进；放入，加入
clopot, -e, *s.n.* 钟；钟状器具
a strânge, *v.t.* 使紧，扎紧，勒紧，捏紧
nară, nări, *s.f.* 鼻孔
a rezista, *v.i.* 抗，耐；抵抗，反抗
absolut, *adj.* 绝对的
tulburare, -ări, *s.f.* 混乱，紊乱，失调
cunoştinţă, *s.f.* 熟悉；熟人；知觉
concentraţie, -ii, *s.f.* 浓度
a surveni, *v.i.*（突然）发生
concluzie, -ii, *s.f.* 结论，最后结果
purificare, -ări, *s.f.* 净化
rural, *adj.* 农村的，乡下的
preocupare, -ări, *s.f.* 关注；工作
viran, *adj.*（场地）荒废的，空旷的
a sădi, -esc, *v.t.* 栽，栽植
arbust, -şti, *s.m.* 灌木
urban, *adj.* 城市的
viciat, *adj.*（空气）污浊的
în genere, *loc. adv.* 通常，一般说来
de la sine, *loc. adv.* 自动地；自主地

TEXT B

BUNELE MANIERE LA MASĂ (2)

Care este comportamentul în timpul mesei?

Felul în care stăm la masă şi mâncăm ţine tot de educaţie. Regulile generale ale unei ţinute corecte sunt valabile şi la masă. Stăm drept, dar nu înţepeniţi. Nu punem picioarele nici sub scaun, dar nici prea departe în faţă, pentru a nu-i incomoda pe vecini. Nu ne agăţăm de scaun. Poziţia mâinilor are o mare importanţă la masă.

Nu ne jucăm cu tacâmurile. În nici un caz braţele şi mai ales coatele nu trebuie să stea pe masă. Nu ţinem cu mâinile farfuria din care mâncăm. Poziţia corectă, de repaus, este cea cu braţele lipite de corp şi cu încheieturile mâinilor sprijinite de marginea mesei. Această ţinută se schimbă când mâncăm, păstrându-se însă coatele lipite de trunchi.

La începutul mesei punem şervetul pe genunchi, fără a-l desfăşura complet. La sfârşitul mesei punem şervetul lângă farfurie, fără a-l împături ca la început. În nici un caz nu vom pune pe genunchi şerveţele de hârtie.

Pentru a începe să mâncăm sau să bem, aşteptăm ca stăpâna casei, respectiv ca stăpânul casei, să dea tonul. Ei pot spune: "Poftă bună!" sau "Vă rog să vă serviţi!"

Mâncarea este servită de gazdă, de către un personal calificat, sau, pur şi simplu, platoul cu mâncare trece din mână în mână, de la gazdă spre dreapta. În acest ultim caz, când ni se oferă un platou, trebuie să luăm bucata cea mai apropiată de noi, să nu ne umplem farfuria până la refuz.

La masă, lingura şi cuţitul se ţin în mâna dreaptă. Nu există nici o excepţie de la această regulă. Nu vorbim aici de stângaci. Ei sunt puţini şi, în general, ştiu să folosească şi dreapta. Furculiţa este ţinută în mâna stângă când utilizăm cuţitul în acelaşi timp cu ea. O putem trece în dreapta când terminăm de tăiat câte o bucată de friptură, de pildă.

La masă trebuie evitate orice zgomote: plescăitul, sorbitul, ciocnitul tacâmurilor de veselă, oftaturile etc.

Nu trebuie să mâncăm grăbit sau nervos. Este nu numai o regulă de politeţe, ci şi o prescripţie medicală. Mai grave sunt discuţiile neplăcute în timpul mesei. Să le evităm şi să fim calmi. Şi

aşa viaţa noastră este destul de agitată. Să ne bucurăm de prilejul pe care ni-l oferă o masă împreună cu familia sau cu prietenii.

În timpul mesei, nu vorbim cu gura plină. Oamenii care încearcă să mănânce şi să povestească în acelaşi timp fac o impresie neplăcută. Trebuie de asemenea să fim atenţi ca buzele să fie închise în timpul mestecatului.

Sunt inimoase gospodinele care repetă mereu: "Dar mai luaţi o sărmăluţă, sunt delicioase!" În acest caz, politicos este să acceptăm să gustăm din felul respectiv, pentru a nu jigni gazda. Dacă nu mai poţi, spui: "Nu, mulţumesc!" Dacă mai vrei, spui: "Da, vă rog!"

Fie că e o masă festivă, fie că este una obişnuită, efortul gospodinei trebuie răsplătit cu câte un compliment de genul: "Delicioasă supă!", "Ce frumos arată salata!", "Ce bine miroase friptura!" etc.

VOCABULAR

înţepenit, *adj.* 僵直的，僵硬的；呆滞的

repaus (repaos), -uri, *s.n.* 休息，休整；静止

încheietură, -i, *s.f.* 关节，骨节；接头，接合处

a plescăi, *v.i.* （进食时）吧嗒嘴，咂嘴；吧唧

plescăit, *s.n.* 吧嗒嘴；吧唧

a sorbi, *v.t.* 啜，吮吸

sorbit, *s.n.* 啜，吮吸

a ciocni, -esc, *v.t.* 碰，碰击

ciocnit, *s.n.* 碰，碰击

a ofta, -ez, *v.i.* 叹气，叹息

oftat, -uri, *s.n.* 叹气（声），叹息（声）

stângaci, *adj.* 惯用左手的；笨拙的；[作名词] 左撇子

nervos, *adj.* 神经的；神经质的；烦躁不安的

prescripţie, -ii, *s.f.* 规定，条例；指示；医嘱

agitat, *adj.* 被摇动的；激荡的，动荡的

mestecat, *s.n.* 嚼，咀嚼

inimos, *adj.* 好心的，善良的；慷慨的，宽宏大量的

a răsplăti, -esc, *v.t.* 报偿，报答；赔偿，补偿

compliment, -e, *s.n.* 恭维话；赞美的话；[复数] 问候，致意

a mirosi, *v.t.; v.i.* 嗅，闻；散发…气味

şervet, -e, *s.n.* 餐巾

şerveţel, -e, *s.n.* 小餐巾；餐纸

genunchi, genunchi, *s.m.* 膝，膝盖

stăpân, -i, stăpână, -e, *s.m., s.f.* 主人

ton, -uri, *s.n.* 调，调式；语调，声调；语气

a da tonul, *loc. vb.* 定调子；起音

calificat, *adj.* 有技能的；有资格的

platou, -uri, *s.n.* 台地；大托盘

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII.

1. a răspândi, *v.t.* 散布，传布，散发；传播；散开，四散

   Lampa răspândea o lumină puternică.

   Vestea a fost răspândită de prietenii lui.

   Şi-a răspândit teoriile prin articolele publicate în reviste.

   Mulţimea s-a răspândit în piaţă.

   Prietenii i s-au răspândit în toată ţara.

2. a înconjura, *v.t.* 绕；围绕，环绕；围，包围

   Alergătorul a înconjurat stadionul de câteva ori.

   Colegele au înconjurat-o pe Ana.

   Mariei îi place să se înconjoare de prieteni.

   Oraşul a fost înconjurat de inamici.

   Mircea a înconjurat curtea cu un gard din beton.

3. în funcţie de ... *loc. prep.* 依据，按照；取决于，有赖于

   Vom stabili planul de producţie în funcţie de piaţă.

Producţia se organizează în funcţie de cerinţa populaţiei.

4. a micşora, -ez, *v.t.* 缩小，缩减；减少、减弱；降低

În această lună vom micşora cheltuieli pentru consum.

Din cauza poluării, se micşorează speciile plantelor.

Producţia de cereale n-a fost micşorată de condiţiile meteorologice nefavorabile.

5. a deplasa, -ez, *v.t.; v.r.* 移动，挪动，搬开；调动；移位；出差

Să deplasăm acest dulap puţin la dreapta!

Satelitul se deplasează pe orbită cu viteză constantă.

După operaţie, Alexandru se deplasează greu.

Când a căzut pe gheaţă, i s-a deplasat glezna.

Trupele se deplasau spre frontieră.

Inginerul Dumitrescu s-a deplasat la Iaşi în interes de serviciu.

6. a lua locul ..., *loc. vb.* 替换，置换；替代，接替

După ce a plecat de la acest post, am luat locul lui.

Este natural ca generaţia tânără să ia locul celei vârstnice.

El o să-mi ia locul la catedră.

Nu se ştie cine îi va lua locul la acest institut.

7. a compune, *v.t.* 构成，组成，形成；合成；作曲

Aceste piese şi altele compun bicicleta.

Cărţile acestea compun biblioteca mea.

Organismele animale şi vegetale se compun din celule.

Delegaţia este compusă din reprezentanţi ai diferitelor societăţi comerciale.

Muzicianul a compus un cântec pentru tineri.

8. în lipsa ... *loc. prep.* ...缺席的时候；...不在的时候；缺少...的时候

Copiii au făcut un mare scandal în curte în lipsa părinţilor.

În lipsa mea, să nu te atingi de aparate electrice.

Hotărârea a fost luată de ei în lipsa mea.

9. a **întreţine**, *v.t.* 保持，维持；保养，养护；抚养，供养；交谈

Muncitorii întreţin bine maşinile.

Apartamentul este bine întreţinut de locatari.

Bunicii l-au întreţinut pe Dan până la terminarea studiilor superioare.

De la 18 ani, el se întreţine singur.

Directorul s-a întreţinut mult timp cu şeful delegaţiei.

10. a **obliga**, *v.t.* 强迫，强制；迫使；责成

Nu te obligă nimeni să faci acest lucru.

Comisia îl obligă să modifice planurile.

Şi-a obligat colegii să-l urmeze.

Gheorghe s-a obligat să-şi termine lucrarea la timp.

11. a **introduce**, *v.t.* 引入，引进；引导，使入门；放入，插入；引见，介绍

Trebuie să introducem tehnica avansată în această uzină.

Televiziunea a fost introdusă şi în medicină.

L-am introdus pe Radu în cibernetică.

Copilul a ajutat-o pe mama să introducă aţa în ac.

Am introdus încă un capitol în lucrare.

Orarul de vară se va introduce în luna mai.

Şi-a introdus colegul în cercul lui de prieteni.

12. a **încerca**, *v.i.; v.t.* 试，试验；考验；试图，企图，力求；感受，经受

A încercat de două ori pantofii şi i-a cumpărat.

Noua metodă de lucru a fost încercată cu succes de ingineri.

Am încercat tot ce am putut.

A încercat să termine plantarea pomilor în câteva zile.

Vulpea încearcă să scape.

Domnul director nu vine astăzi şi nu-l poţi găsi. Încercaţi mâine.

S-a încercat înlocuirea benzinei cu alţi carburanţi.

I s-a încercat rezistenţa la presiune.

Auzind ce spunea, încercam un sentiment de bucurie.

13. a rezista, *v.i.* 抵抗，抵御；抵制，抗拒；抗，耐

Soldaţii rezistă cu curaj inamicilor.

Barajul a rezistat presiunii apei.

Copilul nu poate rezista ispitei.

A îmbătrânit, nu i-a rezistat inima la efort.

Plantele din seră nu rezistă la ger.

Pinguinul nu rezistă la căldură.

14. a neglija, -ez, *v.t.* 忽视，忽略，疏忽；不关心，不注意

Deşi e o problemă de mică importanţă, totuşi nu trebuie s-o neglijăm.

Din cauza muncii supraîncărcate, îşi neglijează deseori sănătatea.

Când ieşim în lume, nu trebuie să ne neglijăm ţinuta.

15. a sprijini, *v.t.; v.r.* 支，支撑；扶，扶住；靠，依靠；支持，支援

Zidul e şubred, trebuie să-l sprijinim cu ceva.

A sprijinit bicicleta de gard.

Am sprijinit-o pe Ana când i s-a făcut rău.

Mama şi fiica se sprijineau la coborârea din avion.

E tare obosit şi se sprijină de un perete.

Bătrânul acela se sprijină în baston.

Omul acela se sprijinea în mâini la urcarea muntelui.

Aparatul fotografic nu se sprijină bine pe trepied.

Noi sprijinim lupta pentru pace.

I-am sprijinit propunerea.

Îl sprijinim pe el în această problemă.

L-au sprijinit pe Dan să obţină postul acela de muncă.

Ideea lui va fi sprijinită de toţi specialiştii.

Cei doi prieteni se sprijină în orice situaţie.

Teoria se sprijină pe practică.

Noi ne sprijinim în genere pe propriile noastre forţe în construirea ţării.

16. a servi, -esc, *v.t.; v.i.* 为…服务；服侍，侍侯；招待；用餐，取食；服务，供职；帮助，效力；用于，当作…使用

El îşi serveşte patria.

Ascensorul serveşte etajele de sus.

Vânzătoarea îi serveşte cu amabilitate pe cumpărători.

Ospătarul a servit întâi supa.

Mama ne-a servit friptura.

Mi-am servit prietenii cu fructe.

Friptura se serveşte cu salată.

Am fost serviţi de doi chelneri.

În anii aceia servea în armată.

Ea va servi drept ghidă a noastră.

Cu ce vă pot servi?

În problema aceasta Valentin nu m-a servit.

Acest lucru nu serveşte la nimic.

Maşina serveşte la deplasări în afara oraşului.

Cartela aceasta serveşte ca element de memorizare a informaţiilor.

II. PRONUMELE (4)

指示代词 (pronumele demonstrativ)。

指示代词表示客体与主体之间的时、空距离 (acesta, acela)，或者表示“同一” (acelaşi) 或“另外” (celălalt)。

结构上，指示代词有单一形式 (acesta, acela)，也有复合形式 (acelaşi, celălalt)。

指近指示代词 (pron. dem. de apropiere) 的规范形式是 acesta — aceasta — aceştia — acestea，民间或俗语中的形式有多种，其中常见的形式是 ăsta — asta — ăştia — astea。

指远指示代词 (pron. dem. de depărtare) 的规范形式是 acela — aceea — aceia — acelea，常见的民间或俗语形式是 ăla — aia — ăia — alea

(ălea)。

同一指示代词 (pron. dem. de identitate) 的形式是 acelaşi — aceeaşi — aceiaşi — aceleaşi 。

指示代词包括 celălalt — cealaltă — ceilalţi — celelalte ，它们的含义是“另外那个”或“另外那些”，有别于 alt 的不确指含义。它在民间语和俗语中也有变体，常见的形式是 ălalalt — aialaltă — ăialalţi — alealalte 。

使用时，上述指示代词均有性、数、格的变化，应予以注意。

在句子中，指示代词与人称代词一样，可以作：

1. 主语：

Acesta e colegul meu.

Acelea sunt cărţile tale.

Ceilalţi au plecat.

2. 表语：

Tu nu erai *acela*, altfel te-am iertat.

Natura va fi întotdeauna *aceeaşi*.

După atâţia ani, el rămâne *acelaşi*.

Profesia pe care o vom alege va fi *aceasta*.

3. 代词性定语：

Greşelile *acestora* sunt grave.

Fratele *celuilalt* este pictor.

Un popor *ca acela* poate învinge orice greutăţi.

4. 直接宾语：

I-am văzut *pe aceia* la o expoziţie.

Pe aceştia nu-i vom primi.

Aveam două chei, una dintre ele e aici, în sertar, *pe cealaltă* am pierdut-o.

5. 间接宾语：

I s-a dat *acestuia* un casetofon.

Acelora le e sete.

Le-am telefonat şi *celorlalţi.*

6. 施动补语:

Scrisoarea primită *de acesta* era fără timbru.

Lucrarea făcută *de acela* este bună.

Lucrurile se vor aranja *de către ceilalţi.*

7. 各种状语:

O să plec *cu acela* la Timişoara.

Am consultat *pentru aceasta* toate dicţionarele.

Era îmbrăcat de sărbătoare *ca şi ceilalţi.*

În afară de aceştia, n-am văzut pe nimeni.

注意: 指示代词在句子中作直接宾语使用时，无论指人或指物，它的前面必须加介词 pe 。例如:

— Pe care din aceste două cărţi o doreşti?

— O doresc *pe aceasta.*

— *Pe* care dintre ei îl cunoşti?

— *Pe acela* îl cunosc.

指示代词的阴性形式 (aceasta, asta, aceea, aia 等) 在句子中经常具有中性的泛指含义，一般处于主格和宾格（作直接宾语时，它的前面不必加介词 pe ）。例如:

Ai spus că ai asistat la cursuri. Dar *aceasta* nu înseamnă că ai înţeles toate lecţiile.

Ce-i *asta*? Cine a rupt florile?

Ce să fac? *Asta* e!

Într-adevăr, n-am mai văzut una *ca asta.*

Asta-i bună, ai întârziat iarăşi!

Ce aţi discutat voi între voi, *asta* vreau să aflu.

Asta vreau să-ţi spun.

Asta doresc eu.

具有泛指含义的阴性指示代词还经常出现在表达时间、原因、目的、

让步、排除的副词词组中，如： după aceasta, după aceea; de aceea, de aia; pentru aceasta, pentru aceea; cu toate acestea, cu toate astea; afară de aceasta, afară de asta 等。

指示代词的民间形式有时含有贬义，例如：

Cine-i *ăsta*? Nu-mi place de el!

Un *ăla* nu te poate ajuta la nimic.

III. DATIVUL ETIC ŞI DATIVUL POSESIV

人称代词予格的两个用法应该引起注意。

1. 情感予格 (dativul etic) 用于俗语和民间语，表示讲述人（有时将听众包含在内）对其表述的他人的行动或行为极为关注，情感上积极参与。人称代词第一和第二人称的予格短式，即： mi, mi-, -mi, ţi, ţi-, -ţi，在特定语言环境中起这种修辞作用，它们在句子中没有任何句法功能。例如：

Unde *mi*-ai fost?

Unde *mi*-ai stat până la ora asta?

"D-ta să *mi* te găteşti ca un ginere ... şi s-o porneşti la Saşa." (D. Zamfirescu)

"Luând pe câte un drăcuşor de cornițe, *mi ţi*-l ardea cu palcele (= nuiele), de-i crăpa pielea." (I. Creangă)

2. 物主予格 (dativul posesiv) 表示属有关系。全部人称代词的予格短式都能起这种作用，即作为名词的定语出现在句子中。19 世纪诗歌和当前口语与俗语中，经常通过这种手法表达属有关系，物主予格的位置相当灵活。例如：

Unde *ţi*-e maşina?

Unde *ţi*-ai lăsat cheia?

Luaţi-*vă* biletele de la portar!

Ne-am lăsat bicicletele la intrare.

Nu *mi*-aţi ascultat vorbele.

Ce pot să aştept din parte-*i*?

"Copilele *ţi* s-au culcat ..." (G. Coşbuc)

"În zadar copacii crengile-şi plecau / Şi zăpada-n cale-*mi* pe rând scuturau ..." (V. Alecsandri)

在句子中，物主予格可以:

1) 限定名词:

în viaţa-*mi* / în viaţă-*mi*, în cartea-*i* / în carte-*i*, în locu-*mi*, din ochii-*mi*;

2) 限定形容词:

Pe frumosu-*i* chip se citea o suferinţă fără margini.

"Pe palida-*ţi* frunte nu-i scris Dumnezeu." (M. Eminescu)

3) 用于某些介词或介词词组之后:

deasupra-*i* / deasupră-*i*, asupra-*ţi* / asupră-*ţi*, în juru-*i*, din partea-*mi* / din parte-*mi*;

4) 与动词连用，限定主语或直接宾语:

Unde *i*-e câinele?

Mi-a căzut un nasture.

Mi-am lăsat stiloul pe masă.

Ne căutăm o oaie rătăcită.

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

ÎMBOGĂŢIREA VOCABULARULUI (4)

- **Derivarea regresivă.**

În afară de derivarea progresivă, există şi o derivare regresivă. Ea constă în suprimarea unor afixe pentru a forma un cuvânt nou de la altul. Procedeul acesta funcţionează de mai multă vreme şi este productiv şi astăzi. De exemplu:

câştig < a câştiga *văz < a vedea*
îndemn < a îndemna *îngheţ < a îngheţa*
plac < a plăcea *schimb < a schimba*
a furniza < furnizor *teatrolog < teatrologie*

- Schimbarea valorii gramaticale.

Schimbarea valorii gramaticale este un procedeu care constă din trecerea unui cuvânt de la parte de vorbire la alta sau dintr-o clasă lexico-gramaticală la alta.

1) adjectiv > substantiv:

El e un om *bolnav.* / *Bolnavul* s-a vindecat.

2) adverb > substantiv:

El nu se comportă *bine.* / Îţi vreau numai *binele.*

3) pronume > substantiv:

El e mulţumit de *sine.* / Aşa şi-a zis în *sinea* lui.

4) verb la participiu sau supin > substantiv:

Acest articol este *citit* de toţi. / *Cititul* şi scrisul se învaţă în primele clase.

5) adjectiv > adverb:

El e un om *frumos.* / El cântă *frumos.*

6) adverb > adjectiv:

Ea se îmbracă *bine.* / Ea este o femeie *bine.*

Aşa vorbeşte el. / Nu vreau un *aşa* prieten.

7) substantiv > adjectiv:

Ea este o *femeie* tânără. / Ea este soldat *femeie.*

8) substantiv > adverb:

Acesta e un *glonţ.* / El vine *glonţ.*

Acolo e un *buştean.* / El doarme *buştean.*

Vara a venit devreme. / *Vara* plec la mare.

E o *zi* frumoasă. / *Ziua* lucrez la o fabrică.

9) gerunziu > adjectiv:

Apa vine *crescând.* / Am scris numeralele în ordine *crescândă.*

10) substantiv propriu > substantiv comun:

America / *americă* (sortiment de pânză);

Olanda / *olandă* (pânză de in)

11) substantiv comun > substantiv propriu:

creangă / (Ion) *Creangă*

frunză > (Eugen) *Frunză*

urs > *Ursu*

muntean > *Munteanu*

EXERCIȚII

1. Alcătuiți câte o propoziție / frază cu: *acestuia, acesteia, acestora.*

2. Alcătuiți câte o propoziție / frază cu: acela, aceea, aceia, acelea.

3. Alcătuiți câte o propoziție / frază cu: același, aceluiași, celelalte, celorlalte.

4. Formulalți enunțuri utilizând: *după aceea, de aceea, pentru aceasta, cu toate acestea.*

5. Subliniați cu o linie adjectivele demonstrative și cu două linii pronumele demostrative.

Mașinile acestea sunt ale acelora.

Aceștia învață la școala cealaltă.

Noi suntem aceia care au vizitat ieri muzeul acela.

Nu i-am văzut pe aceia care s-au certat cu acelea.

Acela e un student la fel de bun ca şi ceilalţi.

În ziua aceea a venit acelaşi om.

Cred că răspunsul va fi acelaşi.

Fenomenele acestea nu sunt acelea despre care am vorbit alaltăieri.

I-am dat băiatului acestuia o carte dintre acelea mai interesante.

6. Realizaţi acordul adjectivelor demonstrative din paranteze:

Zidurile casei _________ (aceasta) sunt de culoare roşie.

Pereţii _________ (aceasta) camere au fost văruiţi recent.

Fraţii omului _________ (acela) sunt ingineri.

Surorile _________ (aceea) femei vor pleca în Anglia.

Suntem în slujba _________ (acelaşi) ţel măreţ.

Au venit _________ (aceeaşi) fete să dea o mână de ajutor.

Oamenii _________ (acela) n-au venit încă.

Spune-mi când s-a produs _________ (acela) întâmplare.

Efectele secundare ale substanţei _________ (acela) sunt neglijabile.

7. Arătaţi ce funcţie sintactică au formele neaccentuate ale pronumelor personale din propoziţiile de mai jos:

Mi-a spus că are treabă.

Mi-am reparat ceasul de perete.

Nu-mi aduc aminte de adresa sa.

Nu te mişca! Să-mi stai liniştit aci!

Copiii se adună în juru-mi.

Geanta aceasta nu-mi este necesară.

Îmi daţi voie să intru.

Mi s-au satisfăcut toate dorinţele.

I-am adus dicţionarul cerut de el.

I-am văzut venind spre facultate.

Nu i-am ascultat sfaturile.

A primit o scrisoare din parte-i.

I s-a pierdut o oaie.

I s-a închinat o poezie.

Le-am văzut îndreptându-se spre staţia de autobuz.

Le-am spus că Maria o să le aştepte la gară.

Le-am adus dicţionarul cerut de ei.

Cum îţi merge treaba?

Li s-a anunţat că mâine vor avea o întâlnire cu oaspeţi străini.

Li-e tare foame şi sete.

Unde mi-ai fost ?

Le trebuie nişte caiete pentru făcut exerciţii.

Le-a durut profund această întâmplare.

Nu ştiu cum o cheamă.

De văzut, am văzut-o pentru o singură dată.

Ţi-ai pierdut portmoneul? Ce îţi va spune mama pentru asta?

Unde îţi este maşina? Poţi să mi-o arăţi?

Poftim! Ia-ţi banii înapoi!

Se spune că o nenorocire va cădea asupră-ţi.

Plecăm mâine. Ţi-ai rezervat biletul de tren?

8. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea pronumelor demonstrative):

(1) 这座桥是我们建造的。

(2) 我一小时前见到的就是那位作家。

(3) 如果我处于那个人的位置，我会一句话都不说。

(4) 他给了这些孩子一些玩具。

(5) 我同那些小伙子踢足球。

(6) 他一点儿也不喜欢这本小说。

(7) 你同他说话的那个家伙是谁?

(8) 我不想见这些人。

(9) 此后，他又去了图书馆。

(10) 由于这个原因，我们没有参加会议。

9. Puneţi la forme potrivite verbele dintre paranteze:

Fumul din sală mă __________ (a sufoca).

Copilul __________ (a se sufoca), du-l repede la spital!

Mă simt __________ (a sufoca) în această cameră.

Căldura ne __________ (a sufoca).

Căldura __________ (a dilata) metalele.

Eu __________ (a-şi dilata) nările ca să iau cât mai mult aer proaspăt în piept.

Pupilele pisicii __________ (a se dilata) în întuneric.

El __________ (a înălţa) steagul şi mergea înaintea tuturor.

Poezia __________ (a înălţa) sufletul.

Soarele __________ (a se înălţa) şi păsările cântă.

Femeia __________ (a-şi înălţa) ochii ca să vadă mai bine.

Omul __________ (a înălţa) din umeri şi nu-mi răspunde.

__________ (a se înălţa) necontenit blocuri noi în oraş.

Monumentul eroilor __________ (a se înălţa) falnic în piaţă.

Nu vrea să __________ (a arde) aceste scrisori.

Sora __________ (a-şi arde) bluza cu fierul de călcat.

Din neatenţie, tata __________ (a arde) faţa de masă cu ţigara.

Fii atent, ciorba poate să te __________ (a arde).

Acidul sulfuric i-__________ (a arde) pe ei.

În termocentrale, __________ (a se arde) cărbune.

Lemnele __________ (a arde) în cuptor.

Gazele naturale __________ (a arde) cu flacără albastră.

Casa __________ (a arde) iar el stă deoparte şi se uită.

După o ploaie de primăvară, iarba începu să __________ (a încolţi).

Dragostea __________ (a i încolţi) în inimă.

Lui George i-__________ (a încolţi) în minte întrebări şi îndoieli.

Văzând ursul, copilul __________ (a înţepeni) pe loc.

Mi-__________ (a înţepeni) picioarele stând mult timp pe scaun.

Autocamionul __________ (a se înţepeni) în noroi.

10. Recitind Text A, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

El, fiind profesor, trebuie să __________.

Noi, fiind tineri, vom __________.

Ea, fiind fruntaşă în producţie, va __________.

Apa are proprietatea de a __________.

Focul are proprietatea de a __________.

Această substanţă are proprietatea să __________.

Apasă __________ ca să intre în sac.

Apasă pământul ca să fie __________.

Stă la uşă şi apasă __________ butonul soneriei.

Apasă ritmic __________ pedala bicicletei.

Apasă ultima frază pentru __________.

Singurătatea __________ apasă.

El caută pe hartă __________.

Îi caut un apartament mai __________.

El caută să ajungă __________.

Căutăm să răspundem mai __________.

__________ caută, va reuşi.

Vrea să facă cunoştinţă cu __________.

Am făcut cunoştinţă cu __________.

O să aduc __________ la cunoştinţa prietenilor.

Şi-a pierdut cunoştinţa din cauza __________.

Are bogate cunoştinţe __________.

11. Recitind Text B, formulaţi enunţuri utilizând: *în cursul ..., în timpul ..., la începutul ..., la sfârşitul ..., din mână în mână, din gură în gură, până la refuz, până la capăt, până la lacrimi.*

12. Traduceţi în limba chineză:

Un ţăran plecase la târg（镇；集市）cu un lup, o capră şi o varză.

Înainte de a ajunge la târg, dădu peste（遇到）o apă mare. În jur, cât vedeai cu ochii, nu se zărea nici pod, nici punte.

Singura cale era să înoate. Dar cum să treacă cu toate deodată? Apa fiind lată, ar fi obosit repede şi s-ar fi înecat.

— Dacă trec întâi lupul, capra o să-mi strice varza. Dacă trec varza, lupul o să-mi mănânce capra.

După ce s-a mai gândit puţin, omul s-a hotărât să încerce! Ştiţi cum a făcut?

A săltat（提）capra pe spinare şi-a trecut-o înot pe celălalt mal. Apoi stătu iarăşi să se gândească:

— Trecui una, merse bine, pân-aici toate scăpară.

După ce se mai gândi puţin, luă o nouă hotărâre:

Trecu lupul de partea cealaltă şi se întoarse cu capra în spinare, ca să nu o mănânce lupul.

Lăsă capra, trecut varza, pe care o aşeză lângă lup. După aceea, se întoarse iarăşi şi luă din nou capra. Când a terminat toată treaba, şi-a spus în sinea lui: "Ce uşor a fost!"

13. Răspundeţi la următoarele întrebări:

Ce este aerul? Ce proprietate are?

Ce compoziţie are aerul?

Ce importanţă are oxigenul?

14. Subiectul de conversaţie: Poluarea aerului în oraşe.

15. Ce înţelegeţi prin derivare regresivă?

16. Daţi câte un exemplu pentru schimbarea valorii gramaticale: *adj.>subst., adv.>subst. pron>subst., adj>adv., adv>adj., subst.>adj., subst.>adv.*

LECŢIA 14

TEXT A

IGIENA AERULUI ŞI A RESPIRAŢIEI

Ca şi alimentele, aerul trebuie să îndeplinească anumite condiţii pentru a fi folositor organismului. Acestea se referă la temperatura, umiditatea şi gradul de puritate al aerului. După cum se ştie, cavitatea nazală este astfel alcătuită, încât încălzeşte, umezeşte şi curăţă aerul inspirat. Dar, acest lucru nu este totdeauna îndeajuns. De aceea, trebuie avut în vedere ca în încăperi să existe în permanenţă aer proaspăt şi curat, cu un anumit grad de umiditate şi temperatură, lipsit de curenţi etc.

Temperatura cea mai potrivită a aerului este între 18 şi 20°C. O temperatură prea scăzută ne împiedică să stăm îmbrăcaţi lejer şi să lucrăm comod; temperatura prea ridicată favorizează transpiraţia, care, de asemenea, ne incomodează.

Umiditatea potrivită menţine mucoasele respiratorii în bune condiţii de funcţionare. Aerul prea uscat usucă mucoasele, provocând o tuse seacă; aerul prea umed împiedică evaporarea transpiraţiei şi eliminarea normală de vapori de apă din plămâni.

Deosebit de important pentru respiraţie este gradul de puritate al aerului. În mediul industrial, în oraşele cu circulaţie intensă a autovehiculelor, aerul atmosferic se poluează, adică se impurifică cu praf, fum şi gaze, modificându-şi, în mare măsură, compoziţia chimică în direcţia scăderii cantităţii de oxigen şi a creşterii

dioxidului de carbon, a prafului şi gazelor toxice cu efecte dăunătoare asupra organismului.

Rămânerea îndelungată a multor persoane în încăperile de locuit sau de lucru, fără măsuri corespunzătoare de ventilaţie (aerisire), modifică, de asemenea, compoziţia aerului.

Purificarea şi împrospătarea aerului se face prin ventilaţie, prin măsuri de captare şi filtrare a prafului în atelierele întreprinderilor, unde se produce praf industrial. Construcţiile moderne despun de instalaţii de condiţionare a aerului, care-l purifică şi-l menţin la gradul de temperatură şi umiditate cerut.

Ventilaţia sau aerisirea obişnuită se practică prin deschiderea geamurilor de la încăperile în care stăm. De exemplu, sala de curs trebuie aerisită în fiecare recreaţie. Aerisirea cea mai rapidă se face prin curent, adică lăsând larg deschise toate ferestrele şi uşile încăperilor. Vara este bine să lăsăm în permanenţă ferestrele deschise, atât în camerele unde lucrăm, cât şi în cele în care dormim.

Ştergerea cu grijă a picioarelor înainte de a intra în sala de curs sau în casă este un bun mijloc de a împiedica formarea prafului în încăperi. De asemenea, efectuarea curăţeniei cu aspiratorul de praf sau cu mătura umezită şi fereastra deschisă sunt mijloace de a menţine un aer curat în încăperi.

Viaţa în aer curat, mereu împrospătat, asigură cantitatea de oxigen necesară arderilor din organism, deci menţinerea şi întărirea sănătăţii. Ea previne starea de anemie a organismului care favorizează oboseala şi contractarea diferitelor boli.

Aerul degradat, poluat, lipsit de cantitatea normală de oxigen, respirat timp îndelungat, poate cauza îmbolnăvirea organismului, în general, şi a aparatului respirator, în mod special. Pentru a ne păstra şi întări sănătatea, nu este suficient să ne asigurăm aer curat,

ci să-l şi consumăm în cantitatea cerută. Aceasta înseamnă să avem un aparat respirator bine conformat şi în perfectă stare de funcţionare. La aceasta contribuie foarte mult exerciţiile fizice, jocurile sportive, plimbările în spaţii verzi. Măsurile vizează, în primul rând, persoanele care, prin ocupaţia lor zilnică sedentară, respiră superficial şi stau mult timp în încăperi închise, cu aer viciat. Studenţii se pot găsi şi ei în asemenea situaţie, în sala de curs sau acasă.

Iată câteva reguli simple cu privire la desfăşurarea respiraţiei şi la îngrijirea ce trebuie acordată organelor respiratorii.

Respiraţia normală se face prin nas. Deci, nasul trebuie menţinut în perfectă stare de funcţionare.

Secreţiile din nas sunt, de obicei, amestecate cu praf; ele trebuie suflate în batistă. Aceasta se face încet: întâi, printr-o nară, apoi prin cealaltă. Suflatul cu putere şi prin ambele nări deodată favorizează împingerea secreţiei nazale (cu praf şi microbi) spre urechi, care se pot astfel infecta şi îmbolnăvi.

În timpul sezonului rece, mucoasele nazale se pot infecta şi îmbolnăvi, dând guturaiul, care este o inflamaţie a mucoasei nazale, cauzată de un virus ce se transmite de la bolnav la omul sănătos prin "ploaia de picături" care se formează când bolnavul strănută, tuşeşte sau vorbeşte, fără să-şi pună batista sau mâna la gură. Este una din cele mai contagioase boli ale căilor respiratorii, cu o incubaţie scurtă, de 1 - 3 zile. Guturaiul începe cu un strănut, apare o secreţie nazală, la început apoasă, apoi devine mucopurulentă. Respiraţia este îngreuiată, apoi apar dureri de cap, uşoară temperatură. Guturaiul netratat la timp se poate complica cu alte boli. Prevenirea guturaiului o facem prin călirea organismului, prin folosirea factorilor naturali (aer, apă, soare), a exerciţiilor fizice şi a sportului, prin izolarea de surse de infecţie etc.

VOCABULAR

igienă, *s.f.* 卫生
umiditate, -ăţi, *s.f.* 湿度
puritate, -ăţi, *s.f.* 纯净；净度，纯度
cavitate, -ăţi, *s.f.* 腔，窝；孔，洞
nazal, *adj.* 鼻的
a umezi, -esc, *v.t.* 使湿润，使潮湿
îndeajuns, *adv.* 足够地，充分地
încăpere, -i, *s.f.* 房间
permanenţă, *s.f.* 永久，持久
potrivit, *adj.* 合适的，恰当的
lejer, *adj.*（衣服等）轻便的
transpiraţie, -ii, *s.f.* 汗，汗液，汗水
mucoasă, -e, *s.f.* 黏膜
sec, *adj.* 干的，干涸的；干枯的
evaporare, -ări, *s.f.* 蒸发
autovehicul, -e, *s.n.* 机动车
a se impurifica, *v.r.* 变污浊，混入杂质
a modifica, *v.t.* 改变；修改
efect, -e, *s.n.* 效果；后果
îndelungat, *adj.* 长期的
corespunzător, *adj.* 相应的，符合的
ventilaţie, -ii, *s.f.* 通风，鼓风，换气
a aerisi, -esc, *v.t.* 换空气，通风
împrospătare, *s.f.* 使新鲜，使清新，更新
captare, -ări, *s.f.* 集，储；截留；俘获
filtrare, -ări, *s.f.* 滤，过滤
atelier, -e, *s.n.* 车间；厂房；工作室
a dispune, *v.i.* 具有，拥有；支配，掌握
instalaţie, -ii, *s.f.* 设备，设施
condiţionare, -ări, *s.f.* 制约；（空气）调节
a practica, *v.t.* 应用，实行；做
recreaţie, -ii, *s.f.* 课间休息
a efectua, -ez, *v.t.* 实行，进行，实施
aspirator, -oare, *s.n.* 抽吸器；吸尘器
anemie, -ii, *s.f.* 贫血
contractare, -ări, *s.f.* 签（合同）；感染（疾病）；收缩
conformat, *adj.* 适应的，相应的
perfect, *adj.* 完善的，完美的
a viza, -ez, *v.t.* 涉及；针对
sedentar, *adj.* 安定的，好静的；定居的
superficial, *adj.* 表面的；肤浅的

a sufla, *v.t.* 吹，吹气；擤（鼻涕）
suflat, *s.n.* 吹，吹气；擤（鼻涕）
împingere, -i, *s.f.* 推，推动
microb, -i, *s.m.* 细菌
a se infecta, -ez, *v.r.* 感染
guturai, -uri, *s.n.* 伤风，感冒
inflamaţie, -ii, *s.f.* 发炎，炎症
virus, -uri, *s.n.* 病毒
a strănuta, *v.i.* 打喷嚏
contagios, *adj.* 传染的，有传染力的
incubaţie, -ii, *s.f.* 孵化；潜伏（期）
strănut , -uri, *s.n.* 喷嚏
apos, *adj.* 水样的，水状的
mucopurulent, *adj.* 黏液脓性的
îngreuiat, *adj.* 变重的；变困难的
a trata, -ez, *v.t.* 对待；处置；处治
a se complica, *v.r.* 变复杂；并发（疾病）
izolare, -ări, *s.f.* 孤立；隔离

TEXT B

BUNELE MANIERE LA MASĂ (3)

La o masă cu musafiri, se întâlnesc următoarele feluri:

1. Aperitivele (antreurile) se compun în mod obişnuit din feluri de mâncare reci, picante, peşte, mezeluri şi diverse salate. Se pot servi şi aperitive calde: ficăţei de pui, diferite plăcinte, pizza, pateuri. Se beau vinuri albe demiseci şi roze.

2. Supa (consome-ul). Se serveşte o supă limpede în ceaşcă, cu o lingură de supă mică. Dacă nu au fost aperitive, vom putea înlocui supa cu o ciorbă care va fi servită în farfurie cu o lingură obişnuită. La aceste feluri nu o nevoie de băuturi.

3. Peştele. Există pentru peşte un tacâm special. Se recomandă vinuri albe, seci, spumoase şi spumante. Cu cât peştele este mai gras cu atât vinul trebuie să fie mai acid (cum sunt cele din podgoriile Ardealului şi Moldovei).

4. Felul principal, felul de rezistenţă. De regulă, acesta este o friptură sau un preparat din carne. Indiferent dacă servim o friptură de porc, de miel, de pasăre sau una care trebuie să fie în sânge — antricot sau muşchi de vacă —, se impune un vin roşu. La carnea albă se recomandă vinuri roşii uşoare, iar la carnea roşie vinuri mai tari şi mai puternice. Garniturile sunt puse de obicei în castroane separate.

5. Brânzeturile. Ele se aduc la masă pe un platou frumos din lemn. Tacâmul: cuţite mici pentru întinsul untului şi tăiatul brânzei. Toate brânzeturile pun în evidenţă aroma vinurilor.

6. Desertul. Pentru prăjituri se foloseşte un tacâm special — linguriţe, cuţite şi furculiţe mici. Acum se recomandă vinuri dulci şi semidulci, parfumate (Murtfatlar, Pietroasele, Târnave, Alba-Iulia). Nu se servesc vinuri la deserturile din ciocolată.

7. Fructe proaspete. Pentru ele se folosesc un cuţit şi o furculiţă speciale. Nu se servesc vinuri.

8. Cafeaua şi lichiorurile. Cafeaua se prepară în mai multe feluri. Dacă avem şi aparat pentru cafea filtru, şi aparat pentru espresso, şi ... ibric, întrebăm care sunt preferinţele musafirilor. Este bine s-o preparăm neîndulcită, iar zahărul îl aducem separat. Fiecare invitat va pune zahărul cu linguriţa de serviciu fără a o înmuia în cafea, şi va amesteca zahărul folosind linguriţa proprie. Trebuie să avem în vedere şi faptul că unele persoane nu pot bea cafeaua neagră fără un strop de lapte sau frişcă. Cafeaua trebuie servită în ceşti potrivite, nici prea mari, nici prea mici. Dacă gazda oferă, nu este o greşeală să mai ceri o ceaşcă. Pentru doamne se mai vor servi lichioruri, iar pentru domni, coniac, în pahare speciale.

9. Pâinea tăiată în felii se aduce la masă în coşuleţe speciale.

Dacă dorim pâine şi coşuleţul este mai departe rugăm pe cel din dreptul lui să ne dea nişte pâine. Persoana respectivă ne va oferi tot coşuleţul. Felia de pâine sau chifla nu se dau cu mâna. Obiceiul, considerat elegant altădată, de a lua pâinea cu furculiţa, nu mai este la modă. Pâinea o mâncăm rupând câte o bucăţică din ea şi folosind ambele mâini. Să nu duci direct la gură o întreagă felie, nici să ştergi farfuria cu ea.

După ce s-a asigurat că toţi invitaţii au terminat de mâncat, gazda este prima care se ridică, semn că masa a luat sfârşit. Dacă am terminat de mâncat înaintea celorlalţi, nu avem voie să ne sculăm şi să plecăm.

VOCABULAR

antreu, -uri, *s.n.* 开胃菜
picant, *adj.* 有刺激性的、辣的
mezel, -uri, *s.n.* 香肠类制品
plăcintă, -e, *s.f.* 馅饼
pateu, -uri, *s.n.* （肝、肉、鱼）酱，泥
demisec, *adj.* （葡萄酒）半干型的，半酸的
consommé, -uri, *s.n.* [法语] 汤类
ceaşcă, ceşti, *s.f.* 盅；小碗
spumos, *adj.* 有泡沫的，起泡沫的
spumant, *adj.* 发泡的，产生泡沫的
podgorie, -ii, *s.f.* （有酿造厂的）葡萄苑
rezistenţă, -e, *s.f.* 抵抗，抵御；坚固性；耐力；抗力；阻力
de regulă, *loc. adv.* 通常
preparat, -e, *s.n.* 制品（尤指食品）
miel, miei, *s.m.* 羔羊，小羊
antricot, -oate, *s.n.* 大排；通脊
muşchi, muşchi, *s.m.* 肌肉；瘦肉；里脊
garnitură, -i, *s.f.* 装饰物；配菜；配件，附件；成套物品
brânzet, -uri, *s.n.* 乳酪类
a pune în evidenţă, *expr.* 显示；突出
buchet, -e, *s.n.* 葡萄酒的香味
lichior, -uri, *s.n.* 甜酒
ibric, -e, *s.n.* 煮咖啡的金属壶

preferinţă, -e, *s.f.* 喜好；偏爱
a îndulci, -esc, *v.t.* 使变甜
a avea în vedere, *expr.* 考虑到，看到
linguriţă de serviciu, *loc. subts.* 公用勺
a înmuia, *v.t.* 浸、浸泡；浸湿，泡湿；使变软
strop, -i, *s.m.* 滴；碎屑；一点儿
frişcă, *s.f.* 奶油
coşuleţ, -e, *s.n.* 小篮子
a lua sfârşit, *expr.* 结束

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. **a avea în vedere,** *expr.* 考虑到…、注意到…、看到…

Având în vedere schimbarea situaţiei, trebuie să modificăm programul nostru.

Am avut deja în vedere îmbunătăţirea condiţiilor de lucru în această mină.

S-a avut în vedere să se ia măsuri necesare creşterii producţiei.

2. **a împiedica,** *v.t., v.r.* 绊、绊倒；阻碍，阻挡；妨碍

S-a împiedicat de o piatră şi a căzut jos.

A băut mult şi i s-a cam împiedicat limba.

Colegii l-au împiedicat să participe la această întrecere.

Zgomotul mă împiedică să lucrez în linişte.

3. **a modifica,** *v.t.* 改变；修改，更改

Arhitectul a modificat planul clădirii.

Croitorul o să-i modifice paltonul.

Structura societăţii s-a modificat în cursul anilor.

Lui Radu nu i s-a modificat comportarea.

4. **în direcţia ...** *loc. prep.* 朝着…方向

Caii fug în direcţia pădurii de la marginea satului.

În aceşti ani vom introduce şi alte maşini şi utilaje noi în direcţia ridicării capacităţilor de producţie.

5. a capta, -ez, *v.t.* 引，截留（水、气等）；接受（电波）；吸引，迷住

Filtrul acesta captează oxidul de carbon din atmosferă.

Apa subterană se captează cu ajutorul puţurilor.

Conferinţa i-a captat interesul.

6. a practica, *v.t.* 从事（某职业）；进行（某活动）；应用，实施；做，造

Fratele meu practică medicina în Japonia.

Ne place să practicăm sportul.

Alpinismul se practică atât vara, cât şi iarna.

Vom practica alte metode de lucru începând de mâine.

Pentru a ne uşura munca, trebuie să practicăm o gaură în perete.

7. a efectua, -ez, *v.t.* 实行，实施，进行；实现，完成

Această delegaţie comercială va efectua o vizită în România.

Roboţii de tipul acesta pot efectua operaţii foarte delicate.

Piesele de schimb au fost efectuate de o echipă specială.

8. a preveni, *v.t.* 预防，防止；提醒，提起注意

Pentru a preveni incendiile, fumatul este strict interzis în această zonă.

Vaccinarea previne îmbolnăvirile în masă

Pe Mihai l-au prevenit că i se va suspenda permisul de conducere.

Familia pacientului a fost prevenită de medic asupra gravităţii bolii.

9. a viza, -ez, *v.t.* 瞄准，对准，把…指向；涉及，针对；影射

Postul acela e vizat de mai mulţi concurenţi.

Textul vizează problemele din lecţia anterioară.

Pe cine a vizat directorul în cuvântarea sa?

10. a viza, -ez, *v.t.* 签证；签准

Ion şi-a vizat paşaportul.

O să vizez la gară biletul de tren.

Documentele acestea se vizează la cabinetul tehnic.

11. a transmite, *v.t.* 传达，转达；传送，转送；传播；发射，发送

Te rog să-i transmiţi directorului mulţumirile mele.

Vă rog să le transmiteţi părinţilor dvs. complimente din partea noastră.

I-am transmis spusele tale prin fratele meu.

O să-i transmitem generaţiei tinere experienţa noastră.

Postul de radio transmite ştiri din oră în oră.

Bolile acestea se transmit prin contact direct.

12. a izola, -ez, *v.t.* 隔绝，隔离；使绝缘；使孤立

Firul electric se izolează cu cauciuc.

Medicul i-a izolat copilul bolnav de cei sănătoşi.

Andrei s-a izolat de toţi prietenii.

Omul, izolat de societate, nu poate trăi.

13. a aduce, *v.t.* 带来，带到；送来，送到

Întâi aduc cumpărăturile acasă, apoi plec la tine.

Îi aduc mamei nişte flori.

Mâine trebuie să-mi aduci cartea.

Adu-mi, te rog, maşina de spălat în apartament.

Bunicul aduce nepoţelul de la şcoală.

Îşi aduce colega de la spital la cămin.

Ce vânt te aduce la noi?

Scrisorile sunt aduse de poştaş.

Mi s-a adus un colet.

Seceta ne-a adus pagube grave.

Viţa ce nu aduce rod se taie.

14. a duce, *v.t.* 送，带，运，搬，陪

Duc scrisoarea la poştă.

Şi-a dus lucrurile la cămin.

Du scaunele pe culoar!

A dus o colegă la medic.

Îi duc bagajele la gară.

Îmi duc copilul la grădiniţă.

Ion a fost dus la spital de un coleg.

Valizele grele se duc cu căruciorul de bagaje pe peron.

II. PRONUMELE (5)

疑问代词 (pronumele interogativ) 用于疑问句，使用时伴有特定的语调。常用疑问代词是 ce, cine, care 和 cât 。

1. CE 无词形变化，指非生物、动作和状态，或者泛指。用法如下：

1) 作疑问代词，用于疑问句：

Ce este acolo? (— O masă.)

Ce ţi-a dat? (— O carte.)

Ce ai făcut? (— M-am plimbat.)

Ce s-a întâmplat? (— Nimic.)

Ce să cred despre asta? (— Orice.)

2) 作疑问形容词，用于疑问句：

Ce părere are el despre aceasta?

Ce carte ai citit?

Ce film ai văzut?

Ce propuneri au făcut ei?

Ce fel de om este el?

3) 作疑问形容词，与名词搭配表示数量多或强度高：

Ce de oameni mai erau acolo! (= Erau foarte mulţi oameni acolo.)

Ce griji pe dânsul! (= Erau foarte multe griji pe dânsul. El avea foarte multe griji.)

Ce mai zgomot pe stradă! (= E un zgomot foarte mare pe stradă.)

4）转化成副词，与动词、形容词或副词搭配，用于感叹句：

Ce a mai cântat, domnule! (= Cât a cântat ... / A cântat foarte mult, dar şi bine ...)

Ce fericiţi am fost! (= Cât de fericiţi am fost. / Am fost foarte fericiţi.)

Ce frumoasă era vremea! (= Cât de frumoasă era vremea. / Vremea era foarte frumoasă.)

Ce repede aleargă el! (= El aleargă foarte repede.)

2. CINE 指人或拟人化生物与非生物，属格形式是 al (a, ai, ale) cui，予格形式是 cui 。该词不能作疑问形容词用。

Cine e acolo? (— Mihai.)

Cine joacă baschet pe terenul de sport? (— Studenţii noştri.)

Cine a spart geamul? (— Vântul.)

Al *cui* este stiloul? (— Al meu.)

Cui ai spus? (— I-am spus Mariei.)

Pe *cine* ai întâlnit? (— L-am întâlnit pe Radu.)

La *cine* ai fost? (— La colegul meu.)

Cu *cine* ai venit? (— Cu mama.)

De *cine* ţi-e dor? (— De căţelul meu.)

De la *cine* ai luat cartea? (— De la un prieten.)

3. CARE 可以指人，也可以指物。作代词用时，属格和予格的词形变化是 (al, a, ai, ale) căruia — căreia — cărora；作形容词用时，属格与予格的词形变化是 (al, a, ai, ale) cărui — cărei — căror 。用法如下：

1）作疑问代词，用于疑问句：

Care a venit primul?

Care a costat mai mult?

Care vă place cel mai mult?

Al *căruia* este scaunul acesta?

Sufletul *căruia* n-a tresărit la auzul acestui cântec?

Căruia dintre noi nu-i surâde acest lucru?

Pe *care* îl inviţi?

Pe *care* o luaţi?

Despre *care* aţi vorbit?

2)作疑问形容词，限定名词，用于疑问句或感叹句：

Care elev a venit primul?

Care revistă a costat mai mult?

Pe *care* prieten îl inviţi?

A *cărui* student este cartea aceasta?

Cărei fete i s-au dat florile?

Cu *care* tren ai venit?

Din *care* magazin ai ieşit?

4. CÂT 用于询问人或物的数量多少，回答时相关名词必须伴有数词 (un om, doi oameni) 或表示数量的不定形容词 (câţiva oameni, mulţi oameni)，或者用表示数量的不定代词 (câţiva, mulţi)、否定代词 (nici unul, nimeni) 和数词 (trei, patru) 予以回答。 cât 有性和数的变化： cât — câtă — câţi — câte 。格的变化仅限于属格和予格的复数: (al, a, ai, ale) câtor(a)。用法如下：

1) 作疑问代词，用于疑问句：

Cât e preţul?

Cât să-ţi dau ca să-mi aduci bagajele?

Câţi au venit?

Pe *câţi* dintre ei i-ai văzut?

Câte ai cumpărat?

Cuvintele *câtora* n-au fost luate în seamă?

Câtora dintre colegi le-ai trimis scrisoare?

Câtora le place muzica uşoară?

Cu *câţi* lucraţi în acest birou?

2）作疑问形容词，限定名词，用于疑问句：

Câţi oameni au venit?

Câtă brânză vreţi să cumpăraţi?

Câte caiete doriţi?

Pe *câţi* copii ai văzut?

Cuvintele *câtor* profesoare n-au fost luate în seamă?

Câtor colegi le-ai trimis telegrame?

De la *câţi* prieteni ai împrumutat bani?

3）作疑问代词或疑问形容词，用于感叹句：

Cât (entuziasm) a adus cu el!

Câtă (inteligenţă) posedă acest om!

Câţi (oameni) s-au strâns acolo!

Câte (studente) au mai lipsit ieri!

Cât tact are el!

Câtă răbdare la ea!

Câţi solicitanţi pentru acest loc!

Câte încercări nereuşite!

4）转化为副词，无词形变化，与动词搭配构成疑问句或感叹句：

Cât poţi? (= Mult. / Puţin.)

Cât ai câştigat? (— Mult. / Puţin.)

Cât doream să te văd! (= Foarte mult.)

Cât te-ai străduit! (= Foarte mult.)

5）用以构成疑问序数词 al câtelea, a câta：

Al câtelea ai intrat la examen oral?

Al câtelea pom este al tău?

A câta eşti pe listă?

A câta maşină a trecut pe aici?

III. COMPLEMENTUL DE AGENT ŞI PROPOZIŢIA COMPLETIVĂ DE AGENT

施动者补语在被动态句子中表明动作的实施者。它的主词是被动态动词、具有被动含义的动词分词式和具有被动含义的反身动词。例如:

Cel drept *este duşmănit* de toţi nedrepţii.

Lucrul *cunoscut* de doi, trei, nu mai rămâne între ei.

Lucrul bun *se înfăptuieşte* de cel perseverent.

施动者补语之前必须加介词 de 或介词词组 de către:

Vestea e cunoscută *de* toată lumea.

Comunicatul a fost citit *de către* un funcţionar de la minister.

动词不定式长式经常要求用 de către 引出施动成分,例如: ocrotirea plantelor şi animalelor de către omenire, exploatarea omului de către om。

施动者补语可以通过句子表达,语法上称作施动者补语从句 (propoziţia completivă de agent)。这类句子通常由关系代词和不定代词作引导。例如。

O acţiune întreprinsă de *cine* nu se pricepe nu va reuşi niciodată.

Lista bibliografică va fi făcută de *cei care* sunt bine informaţi.

Problemele se rezolvă definitiv numai de către *cei ce* sunt direct interesaţi.

Lucrarea poate fi citită de oricine doreşte.

IV. FOLOSIREA ADVERBULUI "CA"

副词 ca 是多义词,如果在句子中确定 ca 的词义,则应注意它后面单独出现的名词是否加定冠词。

1. 副词 ca 用于比较,表达"像 ...一样"或"比...更"的含义时,如果后接单独出现的名词,则此名词应该加定冠词,例如:

E înalt *ca* bradul.

E alb *ca* zăpada.

Omul acesta e sfios *ca* copiii.

E puţin mai înalt *ca* bunicul.

E tot aşa de harnic *ca* albina.

S-au împrăştiat *ca* fumul.

Aleargă la fel de repede *ca* iepurele.

2. 用于自比，表达"…就是…"的含义时，后面单独出现的名词也须加定冠词，例如：

Băieţii, *ca* băieţii, nu sunt totdeauna cuminţi.

Sticla, *ca* sticla, se sparge uşor.

3. 如果副词 ca 用于表达资格或身份，它后面单独出现的名词不必加定冠词，例如：

Ca profesor, a predat matematica la un liceu din Sibiu.

A primit o mare sumă de bani *ca* recompensă.

El merge înainte, *ca* ghid, iar noi după el, *ca* vizitatori.

Planta aceasta e pe cale de dispariţie *ca* specie.

Ca un candidat la preşedinţie a făcut numeroase promisiuni.

Se poate socoti *ca* răsplată.

4. 副词 ca 有"在…方面"的含义，它后面单独出现的名词也不必加定冠词，例如：

Ca formă, lucrarea este bine prezentată.

Ca structură, articolul este bine organizat.

Animalul pare urât *ca* înfăţişare.

Provincia aceasta e mare *ca* populaţie.

5. 如果用于罗列人或事，它的后面一定要用冒号，后续的单独出现的名词不加定冠词，例如：

Animale sălbatice *ca*: urşi, lupi, vulpi ...

Sunt mai multe materiale de construcţie, *ca*: nisip, ciment, var, lemn, piatră etc.

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

ÎMBOGĂŢIREA VOCABULARULUI (5)

- Scurtarea cuvintelor.

Graba de a rosti unele cuvinte mai lungi duce la scurtarea lor. Acest fenomen se manifestă îndeosebi în limbajul familiar şi în vorbirea curentă. De exemplu:

a. *profesorul > profu, profesoara > profa, româna > roma, latina > lata, diriginta > diri / diriga, matematica > mate,;*

b. *bună dimineaţa > neaţa, bună ziua > bună, domnul > dom;*

c. *trafic aeronautic > trafic aero. atelier de automobile > atelier auto, atelier fotografic > atelier foto, aparat fotografic > aparat foto, cinematograf > cinema, taximetru > taxi, metropolitan > metro(u);*

d. *Cornelia > Lia, Olimpia > Pia, Teodor > Teo, Teodoru > Doru, Niculae > Nicu*

e. *C.F.R. > cefere, T.V.R. > tevere, P.T.T.R. > petetere.*

- Contaminarea.

Procedeul de a obţine un nou cuvânt prin împletirea formelor a două cuvinte se numeşte contaminare. De exemplu:

impuls + bold > imbold. cazarmă + echipament > cazarmament,

cocor + stârc > cocostârc, vream + voiam > vroiam.

EXERCIŢII

1. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele interogativ *ce* şi adjectivul interogativ *ce*.

2. Construiţi două propoziţii exclamative cu adverbul *ce*.

3. Construiţi câte o propoziţie interogativă cu: *cine, pe cine, la cine, cu cine, al cui, cui.*

4. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele interogative *care, pe care* şi adjectivele interogative *care, pe care.*

5. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele interogative *cât, câtă, câţi, câte* şi adjectivele interogative *cât, câtă, câţi, câte.*

6. Construiţi două propoziţii exclamative cu adjectivele interogative *cât (câtă, câţi, câte).*

7. Construiţi două propoziţii exclamative cu adverbul *cât.*

8. Subliniaţi cu o linie pronumele interogativ *cât* şi cu două linii adverbul *cât*:

Cât crezi că pot sta aici?

Cât te-ai bucurat?

Cât a câştigat luna trecută?

Cât vei sta la Iaşi?

Cât costă această cămaşă?

Cât e ceasul?

Cât le-am aşteptat!

Cât am muncit astăzi!

9. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea pronumelor interogative):

(1) 她是我们班上英语考试的第几名?

(2) 这是今天开往布加勒斯特的第几列火车?

(3) 你是第几个走进教室的?

(4) 这是离开停车场的第几辆汽车?

(5) 你在第几棵树那儿等我?

(6) 下一个是谁?

(7) 你知道他找谁吗?

(8) 刚才你和谁聊天?

(9) 这么晚才回来，你到谁哪儿去啦?

(10) 那是谁的钢笔? 我可以用吗?

(11) 这顶帽子放在这里两天了，是谁的?

(12) 这些孩子是谁的? 在街上玩太危险了。

(13) 那本书你给了谁? 那不是我的，是图书馆的。

(14) 他把这个秘密告诉了谁?

(15) 能否告诉我你要把礼物送给谁?

(16) 你们当中哪个是医生? 这里有个急诊病人。

(17) 你要见我们当中的哪一个?

(18) 你同他们当中的哪个交了朋友?

(19) 这是哪个人的衣服? 太脏了。

(20) 你知道这个本子是哪个人的吗? 封皮上没有名字。

(21) 你把公文包给了哪个人? 那是我的一个同事的。

(22) 你的包里装的是什么?

(23) 他用什么写字?

(24) 这书很好，你们买了几本?

(25) 人到齐了吗? 你们来了几位?

10. Completaţi spaţiile libere cu complemente de agent sau propoziţii completive de agent:

Sala va fi amenajată de __________ în luna asta.

Şi în acest cartier se vor construi blocuri de către __________.

Lucrarea făcută de _________ va fi examinată de către _________.

Hotărârea luată de _________ va fi în favoarea tuturor.

Aceste măsuri se vor aproba de către _________.

Maşinile de lux vor fi cumpărate de cei _________.

Paguba se răsplăteşte de cine _________.

Mediul înconjurător va fi ocrotit de toţi cei _________.

11. **Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:**

Ţăranii _________ (a contracta) cu statul producţia lor agricolă.

Firma aceasta _________ (a contracta) o datorie în sumă de două milioane de yuani la Banca Comercială.

Emilia _________ (a contracta) o gripă.

_________ (a se contracta) cu statul o importantă cantitate de cereale.

Prin răcire, metalul _________ (a se contracta).

După un antrenament prelungit, muşchii _________ (a i se contracta).

Cimentul acesta _________ (a se întări) repede.

Sătenii _________ (a întări) malul apei cu pietre.

Zidul trebuie să _________ (a fi întărit), altfel cade.

Practicăm sportul ca să _________ (a-şi întări) sănătatea.

Jocurile sportive _________ (a întări) organismul.

Noi o să _________ (a întări) sistemul de apărare.

Dorim să _________ (a întări) şi mai mult prietenia noastră.

Vântul _________ (a se întări) încetul cu încetul.

Vreau să _________ (a sufla) în lumânare, dar nu pot.

Mama _________ (a sufla) în foc ca lemnele să nu scoată fum.

Ion încearcă să _________ (a sufla) praful de pe masă.

El strănută şi _________ (a sufla) nasul în batistă.

Nu ştiu să _________ (a sufla) în fluier, dar ştiu să cânt la pian.

_________ (a sufla) un vânt uşor pe malul apei, şi e plăcut.

Fiica __________ (a i sufla) mamei ceva la ureche.

__________ (a nu mai sufla), poate că e mort.

Vrea să __________ (a înlocui) scaunele din sala de lectură, că sunt toate stricate.

Directorul __________ (a-l înlocui) şeful de secţie cu Gheorghe.

Mi s-a stricat televizorul şi trebuie să-i __________ (a înlocui) tubul.

Magda __________ (a-şi înlocui) colega din schimbul al doilea.

Piesele uzate __________ (a se înlocui) imediat.

Dan şi Radu __________ (a se putea înlocui) la nevoie, că ambii sunt băieţi săritori.

12. Recitind Text A, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

Ca şi __________, plantele au nevoie de oxigen pentru a vieţui.

Ca şi __________, consumă carne şi acest animal.

El lucrează tot aşa de bine ca şi __________.

E blând ca __________.

Băiatul e înalt ca __________.

E mai harnic ca __________.

Ca __________, am asistat la conferinţa aceea.

Ca __________, trebuie să avem o conduită bună.

Usuc hainele la __________.

Vântul usucă repede __________.

Ei usucă cereale pe __________.

Lemnele __________ uscat.

__________ s-a uscat gura de sete.

La plecare, a lăsat larg deschise __________.

Poarta se lasă deschisă până __________.

Nu e bine să laşi pe jumătate terminată __________.

__________ este lăsată necitită.

Mama a lăsat __________ pe masă.

Am lăsat __________ în frigider.

__________ nu se lasă la îndemâna copiilor.

Părinţii nu m-au lăsat să __________.

Scuzaţi, că v-am lăsat să __________.

Bunicul, care a murit acum doi ani, mi-a lăsat __________.

__________ vor fi lăsate de părinţi copiilor.

Se lasă să fiarbă __________ trei minute.

13. Recitind Text B, formulaţi enunţuri utilizând: *în mod obişnuit, de regulă, de obicei, în multe feluri, de multe feluri, de tot felul, fel de fel.*

14. Traduceţi în limba chineză:

Demult, într-un sat, trăia un om foarte bogat. Avea bani, case şi moşii(田地，田产) întinse.

De curtea lui nu se putea apropia nici un nevoiaş (穷人；贫穷的). Toţi oamenii din sat îl cunoşteau bine. Era zgârcit şi rău la inimă.

Tot în satul acela trăia o familie de ţărani, împovărată (负重担) cu mulţi copii şi fără pământ. Singura lor avere era o cămăruţă sărăcăcioasă, în care locuiau cu toţii.

Într-o zi, întorcându-se de la muncă, ţăranul spuse soţiei sale:

— S-o luăm la noi pe Catincuţa, fetiţa vecinului, că a rămas orfană (孤儿) de părinţi. Are numai şapte ani şi umblă pe la uşile oamenilor, după o bucată de pâine şi un adăpost.

— S-o luăm, zise femeia; dar dacă pe lângă cei şapte copii ai noştri luăm şi fetiţa, nu vom mai avea cu ce să cumpărăm nici sare!

— Putem trăi şi fără sare! îi răspunse bărbatul liniştit.

Şi-au luat-o în casă şi pe micuţa orfană.

Oamenii din sat, văzând fapta sărmanului (贫穷的；可怜的) om, nu se

pricepeau să răspundă lămurit: care este cel mai bogat om. Zgârcitul? Ori ţăranul nevoiaş? Voi ce credeţi?

15. Răspundeţi la următoarele întrebări:

Ce condiţii trebuie să îndeplinească aerul pentru a fi folositor organismului?

Cum se asigură purificarea şi împrospătarea aerului?

Cum ne îngrijim aparatul respirator?

16. Tema pentru compoziţie: Igiena aerului.

17. Ce înţelegeţi prin scurtarea cuvintelor şi contaminare? Exemplificaţi.

LECŢIA 15

TEXT A

MIŞCAREA — ÎNSUŞIRE DE BAZĂ A ORGANISMELOR VII

O caracteristică fundamentală a organismelor vii, faţă de corpurile din natura lipsită de viaţă, este mobilitatea, capacitatea acestora de a-şi schimba poziţia în spaţiu, de a se deplasa dintr-un loc în altul. Această proprietate permite organismului să se apropie de factorii favorabili de mediu (alimente, căldură, lumină etc.) sau să se îndepărteze de cei vătămători (duşmani, frig, întuneric etc.).

Capacitatea de mişcare există atât la animale unicelulare, cât şi la cele pluricelulare. Ea este deosebit de importantă şi în viaţa omului, fie că ne referim la funcţiile metabolice, fie la cele legate de activitatea omului în mediul social. Astfel, digestia începe cu pregătirea alimentelor, introducerea lor în gură, mestecarea cu ajutorul dinţilor şi al limbii, trecerea alimentelor în stomac şi se continuă cu frământarea şi amestecarea cu sucurile digestive, digestia şi absobţia etc. În orice clipă şi în mod continuu, în organismul nostru se produc schimbări şi transformări.

În relaţiile noastre sociale, capacitatea de mişcare este şi mai importantă. Ea se exprimă fie în mişcările feţei (mimică), trădând stările noastre sufleteşti (de bucurie, tristeţe, durere, interes, atenţie etc.), fie în mişcările mâinilor, lucrând sau gesticulând (pantomimă), fie în mişcările corpului întreg care merge, fuge,

dansează, se apleacă etc.

Pentru viaţa socială a omului este deosebit de importantă aşa-numita dexteritate manuală sau capacitatea de a efectua cu mâinile o serie de mişcări fine, rapide, precise şi coordonate. Această capacitate de mişcare este cerută în toate activităţile manuale efectuate de oamenii aflaţi în producţie (mecanică fină, construcţii de maşini, prelucrarea metalelor etc.). Asemenea activităţi se cer şi chirurgilor, artiştilor plastici (pictori, sculptori), farmaciştilor, muzicanţilor etc. Mişcarea mâinilor are rol şi în exprimarea sentimentelor şi atitudinilor noastre. Ţinând-le larg deschise, ne exprimăm bucuria de a ne întâlni cu persoane dragi; punându-le sub bărbie, ţinând coatele pe genunchi când stăm pe scaun, arătăm că ne gândim adânc la problemele ce ne preocupă; arătătorul mâinii drepte întins spre o persoană poate indica o critică, o observaţie, o ameninţare.

Nevoia de mişcare este deosebit de pronunţată la copii, adolescenţi şi tineri. Trebuie să ştim cum trebuie organizată activitatea noastră pentru a ne asigura o dezvoltare armonioasă a organismului în întregime şi nu numai a unor părţi ale sale.

Gimnastica stă la baza educaţiei fizice. Ea constă din mişcări ale corpului, efectuate astfel pentru a antrena toate grupurile musculare şi toate organele corpului. Gimnastica nu trebuie practicată numai de către sportivii de profesie şi nici numai la şcoală, în cadrul orelor de educaţie fizică, ci trebuie să devină un mijloc zilnic de întărire a sănătăţii şi de mărire a capacităţii de muncă. În acest sens menţionăm:

— Gimnastica de dimineaţă ajută organismul să treacă de la perioada de somn, de inactivitate, la una de activitate. În exerciţiile de gimnastică de dimineaţă se acordă un rol deosebit mişcărilor

respiratorii (respiraţie cu expiraţie prelungită) pentru a mări capacitatea de ventilaţie pulmonară. De asemenea, trebuie să se aibă grijă ca mişcările să fie ritmice, în care caz este foarte bine dacă le facem cu acompaniament muzical.

— Gimnastica în producţie are loc înainte de începerea lucrului sau în pauzele din cursul zilei, ajutând la dobândirea ritmului normal de muncă. Pentru aceasta se aleg mişcări care să mobilizeze membre sau organe mai puţin active în timpul muncii, ceea ce ajută la menţinerea constantă a capacităţii de lucru a persoanelor şi la prevenirea oboselii şi surmenajului.

— Gimnastica artistică şi dansul pun în mişcare toate părţile organismului, dezvoltându-le armonios şi sănătos. Ele dezvoltă graţia în ţinută şi mişcare, frumuseţea corpului suplu.

Sportul este un mijloc prin care se poate ajunge la perfecţionarea executării unor anumite exerciţii fizice şi la obţinerea unor rezultate maxime în acest sens. Sportul este legat de întrecerea între diferiţi participanţi, care luptă pentru întâietate în obţinerea rezultatelor la marş, fugă, înot, canotaj, ciclism, aruncarea cu greutatea, patinaj, schi, volei, baschet, fotbal, tenis de masă sau tenis de câmp, scrimă etc. Toate sporturile dezvoltă organele şi măresc agerimea mişcărilor corpului întreg, perfecţionează activitatea sistemului nervos şi funcţiilor lui psihice: atenţia, memoria, inteligenţa, voinţa, curajul etc. Fiecare persoană trebuie ca, pe lângă exerciţiile fizice efectuate zilnic, să practice şi un sport, chiar dacă nu urmăreşte neapărat obţinerea unor rezultate de mare performanţă. Înotul, voleiul, tenisul etc. sunt sporturi la îndemâna oricui.

Drumeţiile în aer liber constituie modul cel mai sănătos de petrecere a timpului liber în zilele de repaus, concedii şi vacanţe,

contribuind în mod special la alimentarea sistemului nervos cu oxigen şi la refacerea energiei lui, prin buna dispoziţie pe care drumeţia în grup o creează şi o menţine.

VOCABULAR

însuşire, -i, *s.f.* 特点，特性，属性
caracteristică, -i, *s.f.* 特性，特点，特色
mobilitate, *s.f.* 运动性，活动性
poziţie, -ii, *s.f.* 位置；地位；立场
unicelular, *adj.* 单细胞的
pluricelular, *adj.* 多细胞的
metabolic, *adj.*（新陈）代谢的
mimică, *s.f.* 面部表情；摹拟表演
a trăda, -ez, *v.t.* 流露，表明；背叛，背离
sufletesc, *adj.* 心灵的，灵魂的，精神的
a gesticula, -ez, *v.i.* 用动作或姿势示意
pantomimă, *s.f.* 用表情、手势、动作示意
a se apleca, *v.r.* 弯，弯曲；弯腰；鞠躬
dexteritate, *s.f.* 灵巧，灵活，机敏
manual, *adj.* 手的；手工的
coordonat, *adj.* 协调的，互相配合的
mecanică, *s.f.* 机械；机械学，力学
metal, -e, *s.n.* 金属
muzicant, -ţi, *s.m.* 音乐工作者
bărbie, -ii, *s.f.* 下巴，下巴颏
cot, coate, *s.n.* 肘
arătător, -oare, *s.n.* 食指
a indica, *v.t.* 指，指出；表明，表示
pronunţat, *adj.* 突出的，显著的
armonios, *adj.* 和谐的，协调的
a consta, *v.i.* 由…组成；在于
a antrena, -ez, *v.t.* 训练；驱动，带动
sens, -uri, *s.n.* 意思，含义
a menţiona, -ez, *v.t.* 提及，提到，说起
inactivitate, -ăţi, *s.f.* 不活动；不活跃；闲散
expiraţie, -ii, *s.f.* 呼气
pulmonar, *adj.* 肺的，肺部的
acompaniament, -e, *s.n.* 伴奏；伴唱
muzical, *adj.* 音乐的
a dobândi, -esc, *v.t.* 获得，取得，

得到
ritm, -uri, *s.n.* 节奏；节律
a mobiliza, -ez, *v.t.* 动员；发动，调动
activ, *adj.* 积极的，主动的，能动的
constant, *adj.* 坚持的、坚定不移的
surmenaj, -uri, *s.n.* 劳累，过度疲劳
artistic, *adj.* 艺术的
grație, -ii, *s.f.* 优美，优雅；风度
suplu, *adj.* 柔韧的；灵活的
a executa, *v.t.* 实行、执行；做（体操）
întrecere, -i, *s.f.* 比赛，竞赛
participant, -ți, *s.m.* 参加者
întâietate, *s.f.* 首位；优先，优先权
marș, -uri, *s.n.* 行进，进军；竞走
canotaj, *s.n.* 划船运动
ciclism, *s.n.* 自行车运动
schi, *s.n.* 滑雪运动
scrimă, *s.f.* 击剑运动
agerime, *s.f.* 灵巧，灵活；机敏，机智
înot, *s.n.* 游泳运动
drumeție, -ii, *s.f.*（徒步）旅行
dispoziție, -ii, *s.f.* 心情，情绪

TEXT B

LA PENSIUNE, LA HOTEL

Nu există reguli de bună purtare speciale pentru fiecare hotel în parte. Peste tot bunele maniere au aceleași forme. Se aplică la fel de bine într-un hotel de lux ca și într-o mică pensiune de familie. Teama resimțită de oameni în fața marilor hoteluri, cu portari galonați, cu lustre strălucitoare, nu este întemeiată. În spatele figurii impasibile a portarului de hotel se află un om capabil ca și tine să aprecieze politețea. Un mare hotel pe lângă unul mic este ca orașul față de sat.

Într-o pensiune se salută atunci când intri în sufragerie. Dacă e

vorba de un cerc mic, te prezinţi singur, în cazul în care n-a făcut-o proprietarul. Într-un mare restaurant nu saluţi decât persoanele de la masa ta. Dacă este o masă mare cu mulţi oameni vei saluta doar vecinii de masă şi le vei face un semn amical cu capul la plecare.

Într-un hotel, vom lăsa hamalul să ne ducă bagajele în cameră, vom telefona pentru a cere să ni se aducă micul dejun sau pentru a ruga un salariat să ne ducă o scrisoare la poştă. Dar şi aceasta cu o condiţie: să acordăm persoanei respective consideraţia necesară. Să o rugăm politicos, să-i mulţumim şi să-i dăm un bacşiş imediat ce ne-a făcut serviciul respectiv.

Într-o staţiune sau într-un hotel, ne vom purta ca şi acasă sau într-o vizită la prieteni, adică bine. Nu este recomandabil să afişăm pretenţii exagerate. Am întâlnit în hoteluri oameni care, deşi la ei acasă trăiau foarte modest, erau veşnic nemulţumiţi, făcând în permanenţă observaţii personalului de serviciu. În schimb, tot acolo am văzut şi oameni cu o situaţie materială de invidiat, care acceptau micile neplăceri inerente cu un zâmbet amuzat şi fără să facă mult caz de ele.

Reţinem ca regulă generală: să nu deranjăm şi să nu ne purtăm conform principiului: după mine potopul. Catifeaua de la draperii nu este pusă în cameră ca să ne ştergem cu ea pantofii, becurile de la veioze trebuie să folosească şi următorilor oaspeţi, iar mocheta va arăta mult mai bine dacă nu este arsă de reşoul pe care ni l-am adus de acasă pentru a ne face o cafea. Menţinem ordine, nu aruncăm ţigări pe jos, ne facem patul când ne sculăm şi aplicăm toate celelalte reguli care ţin de respectarea bunului altuia. Vom avea grijă înainte de toate să nu ne deranjăm vecinii în nici un fel. Un bărbat se descoperă şi salută în ascensor o doamnă chiar dacă nu o cunoaşte, iar doamnele se pot saluta între ele cu un surâs pe

buze, fără a fi obligate să converseze.

Nu facem petreceri şi chefuri în camerele de la hotel pentru că pereţii sunt subţiri şi alături o familie cu copii mici se chinuieşte să doarmă. Vă este permis să anunţaţi la recepţie că sunteţi deranjat în camera dumneavoastră. Personalul hotelului este dator să intervină şi să-i liniştească pe cheflii. Nu vă veţi duce personal să faceţi linişte pentru a nu vă expune la situaţii neplăcute.

VOCABULAR

pensiune, -i, *s.f.* 膳宿处；膳宿公寓

lux, -uri, *s.n.* 奢侈，奢华；豪华

a resimţi, *v.t.* 感觉，感到，感受

portar, -i, *s.m.* 看门人，守门人；（球类运动）守门员

galonat, *adj.* 佩饰带的；缀饰带的

lustră, -e, *s.f.* 枝形吊灯

strălucitor, *adj.* 放光的，光闪闪的，光芒四射的

întemeiat, *adj.* 有根据的，论据充足的

figură, -i, *s.f.* 外形；面孔；形象

impasibil, *adj.* 无表情的；无动于衷的，冷漠的

sufragerie, -ii, *s.f.* 餐室

cerc, -uri, *s.n.* 圆；圈；环；（行业的）面，界，圈子；活动组

proprietar, -i, *s.m.* 所有者，物主，业主

amical, *adj.* 友好的

hamal, -i, *s.m.* 搬运工；苦力

salariat, -ţi, *s.m.* 职工；工薪收入者

consideraţie, -ii, *s.f.* 尊重，敬意；报答

bacşiş, -uri, *s.n.* 小费

a afişa, -ez, *v.t.* 张贴（布告等）；显示，炫耀

pretenţie, -ii, *s.f.* 要求

exagerat, *adj.* 夸张的；过分的

permanenţă, -e, *s.f.* 永久，持久，经常

în permanenţă, *loc. adv.* 永久地，经常地

observaţie, -ii, *s.f.* 观察；言论；指责，责备

a invidia, -ez, *v.t.* 妒忌；羡慕

inerent, *adj.* 内在的，固有的

amuzat, *adj.* 消遣的；开心的

a face caz de ceva, *expr.* 过分重视，看重，在意

potop, -uri, *s.n.*（《圣经》中的）大洪水

catifea, -ele, *s.f.* 天鹅绒，丝绒

draperie, -ii, *s.f.* 帷幔

bec, -uri, *s.n.* 电灯泡

mochetă, -e, *s.f.* 机织剪绒地毯

reşou, -uri, *s.n.* 电炉

surâs, -uri, s.n. 微笑

chef, -uri, *s.n.* 胃口，兴致；饮宴，大吃大喝

a (se) chinui, -esc, *v.t.*, *v.r.* 折磨；烦扰；竭力

recepţie, -ii, *s.f.* 接受，验收；招待会；（饭店）服务台

chefliu, *adj.; s.m.,s.f.* 大吃大喝的（人）

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. a (se) apropia, *vt., vr.*（使）接近，（使）移近，（使）靠近

   I-am apropiat fotoliul de masă.

   Scaunele au fost apropiate de copii.

   Se apropie iarna.

   I se apropie plecarea în concediu.

   Ne apropiem încetul cu încetul de oraş.

   Maria şi Irina s-au apropiat în ultimul timp.

2. a (se) îndepărta, -ez, *vt., vr.*（使）离开，（使）远离；排除，清除；开除

   Pe Dorina au îndepărtat-o de familie.

   Substanţele toxice au fost îndepărtate din magazie.

   Lui Ion medicul i-a îndepărtat din rană corpurile străine.

   Trenul se îndepărta cu repeziciune de gară.

   Pe el l-au îndepărtat din funcţia de casier.

3. a (se) exprima, *v.t., v.r.* 表达，表述；表示

Şi-a exprimat părerea în legătură cu creşterea preţurilor.

Li Yun se exprimă corect în limba română.

Acest monument exprimă recunoştinţă faţă de eroii patriei.

Îi exprimă mulţumiri avocatului pentru ajutorul acordat.

Concluziile au fost exprimate de director la sfârşitul şedinţei.

4. a trăda, -ez, *v.t.* 背叛，背离；流露，显示；泄露

Nu trebuie în nici un caz să trădăm cauza noastră sfântă.

Pentru interese personale, el şi-a trădat prietenii.

Auzind această veste, chipul ei trădează uşor o bucurie sinceră.

Nu spunea nici un cuvânt, dar gândurile i se trădau din când în când în priviri.

5. a (se) apleca, *vt., v.r.* （使）弯，（使）弯曲；（使）低下；（使）倾斜；弯腰；鞠躬

Vântul apleacă trestiile spre pământ.

Băiatul şi-a aplecat capul de ruşine.

Se apleacă să ridice sacul.

Se apleacă spre fereastră ca să vadă ce s-a întâmplat afară.

Pentru a-şi exprima respectul, el se apleacă adânc în faţa musafirilor.

6. a (se) cere, *v.t., v.r.* 求，要；要求，请求；需求，需要

Cer bibliotecarei o carte în limba engleză.

Îi cer fiului meu să înveţe cât mai mult.

A cerut să i se acorde un post de tehnician.

I s-au cerut câteva date despre desfăşurarea producţiei.

I s-a cerut să ia cuvântul.

Aceste produse se cer pe piaţa externă.

7. a (se) preocupa, *v.t., v.r.* （思想、感情等）控制，困扰；（使）关注；（使）挂念；（使）忧虑

Ideea aceea o preocupă pe Maria de mult timp.

Problema aceasta mă preocupă zi şi noapte.

De la un timp încoace îl preocupă tehnica.

Unchiul meu se preocupă de creşterea albinelor.

8. a sta la baza ... *loc. vb.* 是…的基础，成为…的基础

În trecut, unii specialişti considerau că industria grea stă la baza economiei naţionale.

Tehnica şi ştiinţa stau la baza dezvoltării economiei.

9. a (se) antrena, *v.t., v.r.* 训练，教练；吸引，卷入；驱使，驱动

Profesorul de educaţie fizică antrenează cu metode ştiinţifice echipa de fotbal de la şcoală.

Sportivii aceştia se antrenează în fiecare zi.

Această mişcare politică antrenează mii de oameni.

10. a ajuta, *v.i.* 有用，有好处；有助于，协助

Ei au ajutat la modernizarea laboratorului.

Aceasta nu ajută la nimic.

Medicamentul nu i-a ajutat, deoarece nu l-a luat după indicaţia medicului.

La ce-mi ajută toate aceste cuvinte frumoase?

11. a ajunge, *v.i., v.t., v.r.* 到，到达；达到；够着；追上；够，够用

Ajung într-o oră la aeroport.

Carpaţii ajung până la 2 500 de metri înălţime.

N-aveţi grijă, o să-i ajung pe ei din urmă.

Nu-mi ajunge un singur caiet pentru a lua notiţe.

Pe aici se ajunge la mare.

Cu ajutorul gazelor naturale, s-a ajuns la producerea fibrelor sintetice.

12. a (se) mări, *v.t., v.r.* 增大，扩大；增多，增加

Vom mări în oraş numărul supermagazinelor.

Delta Dunării îşi măreşte suprafaţa în fiecare an.

Producţia de cereale se măreşte an de an.

Salariile s-au mărit cu cca 7%.

13. a (se) descoperi, *v.t., v.r.* 揭开，掀开；揭示，揭露；发现；脱帽

Mama a descoperit repede oala de lapte.

Femeia şi-a descoperit vălul de pe faţă.

Şi-a descoperit talentul mai târziu.

Acum descopăr adevărul.

N-ai putea să-i descoperi secretul.

Am descoperit că ei sunt rude cu domnul Ionescu.

Bravo! Ai descoperit America!

S-a descoperit o nouă insulă în Oceanul Pacific.

În secolul trecut, au fost descoperite o serie de elemente chimice.

El umblă tot timpul cu capul descoperit.

II. ÎNTREBĂRI REFERITOARE LA DATĂ

询问日期，常见句型有：

În ce dată suntem (astăzi)?

Ce dată e a(stă)zi?

Ce dată avem astăzi?

În câte suntem (astăzi)?

În cât suntem (astăzi)?

答句句型有：

Astăzi e 1 (întâi) mai.

Astăzi suntem în 2 (două) octombrie.

Suntem în data de 18 iulie.

注意:

a) 1 号中的 " 1 " 读作 întâi, 不读 unu;

b) 2 号、 12 号、 22 号中的数字用阴性形式，即： două, douăsprezece, douăzeci şi două ;

c) 11 号、 21 号、 31 号中的数字分别读作: unsprezece, douăzeci şi unu,

trezeci şi unu;

d) 公文用语中，月份可读作序数词。例如： cinci martie 读做 cinci a treia ;

e) 日期的书写形式有下列几种：

5 martie 2001,

5 III 2001,

5 / 3 / 2001,

05. 03. 2001

III. PRONUMELE (6)

关系代词 (pronumele relativ)有别于疑问代词，它的作用是在复合句中把从句同主句（或主句中的主词）连接起来。使用时，要特别注意关系代词在主句和从句中的作用和相应的词形变化。例如，在 Andrei, care este colegul meu, va veni azi la noi 这段话中， care 是关系代词。它把从句和主句连为一体。 care 替代 Andrei，在从句中作主语。

常用的关系代词是： ce, cine, care, cât (câtă, câţi, câte), cel ce (ceea ce, cei ce, cele ce)。

1. 关系代词 CE 无词形变化，在主句中处于主格或宾格，可以指非生物和生物，也可以泛指。例如：

Ce e bine nu e rău.

Nu se ştie *ce* s-a întâmplat acolo.

Ce pui în pământ aceea răsare.

Ce naşte din pisică şoareci mănâncă.

Vreau să ştiu *ce* ai făcut ieri.

Omul *ce* a plecat este fratele meu.

Poţi să spui *ce* vrei.

El întreabă la *ce* te referi.

Vrea să ştie la *ce* te gândeşti tu.

Nu-mi aduc aminte de *ce* a spus el.

Voi scrie cu *ce* voi găsi pe birou.

Vorbim despre *ce* aţi făcut voi.

关系代词 ce 在句子中还可以起下列作用:

1) 作关系形容词:

Iată *ce carte* am primit de la el.

Nu ştiu *ce revistă* citeşte el.

Nu am auzit *ce cântece* a cântat.

Cu *ce măsură* vei măsura, cu aceea ţi se va măsura.

2) 转化为副词:

Merse *ce* merse şi ajunse într-un sat.

Ai văzut *ce* repede aleargă?

Nu-ţi poţi imagina *ce* bine s-a descurcat.

Înţelege el *ce* întristaţi sunt la primirea telegramei.

3) 与动词 a fi 或 a avea 搭配，构成主语或宾语不定式结构:

Nu-i *ce vinde.*

N-are *ce face.*

N-am *ce mânca.*

Nu aveam *cu ce ne îmbrăca.*

4) 构成词组:

după *ce*, până *ce*, imediat *ce*, îndată *ce*, din moment *ce*,

în timp *ce*, de vreme *ce*, pe măsură *ce*, o dată *ce*, etc.

2. 关系代词 CINE 通常指人，属格、予格形式是 (al, a, ai, ale) cui 。

Cine va veni primul în sala de curs va şterge tabla.

Nu ştiu *cine* sună la uşă.

Ştim *pe cine* aştepţi.

Nu se ştie *a cui* este servieta.

Am văzut *cui* ai dat cartea.

Întreabă datorită *cui* ai reuşit la examen.

Mă întreabă *de la cine* ai luat creionul acesta.

Cine se scoală de dimineaţă departe ajunge.

Cine sapă groapa altuia cade singur într-însa.

Nu este pentru *cine* se pregăteşte, ci pentru *cine* se nimereşte.

有时， cine 与动词 a fi 或 a avea 搭配，构成主语或宾语不定式结构:

Nu-i *cine* cânta.

N-am *cui* spune.

Nu avem *cu cine* vorbi.

N-are *la cine* merge.

IV. DUBLA EXPRIMARE A COMPLEMENTULUI DIRECT

由于罗语词序比较灵活，或者出于修辞需要，句子中经常出现直接宾语重复表述（含预先提及和重复）的现象。何时需要重复表述，首先要看什么词类作直接宾语，其次要看直接宾语位于动词之前还是位于动词之后。

如果名词作直接宾语，可能出现三种情况：必须重复，不必重复，可重复可不重复。

1. 直接宾语位于动词之前时，不管它是指人、指动物、指非生物的专有名词还是普通名词，都必须用相应的人称代词宾格短式予以重复:

Pe Mihai *îl* caut.

Pe Dorina *o* cunosc.

Pe Grivei *l*-a dezlegat.

Dunărea au traversat-*o* cu barca.

Bucureştiul *l*-au vizitat anul trecut.

"Ion" de Liviu Rebreanu *l*-aţi citit?

"Rapsodia română" ai înregistrat-*o*?

Pe copiii aceia nu *i*-am văzut.

Caii aceştia când *îi* plimbaţi?

Cartea aceasta am împrumutat-*o* de la o colegă.

Rufele *le*-am spălat deja.

2. 直接宾语位于动词之后，而且它是伴有介词 pe 的名词，则有两种选择的可能，即用人称代词宾格短式予以提前表述，或不予提前表述。这两种形式从语法角度来看都是正确的，但罗马尼亚人通常倾向第一种形式：

(Îl) aşteptăm pe profesorul Popescu.

(O) cunoaşte pe fata de lângă tine.

*(I-)*am văzut pe copiii aceia.

(Le) căutăm pe fetele din grupa voastră.

3. 直接宾语位于动词之后，而且它是不加介词 pe 的指物的名词，则不必用人称代词宾格短式预先提及：

A cumpărat o bicicletă de cursă.

Am citit ieri cartea aceea.

A uitat cheia acasă.

A vizitat de două ori expoziţia.

Vrea să revadă România.

N-am văzut niciodată munţii Carpaţi.

4. 如果指示代词作直接宾语，则必须用人称代词宾格短式预先提及：

Îl iau şi pe acesta. / Şi pe acesta *îl* iau.

Când *o* aduci pe aceea? / Pe aceea când *o* aduci?

Nu *i*-a văzut pe ceilalţi. / Pe ceilalţi nu *i*-a văzut.

O să *le* invităm pe aceleaşi (fete). / Pe aceleaşi (fete) o să *le* invităm.

5. 如果关系－疑问代词 care 作直接宾语，则必须用人称代词宾格短式予以重复：

Pe care *îl* citeşti întâi? / Care roman îl citeşti întâi?

Acesta este romanul pe care *l*-am citit săptămâna trecută.

Pe care *o* rezolvaţi mâine? / Care problemă o rezolvaţi mâine?

Cunosc problema pe care aţi rezolvat-*o* ieri.

6. 如果物主代词作直接宾语，则必须用人称代词宾格短式预先提及：

Vrea să-*l* vadă pe al meu. / Pe al meu vrea să-*l* vadă.

O spală şi pe a mea. / Şi pe a mea *o* spală.

Îi cunoşti pe ai mei. / Pe ai mei *îi* cunoşti.

7. 如果不定代词 fiecare, oricare, unii, alţii, vreunul, vreuna 等作直接宾语，而且位于动词之前，则必须用人称代词宾格短式予以重复；如果位于动词之后，可以预先提及，也可以不预先提及：

Pe fiecare dintre ele *o* cunosc bine.

(O) cunosc bine pe fiecare dintre ele.

Pe oricare dintre voi *îl* primesc cu braţe deschise.

(Îl) primesc cu braţe deschise pe oricare dintre voi.

Pe unii *i*-am invitat, pe alţii, nu.

(I-) am invitat pe unii, pe alţii, nu.

Pe vreunul dintre voi *îl* va numi şef de grupă.

(Îl) va numi pe vreunul dintre voi şef de grupă.

8. 如果不定代词 toţi, toate 作直接宾语，不论其位置如何，都必须用人称代词宾格短式予以重复：

Pe toţi *i*-am văzut. / *I*-am văzut pe toţi.

Pe toate *le*-am citit. / *Le*-am citit pe toate.

9. 如果不定代词 mult (multă, mulţi, multe) 或 puţin (puţină, puţini, puţine) 作直接宾语，即使它位于动词之前，用人称代词宾格短式予以重复与否，都是正确的：

(Pe) mulţi *(i-)*am certat.

(Pe) multe *(le-)*am uitat.

(Pe) puţini *(i-)*am întâlnit.

(Pe) puţine *(le-)*am reparat.

10. 如果不定代词 mult (multă) 或 puţin (puţină) 涉及的是不可分的物质，不论其位置如何，都不必用人称代词短式予以重复：

A băut mult (vin). / Mult (vin) a băut..

A băut puţină (apă). / Puţină (apă) a băut.

11. 如果否定代词 nimeni 或 nimic 作直接宾语，无论它们的位置如何，都不必用人称代词宾格短式予以重复：

Pe nimeni n-am întâlnit. / N-am întâlnit pe nimeni.

Nimic n-am văzut. / N-am văzut nimic.

12. 如果否定代词 nici unul (nici una, nici unii, nici unele) 作直接宾语，不管其位置如何，都可以有两种选择：用人称代词宾格短式重复或不予重复：

Pe nici unul n-am *(nu l-am)* văzut.

Nu am *(nu l-am)* văzut pe nici unul.

Pe nici una n-am văzut*(-o)*.

N-am văzut*(-o)* pe nici una.

13. 如果序数词作直接宾语，而且位于动词之前，则必须用人称代词宾格短式予以重复；如果位于动词之后，可以预先提及，也可以不预先提及：

Pe al doilea *l*-am criticat.

*(L-)*ai criticat pe al doilea?

Pe a doua am elogiat-*o*.

Ai elogiat*(-o)* pe a doua?

14. 如果分数词作直接宾语，而且位于动词之前，则必须用人称代词予以重复；如果位于动词之后，不必预先提及：

O pătrime din benzină am consumat-*o* deja.

Am consumat deja o pătrime din benzină.

Trei pătrimi din totalul cărţilor *le*-am aşezat în rafturi.

Am aşezat în rafturi trei pătrimi din totalul cărţilor.

15. 如果集合数词做直接宾语，而且位于动词之前，则必须用人称代词宾格短式予以重复；如果位于动词之后，可预先提及，也可以不预先提及：

Pe amândouă *le* cunosc.

(Le) cunosc pe amândouă.

Pe tustrei *îi* aştept.

(Îi) aştept pe tustrei.

16. 如果 al (a, ai, ale) + subst. în G. 或 cel (cea, cei, cele) + atribut 这两种结构作直接宾语，而且位于动词之前，则必须用人称代词宾格短式予以重复；如果位于动词之后，可预先提及，也可以不预先提及：

Am adus bagajul Mariei, pe al lui Vasile *l*-am lăsat în hol.

A reparat casa părinţilor, nu a reparat*(-o)* încă pe a mătuşii.

Am spălat cămăşile, dar pe cea albă am uitat să *o* spăl.

(Îl) cunosc pe cel cu ochelari, nu*(-l)* cunosc pe cel cu pălărie în cap.

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

ÎMBOGĂŢIREA VOCABULARULUI (6)

- Reduplicarea.

Prin repetarea aceleiaşi silabe se pot forma unele onomatopee, precum şi unele prenume cu nuanţă străină sau diminutivală. De exemplu:

a) *cu-cu, ha-ha, hi-hi, lip-lip;*

b) *Coco, Dodo, Fifi, Gigi, Lili, Lolo.*

- Procedee mixte

Astfel de procedee folosesc cel puţin două din cele principale sau secundare.

a) cu prefixe şi sufixe: *conlocuitor (con- + locui + -tor), consătean (con- + sat + -ean), nemărginire (ne- + margini + -re), strămoşesc (stră- + moş + -esc);*

b) prin derivare şi compunere: *mărinimie (mare + inimă + -ie), multimilenaritate (multi- + milenar + -itate), motomecanizare (moto- + mecaniza +*

-re), răsalaltăieri (răs- + alaltă + ieri);

c) prin derivate regresive + sufixe: *crezământ (crez + -ământ), ruginiu (rugină + -iu);*

d) prin compunere din abrevieri sau prin derivare din acestea: a*prozar (aprovizionare + zarzavaturi), aprolacta (aprovizionare + lactate), comaliment (comerţul + alimentar), navrom (navigaţia + română), tarom (transporturile + aeriene + române), ceferist (cefere + ist), gostat (gospodărie + de + stat), itebist (itebe - Întreprinderea de Transport Bucureşti + ist), Elba (Electro + Banat), Oltcit (Oltenia + Citroën).*

EXERCIŢII

1. Conjugaţi la indicativ prezent verbele: *a resimţi, a continua, a indica, a se apleca.*

2. Daţi formele feminine pentru substantivele: *salariat, muzicant, participant, chefliu, proprietar.*

3. Construiţi câte două fraze cu pronumele relativ *ce* şi adjectivul relativ *ce.*

4. Alcătuiţi câte o frază cu: *după ce, îndată ce, din moment ce, în timp ce, pe măsură ce.*

5. Construiţi două fraze cu pronumele relativ *cine.*

6. Traduceţi în limba română:

(1) 追捕双兔，两头落空。

(2) 龙生龙，凤生凤，老鼠生儿会打洞。

(3) 种瓜得瓜，种豆得豆。

(4) 来得早，不如来得巧。

(5) 害人者必害己。

(6) 早起则远达。

7. Alcătuiţi propoziţii / fraze cu:

a)	a vedea	Vasile
	a întâlni	Maria
	a cunoaşte	colegii tăi
	a invita	mătuşa mea
	a aştepta	autorul acestui roman
	a anunţa	profesorul de chimie
b)	a citi	articolul acela despre reformă
	a studia	problemele referitoare la poluare
	a începe	munca pe care a primit-o
	a termina	experienţa cu substanţe nocive
	a vizita	expoziţia de mobilier
	a înţelege	explicaţia aceasta

8. Construiţi propoziţii cu complemente directe exprimate prin: *aceasta, celălalt, nici unul, al tău, care, oricare, toate, mult, nimeni, nimic, cel mic, a lui George.*

9. Construiţi propoziţii cu complemente directe exprimate prin: *doi, a treia, şapte zecimi, câte patru, amândouă.*

10. Puneţi la forme potrivite verbele din paranteze:

George __________ (a lucra) la un institut de cercetare fizică.

Ţăranii __________ (a lucra) la câmp.

Noi __________ (a lucra) la fabrică în trei schimburi.

În zilele acelea, ei __________ (a lucra) zi şi noapte.

N-a găsit loc de muncă şi __________ (a lucra) cu ziua la o firmă.

Scriitorul acela __________ (a lucra) la un roman istoric.

Duminica __________ (a nu se lucra).

Cine __________ (a nu lucra) nu mănâncă.

Motoarele fac zgomot, __________ (a nu lucra) normal.

__________ (a nu-mi lucra) capul de atâta oboseală.

Croitoreasa __________ (a lucra) un costum pentru mine.

Pământul __________ (a se lucra) cu maşini agricole.

Vă rog să __________ (a indica) efectul mişcării asupra organismului.

În obezitate, medicul __________ (a indica) o alimentaţie raţională.

Profesorul o să ne __________ (a indica) bibliografia pentru examen.

Agentul de circulaţie mi-__________ (a indica) şoseaua spre Constanţa.

__________ (a nu se indica) să înoţi imediat după masă.

Trebuie să __________ (a mobiliza) masele ca să realizăm aceste sarcini.

Noi __________ (a-şi mobiliza) toate forţele pentru a îndeplini acest plan cincinal.

Nu avem decât să __________ (a mobiliza) toţi factorii ca să depăşim greutăţile pe care le întâlnim.

În timpul războiului, toţi tinerii capabili de luptă __________ (a fi mobilizat).

Einstein __________ (a întemeia) teoria relativităţii.

Ţara Românească __________ (a fi întemeiat) de Basarab I.

Cercetătorul __________ (a-şi întemeia) afirmaţiile pe rezultatele experienţelor.

Fiica mea __________ (a-şi întemeia) o familie fericită.

Muzeul acesta __________ (a se întemeia) în anul 1922.

Propunerea lui _________ (a se întemeia) pe anchete serioase.

Colegii mă _________ (a invidia) pentru succesele obţinute.

_________ (a invidia) pe cei care învaţă mai bine decât mine.

Ceea ce _________ (a invidia) eu la tine este modestia.

Faptele tale sunt _________ (de invidiat).

11. Recitiţi Text A, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

Domnul Popescu este foarte sever faţă de _________.

Faţă de _________, preţurile la alimente din anul acesta înregistrează o uşoară majorare.

Copiii manifestă de obicei mare interes faţă de _________.

Profesorul a început _________.

Şi-a început abia acum _________.

Lucrează metodic, începe întâi cu _________.

Începând de _________, expoziţia va primi vizitatori.

Vacanţa va începe de la _________.

Studierea unui fenomen se începe prin _________.

Băieţii, fiind nerăbdători, au început deja să _________.

Sportivii au început să dea semne de oboseală din cauza _________.

De ce nu continui _________?

Funcţionarii au continuat _________.

Şedinţa va continua până _________.

Conferinţa va continua până la _________.

_________ vom continua experienţele.

Drumul se continuă cu _________.

Fiind liber, continuu să _________.

Mamele au grijă tot timpul de _________.

Trebuie să avem în permanenţă grijă de _________.

Când părinţii lipsesc, bunica poartă grijă de _________.

Grija față de _________ este și va fi o problemă deosebit de importantă.

Să ai grijă să nu _________.

Să aveți grijă ca _________ să _________.

_________ mi-a alungat toate grijile.

_________ mi-a pricinuit multe griji.

Chestiunea aceasta _________ provoacă griji.

N-ai nici o grijă, că el o să _________.

12. Recitind Text B, formulați enunțuri utilizând: *fiecare ... în parte, peste tot, la fel de bine ... ca și, capabil să, capabil de, pe lângă, dacă e vorba de, în cazul în care, în schimb, în nici un fel.*

13. Traduceți în limba chineză:

Casa în care locuiește Adriana strălucește de curățenie. Toate treburile gospodărești merg ca rotițele（小轮）unui ceasornic（钟表）. De aceea, fetița nu întreabă niciodată de ce este atât de alb așternutul（铺盖，卧具）patului, cum apare mâncarea în farfurii, de ce lucrurile din casă strălucesc ca fața oglinzii. E bine în casa lor și părinții o iubesc nespus de mult.

Într-o zi, mama Adrianei s-a îmbolnăvit. Fetița era neliniștită. O cuprinse grija și teama. Mama ei căzu la pat. Doctorul a consultat-o. Fetița nu avea voie să intre în odaia（房间）mamei.

Zilele se scurgeau greu. În bucătărie farfuriile murdare s-au strâns vrafuri（堆）. În casă, peste tot, e o mare neorânduială. Într-o dimineață, n-a fost în stare să fiarbă pentru mama un ceai.

— Nu ești chiar atât de mică, îi spuse tata. Trebuie să înveți și tu să faci ceva.

Fetița simți mustrarea（责备）și se gândi, la început, că n-o merită. Ea credea că are numai o singură grijă, să învețe cât mai bine. Dar, deodată, își

aminti povestea "Fata babei şi fata moşneagului". Cât de harnică era fata moşneagului! Ea n-ar putea să-i semene (相象)? Priveşte lucrurile din casă. I se pare că fiecare doreşte câte ceva de la ea. Scaunele să fie aşezate în jurul mesei, praful şters, vasele spălate şi aşezate la locul lor. Abia acum şi-a dat seama cât de încurcate sunt treburile casei. Cât de harnică este mama! Şi, în fiecare dimineaţă, înainte de a pleca la şcoală, Adriana rânduia totul în casă.

Într-o zi, când se întoarse de la şcoală, îşi găsi mama făcând curat prin casă. Sărutând-o, abia a putut să-i şoptească (低语) printre lacrimi:

— Ce greu e fără tine, mămico!

14. Răspundeţi la următoarele întrebări:

Ce importanţă are capacitatea de mişcare în viaţa omului?

La ce ajută gimnastica?

15. Subiectul pentru conversaţie: Sportul.

16. Ce înţelegeţi prin reduplicarea şi procedee mixte la îmbogăţirea vocabularului? Exemplificaţi.

LECŢIA 16

TEXT

CE ESTE OMUL?

Atunci când suntem întrebaţi: "Ce este X?" răspunsul pe care îl dăm poate fi de diverse forme. De pildă, fratele mai mic ne întreabă: "Ce este câinele?" Îi putem răspunde simplu, arătându-i un animal şi spunându-i: "Iată, acesta este un câine." Sau i-am putea descrie câinele, spunându-i că e un animal care păzeşte gospodăriile oamenilor şi care, de obicei, nu se împacă prea bine cu pisica. Dar dacă fratele ne-a întrebat acest lucru, menţionând că răspunsul îi trebuie pentru lecţia de zoologie, îi vom da un alt răspuns. Vom consulta eventual un tratat de zoologie şi îi vom comunica fratelui caracteristicile animalelor din specia *canis familiaris.*

În multe din aceste cazuri, la întrebarea pusă am încercat să dăm o difiniţie. Am văzut că, în funcţie de aşteptările celui căruia îi răspundem, putem formula diverse răspunsuri. Când este întrebat: "Ce este omul?" un anatomist ne va răspunde invocând caracteristici care diferenţează anatomic omul de celelalte animale; la rândul său, un psiholog va încerca să răspundă invocând trăsături ale conştiinţei şi vieţii sufleteşti; un economist va defini omul ca agent economic sau consumator etc.

Problema care se ridică ar fi următoarea: în fiecare din aceste cazuri au fost indicate anumite caracteristici ale omului şi s-a

susţinut că ele sunt definitorii pentru om. Desigur, dacă vom lua trăsăturile anatomice specifice omului, atunci îl vom putea deosebi de orice alt animal. Dar putem folosi acele trăsături pentru a diferenţia viaţa noastră psihică de cea a altor animale sau pentru a arăta care sunt caracteristicile activităţii economice a oamenilor?

Oricare din încercările menţionate de a caracteriza omul am lua, ele nu par să ne poată explica, în acelaşi timp, toate tipurile de acţiuni omeneşti. Se povesteşte că în şcoala pe care o conduce Platon s-a încercat să se dea următoarea definiţie a omului: omul este un animal biped, fără pene şi cu unghii late. Desigur că zâmbim atunci când o auzim. Într-adevăr, cele trei caracteristici se aplică tuturor oamenilor şi numai oamenilor. Zâmbetul vine de altundeva: cele trei caracteristici invocate nu sunt fundamentale ori esenţiale pentru om. Chiar dacă toţi oamenii şi numai ei le posedă, noi nu avem convingerea că ele spun ce este omul, ce este esenţial caracteristic acestei fiinţe.

Să observăm, de asemenea, că atunci când întrebăm: "Ce este X?" şi aşteptăm să ni se ofere o definiţie, noi presupunem că trebuie să existe unele caracteristici esenţiale ale lui X pe care le putem cuprinde în definiţie şi că, deci, problema e numai aceea de a determina care sunt acele caracteristici. Nu toţi filozofii acceptă această propunere. Unii dintre ei socotesc că specific omului e tocmai faptul că el nu posedă atari trăsături esenţiale. Alţii, dimpotrivă, şi-au concentrat forţele ca să le descopere. Pentru Descartes caracteristica esenţială a omului este gândirea, faptul că el cugetă: pentru Bergson trăsătura esenţială şi specifică omului este aceea că fabrică unelte, pentru Blaga e aceea să omul fiinţează "întru mister şi pentru revelare" etc.

Atunci când formulăm un punct de vedere privitor la o

anumită chestiune trebuie să fim atenţi şi să luăm în seamă, cât putem de mult, implicaţiile acestuia şi felul în care el afectează alte opinii ale noastre. De multe ori, cercetarea acestor lucruri este o ocupaţie foarte importantă pentru filozofi.

Să considerăm, spre exemplu, ideea lui Descartes că omul este un lucru ce cugetă. Suntem tentaţi să credem că am înţeles imediat ce vrea să spună Descartes: că trăsătura caracteristică omului este aceea că el gândeşte. Dar să presupunem că cineva nu este mulţumit şi întreabă mai departe: "Cine e cel care are proprietatea de a gândi?" Suntem iarăşi tentaţi să răspundem imediat: orice om, de pildă colegul de bancă sau cel ce stă în prima bancă etc. Mai departe, am putea să spunem ceva despre acest coleg: ce înălţime are, ce culoare au ochii lui, cum e îmbrăcat etc.

Procedând astfel, noi admitem că orice om poate fi caracterizat din două puncte de vedere: pe de o parte, el are un trup; pe de altă parte, el gândeşte, cugetă — iar prin aceasta se diferenţează de animale. Această deosebire dintre trup şi suflet nu pare să fie greu de trasat. Căci este uşor de constatat că, pe de o parte, omul are nevoi şi dorinţe fiziologice, precum cele de hrană, de locuit, sexuale, că trupul său se dezvoltă până la maturitate, îmbătrâneşte şi moare; iar pe de altă parte, că omul e dotat cu raţiune, că poate gândi, aspira la cunoaştere, la dreptate, la bine, la frumos.

Ce este însă trupul şi, mai ales, ce este sufletul? Care este relaţia dintre trup şi suflet? La asemenea întrebări filosofii dau răspunsuri diferite.

VOCABULAR

a descrie, *v.t.* 描写，描绘，描述

a păzi, -esc, *v.t.* 看守，看护，守护

gospodărie, -ii, *s.f.* 户，院落；农庄，农户

a se împăca, *v.r.* 和解，和好

zoologie, *s.f.* 动物学

eventual, *adj.* 可能（发生）的，或然的

tratat, -e, *s.n.* 条约，公约；论著

specie, -ii, *s.f.* 种，种类

definiţie, -ii, *s.f.* 定义

a formula, -ez, *v.t.* 提出，表达

anatomist, -şti, *s.m.* 解剖学工作者

a invoca, *v.t.* 引用，援引；乞灵于

a diferenţia, -ez, *v.t.* 区别，区分

anatomic, *adj.* 解剖（学）的

psiholog, -i *s.m.* 心理学工作者

trăsătură, -i, *s.f.* 特点，特征

economist, -şti, *s.m.* 经济学工作者

agent, -ţi, *s.m.* 代理人；经理者

economic, *adj.* 经济的

consumator, -i, *s.m.* 消费者

a indica, *v.t.* 指出；指示

a se susţine, *v.r.* 坚持，主张；支持，拥护

definitoriu, *adj.* 定义性的，表示特征的

specific, *adj.* 特有的，独特的，特定的

încercare, -ări, *s.f.* 试图，企图，尝试

biped, *adj.* 二足的

unghie, -ii, *s.f.* 指甲，趾甲

a conţine, *v.t.* 包括，包含

a aplica, *v.t.* 应用，运用，使用

a poseda, *v.t.* 拥有，占有，具有

caracteristic, *adj.* 表示特性的，特有的

a presupune, *v.t.* 假设，假定，设想

filosof (filozof) -i, *s.m.* 哲学家

a accepta, *v.t.* 接受，领受；认可

a socoti, -esc, *v.t.* 认为，以为；计算

atare, *adj.* 这样的

a cugeta, *v.t.* 思考，思索，考虑，想

unealtă, -elte, *s.n.* 工具

a fiinţa, -ez, *v.i.* 存在；生存

mister, -e, *s.n.* 奥秘，神秘；谜

revelare, -ări, *s.f.* 揭示，展示，显露

privitor, *adj.* 关于…的，于…有关的

implicaţie, -ii, *s.f.* 含义；后果
a afecta, -ez, *v.t.* 影响；损害
opinie, -ii, *s.f.* 意见，见解，看法
a tenta, -ez, *v.t.* 诱惑，引诱
a proceda, -ez, *v.i.* 进行；行动，行事
a se diferenţia, -ez, *v.r.* 区别，区分
a trasa, -ez, *v.t.* 划（线）；定，制定
fiziologic, *adj.* 生理的
sexual, *adj.* 性的
maturitate, *s.f.* 成熟；成年
a dota, -ez, *v.t.* 装备，装配；赋予
raţiune, raţiuni, *s.f.* 理智，理性
a aspira, *v.i.* 期望，向往
dreptate, dreptăţi, *s.f.* 公正，正义

NOTE

1. Platon (428 — 347 î. Hr.), discipol al lui Socrate, fondează Academia ateniană, şcoală care va dura câteva secole. A scris dialoguri filozofice. Primele, numite şi socratice, aduc în scenă procedeele maestrului său: să nu înveţi nimic pe interlocutor, ci să-l faci să descopere el însuşi adevărul pe calea disputei de idei. Mai târziu, va expune propria sa filozofie a Ideii, obiect inteligibil pe care îl putem cunoaşte înaintea oricărei experienţe.

2. Rene Descartes (1596 — 1650), matematician, fizician şi filozof francez. Scopul operei sale filozofice este acela de a găsi metoda sigură de cunoaştere, precum şi adevărurile prime şi indubitabile. Ontologia carteziană este dualistă. El admite distincţia trup - suflet, ca fundamentală pentru existenţă.

3. Henri Bergson (1859 — 1941), filozof francez, laureat al premiului Nobel pentru literatură. Opune intuiţia inteligenţei, considerând că inteligenţa produce o reprezentare spaţială şi mecanică a realităţii, dar e incapabilă să înţeleagă viaţa, durata, libertatea şi cunoştinţa. Acestea pot fi înţelese cu ajutorul intuiţiei, care reprezintă o prelungire a elanului vital.

4. Lucian Blaga (1895 — 1961), filozof, poet şi dramaturg român. Este creatorul unui sistem filozofic original. Conceptul central al filozofiei blagiene este cel de "mister". Din încercările omului de a cunoaşte misterul rezultă

creaţia culturală. Opere principale: *Trilogia cunoaşterii*, *Trilogia culturii*, *Trilogia valorilor*.

5. Specia *canis familiaris* (lat.) 犬屬

TEXT B

BACŞIŞUL

Un om bine crescut este în primul rând un om cinstit, căruia nu-i place să rămână niciodată dator. El este obligat să dea mici sume de bani celor ce au salarii modeste sau chiar nu sunt plătiţi deloc, în schimbul unor servicii mărunte. Cui dăm? Cât dăm? Acestea sunt probleme delicate.

Cum lumea în care trăim nu este încă o lume normală, mai rămâne de discutat situaţia delicată în care suntem siliţi să dăm sume de bani sau "atenţii" pentru servicii ce ni se fac.

În Europa se aud voci tot mai numeroase care se ridică împotriva bacşişului. Se recomandă soluţia serviciilor incluse. La hoteluri, la restaurante, în turism, se precizează de cele mai multe ori faptul că în nota de plată sunt trecute toate obligaţiile clientului. Se înţelege că e vorba de un acord între patron şi salariaţii săi. Singura noastră obligaţie, în toate ţările în care ştim că există acest obicei, este de a întreba dacă serviciul este inclus sau nu. Dar şi în aceste cazuri se recomandă să lăsăm chelnerului, de exemplu, mărunţişul rămas după achitarea consumaţiei. În România, în faza de privatizare, au apărut cei pe care îi numim particulari. Patronul are nişte salariaţi. Este bine să întrebăm dacă serviciile chelnerului sunt

incluse în nota de plată, astfel putem ieşi onorabil din încurcătură.

Este important să ştim cât trebuie să dăm. Aceste sume nu vor fi nici prea mici, nici prea mari. A da bacşişuri exorbitante nu constituie o dovadă de generozitate, cum am crede, ci de proastă creştere. Este un gest care dă naştere unor comentarii ironice, chiar din partea celor care le primesc. A nu da deloc atunci când e strict necesar, consolându-te că cel care primeşte are mai mulţi bani ca tine sau că nu o să-l mai vezi niciodată, te califică drept prost crescut.

În nici un caz nu se vor da sume de bani pentru a obţine nişte avantaje, pentru că drumul care duce de la mită la corupţie este deschis. Un om educat va şti cui trebuie şi cui nu trebuie să dea "bacşişuri". Tot el va şti că nu are voie să primească nimic de la cei din preajmă, atunci când are un salariu pentru munca pe care o prestează.

În toate ţările din lume, este strict interzis să oferi bani funcţionarilor publici, pentru că aceste sume sunt considerate mită.

Dar a-ţi arăta recunoştinţa faţă de medicul care ţi-a salvat viaţa oferindu-i un dar sau un buchet de flori este un gest de politeţe elementară. În Germania, de pildă, bolnavii care s-au însănătoşit obişnuiesc să aducă flori sau dulciuri surorilor care i-au îngrijit cu devotament. Dar dacă salariatelor respective le-ar trece prin minte să ia acasă darurile primite, ar rămâne în mod sigur fără serviciu.

Mai rămâne problema acelora care obişnuiesc să dea un bacşiş oricând li se face un serviciu. Ei riscă să jignească oameni cinstiţi care nici nu se gândesc să primească aşa ceva.

Să reţinem că a da bacşiş cuiva este un lucru delicat, ca toate situaţiile când e vorba de bani. Să dai sau să pretinzi mereu ceva este un obicei prost.

VOCABULAR

bacşiş, -uri, *s.n.* 小费

dator, *adj.* 负债的、欠债的；欠人情的；有义务的

sumă, -e, *s.f.* 总数，合计；金额；数额

delicat, *adj.* 优美的；娇弱的；精致的；微妙的，棘手的

atenţie, -ii, *s.f.* 注意；关注；礼物，礼品

notă de plată, *loc. subst.* 帐单

obligaţie, -ii, *s.f.* 义务，责任

acord, -uri, *s.n.* 同意；协定，协议；（性、数、格）一致

patron, -i, *s.m.* 老板

a achita, *v.t.* 偿清，付清，缴纳

fază, -e, *s.f.* 阶段

privatizare, -ări, *s.f.* 私有化

particular, *adj.* 特有的；个别的；私人的；[作名词用] 个人；个体户

onorabil, *adj.* 可尊敬的；有信誉的；体面的

încurcătură, -i, *s.f.* 麻烦；困境、窘境

exorbitant, *adj.* 过高的、过度的；昂贵的

dovadă, dovezi, *s.f.* 证据、根据；论据

generozitate, *s.f.* 慷慨、大方、大度

a da naştere, *loc. vb.* 产生

comentariu, -ii, *s.n.* 评论；议论

ironic, *adj.* 讽刺的，讥讽的

a consola, -ez, *v.t.* 安慰、安抚

a califica, *v.t.; v.r.* 称作、看作；获得资格，深造

avantaj, -e, *s.n.* 益处，好处；优惠；优越性

mită, -e, *s.f.* 贿赂

corupţie, -ii, *s.f.* 腐化，腐败，堕落

a presta, -ez, *v.t.* 做、干，进行

a salva, -ez, *v.t.* 救，拯救、挽救

devotament, *s.n.* 忠诚、忠心

a risca, *v.i.* 冒险，担风险

a pretinde, *v.t.* 要求；声称，断言

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. a **întreba**, *v.t.* 问、提问；探问、询问；考问

Cine întreabă nu greşeşte.

Turistul m-a întrebat pe mine dacă poate găsi o cameră la hotel.

Maria te-a întrebat de scrisoare?

A întrebat pe unii despre şedinţa de ieri.

Am fost întrebat dacă ştiu ceva despre Ion.

Ana şi Maria se întreabă una pe alta dacă au primit scrisori de acasă.

Olga se întreabă dacă e bine ce a făcut.

Mă întreb ce o să zică lumea.

2. a **răspunde**, *v.i.; v.t.* 答，回答；答复；响应；对…负责，对…承担责任

Ionel a răspuns că va veni mâine.

De ce nu-i răspunzi Mariei?

Am răspuns la toate întrebările.

A răspuns deja la scrisoare.

Noi răspundem la chemarea patriei.

Cine răspunde de calitatea produselor?

I s-a răspuns că cererea a fost aprobată.

3. a **arăta**, *vi.; v.t.; v.r.* 指，指出；指示；展示；出示；露出；表现，显现；似乎是，显得

El arată harta de pe perete.

Îl arăt pe Ion.

Profesorul ne-a arătat părţile componente ale aparatului.

Ţi-am arătat că n-ai dreptate.

Importanţa problemei a fost arătată de către profesor.

La poliţie, el îşi arată buletinul de identitate.

Când râde, îşi arată dinţii frumoşi.

În împrejurarea aceasta şi-a arătat înţelepciunea.

Ea se arată impasibilă în faţa greutăţilor.

Se arată că vremea se va schimba.

După cât se arată, cred că sunt nişte ţărani din apropiere.

Te-ai îmbolnăvit? Nu arăţi bine.

După aceste necazuri, femeia arata mult mai bătrână.

4. a împăca, *v.t.; v.r.* 调解，调停；使和解，使和好；使平和，使满意，使满足

Ai împacat copilul? Mai plânge?

Îl împac pe Matei cu Anca.

Monica a fost împăcată de mama ei cu o ciocolată.

După ceartă, prietenii s-au împăcat.

Radu s-a împăcat cu vecinul lui.

Sorin s-a împăcat cu ideea că va pleca cu părinţii la munte.

5. a consulta, *v.t.; v.r.* 咨询，征求意见；请教，求教；查阅，参阅

Vom consulta un avocat pentru încheierea acestui contract.

Doctorul a fost consultat de pacient pentru diagnostic.

Înainte de a lua o hotărâre, îşi consultă totdeauna părinţii.

În această problemă m-am consultat cu prietenul meu

Profesorul şi asistentul său se consultă întotdeauna în munca de cercetare.

I-am consultat ultimele lucrări.

Pentru această lucrare am consultat bibliografia indicată de profesor.

6. a presupune, *v.t.; v.r.* 假定，假设；猜想，设想；以…为前提，取决于…

Nu sunt sigur. Să presupunem că este aşa.

Presupunem că el va accepta colaborarea.

H. Coandă a presupus posibilitatea zborului cu reacţie.

Existenţa atomului a fost presupusă de Democrit.

Se presupune existenţa unor civilizaţii extraterestre.

Se presupune că omul a apărut acum cca. 3,5 — 4 milioane de ani.

7. a descrie, *v.t.* 描写，描述，描绘

Te rog să descrii pădurea aceea.

La poliţie l-a descris pe hoţul care a fugit.

În compunere am descris frumuseţea Carpaţilor.

Le-am descris părinţilor excursia.

A început să-şi descrie situaţia.

Evenimentul acela a fost descris de câţiva scriitori din diferite perioade.

În carte se descriu câteva specii noi din flora României.

Ni s-au descris caracteristicile aparatului.

8. a diferenţia, -ez, *v.t.; v.r.* 区别，区分；显露，突出

Nu pot să diferenţiez aceste specii de plante.

Profesorul diferenţează pe studenţii buni de cei slabi.

Mircea se diferenţează din ce în ce mai mult de fraţii lui.

Cu timpul copilului i se diferenţează aptitudinile.

9. a comunica, *v.t.; v.i.* 通知，告知；通报，公布；交际，沟通

Secretara ne-a comunicat data examenului.

Le-am comunicat cursanţilor să nu mai vină azi la şcoală.

I-am comunicat că cererea a fost aprobată.

Ştirile au fost comunicate de toate ziarele.

S-a comunicat la radio că taxa şcolară se va reduce.

I s-a comunicat să se prezinte mâine la examenul medical.

La început oamenii au comunicat între ei prin semnale acustice sau vizuale.

10. a defini, -esc, *v.t.* 下定义，说明特性；限定，断定

Deocamdată nimeni nu poate defini acest fenomen rar întâlnit.

Economia de piaţă se defineşte prin mai multe caracteristici.

Legea atracţiei universale a fost definită de I. Newton.

Conducerea întreprinderii l-a definit pe Matei drept pe un bun inginer.

Sănătatea se defineşte ca starea de echilibru funcţional al tuturor sistemelor unui organism.

11. a crede, *v.t.; v.i.* 认为，以为；相信，信任，信赖；信奉；同情，理解

Credeam că ai plecat.

Am crezut că vii mai repede.

Cred că va veni la dans.

Nu cred să ajungem la timp.

Se crede că există viaţă şi pe alte planete.

Poţi să crezi orice sau să nu crezi nimic.

Îl cred pe Ion.

Nu şi-a crezut prietenul

Ne credem unul pe altul.

Cred în colegii mei.

Cred în posibilitatea omului de a cunoaşte natura.

Grecii antici credeau în zei.

Sătulul nu crede flămândului.

12. a creşte, *v.i.; v.t.* 长，生长；发育；增长，增大；养育，培养，培育；饲养

Iarba creşte repede.

Copiii cresc văzând cu ochii.

Să creşti mare!

Am crescut la ţară, îmi place natura.

Producţia creşte pe zi ce trece.

Apele Dunării au crescut peste cota normală.

Temperatura a crescu cu 10 grade.

Pe mine m-au crescut bunicii.

Copiii sunt crescuţi de părinţi.

În grădină am crescut anul trecut legume şi flori.

Îi place să crească păsări.

13. a (se) gândi, -esc, *v.i.; v.t.; v.r.* 想，思考；考虑；思念

Omul gândeşte, animalele nu.

Toată ziua stă şi gândeşte.

Unde nu gândeşti, acolo-l găseşti.

El n-a gândit bine problema.

Fiecare mutare a fost bine gândită de şahişti.

Ai gândit vreodată că ai să ajungi aici?

Se gândeşte prea mult la sine.

Cum te poţi gândi la aşa ceva?

S-a gândit tot timpul la familie.

S-a gândit să mai înveţe o limbă străină.

S-a gândit că trebuie să facă o vizită la familia Enescu.

S-a gândit dacă a procedat bine sau nu.

II. PRONUMELE (7)

关系代词 care 既可指生物，也可指非生物。与其他关系代词相比，它的词形变化最丰富。主格和宾格没有复数形式，主格是 care，宾格是 prepoziţie + care；属格阳性与阴性单数是 căruia — căreia 和 al (a, ai, ale) cărui — al (a, ai, ale) cărei；予格阳性和阴性单数是 căruia — căreia；属格阳性和阴性复数是 cărora 和 al (a, ai, ale) căror；予格阳性与阴性复数是 cărora。

在复合句中，care 具有双重功能：作为引导词连接从句和主句，同时在从句中完成某项句法作用。例如：

Tabloul *care* s-a rupt este al meu.（引出定语从句，在从句中作主语）

Ştiu eu *care* este părerea ta.（引出直接宾语从句，在从句中作表语）

Mai ţin minte de omul acela în casa *căruia* am dormit o noapte.（引出定语从句，在从句中作定语）

Nu avem unde să aşezăm cărţile *pe care* le-aţi cumpărat alaltăieri.（引出定语从句，在从句中做直接宾语）

El e studentul *căruia* i-ai dat manualul.（引出定语从句，在从句中作间接宾语）

Acesta e omul *de care* ai fost ajutat.（引出定语从句，在从句中作施动者补语）

Acela e autobuzul *din care* aţi coborât.（引出定语从句，在从句中作状语）

关系代词 care 处于属格时，应该特别注意它的位置。如果位于属有对象之后，要根据属有者的性和数选用 căruia, căreia 或 cărora 。例如：

El este băiatul (acela) cu părinţii *căruia* m-am întâlnit la şcoală.

Ea este fata (aceea) cu părinţii *căreia* m-am întâlnit la şcoală.

Ei sunt copiii (aceia) cu părinţii *cărora* m-am întâlnit la şcoală.

如果位于属有对象之前，要根据属有对象的性和数选用 al, a, ai, ale，同时根据属有者的性和数选用 cărui, cărei, căror 。例如：

Băiatul *al cărui* frate este prietenul meu va veni azi.

Băieţii *a căror* şcoală este acolo vor veni azi.

Băiatul *ai cărui* fraţii sunt prietenii mei va veni azi.

Băieţii *ale căror* surori lucrează la spital vor veni azi.

Fata *al cărei* frate este medic va veni azi.

Fetele *a căror* şcoală este acolo vor veni azi.

Fata *ai cărei* fraţii sunt ingineri va veni azi.

Fetele *ale căror* mame sunt gospodine vor veni azi.

关系代词 care 在句子中还可以起下列作用：

1）作关系形容词：

Nu ştiu *care metodă* e mai bună.

A trimis plicul unui prieten, *cărui prieten* îi mai scrisese şi altădată.

Mă întreabă *pe care Ion* îl cauţi.

2）民间用语中，替代不定代词 fiecare, unul, altul：

"Le porunci să meargă *care* (= fiecare) de unde a venit." (I. Pop - Reteganul)

"Jur-împrejur, cât cuprindea ochiul, zări numai creste de munţi, *care* (= unele) mai mari, *care* (= altele) mai mărunţi." (Al. Odobescu)

3）民间用语中，表达“争先恐后”、“一个比一个更”：

"Ce să fie acolo, ziceau oamenii, alergând *care de care* (= pe întrecute) din toate părţile." (Ion Creangă)

"Râd cu lacrimi, năspustindu-se în vorbă, *care mai de care* (= unul mai tare decât altul) mai şiret la cuvânt."

4）构成词组：

fie*care*, ori*care*, oare*care*, *care*va, alt*care*va; cel *care*, cea *care*, acela *care*, aceea *care*, anul *care* vine, săptămâna *care* vine

III. COMPLEMENTUL INDIRECT

间接宾语与主语的动作有间接关系，它的主词可以是及物、不及物或反身动词，也可以是动词词组、叹词、形容词或副词。

间接宾语的使用情况相当复杂，既取决于表述内容，也取决于相关词语的功能。通常，具有“给予”、“赋予”等含义的动词（a da, a oferi, a închina etc.）可以有间接宾语。不及物动词和一部分反身形式的动词带出的宾语都是间接宾语，但应记住它们要求的是哪些介词（a participa *la*, a se baza *pe*, a consta *în*, a se feri *de*, a vorbi *despre*, a se potrivi *cu*），还是要求予格（a-*i* mulţumi, a *i* se datora,, a *i* se cuveni, a-*i* fi sete）。动词词组的情况与动词相似。罗语中，部分形容词（prielnic, favorabil, dăunător, vătămător, folositor, propice, credincios, fidel etc.）要求予格间接宾语，还有一些形容词要求用介词引出间接宾语（bun *pentru*, bun *la*, mulţumit *cu*, mulţumit *de*, plin *de*, sigur *de*, capabil *de*, lipsit *de*, sătul *de*, setos *de*, etc.）。少数副词（departe, aproape, paralel, asemenea, la fel, aidoma, etc.）和少数叹词（vai, bravo, halal, etc.）可以引出间接宾语。例如：

Nu vindeţi castraveţi grădinarului.

Trebuie *să dai socoteală* de ceea ce ai făcut.

E un climat *prielnic* sănătăţii.

Trăieşte *departe* de aici.

Vai de casa cu mulţi stăpâni.

Bravo ţie!

有时，主词可以省略：

Toţi se plâng de bani, dar de mine *(nu se plânge)* nimeni.

Salutări prietenilor.

Sănătate şi numai bine tuturor.

Cinste fruntaşilor la învăţătură!

Glorie eroilor!

间接宾语可以通过下列词类或结构表达：

1. 予格名词、数词或代词：

Vasului gol toţi îi dau cu piciorul.

Dau semn *celor doi* să se oprească.

Ţie îţi mulţumesc din toată inima.

Să nu spui *nimănui* ce am văzut eu.

2. 带有介词或介词词组的名词、数词和代词：

Mai mulţi întreabă *de mamă*, decât *de tată*.

Fugi *de câine* şi dai *peste lup*.

Din ţânţar face armăsar.

După unghii se cunoaşte leul.

Noi râdem *de unul, doi* şi patruzeci râd *de noi*.

Păşeşte un pas, dar gândeşte *la al treilea*.

Era vai *de mine*, acum e *vai de noi*.

3. 具有予格含义的结构 (la + Ac., către + Ac., spre + Ac.):

Nu daţi *la toţi* cărţile.

Se adresează *către popoarele lumii*.

Zâmbeşte *spre mine.*

4. 带有介词的形容词:

Din mare mic poţi face, dar *din mic* mare niciodată.

Devine normal *din anormal.*

5. 动词不定式、名动式:

Nu e vrednic *a învăţa* o meserie.

S-a săturat *de stat* acasă.

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

ÎMBOGĂŢIREA VOCABULARULUI (7)

- Împrumuturile lexicale.

Este cunoscut că esenţa vocabularului românesc este latinească. Dar, după cum se ştie, poporul român s-a format din romani şi populaţia daco-getică. Este firesc deci ca în limba noului popor, pe lângă marea majoritate a cuvintelor de origine latină să fi rămas şi unele (circa 150-160 de cuvinte) din limba populaţiei autohtone. De exemplu: *buză, copac, gata, moş, copil, brânză* etc. Aceste cuvinte, care se transmit din generaţie în generaţie, de la daco-romani şi până astăzi, se numesc cuvinte moştenite.

În afară de cuvintele moştenite şi cele create ulterior, în vocabularul românesc mai sunt împrumuturi care au intrat în limbă în diferite perioade istorice din cauză că între popoare au existat întotdeauna anumite relaţii: de vecinătate, culturale, comerciale, diplomatice etc. Aceste relaţii au făcut ca multe cuvinte dintr-o limbă să fie împrumutate de altă limbă.

a) împrumuturi vechi (înainte de sec. al XVII-lea):

grecești: *jur, frică, plai;*

slave: *maică, nevastă, grozav, târg, hrană, muncă;*

maghiare: *oraş, hotar, gazdă, neam;*

b) împrumuturi mai puţin vechi (între sec. al XVII-lea şi al XVIII-lea):

latineşti: *avocat, argument, condiţie, formă, materie;*

neogreceşti: *dascăl, taifas, ieftin, politicos;*

turceşti: *bacşiş, cafea, divan, iaurt;*

c) împrumuturi noi (între cel de-al treilea deceniu al sec. al XIX-lea şi cel de-al treilea deceniu al sec. al XX-lea):

latino-romanice (latina, franceza, italiana): *capital, critică, invenţie, parlament, poezie, profesor, medic, militar;*

franco-ruse (de origine franceză dar prin rusă): *asociaţie, comisie, cancelarie, economie, comerţ, industrie;*

d) împrumuturi recente:

franceze: *balet, magnetofon, bec, buton;*

italiene: *citadin, dantesc, mafiot, flaut, incognito, rizoto;*

germane: *aspirină, diesel, rolfilm;*

engleze: *concern, dumping, miting, ofsaid, radar;*

ruse: *bolşevic, colhoz, soviet.*

EXERCIŢII

1. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele relative: *căruia, căreia, cărora.*

2. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele relative: *al cărui, ai cărui, a cărei, ale căror.*

3. Construiţi câte o propoziţie / frază cu adjectivele relative: *care, pe care, pentru care, la care.*

4. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea pronumelui relativ *care*):

(1) 通往天津的公路已经加宽了。

(2) 我去年买的那套西装在卧室的衣柜里。

(3) 同你一起来的那个是我的一个同学的弟弟。

(4) 父母都在美国的那位小伙子想报考研究生。

(5) 他就是我送他玩具的那个孩子。

(6) 我不知道他把信交给你们当中的哪位了。

(7) 上午到达的代表团来自法国。

(8) 昨天你到他家做客的那人是谁?

(9) 我读了两遍你送我的书。

(10) 未来一年将是充满希望的一年。

5. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea adjectivului relativ *care*):

(1) 我知道你喜欢哪种体育运动。

(2) 他已经告诉我你将把哪本书送给我。

(3) 大家都清楚你想派哪个工程师出国。

(4) 你能告诉我哪位小姐是玛丽亚吗?

(5) 售货员问我您要买哪个戒指。

(6) 谁也不知道她到哪个城市去了。

6. Completaţi spaţiile libere cu forme adecvate ale pronumelui relativ *care*:

Iată o propunere __________ ne interesează.

Chestiunile __________ trebuie să le rezolvaţi ne privesc pe noi.

E vorba de un plan __________ multora li se pare important.

Am cumpărat cartea despre __________ ai vorbit ieri.

Acesta este satul în __________ m-am născut eu.

Acesta este omul de la __________ am primit cadoul.

Casa, __________ acoperiş este verde, se va renova.

Copacul, __________ frunze s-au îngălbenit, este mai înalt decât acesta.

M-am întâlnit cu oamenii aceia __________ maşini au fost furate.

7. Consultând dicţionarul român-chinez, traduceţi în limba chineză următoarele fraze:

Am primit volumul între filele căruia ai uitat un bileţel.

Înaintăm prin strâmtoarea aceasta întunecoasă, pe fundul căreia Jiul curge pe un jgheab scobit în stâncă.

Eu n-am uitat nici pe iscusitul moş Vlad, în căruţa căruia ai dormit tu adesea.

Ei se culcă neocupând decât jumătate din spaţiul de care ar fi avut nevoie.

Lui şi copiilor cu care venise li se dădu o cameră spaţioasă.

Aflu că e un student minuţios din grija cu care îşi controlează temele făcute.

Era o clădire veche, al cărei parter lasă de dorit.

Acest personaj, a cărui apariţie ne-a impresionat pe toţi, este domnul X.

Găina care cântă seara dimineaţa n-are ou.

Câinele care latră nu muşcă.

8. Alcătuiţi câte o propoziţie / frază cu complement indirect utilizând verbele: *a da, a oferi, a dărui, a spune, a povesti, a telefona, a aduce, a răspunde, a povesti, a închina, a plăti, a permite*

9. Alcătuiţi câte o propoziţie / frază cu complement indirect utilizând verbele: *a se gândi, a se uita, a se referi, a se adapta, a se potrivi, a asista, a participa, a apela, a recurge, a consta, a abunda, a-şi da seama, a-şi aduce aminte, a-şi aminti.*

10. Alcătuiţi câte o propoziţie / frază cu complement indirect utilizând verbele şi locuţiunile verbale: *a da atenţie, a dărui, a răspunde, a deveni indispensabil, a permite, a ţine seama, a abunda, a apela, a plăti, a se potrivi.*

11. Traduceţi în limba română (atenţie la complemente indirecte):

(1) 他想把这些电脑赠送给山区的孩子们。

(2) 我衷心感谢你的帮助。

(3) 姑娘们是又渴又饿。

(4) 我们将参加这次会议。

(5) 他们在谈论国际局势。

(6) 我还记得那次聚会。

(7) 你注意到这种现象了吗?

(8) 他不知道这些昆虫对农作物有害。

(9) 孩子们渴求知识。

(10) 你太棒了，我佩服你。

(11) 公园离这儿很近。

12. Puneţi verbele din paranteze la forme potrivite:

Îl __________ (a caracteriza) modestia.

Activitatea de intermediere __________ (a caracteriza) comerţul.

Radu __________ (a-şi caracteriza) frumos prietenul.

Margareta __________ (a fi caracterizat) de şeful de grupă.

Industria electronică __________ (a se caracteriza) printr-un ritm înalt de dezvoltare.

Poporul chinez __________ (a se caracteriza) prin curaj şi hărnicie.

Profesoara __________ (a explica) lecţia nouă.

Astăzi profesorul ne __________ (a explica) modul gerunziu.

Directorul le __________ (a explica) că trebuie să refacă planul.

Ei __________ (a-şi explica) unii altora motivele îngrijorării.

La curs li __________ (a se explica) ce este omul.

Ana __________ (a se explica) cu prietena ei.

Nu ştiu de ce el __________ (a zâmbi) mereu.

Soarele __________ (a zâmbi) vesel.

Copilul îi __________ (a zâmbi) mamei.

Sora şi fratele __________ (a-şi zâmbi) auzind vestea aceasta.

Norocul îţi __________ (a zâmbi).

Bătrânul __________ (a poseda) un apartament la bloc.

Colegul meu __________ (a poseda) un talent deosebit.

Fata __________ (a poseda) la perfecţie trei limbi străine.

Ca să analizăm aceste fenomene, voi trebuie să __________ (a proceda) sistematic.

În această situaţie, dumneata n-ar trebui să __________ (a proceda) cu uşurinţă.

Cred că __________ (a nu se proceda) aşa, ci altfel.

Vă rog să vorbiţi cu voce mai tare, că eu __________ (a nu auzi) bine.

Noi __________ (a auzi) că nu mai pleci în străinătate, este adevărat?

Şi acum pot să-i __________ (a auzi) paşii.

N-a intrat, pentru că __________ (a nu auzi) soneria.

Din cauza zgomotului nimic __________ (a nu se auzi).

__________ (a se auzi) că preţurile se vor mări.

Acest combinat __________ (a include) două fabrici şi mai multe magazine de desfacere.

Planul clădirii __________ (a include) spaţiile utile, spaţiile anexă şi spaţiile de circulaţie.

Printre invitaţi, noi l-__________ (a include) şi pe Ştefan.

Antrenorul l-__________ (a include) pe Vlad în echipa de volei.

Ana __________ (a-şi include) articolul acesta în teza de doctorat.

În ultimul volum __________ (a se include) numai operele postume ale

autorului.

13. Recitind Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

Pentru examen, __________ trebuie mie aceste două cărţi.

Ne-au trebuit __________ pentru călătoria aceea.

Trebuie să __________ cât mai devreme.

Piesa aceea de teatru trebuie să fie __________.

Lucrarea va trebui terminată până la __________.

Ceasurile acelea nu merg bine, trebuie __________.

__________ trece foarte repede, am îmbătrânit.

Dacă ai timp, mai treci pe la __________ ca să mă vezi.

Dunărea trece prin __________ ţări.

La temperaturi __________ apa trece din stare lichidă în stare solidă.

Ţie __________-a trecut gripa? Mie încă nu.

Dacă nu aveţi nimic de spus, trecem la __________.

E târziu, trebuie să fie trecut de __________.

Bătrâna aceea a trecut de __________ de ani.

Am trecut râul cu __________.

Trece-l şi pe __________ pe listă!

Treceţi, vă rog, __________ în caiet.

Nu mi-a trecut prin minte că __________.

Situaţia e încordată, statele acelea au concentrat trupe la __________.

În caz de război, se concentrează toţi __________.

Ţara şi-a concentrat toate forţele pentru __________.

Mi-am concentrat atenţia asupra __________.

Studenţii se concentrează asupra __________.

Azi nu plec acasă, voi rămâne __________.

Am cheltuit prea mult, nu mi-au mai rămas decât __________.

Dacă __________, vei rămâne în urmă.

Dacă __________, vei rămâne de râs.

Rămâne de văzut dacă __________.

Asta e un secret, să rămână între __________.

Nu s-a schimbat, a rămas __________.

Din cauza __________, a rămas fără lucru.

I-au murit __________, a rămas orfan.

Lupul, __________ rămâne.

Am primit o scrisoare recomandată din partea __________.

Vă rog să-i transmiteţi domnului Ionescu complimente din partea _____.

A refuzat ajutorul din partea __________.

Această şosea duce la __________.

Toate drumurile duc la __________.

Criza economică va duce la __________.

Fenomenul acela a dus la __________.

14. Indicaţi verbele din Text A şi Text B care au cerut substantive sau pronume în cazul dativ.

15. Indicaţi adjectivele din Text A care au cerut substantive sau pronume în cazul dativ.

16. Traduceţi în limba chineză:

Ionuţ se întorcea cu tatăl său de la pădure. În zăpadă zări o batistă înnodată（打结的）la un colţ. Coborî din sanie（雪橇）şi-o ridică. Găsi într-însa cinci hârtii de câte o sută de lei.

— Tată, tată, uite ce-am găsit!... strigă băiatul.

Şi întinse banii tatălui său.

Tatăl îi luă şi-l întrebă pe Ionuţ:

— Ce zici tu, Ionuţ, să facem cu banii aceştia?

— Să-i păstrăm, tată, până va veni păgubaşul （受损失者）.

Dar dacă nu va veni?

— Atunci să-i ducem la şcoală, să-i dăm doamnei învăţătoare, să întrebe în clasă.

Tatăl, dorind să încerce cinstea lui Ionuţ, zise:

— Lasă, Ionuţ, mai bine să-i oprim noi, ca să-ţi cumpărăm haine.

— Doamna învăţătoare ne-a spus să nu ascundem obiectele sau banii găsiţi. Cine ascunde înseamnă că fură.

Tatăl îşi sărută copilul şi zise:

— Aşa e Ionuţ, ai dreptate. Cine nu înapoiază ceea ce găseşte e un hoţ. Dacă nu vom găsi păgubaşul, am să ţi-i dau să-i duci la şcoală.

Păgubaşul a venit şi şi-a luat banii. Apoi l-a felicitat pe băiat, pentru purtarea lui cinstită.

17. Răspundeţi la următoarele întrebări:

Când se dă o definiţie, ce trebuie să fie cuprins în ea?

Cum îl caracterizează Descartes pe om?

După Blaga, ce este omul?

După părerea ta, ce este omul?

18. Tema pentru compunere: Omul.

19. Faceţi o scurtă prezentare a imprumuturilor lexicale din limba română.

LECŢIA 17

TEXT A

OMUL ÎN SOCIETATE

Atât cât ştim, oamenii au trăit întotdeauna în comunităţi mai mici sau mai mari, care au ajuns sau nu să se organizeze în state. Această împrejurare poate că nu este decât o simplă întâmplare; poate că nimic nu îi împiedică pe oameni să trăiască solitari sau să trăiască unii alături de ceilalţi, însă fără să se supună nici unor fel de norme care să reglementeze relaţiile dintre ei. Dar s-ar putea ca, dimpotrivă, traiul oamenilor să fie imposibil în afara unor astfel de comunităţi.

Trebuie deci să încercăm să explicăm un fapt aparent banal, acela că oamenii trăiesc în societate. O strategie pe care am putea să o urmăm este următoarea: vom considera că omul posedă ca trăsătură esenţială a sa sociabilitatea; aşa cum scria Aristotel, omul este o fiinţă socială. Aşa cum, de pildă, zicem despre o stea că are în chip esenţial proprietatea de a fi corp ceresc, tot aşa zicem că omul are proprietatea de a fi sociabil.

Dacă proprietatea de a trăi în societate este esenţială omului, decurge oare de aici că individul trebuie să se subordoneze societăţii? Aristotel aşa credea: statul, zicea el, este "anterior" individului. Aşa cum continuăm să trăim dacă ne pierdem o mână sau un picior, tot aşa statul va continua să existe fără un individ sau altul.

Alţi filozofi au considerat, dimpotrivă, că sociabilitatea nu e o

proprietate definitorie a omului ; omul nu are înscrisă în zestrea sa "genetică" o astfel de proprietate. Cel ce susţine acest lucru trebuie să facă însă faţă unei obiecţii. Anume, dacă sociabilitatea e o caracteristică esenţială a omului, atunci desigur că faptul că oamenii trăiesc în comunităţi se explică imediat; dar dacă sociabilitatea nu e o astfel de caracteristică, atunci cum se explică aceasta? De ce, de pildă, nu s-ar fi putut întâmpla ca oamenii să trăiască fiecare în legea lui, reglementându-şi viaţa într-un fel care nu depinde de relaţiile cu ceilalţi?

Gânditori, precum Th. Hobbes, J. Locke, J. J. Rousseau au imaginat o stare naturală în care oamenii trăiau într-adevăr astfel, fără a-şi reglementa reciproc comportamentele. Aşa cum spunea Hobbes, în acea stare a naturii fiecare se afla într-un război continuu cu toţi ceilalţi (*bellum omnium contra omnes*): urmându-şi propriile interese, oamenii nu ţineau în nici fel seama de interesele celorlalţi, omul era lup faţă de om (*homo homini lupus*). În acea stare, individul se simţea în nesiguranţă; viaţa şi bunurile îi erau ameninţate. De aceea, oamenii au consimţit, deşi cu preţul renunţării la unele din drepturile lor, să formeze o comunitate care să-i apere de invazia străinilor ori de nedreptăţile unuia împotriva altuia. Oamenii au acceptat un fel de pact ori contract social, de felul: renunţ la dreptul meu de a mă conduce singur şi autorizez pe acest om sau grup de oameni să asigure drepturi şi obligaţii pentru toţi, cu condiţia ca fiecare alt om să facă la fel. Astfel a luat naştere statul.

Potrivit acestei concepţii, pentru a explica împrejurarea că, după câte cunoaştem, oamenii au trăit întotdeauna în comunităţi, nu trebuie presupus că oamenii posedă în chip esenţial proprietatea sociabilităţii; lucrul acesta se întâmplă pentru că oamenii preferă să

trăiască altfel decât într-o stare de felul celei a naturii. În al doilea rând, observăm că, potrivit acestei concepţii, oamenii sunt "anteriori" societăţii. E adevărat că şi acum ei se "subordonează" statului — dar nu în mod absolut, ci în măsura în care acest lucru a fost cuprins în contractul originar. Dacă statul îşi depăşeşte prerogativele incluse în contract, omul nu mai e obligat să i se supună. Oamenii au de la natură anumite drepturi; orice contract social ar încheia, ei nu renunţă — de pildă — la libertatea lor, la dreptul de a avea proprietate, ori la acela de a-şi căuta fericirea. Astfel de drepturi sunt naturale. Ele le aparţin oamenilor în mod necesar şi nici o organizaţie socială nu le-ar putea nega.

VOCABULAR

comunitate, -ăţi, *s.f.* 群体，团体；共同性

stat, -e, *s.n.* 国家

împrejurare, -ări, *s.f.* 环境，情况，处境

întâmplare, -ări, *s.f.* 偶发事件，偶然情况

solitar, *adj.* 独个的，单独的

a reglementa, -ez, *v.t.* 制定（规章）；调制

trai, *s.n.* 生活

strategie, -ii, *s.f.* 策略，战略；计谋

sociabilitate, *s.f.* 群居性；社交

sociabil, *adj.* 可群居的；善社交的

a decurge, *v.i.* 来自，源于；开展，进行

a se subordona, -ez, *v.r.* 从属，隶属；取决，依赖

anterior, *adj.* 先前的，先于…的

a înscrie, *v.t.* 登记，记入，注册

zestre, *s.f.* 嫁妆；财富

genetic, *adj.* 遗传的；原生的

obiecţie, -ii, *s.f.* 异议，反对意见；反对

gânditor, -i, *s.m.* 思想家

a imagina, -ez, *v.t.* 想象，假想，构想

război, -oaie, *s.n.* 战争

nesiguranţă, *s.f.* 不安定；不安全

bun, -uri, *s.n.* 财产，财富

a consimţi, *v.i.* 同意，赞同

a renunţa, *v.t.* 放弃

drept, -uri, *s.n.* 权利

a apăra, *v.t.* 保护，保卫

invazie, -ii, *s.f.* 侵犯，侵袭，进犯

nedreptate, -ăţi, *s.f.* 不公，不公平，非正义

pact, -e, *s.n.* 条约，公约

contract, -e, *s.n.* 合同，契约

a conduce, *v.t.* 领导

a autoriza, -ez, *v.t.* 授权，委托，委派

obligaţie, -ii, *s.f.* 义务；责任

concepţie, -ii, *s.f.* 观念

chip, -uri, *s.n.* 面孔；外观；方式

potrivit, *prep.* 按照，根据

originar, *adj.* 原来的，原始的

prerogativă, -e, *s.f.* 特权

a include, *v.t.* 包含，容纳

a se supune, *v.r.* 屈服；服从，顺从

a încheia, *v.t.* 签定，签署，缔结

libertate, -ăţi, *s.f.* 自由

proprietate, -ăţi, *s.f.* 所有权；财产，产业

organizaţie, -ii, *s.f.* 组织

a nega, *v.t.* 否定，否认

NOTE

1. Aristotel (384 — 322 î Hr.), folozof şi savant grec, născut în Stagira. Elev al lui Platon şi, totodată critic al acestuia. Aristotel consideră că inteligibilul şi sensibilul se află în unitate ca substanţă alcătuită din materie (sensibilul) şi formă (inteligibilul).

2. Thomas Hobbes (1588 — 1679), filozof englez. Punctul de plecare al filozofiei sale este materialismul mecanicist, care explică totul în termeni de corp şi mişcare. Statul, de pildă, este un corp artificial. Oamenii sunt mânaţi de apetituri şi dorinţe egoiste, ceea ce conduce la un război al tuturor contra tuturor. Ca să scape de dezastrele acestui "război", oamenii creează statul, delegându-şi toată puterea unui suveran absolut, care are rolul de a menţine ordinea şi pacea socială.

3. John Locke (1632 — 1704), filozof englez. Elaborează o teorie empiristă a cunoaşterii, potrivit căreia toate cunoştinţele noastre rezultă din

experienţă. În filozofia politică, este adversar al ideilor lui Hobbes, susţinând toleranţa şi drepturile naturale ale omului.

4. Jean-Jacques Rousseau (1712 — 1778), gânditor iluminist, scriitor şi muzician francez. În opera sa filozofică afirmă egalitatea naturală a oamenilor şi descrie mecanismele prin care s-a ajuns la inegalitate. Opere principale: *Discurs asupra originii inegalităţii, Contractul social.*

5. *bellum omnium contra omnes* (lat.)— războiul tuturor contra tuturor

6. *homo homini lupus* (lat.)— omul e lup pentru om

TEXT B

OBICEIURI ŞI POLITEŢE

Odată cu începutul existenţei sale sociale, omenirea a impus norme de comportament în domeniile esenţiale ale vieţii: hrana şi îmbrăcămintea, relaţiile dinte sexe, relaţiile dintre inferiori şi superiori, primirea oaspeţilor etc. Aşadar, politeţea a fost indispensabilă traiului în comun în toate timpurile şi la toate tipurile de grupuri umane, chiar dacă obiceiurile diferă de la un popor la altul.

În Germania nu se mai sărută mâna femeilor, dar s-a extins deprinderea de a fi punctuali, obicei devenit aproape obsesie. Tot în această ţară, cu excepţia meselor oficiale şi a cazului când există personal de serviciu, invitaţii ajută spontan la strângerea mesei, la spălarea veselor. În Cehia, unde curăţenia din apartamente este impresionantă, gazda are pregătite pentru musafiri o adevărată colecţie de papuci comozi, ieftini, şi nimeni nu se simte şocat că trebuie să se descalţe. În Canada, ca şi în alte părţi ale lumii, există obiceiul de a oferi flori în număr par, iar în România, un buchet

trebuie să aibă un număr de flori fără soţ. În Elveţia, nimeni, chiar şi copiii mici, nu au obiceiul să arunce ceva pe jos.

Oamenii au obiceiuri bune şi rele. Cum obişnuinţa este a doua natură a noastră, aceasta este foarte importantă atât pentru noi, cât şi pentru cei din jur. Dacă ai obiceiuri bune, trebuie să le păstrezi. Dacă ai obiceiuri proaste, trebuie să le corectezi cât mai repede. De exemplu, dacă te obişnuieşti să bei zece cafele pe zi şi să fumezi cinci ţigări dimineaţa pe stomacul gol, asta e un obicei prost, cu toate că obiceiul acesta te priveşte doar pe tine însuţi, şi nu prea deranjează pe alţii, să zicem. Dar dacă faci vizite neanunţate la prieteni, vei fi considerat nepoliticos. E de ajuns să te gândeşti că nici ţie nu ţi-ar face plăcere, într-un moment când ai foarte multe treburi, şi să fii surprins de musafiri, oricât de dragi ţi-ar fi ei în alte împrejurări.

Obiceiurile se schimbă la un om şi chiar la un popor. Se păstrează cele bune şi se înlocuiesc cele urâte. Unele obiceiuri proaste se datorează situaţiei materiale nefavorabile. Dacă autobuzele vin regulat în staţie aproape goale, nu te îmbulzeşti să te urci într-un autobuz supraaglomerat pe care l-ai aşteptat o oră întreagă. Dacă există multe magazine cu mărfuri bogate şi ieftine, nu-ţi folosesc coatele ca să obţii ceva mai bun şi mai ieftin într-un magazin. Dacă a duce un mic dar când mergi într-o vizită nu este o problemă, n-o să te duci în vizită cu mâna goală.

Dar multe alte obiceiuri sunt legate de educaţie sau de alţi factori. Întâlnim deseori asemenea oameni care au prostul obicei să promită şi să nu se ţină de cuvânt. Pentru astfel de situaţii, mintea şugubeaţă a unor oameni a inventat chiar un proverb: "A promite e nobil, dar a te ţine de cuvânt e o prostie!"

VOCABULAR

existență, -e, *s.f.* 存在；生存

normă, -e, s.f. 规范；定额；指标

sex, -e, *s.n.* 性，性别

indispensabil, *adj.* 必需的，必不可少的

trai, *s.n.* 生活

deprindere, -i, *s.f.* 习惯，习性

grup, -uri, *s.n.* 组，群；集团，团体

a extinde, *v.t., v.r.* 延伸，伸展；扩展，扩大

punctual, *adj.* 准时的，守时的

obsesie, -ii, *s.f.* 顽念，摆脱不开的念头

spontan, *adj.* 自发的；自动的

impresionant, *adj.* 给人深刻印象的，感人的，动人的

colecție, -ii, *s.f.* 收集物，收藏品；（一）套

a șoca, -chez, *v.t.* 触犯，冒犯，得罪

a se descălța, *v.r.* 脱鞋

par, *adj.* 偶数的

soț, -i, *s.m.* 丈夫；成双的物品

cu soț, *loc. adj.* 成双的，偶数的

fără soț, *loc. adj.* 不成双的，奇数的

a arunca, *v.t.* 扔，投，掷

obișnuință, -e, *s.f.* 习惯

natură, -i, *s.f.* 自然；天性，本性；性质

pe stomacul gol, *loc. adv.* 空腹

cu mâna goală, *loc. adv.* 空手

a surprinde, *v.t.* 突然捉住；突然袭击

a se îmbulzi, -esc, *v.r.* 拥，蜂拥

marfă, mărfuri, *s.f.* 商品；货物

a promite, *v.t.* 允诺，许诺，答应

a se ține de cuvânt, *expr.* 信守诺言

minte, -ți, *s.f.* 思想，头脑；智慧，才智

șugubeț (șugubăț), *adj.* 诙谐的，引人发笑的

a inventa, -ez, *v.t.* 发明，创造；杜撰，虚构

nobil, *adj.* 高尚的，崇高的；高贵的

prostie, -ii, *s.f.* 愚蠢；犯傻

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. a organiza,-ez, *v.t.* 组织；组成；安排，筹备

Asociaţia studenţilor din universitatea noastră a organizat o excursie la munte.

Le-am organizat cursanţilor un program variat.

Ion nu-şi organizează bine timpul liber.

Conferinţa a fost bine organizată.

Se va organiza un spectacol pentru oaspeţi.

Alpiniştii s-au organizat în grupe de câte doi-trei membri.

Echipele sportive se organizează după vârstă.

Actorului i s-a organizat o primire călduroasă.

2. a urma, -ez, *v.i.; v.t.* 跟随；遵循；上学，学；接续

Îl urmez afară din casă.

Horia a fost urmat de toţi ţăranii săraci.

Au urmat indicaţiile date de ministru.

Sfatul lui e urmat de toţi.

Recomandările medicului se vor urma cu stricteţe.

Urmaţi drumul acesta!

Turiştii îşi urmează drumul spre lac.

Fratele meu urmează matematica.

Cursul acesta va fi urmat de mulţi studenţi.

După conferinţă urmează un film.

Adunarea va fi urmată de un spectacol.

Primul candidat a plecat. Cine urmează?

Lui Ştefan cel Mare i-a urmat (la tron) fiul său, Bogdan.

Cine va urma în această funcţie?

3. a subordona, -ez, *v.t.* 使从属于，使隶属于；使服从

Noi trebuie să subordonăm interesele personale intereselor de stat.

Organele locale se subordonează organelor centrale.

Aceste institute de cercetări sunt subordonate Academiei de Ştiinţe.

4. a imagina, -ez, *v.t.* 想象，设想；臆测；构思，构想

Copiii au imaginat un joc nou.

Scriitorul acela imaginează un nou roman.

Sorin şi-a imaginat că a ieşit deja inginer.

Nu pot să-mi imaginez în ce situaţie vom ajunge.

Am rămas într-o încurcătură de neimaginat.

5. a simţi, *v.t.; v.r.* 感觉，觉得；觉察；感受，感悟

După anestezie, bolnavul nu mai simte durerea.

Îi simţi pulsul?

Simt că o să vină furtuna.

Cutremurul a fost simţit şi de locuitorii din această regiune.

Din cauza gerului, Dana nu-şi mai simţea mâinile.

Aici în cameră nu se simte frigul.

Se simte că vine iarna.

Nu se simte bine, poate a răcit.

După munca de o zi, mă simt tare obosit.

6. cu preţul ... *loc. prep.* 以…为代价

Vom apăra patria cu preţul vieţii.

Au învins calamităţile naturale cu preţul marilor pierderi economice.

Vom îndeplini sarcina cu orice preţ.

7. a lua naştere, *loc. vb.* 诞生，产生

Această organizaţie antifascistă a luat naştere în timpul celui de-al doilea război mondial.

Poporul român a luat naştere din simbioza dacilor cu romanii.

8. potrivit, *prep.* 按照，根据

Medicamentele se administrează potrivit recomandărilor medicului.

Potrivit indicaţiilor directorului am luat o serie de măsuri necesare.

9. în măsura în care, *loc. conj.* 依据…的程度，根据…的情况

Vom rezolva aceste probleme în măsura în care ne vor permite condiţiile.

Salariile se majorează în măsura în care întreprinderile realizează beneficii.

10. a trăi, -esc, *v.i.; v.t.* 活，生活；生存；相处；延续，持续；度过；体验，感受

Omul cât trăieşte învaţă.

Îi mai trăiesc bunicii.

Savantul despre care am vorbit trăia doar pentru ideile sale.

Să trăiţi o mie de ani!

Noi trăim din munca noastră.

N-ai grijă, are din ce trăi.

Ei trăiesc pe spinarea părinţilor.

El nu trăieşte bine cu unchiul său.

Să trăiască prietenia noastră!

A trăit o copilărie fericită la ţară.

Poetul şi-a trăit primii ani de viaţă în satul natal.

Actorul îşi trăieşte rolul.

A trăit (pe) acolo o tragedie adevărată.

11. a consimţi, *v.i.* 同意，赞同

Au consimţit la planul nostru.

Nu consimt la căsătoria fiicei mele.

Colegii consimt să participe la această temă de cercetare.

Ambele părţi consimt să modifice unele articole din contract.

12. a forma, -ez, *v.t.; v.r.* 形成，组成，构成；成立，建立；培养，造就

Sindicatul a format recent o echipă de fotbal pe fabrică.

De când a venit aici, şi-a format un cerc de prieteni.

Grupa aceasta s-a format în semestrul al II-lea.

Delegaţia va fi formată din ingineri, tehnicieni şi muncitori.

După lovitura de stat, se va forma un nou guvern.

Inima şi vasele sanguine formează aparatul cardio-vascular.

Educaţia din familie l-a format astfel.

O să-i formez copilului meu caracterul.

S-a format ca cercetător în câţiva ani.

I s-a format treptat gustul pentru muzica uşoară.

13. a conduce, *v.t.; v.r.* 领导；主持（讨论等）；引导，带领，送；驾驶（车辆）；遵照，遵循

Şeful de stat conduce ţara.

Directorul conduce întreprinderea.

Institutul acesta va fi condus de om capabil.

Cine va conduce discuţia?

Îl conduc cu maşina pe prietenul meu la aeroport.

Ghidul i-a condus pe vizitatori prin muzeu.

Acest profesor i-a condus lucrarea de diplomă.

Multe fete ştiu să lucreze pe computer şi să conducă maşina.

Autobuzul e condus de un şofer experimentat.

Tractorul de tipul acesta se conduce uşor.

Noi ne conducem după învăţătura marxistă.

Ne conducem în purtare după principii sănătoase.

14. a extinde, *v.t.; v.r.* 延伸，伸展；扩展，扩大

Vom extinde suprafaţa pentru jocuri sportive.

Institutul şi-a extins cercetările în domeniul laserilor.

Automatizarea se va extinde, uşurând astfel munca omului.

Analiza se extinde şi asupra celor mai noi ramuri ale economiei naţionale.

15. a arunca, *v.i.; v.t.; v.r.* 扔，投，掷；扑，冲；投身于

Copilul aruncă cu pietre în păsări.

Aruncă mingea!

Nu aruncaţi hârtii pe jos!

Fiind supărat, şi-a aruncat toate caietele de notiţe.

Deşeurile nu se aruncă.

Fetiţa s-a aruncat în braţele mamei.

Înotătorul se aruncă în apă.

Soldaţii se aruncă spre inamici.

II. PRONUMELE (8)

关系代词

1. 关系代词 cât (câtă, câţi, câte) **指数量的多少，只是复数有属格和**予格变化：(al, a, ai, ale) câtor **.**

Cât timp? Nu mi-a spus *cât* va sta la Bucureşti.

Cumpără făină *câtă* îi trebuie.

Câţi vin în sat numai de el întreabă.

Nu ştiu *câte* a luat din aceste mere.

Ştii cuvintele *câtora* n-au fost luate în seamă?

在句子中，它也可以作关系形容词用：

Se cunoaşte *cât efort* s-a depus pentru realizarea acestei lucrări.

Ştiu *câtă voinţă* are.

Nu ştiu *câţi oameni* sunt în sală.

Câte bordeie, atâtea obicee.

注意关系代词 cât 与副词 cât 、介词 cât 之间的区别：

Strigă *cât* îl ţin puterile. （副词）

Rabdă *cât* poţi! （副词）

Mare *cât* un elefan. （介词）

Caut un loc *cât* să-mi aşez pe el dulapul. （关系代词）

2. 关系代词 cel ce 的性、数、格变化由 cel 表达（cel ce — celui ce, ceea ce — celei ce, cei ce — celor ce, cele ce — celor ce），含义包括生物和非生物：

Cel ce vorbeşte e colegul meu.

Cei ce au sosit sunt americani.

Gloria aparţine *celor ce* muncesc.

Preţuiesc *pe cei ce* învaţă cu sârguinţă.

Salariul *celor ce* lipsesc de la serviciu va fi reţinut.

ceea ce 有时泛指，语法性作中性处理：

Ceea ce am aflat e foarte important pentru mine.

Ceea ce ai spus e foarte interesant.

E foarte puţin *ceea ce* ne-a rămas de la el.

Se interesează de *ceea ce* a fost discutat în şedinţă.

否定代词（pronumele negativ）通常用于否定句中。

1. 否定代词 nimeni 指人，属格、予格形式是（al, a, ai, ale）nimănui(a)：

Nimeni n-a venit.

Numănui(a) nu-i place acest tablou.

N-am văzut *pe nimeni*.

属格可以用在肯定句中：

Era un copil *al numănui*.

Comoara *nimănuia* aparţine întregului popor.

2. 否定代词 nimic 指物，无词形变化：

Nimic nu e acolo.

Nu înţeleg *nimic* din ceea ce ai spus.

Nu s-a hotărât *nimic*.

3. 否定代词 nici unul — nici una 有性、数、格的变化： nici unul — (al, a, ai, ale) nici unuia, nici unii — (al, a, ai, ale) nici unora, nici una —(al, a,

ai, ale) nici uneia, nici unele —(al, a, ai, ale) nici unora，可以指人，也可以指物。

N-a venit *nici unul* dintre ei.

N-am văzut *pe nici una* dintre ele.

N-a exprimat mulţumiri *nici uneia* dintre colege.

III. SENSUL NEUTRU AL FORMELOR PRONOMINALE "ÎI" ŞI "O"

罗语口语和民间用语中，某些动词词组带有人称代词予格非强调式 îi (-i, i-) 或人称代词宾格非强调式 o 。在这类动词词组中，îi 和 o 已经丧失予格或宾格的含义和句法功能，只是增加词组的形象性。例如：

a-*i* da înainte (= a continua): *Îi* dă înainte cu gura, sperând să fie înţeles de toţi.

a-*i* zice un cântec (= a cânta): Mai zi-*i*, te rog!

a-*i* trage cu băutura (= a bea): *I*-a tras cu băutura până a ajuns la spital.

a *o* păţi (= a avea neplăceri, a intra într-un bucluc): Dacă nu mă asculţi, o s-*o* păţeşti.

a *o* face lată (= a petrece straşnic, a face un mare chef; a face o gafă sau o prostie): De revelion au făcut-*o* lată la un restaurant.

a *o* nimeri (= a ghici şi a alege soluţia cea bună): De data asta n-ai nimerit-*o*.

a *o* întoarce (= a-şi schimba atitudinea): Iar vrei s-*o* întorci?

a *o* lăsa baltă (= a lăsa ceva în părăsire, a nu se mai interesa de ceva, a abandona): Las-*o* baltă, nu mai insista!

a *o* ţine una şi bună (= a susţine cu încăpăţânare ceva): Dacă *o* ţii aşa una şi bună, nu mai pot să te ajut.

这种现象在表示“行走”、“奔跑”、“逃跑”、“溜掉”的动词词组中尤为多见，例如：

a *o* lua (din loc)	a *o* întinde	a *o* tunde
a *o* rupe	a *o* lua la fugă	a *o* porni
a *o* şterge	a *o* tuli	a *o* lua la sănătoasă

IV. PROPOZIŢIA COMPLETIVĂ INDIRECTĂ

由于表述需要，间接宾语可以是句子，语法上称作**间接宾语从句**。它由下列词类引导:

1. 关系代词和不定代词:

De *ce* te temi nu scapi.

De *cine* nu învaţă relele s-agaţă.

Lumina se aprinde *celor ce* văd, ci nu pentru orbi.

Îi dau cartea *cui* se cuvine.

Nu da ciomag *cui* nu-i eşti drag, nici sabie în mâna vrăjmaşului.

Păzeşte-te de *cel ce* n-are ce să mai piardă.

Să explicaţi *oricui* vrea să asculte.

2. 关系副词:

Ne gândim *cum* să rezolvăm aceste probleme.

Nu ţin minte *unde* am lăsat şapca.

Nu-mi dau seama *când* a intrat în cameră.

Mă uit *cât* de mare va creşte apa.

3. 连词:

Nu mai era capabil *să* scoată o vorbă ca lumea.

Se plânge *că* condiţiile nu sunt bune.

Mă îndoiesc *dacă* puteţi veni în ziua aceea.

COMPLETAŢI-VĂ CUNOŞTINŢELE

STRUCTURA VOCABULARULUI (1)

Vocabularul sau lexicul cuprinde totalitatea cuvintelor unei limbi. *Dicţionarul Explicativ al Limbii Române* are peste 56 000 de cuvinte.

Vocabularul se poate împărţi în două părţi: fondul principal lexical sau vocabularul fundamental （基本词汇）şi masa vocabularului （一般词汇）。

Fondul principal lexical cuprinde cuvintele fără de care comunicarea între vorbitorii limbii respective n-ar fi posibilă. Aceste cuvinte au o circulaţie mare, sunt de obicei cuvinte mai vechi şi sunt productive, adică de la ele se pot forma alte cuvinte. În fondul principal lexical al limbii române, cuvintele de origine latină ocupă 60%, iar restul 40% de diferite alte origini. Printre aceste cuvinte sunt:

1. nume de obiecte, nume de fiinţe, nume de rudenie: *om, fiinţă, casă, masă, câmp, deal, tată, mamă* etc.;

2. nume de stări şi acţiuni: *a fi, a trăi, a face, a vorbi, a merge, a munci* etc.;

3. nume de animale, păsări, arbori, flori, fructe: *bou, cal, lup, urs, găină, cioară, brad, stejar, trandafir, garoafă, pară, nucă* etc.;

4. nume de alimente şi băuturi: *pâine, lapte, carne, apă, vin* etc.;

5. nume de însuşiri, culori: *bun, rău, frumos, urât, mic, mare, alb, negru* etc.;

6. nume de părţi ale corpului omenesc: *cap, faţă, mână, picior, braţ* etc.;

7. nume de zile, luni, anotimpuri: *joi, vineri, ianuarie, vară, dimineaţă, seară* etc.;

8. nume ale fenomenelor de natură: *frig, cald, vânt, ploaie* etc.;

9. numele corpurilor cereşti: *soare, lună, stea* etc.;

10. prepoziţiile, conjuncţiile, pronumele, numeralele până la zece şi altele: *pe, sub, şi, dar, eu, tu, trei, cinci* etc.

Masa vocabularului este alcătuită din câteva grupuri lexicale, şi anume: arhaisme, neologisme, termeni speciali din diferite domenii, cuvinte regionale, termeni populari, cuvinte argotice, jargoane.

- **Neologisme.**

Neologismele (新词) sunt numite cuvintele împrumutate relativ recent din limbi stăine (*radio, electricitate, informatică* etc.) şi cuvintele create recent cu mijloacele proprii ale limbii (*a- + poetic > apoetic, planta + -tor > plantator > plantatoare*). În sens larg, sunt considerate neologisme şi cuvintele existente deja în limbă, întrebuinţate cu un sens nou. De exemplu: cuvântul *secerătoare* este folosit cu un sens nou, adică se întrebuinţează pentru a denumi maşina de secerat.

Neologismele pot îmbogăţi vocabularul unei limbi. Procesul de îmbogăţire şi modernizare a lexicului românesc începe din secolul al XVIII-lea prin introducerea de neologisme latino-romanice. Unele dintre aceste neologisme înlocuiesc turcisme şi grecisme (*individ* sau *persoană* pentru *ipochimen, curier* sau *mesager* pentru *olac*). Cele mai multe neologisme sunt provenite din franceză şi se folosesc în toate domeniile vieţii social-politice, economice, juridice, în ştiinţă etc. De exemplu: *societate, partid, economie, legislaţie, avion, automobil, automatizare* etc. Neologismele de tipul acesta sunt cuvinte necesare. O parte dintre ele sunt numite chiar cuvinte internaţionale, ceea ce are o mare importanţă în epoca noastră, când între state există numeroase şi variate relaţii. Dar, printre cuvintele împrumutate din alte limbi, sunt şi neologisme de lux, care strică uneori puritatea unei limbi. În istoria limbii române sunt cunoscute faze în care împrumuturile străine au pătruns în număr foarte mare, ceea ce a dat naştere şi la excese. Împotriva unor asemenea excese au lupta oameni de cultură şi scriitori ca Titu Maiorescu, Vasile Alecsandri, Ion Luca Caragiale şi alţii. Ei au combătut exagerările latiniste, mania franţuzismelor şi alte orientări greşite.

După unii lingvişti, româna actuală cuprinde circa 50 000 de neologisme.

EXERCIŢII

1. Conjugaţi la indicativ prezent verbele: *a crede, a surprinde, a susţine, a presupune, a se afla, a se simţi, a se supune, a se subordona.*

2. Găsiţi în Text A adjectivele care au cerut în propoziţii substantive în cazul dativ.

3. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele relative: *câţi, câte* şi adjectivele relative *câţi, câte.*

4. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele relative: *cel ce, cei ce, celor ce.*

5. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele negative: *nimeni, nimănuia, nimic, nici unul, nici una.*

6. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea pronumelor relative *cât, cel ce, ceea ce*):

(1) 我不知道他去年在布加勒斯特停留了多长时间。

(2) 从这些书中，你愿意选多少本就选多少本。

(3) 他也不清楚他们来了多少位。

(4) 他把中学学的东西全都忘了。

(5) 有志者事竟成。

(6) 成功属于勇者。

(7) 不劳动者不得食。

(8) 我不明白你说的话。

(9) 读报的那人是我的朋友.

(10) 你所做的一切都是正确的。

7. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea cuvintelor nimeni şi nimic):

(1) 阅览室里一个人也没有.

(2) 我没对任何人说过这件事.

(3) 这是一间无主的房屋。

(4) 关于他，我什么都不知道。

(5) 房间里空无一物.

(6) 一整天他什么也没吃.

8. Completaţi spaţiile libere cu câte o propoziţie completivă indirectă:

S-a săturat să __________.

Se teme de cine __________.

Ne mulţumim cu ce __________.

Mă gândesc la cei ce __________.

Nu ţin minte când __________.

Nu e capabil să __________.

Vorbim despre ceea ce __________.

S-a supărat pe cei ce __________.

Sunt sigur că __________.

Ei nu sunt în stare să __________.

9. Formulaţi două enunţuri utilizând *ceea ce* (cu valoare neutră).

10. Puneţi verbele din paranteze la forme potrivite:

Comisia __________ (a înscrie) tablourile acestea în categoria A.

Reforma şi deschiderea către exterior _________ (a înscrie) China în rândurile ţărilor cu un ritm mai înalt de dezvoltare a economiei.

Secretara vrea s-o _________ (a înscrie) pe Ana pe lista candidaţilor în clasa a II-a.

Pentru fapta sa eroică, conducerea i-_________ (a înscrie) numele în cartea de onoare.

Dan ___________ (a fi înscris) la Jocurile Sportive Asiatice de antrenorul lui.

Părinţii _________ (a-şi înscrie) copiii la grădiniţă.

Inginerul acela _________ (a-şi înscrie) invenţia la Oficiul de Invenţii.

Aceşti elevi _________ (a se înscrie) la olimpiada de matematică.

Ţara aceasta _________ (a se înscrie) în rândurile statelor cu dezvoltare economică medie.

Guvernul _________ (a conduce) ţara.

Cine _________ (a conduce) această întreprindere?

Secretarul de partid o să _________ (a conduce) discuţia.

Femeia aceasta _________ (a conduce) bine maşina.

Ghidul i-_________ (a conduce) pe vizitatori prin muzeu.

Noi îl _________ (a conduce) pe Ion până la aeroport.

Realizarea planului _________ (a conduce) la realizarea exportului.

Profesorul Iliescu îi _________ (a conduce) lucrarea de diplomă.

Autobuzul _________ (a fi condus) de un şofer cu experienţă.

Uzina _________ (a fi condus) de un director general tânăr.

Ana _________ (a se conduce) după principii sănătoase în viaţa de toate zilele.

Tractorul de tipul acesta _________ (a se conduce) uşor.

Te rog să _________ (a încheia) aceşti nasturi.

Mama i-_________ (a încheia) lui Ionel haina.

Lunea trecută, oamenii aceia _________ (a-şi încheia) activitatea la

institutul nostru.

Noi o să __________ (a încheia) un contract cu firma aceasta de import şi export.

Aceste două state __________ (a încheia) un acord de asistenţă mutuală.

Munca __________ (a nu fi încheiat) la timp din cauza ploilor.

Lui Victor i __________ (a se încheia) un contract de muncă pe trei ani.

Fiţi atent! __________ (a nu arunca) mingea!

Copilul __________ (a arunca) cu pietre în păsări.

Sora mi-__________ (a arunca) hârtiile vechi.

Deşeurile __________ (a nu se arunca), că ele se mai pot valorifica.

Înotătorul __________ (a se arunca) în apă.

De bucurie, fetiţa __________ (a se arunca) în braţele mătuşii.

Soldaţii __________ (a se arunca) spre inamici.

11. Recitiţi Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

Atât cât ştim, sistemul solar este alcătuit din __________.

Atât cât ştiu eu, omul nu numai că __________, ci şi __________.

După câte ştim noi, această regiune este bogată în __________.

După câte ştiu eu, nu numai __________, dar şi __________.

Până nu va ajunge să __________, băiatul acesta nu va __________.

După aceste eşecuri, am ajuns să __________.

În vizită, noi ne-am organizat în trei __________.

Aceşti tineri se vor organiza în __________.

După ce şi-au declarat independenţa, aceste două insule din Oceanul Pacific se vor organiza în __________.

Îl mai aşteptăm? Poate că nu __________.

S-a înnorat, poate că __________, poate că __________.

Fiind la prieteni, s-ar putea să se întoarcă __________.

Sunteţi studenţi, cum se poate să nu _________.

Se prea poate, fiindcă el _________.

Aşa cum am arătat, acest om _________.

Aşa cum credem că _________, tot aşa credem că _________.

Aşa cum spui că _________, tot aşa spunem şi noi că _________.

Nu am întâlnit niciodată _________ astfel de animal.

Ai văzut vreodată _________ astfel de insectă?

Nu _________ plac astfel de oameni.

Toţi respectă legea cu excepţia _________ astfel de indivizi.

Dacă vrei să înaintezi, trebuie să faci faţă _________.

E prea slab, n-are cum să facă faţă _________.

Apărăm patria de _________.

Casa ne apară de _________.

Se spunea că Zidul chinezesc ne apăra de _________.

Copiii mici nu se pot apăra de _________.

Accept propunerea ta, cu condiţia să _________.

Rămân împreună cu voi, cu condiţia ca _________ să _________.

Toţi au venit, cu excepţia _________.

Am consultat toate cărţile, cu excepţia _________.

Avem pregătite pentru sărbătoare _________.

Are copiate în caiete toate _________.

La noi, nimeni, chiar şi _________, nu _________.

Dintre ei, nici unul, chiar şi _________, nu _________.

În cazul când _________, să _________.

În cazul dacă _________, să nu _________.

12. Găsiţi în Text A şi Text B toate verbele şi adjectivele care au cerut substantive sau pronume în cazul dativ.

13. Traduceţi în limba chineză:

Vă spun ca să ştiţi şi voi: cuvintele care îmi trebuiesc pentru poveşti le scot din călimară（墨水壶）...

Într-o zi, un cuvânt nu vru să iasă afară.

Tot ciocănind（敲）în sticla cu peniţa, din călimară ieşiră cuvintele: *Politeţe, Hărnicie, Prietenie.*

— Hai, spune-ne ce cauţi?

— Îl caut pe *Nu.* Fără el nu pot termina povestea.

— Pe *Nu*?! l-a luat o fetiţă în braţe şi nu-i mai dă drumul ...

— Dacă, de pildă, vorbi cuvântul *Hărnicie,* îi spune mama: "Pune masa!" sau "Adu apă!" sau "Mătură!" fetiţa spune că nu poate; are pe *Nu* în braţe.

— Ori dacă, vorbi cuvântul *Politeţe,* bunica vine de la piaţă, aducând două coşuri grele, fetiţa cu *Nu* în braţe nu sare să-i deschidă uşa ...

Ori dacă, vorbi cuvântul *Prietenie,* o colegă o roagă să-i ajute la o problemă grea, fetiţei cu *Nu* în braţe nici nu-i pasă ...

— Şi unde stă fetiţa care l-a luat pe Nu în braţe? întrebai eu.

— Te conducem noi, se oferiră cele trei ...

Deşi nu era târziu, o găsirăm dormind. *Nu,* din braţele ei, era însă treaz（醒着的）:

— Nu mă-ntorc! zise el. Nicăieri n-am dus-o mai bine ca-n braţele acestei fetiţe. Nu merg la tine, nu, nu, nu!

Chiar atunci se auzi glasul mamei fetiţei:

— Hai, scoală-te! Pune masa, e ora prânzului!

— Îndată! răspunse, în locul fetiţei, *Hărnicia.* Şi cât ai clipi（眨眼）, aşternu masa, deschise bufetul şi scoase farfuriile. În dreptul fiecărei farfurii împături şi câteva şerveţele de hârtie ...

Pe scări se-auziră paşii bunicii. *Politeţea* nici nu mai aşteptă s-audă bătăi la uşă. Alergă şi o deschise, luă sacoşa cu cumpărături din braţele bunicii ...

Între timp, *Prietenia* rezolvase problema cu care venise colega fetiţei care

l-a luat pe *Nu* în braţe ...

Când aceasta se trezi şi se dădu jos din pat veni la mama sa şi aceasta o lăudă:

— Tare frumos ai aşezat masa! Poftim castravetele acesta.

Bunica-i dărui un măr:

— Ia-l! Eşti fetiţă săritoare.

Colega nu se lăsă mai prejos:

— Am două nuci. Una ţie şi una mie!

Fetiţa întinse braţele să primească darurile, dar, în clipa aceea îl scăpă pe *Nu* din braţe.

Eu, care atât aşteptam, îl apucai de-o ureche şi plecai grăbit acasă. Ajuns acasă, îl aruncai pe *Nu* în călimară şi-l rugai pe cuvântul *Paznic* să-l păzească（看守）, ca să nu-l mai poată lua nici o fetiţă şi nici un băiat în braţe ...

14. Răspundeţi la următoarele întrebări:

Omul are proprietatea de a fi sociabil? De ce?

Ce relaţii există între om şi stat?

15. Tema pentru compunere: Fericirea.

16. Din câte părţi este alcătuit vocabularul?

17. Ce cuvinte cuprinde de obicei fondul principal lexical?

18. Vorbiţi pe scurt despre neologismele din limba română.

LECŢIA 18

TEXT

DREPTURILE OMULUI

Pentru elin, barbarul era mai puţin om; pentru omul liber, sclavul nu era chiar om; chiar şi constituţiile moderne care au proclamat egalitatea tuturor oamenilor în faţa legii admiteau că nu toate fiinţele umane au aceleaşi drepturi; diferenţele de rasă, de sex, de avere au fost adesea propuse drept criterii care să justifice astfel de inegalităţi.

Există însă şi o altă tendinţă filosofică, bazată pe ideea că atari diferenţe între oameni sunt prea puţin importante şi că ele nu pot afecta apartenenţa acestora, cu aceleaşi drepturi, la comunitatea tuturor oamenilor. Noi avem anumite drepturi pur şi simplu în virtutea faptului că suntem oameni.

Departe de a fi o problemă a oricărei epoci, ideea drepturilor omului a fost formulată abia în epoca modernă în operele unor filosofi, precum J. Locke şi Th. Hobbes. J. Locke, de pildă, vorbea despre "legea naturală a lui Dumnezeu", care constă în faptul că nimeni nu are dreptul să lipsească pe alt om de viaţă, sănătate, proprietate şi libertate. Dreptul la viaţă, la proprietate şi la libertate sunt naturale; ele îi aparţin fiecăruia prin însuşi faptul că s-a născut om. Rostul guvernământului este acela de a le proteja. În al doilea rând, acele drepturi sunt inalienabile; ele nu pot fi înstrăinate, nimeni nu poate renunţa la ele. În consecinţă, dacă un guvernământ

încalcă aceste drepturi, el îşi pierde legitimitatea şi trebuie înlăturat. Din secolul al XVIII-lea, filosofia drepturilor naturale ale omului a fost încorporată în programe politice, precum *Declaraţia de independenţă* (1776) a S.U.A., ori *Declaraţia drepturilor omului şi cetăţeanului* (1789) în Franţa.

Drepturi, precum cele menţionate, au următoarea caracteristică: pentru ca un om să beneficieze de ele, acţiunea statului trebuie să fie cât mai mică. Să ne gândim, de exemplu, la libertatea individuală. Rolul statului este acela de a o asigura; cu cât prin intervenţia sa statul se amestecă mai puţin în acţiunea oamenilor, cu atât libertatea fiecăruia este mai mare. Astfel de drepturi se numesc negative. În secolul nostru, în special după cel de-al doilea război mondial, s-a considerat că, alături de aceste drepturi tradiţionale, ar trebui adăugate şi altele, precum: dreptul la îngrijirea medicală, la educaţie, participarea la viaţa publică, dreptul de a avea un concediu plătit etc. Pentru ca aceste drepturi să devină efective, statul trebuie, de această dată, să intervină activ în viaţa oamenilor; ele se numesc drepturi pozitive.

Ideea acestor drepturi a născut însă o serie de controverse de natură politică şi filosofică. Aspectul politic a fost pus în evidenţă de faptul că în 1948, de când Adunarea Generală a O.N.U. a elaborat şi a promulgat *Declaraţia Universală a Drepturilor Omului*, drepturile pozitive au fost folosite intenţionat de unele state pentru a ataca alte state.

Din punct de vedere filosofic, problema este dacă drepturile pozitive sunt realmente drepturi ale omului. Putem noi pretinde ca semenii noştri să se ocupe de satisfacerea nevoilor noastre? Dacă orice om are, de pildă, dreptul la educaţie, înseamnă că o sumă de bani — care va proveni din impozitele asupra veniturilor tuturor

membrilor societăţii —va fi folosită pentru ca să i se asigure acest drept. Dar nu cumva acest fapt vine în contradicţie cu libertatea fiecăruia? De asemenea, în multe ţări drepturile pozitive pur şi simplu nu pot fi satisfăcute datorită nivelului scăzut de dezvoltare economică; de aceea, ele ne apar mai curând ca scopuri, ca idealuri de atins decât ca drepturi.

Apărătorii drepturilor omului au la rândul lor argumente puternice pentru a susţine universalitatea acestora. Unul dintre imperativele morale ale creştinismului cere ca fiecare să ne iubim aproapele ca pe noi înşine. Desigur, aceasta nu înseamnă că fiecare om procedează astfel; legea creştină nu ne spune cum ne comportăm realmente faţă de ceilalţi, ci cum ar trebui să ne comportăm. Tot aşa, drepturile omului nu privesc felul în care sunt şi acţionează realmente oamenii; nu descriu felul în care, efectiv, oamenii beneficiază de libertatea de gândire, de exprimare sau de acces la educaţie. Ele nu sunt descriptive, ci au un caracter normativ: arată cum ar trebui să fie tratat fiecare.

Toate statele, indiferent de sisteme social-politice, au obligaţia de a asigura drepturile fundamentale al omului, în această privinţă ele au mult de făcut. Nici o ţară nu are dreptul, ca sub pretextul apărării drepturilor omului, neţinând seamă de condiţiile concrete ale altor state, să se amestece în treburile lor interne.

VOCABULAR

elin, -i, *s.m.* 古希腊的

barbar, -i, *s.m.* 野蛮人

sclav, -i, *s.m.* 奴隶

constituţie, -ii, *s.f.* 宪法

a proclama, *v.t.* 宣告、宣布

egalitate, -ăţi, *s.f.* 平等；相等，同等

rasă, -e, *s.f.* 种族、人种；种

avere, -i, *s.f.* 财产
criteriu, -ii, *s.n.* 标准，尺度
a justifica, *v.t.* 证明…是正当的；使合法
bazat, *adj.* 基于，建立在…基础上的
apartenență, *s.f.* 属性；从属；出身，成分
virtute, -ți, *s.f.* 德行，美德
în virtutea, *loc. prep.* 按照，依照，根据
epocă, -i, *s.f.* 时代
operă, -e, *s.f.* 著作，作品
Dumnezeu 上帝
a lipsi, -esc, *v.t.* 剥夺
rost, -uri, *s.n.* 作用；使命，任务
guvernământ, -minte, *s.n.* 政体；政府
inalienabil, *adj.* 不可剥夺的
a înstrăina, -ez, *v.t.* 转让，出让，让渡
consecință, -e, *s.f.* 后果，结果；结论
a încălca, *v.t.* 践踏；违反，违背
legitimitate, *s.f.* 合法（性）
a înlătura, *v.t.* 排除，清除
a încorpora, -ez, *v.t.* 归并，并入；收编，编人
a beneficia, -ez, *v.i.* 享受，享有
individual, *adj.* 个人的，个体的；单独的
intervenție, -ii, *s.f.* 干预，干涉，参与，介入
negativ, *adj.* 否定的；反面的；消极的
pozitiv, *adj.* 肯定的；正面的；积极的
efectiv, *adj.* 有效的，有实效的
a interveni, *v.i.* 干预，介入
controversă, -e, *s.f.* 争议，争论
general, *adj.* 普通的；总的；全面的
a elabora, *v.t.* 制定
a promulga, *v.t.* 颁布，公布
realmente, *adv.* 现实地；事实上
a pretinde, *v.t.* 要求
impozit, -e, *s.n.* 税
venit, -uri, *s.n.* 收入
contradicție, -ii, *s.f.* 矛盾
apărător, -i, *s.m.* 保护者，维护者
argument, -e, *s.n.* 论据，论点；理由
universalitate, *s.f.* 普遍性
imperativ, -e, *s.n.* 迫切需要，绝对必须
moral, *adj.* 道德的，道义上的
creștinism, *s.n.* 基督教
aproape, *s.m.* 同类

creştin, *adj.* 基督教

a acţiona, -ez, *v.i.* 行动

descriptiv, *adj.* 描写的、描述的

normativ, *adj.* 起规范作用的，规范的

a trata, -ez, *v.t.* 对待；处理

privinţă, -e, *s.f.* 方面

pretext, -e, *s.n.* 借口

pur şi simplu, *loc. adv.* 简直、纯粹、干脆

TEXT B

COMPORTAMENTUL ÎL FACE PE OM

Bunele maniere nu au fost inventate să îngrădească libertatea omului; dimpotrivă, ele contribuie la formarea noastră ca "oameni", la bucuria de a trăi printre semeni civilizaţi. Bunele maniere nu au fost adăugate în mod arbitrar unor structuri sociale. Ele au rădăcini într-un sentiment uman profund, care tinde spre o armonie între comportare şi etică, între frumuseţea caracterului uman şi moralitatea sa. Confucius, faimosul înţelept chinez, spunea că virtutea nu reprezintă nimic dacă nu se naşte din curtoazie adevărată. Prin urmare, omul trebuie să înveţe să aibă o purtare civilizată.

Pornind de la adevărul că fiecare dintre noi este unic şi de neînlocuit, putem afirma că orice om trebuie să se respecte în primul rând pe sine însuşi, că orice om are dreptul de a fi respectat, dar de acelaşi respect trebuie să se bucure şi cei din jur, ca de exemplu, să nu-l deranjezi pe semenul tău, ci să-l faci să se simtă bine în preajma ta.

Pentru a asigura ordinea publică, statul emite legi şi decrete. Oricine a greşit este pasibil de o pedeapsă mai mult sau mai puţin severă, în funcţie de gravitatea greşelii. Fie că a furat, fie că a

călcat pe iarbă, fie că a traversat strada în locuri nepermise, orice om normal trăieşte cu frica de poliţistul ce poate răsări lângă el în orice clipă. La fel stau lucrurile cu legile şi regulile din cadrul "Codului bunelor maniere", dar abaterea de la aceste norme nu este sancţionată de către autorităţi. Şi totuşi codul acesta este adesea respectat cu mai multă stricteţe decât legile statului. Explicaţia e foarte simplă. Dacă pentru abaterile de la legi există un singur poliţist la zece mii de oameni, să zicem, pentru abaterile de la o comportare civilizată "poliţistul" se află în fiecare om înzestrat cu o minimă doză de bun-simţ. Nu există legi care să te pedepsească pentru că râzi zgomotos, pentru că vorbeşti continuu şi foarte tare, pentru că îţi strigi din stradă copilul aflat la etajul zece sau pentru că stai nepermis de mult într-o vizită. Vine totuşi un moment în care te întrebi de ce nu mai eşti invitat în casa familiei X. Vine o zi în care observi că vecinii te salută cu răceală, şi chiar proprii tăi copii par jenaţi de modul în care te îmbraci sau mănânci... Niciodată nu e prea târziu să înveţi ceva bun de la alţii, însă cu cât vom învăţa mai devreme ce se cuvine şi ce nu, ce se cade şi ce nu, ce se face şi ce nu, cu atât viaţa noastră va fi mai frumoasă.

Buna creştere se dobândeşte în mai multe feluri. Educaţia ocupă cel mai important loc. Buna creştere se dobândeşte şi din mass-media, chiar şi din aversiunea noastră faţă de oameni cu o comportare urâtă. Învăţăm, cum s-ar zice, din "exemple negative". De exemplu, auzim deseori câte un tânăr care îşi pierde nopţile la petreceri ce durează până dimineaţă, spunând: "Fac ce vreau, sunt un om liber!" Acest tânăr este într-adevăr un om "liber — prost crescut". Bunele maniere se dobândesc şi prin autoeducare, prin experienţe trăite. E suficient să ţii minte de proverbul "Ce ţie nu-ţi place altuia nu-i face". Bunele maniere mai înseamnă să rezişti unei

tentaţii care te poate transforma din om cinstit într-un hoţ. Puţini ştiu că a găsi un portofel pe stradă şi a nu-l preda la poliţie se cheamă furt. Cei mai mulţi îl consideră noroc... Hazardul nu trebuie să favorizeze abaterea de la regulile de bună comportare.

VOCABULAR

a îngrădi, -esc, *v.t.* （用篱笆等）围，圈；限制，约束

seamăn, semeni, *s.m.* 同类，相似之人

arbitrar, *adj.* 专断的，专横的；武断的；任意的，随意的

profund, *adj.* 深的，深刻的

armonie, -ii, *s.f.* 和谐，协调；融洽

etică, *s.f.* 伦理（学）；道德

moralitate, *s.f.* 道德；品德，美德

faimos, *adj.* 著名的，名声显赫的

curtoazie, -ii, *s.f.* 谦恭，彬彬有礼

prin urmare, *loc. conj.* 可见，因此；总之

unic, *adj.* 唯一的，仅有的，独一无二的；出色的，卓越的

ordine, -i, *s.f.* 次序，顺序；秩序，条理

decret, -e, *s.n.* 令，法令，政令

pasibil, *adj.* 应受到…的

pedeapsă, pedepse, *s.f.* 处罚；惩处

gravitate, *s.f.* 严重性；严肃，严厉

a răsări, *v.i.* （星辰等）升起；（植物）出土；突然出现；崛起

cadru, -e, *s.n.* 框；框架；范围，界限

abatere, -i, *s.f.* 偏离，偏越；误差，偏差

a sancţiona, -ez, *v.t.* 惩罚，处分；制裁

autoritate, -ăţi, *s.f.* 职权；当局，官方；权威，威望；权威人士

stricteţe, *s.f.* 严格，严密；精确

a înzestra, -ez, *v.t.* 给嫁妆；装备，配备；使具有，赋予

minim, *adj.* 最小的，最少的，最低的

doză, -e, *s.f.* 剂量，投配量

bun-simţ 正确的判断力

a pedepsi, -esc, *v.t.* 处罚；惩处

a jena, -ez, *v.t.* 使不舒服，使窘困

mass-media, *subst.* 大众传媒，新闻媒介

aversiune, -i, *s.f.* 反感，厌恶，憎

恶

autoeducaţie, -ii, *s.f.* 自我教育

tentaţie, -ii, *s.f.* 诱惑，引诱

portofel, -e, *s.n.* 钞票夹；文件夹

a preda, *v.t* 送交，交给；递送；授课、讲课

hazard, -uri, *s.n.* 偶然性；意外的事；机遇，运气

CULTIVAREA LIMBII ROMÂNE

I. CUVINTE, LOCUŢIUNI ŞI EXPRESII

1. a proclama, *v.t.* 宣告；宣布、公布

De când se începea războiul, ţara aceea şi-a proclamat neu-tralitatea.

După răscoală, sclavii şi-au proclamat libertatea.

La 1 octombrie 1949, s-a proclamat Republica Populară Chineză.

În anii aceia, multe colonii engleze s-au proclamat indepen-dente.

2. a admite, *v.t.* 接纳，接受；批准，承认；录取，录用；容许，允许

Nu putem să admitem această soluţie.

Să admitem că este aşa.

Admit că ai dreptate.

Această ţară a fost admisă în ONU.

Cererea a fost admisă de decanat.

L-au admis pe Liviu în echipa lor.

Nu se admite ca nimeni să nu respecte disciplina.

S-a admis să participe la olimpiada de fizică.

3. a propune, *v.t.* 建议，提议；提出；推荐，推举

Radu a propus amânarea excursiei.

Ionel a propus să amânăm excursia.

Aş propune ca mâine să plecăm la Shanghai.

I-am propus colegului meu o colaborare permanentă.

Tema conferinţei a fost propusă de o comisie specială.

S-a propus să se organizeze o vizită la Constanţa.

I s-a propus să ia concediu medical în săptămâna care vine.

L-am propus pe George drept candidat.

Pe cine să-l propunem preşedinte?

4. a justifica, *v.t.* 证明…是正确的，证明…有道理；说明理由；辩解；使合法

Faptele nu justifică atitudinea lui.

Nu poate să-şi justifice absenţa.

Am justificat toate cheltuielile făcute în deplasare.

N-are nici o chitanţă, nu poate justifica această sumă de bani.

Nu-l justifica pe Ştefan!

Cum îi justifici comportarea?

Maria s-a justificat în faţa colegilor.

Când e vinovat, se justifică totdeauna cu umor.

Ipoteza aceea nu se justifică.

5. a consta, *v.i.* 在于；由…构成，由…组成

Cauza principală a nerealizării producţiei constă în aceea că în ultimii ani fabrica nu avea materii prime suficiente.

În ce constă caracterul abstract al matematicii?

Acest aparat constă din câteva subansambluri importante.

6. a aparţine, *v.i.* 属于，归…所有

Cartea aceasta aparţine Elenei.

Locuinţa aparţine părinţilor.

Mie nu-mi aparţine nimic în această casă.

Balena aparţine familiei mamiferelor.

Limba română aparţine la grupul de limbi romanice.

Această facultate aparţine de Universitatea Bucureşti.

7. a încorpora, *v.t.* 并如，归并，纳入；兼并；编入，收编；征募

Aceste date statistice vor fi încorporate în raportul nostru de activitate.

Organismele vii încorporează substanţele nutritive în ţesuturi.

Insula aceea a fost încorporată într-o ţară vecină.

O parte din tineri s-au încorporat recent în armată.

8. a beneficia, -ez, *v.i.* 享有、享受，受益、得到

Colegul meu de cameră beneficiază de bursă.

Copiii aceştia beneficiază de îngrijirea societăţii.

România beneficiază de un relief variat.

9. a îngriji, -esc, *v.t.; v.r.* 关心，关怀；照料，照看，照管，关照

Mioara îşi îngrijeşte fraţii mai mici.

Bunica i-a îngrijit copiii.

Ion îngrijeşte grădina mătuşii.

Radu ştie să-şi îngrijească sănătatea.

Pentru că Victor nu s-a îngrijit, boala i s-a agravat.

În lipsa părinţilor, ea se îngrijeşte de gospodărie.

Mama s-a îngrijit să avem tot ce ne trebuie.

10. a interveni, *v.i.* 干涉、干预；参与，介入；参与谈话、插话；发言；说情；出现，发生

Sindicatul trebuie să intervină la timp pentru rezolvarea conflictelor de muncă.

Trebuie să intervenim acolo unde există probleme de rezolvat.

Nu vrea să intervină în acest conflict.

Toţi invitaţii au intervenit în discuţia despre circulaţie publică.

La dezbateri a intervenit şi delegatul Chinei.

Directorul a intervenit ca Vasile să fie numit responsabil cu propaganda.

Colegii au intervenit ca profesorul Dumitrescu să rămână la facultatea noastră.

Nu vreau să intervin pentru nimeni.

În ultimele zile au intervenit multe lucruri neaşteptate.

11. a pretinde, *v.t.* 要求；声称，断言

El pretinde să i se accepte lucrarea.

Boala lui pretinde multe îngrijiri.

Negustorul i-a pretins un preţ exorbitant.

Pentru acest post se pretind studii superioare.

Unui sportiv i se pretind multe sacrificii.

Ana pretinde că n-a ştiut nimic despre asta.

El se pretinde atotştiutor.

12. a trata, -ez, *v.t.* 对待，看待；款待；医治，处置；探讨，论述；处理

O să-l tratăm pe el ca pe un prieten.

Să nu trataţi cu răceală pe aceşti invitaţi.

L-a tratat cu politeţe.

Ioana îi tratează pe musafiri cu cafea.

Medicii tratează infecţiile cu antibiotice.

Doctorul i-a tratat piciorul rănit.

Articolul tratează nişte probleme economice apărute recent.

Problema va fi *tratată* de mai multe reviste de specialitate.

Fratele şi-a tratat rana cu dezinfectant.

Hainele au fost tratate cu radiaţii.

Afacerea a fost tratată de un reprezentant al nostru.

Metalele se tratează cu acizi.

13. a emite, *v.t.* 发布，颁布（法令等）；发表（理论等）；发射，播送；发行（货币等）

Guvernul a emis un decret de urgenţă pentru asigurarea ordinii publice.

Einstein a emis teoria relativităţii.

Staţiile noastre de radio emit pe unde lungi, medii şi scurte.

O nouă serie de monezi a fost emisă de către Banca Naţională.

La radio se emit periodic ştiri despre evoluţia vremii.

14. a traversa, -ez, *v.t.* 穿过，横穿，横越；经历，经受

Dunărea traversează România.

Traversaţi bulevardul cu atenţie.

Strada se traversează numai prin locurile marcate.

Pe aici nu se traversează.

În anii aceia, am traversat o criză culturală şi morală.

15. a se cuveni, *v.r.* 归于，应得；应该，合适

Premiul i se cuvine lui Mircea.

Această cinste li se cuvine oamenilor de ştiinţă.

A primit ce i se cuvenea.

Aceasta nu se cuvine.

Nu se cuvine să procedezi astfel.

Nu se cuvine să vorbiţi urât despre prietenii voştri.

Trebuie să vă comportaţi cum se cuvine.

16. a se cădea, *v.r.* 属于，应得；合适，恰当

Această parte mi se cade mie, nu-i aşa?

E un copil, nu ştie ce se cade şi ce nu.

N-am nimic de spus, aşa mi se cade.

II. PRONUMELE (9)

不定代词 (pronumele nehotărât) 的含义是不确指。它的数量相当多，结构复杂。其中，单一形式有: unul —una, altul — alta, cutare, tot, toţi — toate, atâţia — atâtea, mulţi — multe, puţini — puţine 等; 复合形式有: orice, oricine, oricare, oricât, oarece, oarecine, oarecare, fiece, fiecine, fiecare, ceva, cineva, careva, câtva, altcineva, altcareva, vreunul -- vreuna 等。

1. 不定代词 unul —una 有性、数、格的变化，即: unul —(al, a, ai, ale) unuia, una —(al, a, ai, ale) uneia, unii —(al, a, ai, ale) unora, unele —(al, a, ai, ale) unora，可以指人，也可以指物。

N-a plecat până acum nici *unul.*

Din cărţile acelea a rămas numai *una*.

Unii s-au întors la timp, alţii nu.

Viaţa *unora* este mai bună.

Am trimis scrisori unora dintre ei.

2. 不定代词 altul — alta 有性、数、格的变化，即： altul —(al, a, ai, ale) altuia, alta —(al, a, ai, ale) alteia, alţii —(al, a, ai, ale) altora, altele —(al, a, ai, ale) altora，可以指人，也可以指物。

Altul este al tău.

Pe *alţii* nu i-am văzut.

Greutatea *alteia* este mai mare.

Altora le-am pus întrebări mai uşoare.

Am cumpărat un kilogram de orez şi pentru *alţii*.

3. 不定代词 oricine, cineva, altcineva 的属格、予格形式分别是 (al, a, ai, ale) oricui, (al, a, ai, ale) cuiva, (al, a, ai, ale) altcuiva，此类复合词只变 cine 这一构词成分。它们指人，不能指物。

Sună *cineva* la uşă.

Vreau să vorbesc cu *altcineva*.

Poate veni *oricine* la ceremonie.

Pot să dau cartea *oricui*.

Aceasta nu e a mea, e a *cuiva* dintre ei.

4. 不定代词 toţi —toate 的属格、予格形式是 (al, a, ai, ale) tuturora，可以指人，也可以指物。

Au venit *toţi*.

Sunt acoperite *toate* de zăpadă.

El râde cu poftă, încât ochii *tuturora* se îndreaptă asupra lui.

Le-am oferit *tuturora* câte o invitaţie.

De astă dată am vorbit cu *toţi*.

5. 不定代词 tot 有时加定冠词。

Nu *tot* ce zboară se mănâncă.

Nu *tot* ce străluceşte este aur.

Totul este în ordine.

A dispărut *totul, totul.*

6. 不定代词 atâţia — atâtea 的属格、予格形式是 (al, a, ai, ale) atâtora，可以指人，也可以指物。

Vin numai *atâţia*, ceilalţi sunt la cămin.

Atâtea ştiu, nu mă mai întreba!

Nu-mi ajung banii ca să le cumpăr *atâtora* câte o jucărie.

Sunt mulţumit cu *atâtea.*

7. 不定代词 mulţi — multe 的属格、予格形式是 (al, a, ai, ale) multora，可以指人，也可以指物。

Mulţi au plecat, puţini mai rămân.

Multe am văzut în această călătorie.

Scrisul *multora* dintre voi nu este frumos.

Povestea lui era *de mulţi* crezută.

8. 不定代词 puţini — puţine 的属格、予格形式是 (al, a, ai, ale) puţinora，可以指人，也可以指物。

Mulţi au întrebări de pus, nu *puţini.*

Din aceste mărfuri, doar *puţine* au fost importate din SUA.

Între noi, numai *puţinora* nu le place muzica uşoară.

9. 不定代词 oricâţi — oricâte 的属格、予格形式是 (al, a, ai, ale) oricâtora, 可以指人，也可以指物。

Pot veni *oricâţi,* avem spaţiu suficient.

Poţi lua *oricâte* din acestea.

Putem satisface dorinţa *oricâtora* dintre ei.

Putem invita *oricâtora* le place să vină.

10. 不定代词 câţiva — câteva 的属格、予格形式是 (al, a, ai, ale) câtorva, 可以指人，也可以指物。

Câţiva s-au dus la bibliotecă.

Din aceste jucării, am ales *câteva* pentru copilul meu.

Hainele *câtorva* s-au pătat.

Câtorva dintre copiii aceştia le e foame.

11. 不定代词 oricare 的属格、予格单数形式是 (al, a, ai, ale) oricăruia — oricăreia，复数形式是 (al, a, ai, ale) oricărora，可以指人，也可以指物。

Poate rămâne *oricare* dintre voi, mie îmi este indiferent.

Ai putea alege *oricare* din acestea.

Poţi da cartea *oricăreia* dintre aceste fete.

12. 不定代词 fiecare 的属格、予格单数形式是 (al, a, ai, ale) fiecăruia — fiecăreia，复数形式是 (al, a, ai, ale) fiecărora，可以指人，也可以指物。

Fiecare trebuie să rămână la locul său.

I s-a dat *fiecăruia* câte un pachet.

Privirea *fiecăreia* dintre ele se îndreaptă spre acolo.

13. 不定代词 orice, ceva, altceva 无词形变化，只能指物，不能指人。

Poţi spune *orice* mamei.

Mă interesează *orice.*

Mi se pare că *ceva* nu este normal.

A mâncat *ceva* şi se simte acum mai bine.

Vrea *altceva,* nu această bluză.

Vrea să spună *altceva.*

Altceva le place.

14. 不定代词 cutare 有词形变化: (al, a, ai, ale) cutăruia — cutăreia — cutărora，但表达属格和予格时经常使用前置定冠词 lui。

A spus că azi vor veni la noi *cutare* şi *cutare.*

Părerea *lui cutare* ne interesează.

I-am spus *lui cutare* acest lucru.

上述不定代词中，oricine, oricare, orice 和 oricâţi — oricâte 可以作

关系代词用:

Mă trimite pe mine să aduc pe *oricine* voi întâlni.

Aici vin *oricâţi* vor.

Poţi bea *orice* vrei.

Voi primi *oricare* va veni.

部分不定代词可以作不定形容词用，修饰名词。例如: alt, mult, puţin, oricare, fiecare, orice, oricât, ceva, câţiva, tot, vreun 等。

口语和民间语中，少数不定代词在特定语言环境中可能增添转义:

Se supără din *fiece.* (fiece，小事、琐事)

Vrea să guste *ceva.* (ceva，一点儿)

Bluza e *mai ceva* decât costumul. (mai ceva，质地更好)

Am eu *altele* pe cap acum. (altele，烦恼)

A ajuns *cineva* şi nu se mai uită la alţii. (cineva，大人物)

Să ştii că nu-i un *fitecine* (= fiecine). (fitecine，普通人)

Aici sunt nişte *oarecare*, pe când acolo ... (oarecare，小人物)

日常用语中，可以见到下列不定代词词组:

cine ştie cine = *cineva*

nu ştiu cine = *cineva, oricine*

te miri ce = *puţin, puţină*

de toate = *multe*

câte alea = *multe, atâtea*

cine ştie ce = *ceva*

nu ştiu ce = *ceva*

câte şi mai câte = *multe, atâtea*

câte toate = *multe, atâtea*

III. DUBLA EXPRIMARE A COMPLEMENTULUI INDIRECT

同直接宾语一样，间接宾语在句子中也经常重复表述（含预先提及和重复）。何时予以重复表述？间接宾语在句子中的位置是决定重复表述与否的重要标准。

如果间接宾语位于动词之前，则必须用人称代词予格短式予以重复:

Lui Vasile *îi* dau un creion.

Mariei *îi* dau un pix.

Copiilor acestora *le* povestesc un basm.

Mie *mi*-a spus că va lipsi o zi de la lucru.

Celor doi *le*-am explicat exercițiile.

Celei de-a doua *îi* voi da explicații mai târziu.

Celui cu ochelari *i*-am dat o notă mare.

Dunării *i*-a dedicat un vals Johan Strauss.

Carpaților *le* închinăm un imn.

如果间接宾语位于动词之后，从语法角度来看，重复与否都是正确的。但是在实际应用中，罗马尼亚人大多都用人称代词予格短式予以预先提及。

(Îi) telefonez deseară lui Stan, mâine *(îi)* telefonez Dorinei.

(Le) voi dărui copiilor acestora nişte jucării şi creioane colorate.

(Le) trimit prietenilor invitațiile.

O să*(-i)* arăt acestuia că comportarea sa nu e frumoasă.

*(Le-)*am comunicat celor două să vină poimâine.

(Îi) dau actele celui în uniformă.

*(I-)*am pus un cadran nou ceasului de perete din camera aceea.

COMPLETAȚI-VĂ CUNOŞTINȚELE

STRUCTURA VOCABULARULUI (2).

- **Regionalismele.**

Regionalismele （方言）sunt cuvinte specifice vorbirii într-o anumită regiune. În limba română sunt ardelenisme, moldovenisme, muntenisme, oltenisme pe care le folosesc locuitorii din Ardeal, Moldova, Muntenia sau Oltenia. Regionalismele sunt folosite şi în operele literare pentru a accentua culoarea locală. De exemplu, în "Moara cu noroc" de Ioan Slavici întâlnim

regionalismul *birău* (primar rural). În operele lui Zaharia Stancu, Marin Preda se găsesc multe regionalisme ca *buduroi* (stup primitiv), *dadă* (mătuşă) etc. Sunt multe moldovenisme în operele lui Vasile Alecsandri şi Ion Creangă: *curechi* (varză), *barabulă* (cartof), *bortă* (gaură) etc.

Există însă şi regionalisme fonetice: *a hi* (în Moldova) = a fi, *gioc* (în Moldova) = joc, *gios* (în Moldova) = jos, *deşte* (în Muntenia şi Oltenia) = degete.

Sunt de asemenea regionalisme gramaticale: el *o venit* (în Transilvania şi Moldova) = el a venit, ei *o(r) venit* (în Transilvania şi Moldova) = ei au venit.

- Arhaismele.

Prin arhaisme (古语) înţelegem formaţiile lexicale, fonetice, morfologice şi sintactice care au dispărut din limba comună, folosindu-se doar când sunt evocate fapte, întâmplări, stări de lucruri din trecut.

Arhaisme lexicale: *ocârmuire* = guvernare, *zapis* = document, *zlătar* = aurar;

Arhaisme fonetice: *a îmbla* = a umbla, *părete* = perete, *sară* = seară;

Arhaisme morfologice: *inime* = inimi, *palaturi* = palate;

Arhaisme sintactice: "Eu să fiu a ta stăpână, tu stăpân *vieţii* mele". (M. Eminescu)

- Cuvintele argotice.

Argourile (隐语) sunt caracteristice vorbitorilor unor grupuri sociale restrânse, de obicei defavorizate, care le folosesc pentru a nu fi înţeleşi de ceilalţi. Nu numai răufăcătorii şi vagabonzii creează cuvinte argotice, ci şi elevii, studenţii, militarii precum şi alte grupuri preferă uneori astfel de limbaj secret. De exemplu:

a) între elevi: *belfer* (profesor), *ţinta golanului* (nota cinci), *a da gol* (a lipsi nemotivat);

b) între soldaţi: *cocon* (militar), *trupete* (soldat simplu), *a lua în colimator* (a lua la ochi pe cineva);

c) între frizeri: *a ciupi* (a sângera cu briciul);

d) între studenţi: *servită* (lucrare sau parte din lucrare strecurată între foile de examen, într-un moment de neatenţie a profesorului), *copiuţă* (fiţuică de demensiuni neverosimil de mici, mărunt scrisă, foarte ingenios ascunsă sub ceas, în ciorap sau sub rever la examen), *stressiune* (sesiune), *olimpiadă de toamnă* (sesiune de restanţe), *mărire* (re-examinare pentru obţinerea unei note mai mari), *boabă* (examen picat, restanţă), *re-re* (examen picat care necesită o re-rexaminare), *a băga din top* (a spune lucruri fără legătură cu subiectul, pentru a da profesorului impresia că ai învăţat), *integralist* (student cu toate examenele luate cu note mari), *Bibliotecă Naţională* (student dotat cu atâtea copiuţe câte volume se află într-o bibliotecă mare), *blindat* (bine pregătit pentru examen), *student silitor* (student care învaţă în silă).

- Jargoanele.

Jargoanele（行话；贵族用语）reprezintă o modalitate de exprimare a păturilor de sus ale nobilimii (în sec. al XVIII-lea) şi ale burgheziei (în sec. al XIX-lea şi primele decenii ale secolului următor).

Nobilimea, în timpul fanarioţilor, utiliza un mare număr de grecisme, de exemplu: *vivlion* (carte), *didascăl* (dascăl, învăţător). După ce limba franceză a ajuns la modă, în cercurile burgheze erau folosite numeroase franţuzisme, de pildă: *demoazelă* (domnişoară), *mon cher* (dragul meu), *şic* (distins, elegant), *au revoir* (la revedere). Uneori, în jargon sunt şi cuvinte englezeşti: *darling* (dragul meu), *high-life* (înaltă societate).

EXERCIŢII

1. Construiţi câte o propoziţie / frază cu pronumele nehotărâte: *unii, altora, vreunul, oricine, cuiva, toţi, atâţia, multe, puţini, oricâte, câtorva, fiecăruia, orice, ceva.*

2. Alegeţi cuvinte potrivite din paranteze şi completaţi cu ele spaţiile libere:

   Îţi dau __________ (ce, orice) volum preferi.

   Îşi va spune părerea __________ (oricare, care) participant va dori.

   Nu vei reuşi, __________ (cât, oricât) efort vei depune.

   __________ (toată, toate) pasărea pe limba ei piere.

   Ionescu e azi un __________ (alt, altul) om.

   Nu cunosc __________ (vreun, vreunul) om cu numele ăsta.

   Nu are __________ (vreo, vreuna) motivare serioase.

   Dă-mi __________ (ce, ceva) bani ca să am la mine.

   Dorinţa __________ (fiecărui, fiecărei) om este de a învinge în viaţă.

   __________ (oricărui, oricăruia) om îi este dragă viaţa.

   Casa este __________ (al nimănui, a nimănui).

   Nu vrea să ajute __________ (nimeni, pe nimeni)

   Dintre ele n-a venit __________ (nici unul, nici una).

3. Traduceţi în limba română (atenţie la folosirea pronumelor nehotărâte):

   (1) 这些话剧中我只喜欢一部。

   (2) 我们当中，有些人成功了，有些人失败了。

   (3) 我的看法是某些人的生活很不健康。

   (4) 这支笔是你的，另外那支是我的。

   (5) 如果有人来，就说我不在家。

(6) 这可能是你们当中某人的行李。

(7) 我可以同任何人交谈，如果他愿意的话。

(8) 所有人的目光都指向了我。

(9) 别说了，我全都知道。

(10) 多人赞成，少数人反对。

(11) 我只要这么多，其余的（桃子）留给孩子们。

(12) 你们当中，来多少人都行。

(13) 有几个孩子喜欢这件玩具。

(14) 随便什么人都可以参观这个展览。

(15) 我给校友中的每个人都发了一份传真。

(16) 每次出国，我都给儿子买点儿什么作为礼物。

4. Puneţi cuvintele din paranteze la forme potrivite şi completaţi spaţiile libere cu forme neaccentuate corespunzătoare ale pronumelor personale în dativ:

Vreau să __________ trimit (prieteni) nişte cadouri.

(Acesta) __________ trimit un pachet.

(Cealaltă) __________ trimit un album.

__________ am trimis (cei doi) o telegramă.

(Care coleg) __________ telefonezi deseară?

(Care profesoară) __________ telefonezi mâine?

(Care dintre ei) __________ ai telefonat?

(Care dintre ele) __________ ai dat răspuns?

(Nici unul) nu __________ am scris.

Nu __________ am scris (nici una).

(Oricare dintre ei) __________ ai putea explica problema?

N-am spus că __________ aş putea explica problema (oricare dintre ele).

__________ ai spus (toţi) această veste?

__________ ai comunicat (toate fetele) această hotărâre?

__________ ai dat ajutor (mulţi dintre ei)?

(Mulţi) __________ am exprimat mulţumiri.

(Nimeni) nu __________ am povestit ce s-a întâmplat cu mine.

Numai (doi) __________ am povestit ce am văzut acolo.

__________ ai dat (toţi) formulare pentru viză?

Numai (o treime dintre ei) __________ am dat formulare pentru viză.

__________ am dat (amândouă) nişte discuri.

(Amândouă) __________ plac discurile acelea.

(Cel mic) __________ am adus o şapcă, iar (cel cu ochi albaştri), un fular.

(Cel care joacă fotbal în curte) __________ voi aduce o minge, iar (cei care merg la grădiniţă), nişte jucării mecanice.

5. Puneţi verbele din paranteze la forme potrivite:

Vă rog să __________ (a înlătura) pietrele din drum.

Pe George vrea să-l __________ (a înlătura) şeful de echipă din concurs.

Medicul nu i-__________ (a înlătura) organul acela.

Primejdia __________ (a fi înlăturat) de către pompieri.

Pericolul războiului __________ (a fi înlăturat) în oarecare măsură prin dezarmare.

De obicei, cancerul __________ (a se înlătura) prin operaţii chirurgicale.

Plantelor li __________ (a se înlătura) părţile uscate.

În lupta pentru existenţă, speciile __________ (a se înlătura) una pe alta.

El __________ (a afirma) un neadevăr.

Nu putem __________ (a afirma) că el a greşit.

Galileo Galilei _________ (a afirma) că Pământul se mişcă în jurul Soarelui.

El _________ (a-şi afirma) ideile în cuvântare.

_________ (a se afirma) entuziasmul maselor.

Profesorul nostru _________ (a se afirma) în critica literară.

Colegul meu _________ (a se afirma) la locul de muncă.

Nu vreau să-i _________ (a deranja) pe colegii mei de cameră.

Dacă vin, vă _________ (a deranja) lucrurile?

Familia Vasilescu _________ (a fi deranjat) de vecini.

N-am poftă de mâncare, _________ (a-i deranja) stomacul.

Vă mulţumesc, _________ (a nu vă deranja), pot duce singur bagajele.

Nu ştiu ce e cu el, _________ (a nu se deranja) nici să răspundă la telefon.

Cine _________ (a râde) la urmă _________ (a râde) mai bine.

La petrecere,băieţii _________ (a râde) cu poftă.

Omul acela _________ (a râde) în hohote.

Toţi _________ (a râde) de tine, ştii?

La filmul acela _________ (a se râde) mult.

El o să _________ (a preda) mâine cererea la decanat.

Eu personal i-_________ (a preda) scrisoarea.

Înainte de vacanţă, noi trebuie să _________ (a preda) cărţile la bibliotecă.

Fratele meu _________ (a preda) limba engleză la un liceu.

Fizica _________ (a se preda) începând din clasa a VI-a.

Banii _________ (a se preda) numai destinatarului.

6. Recitiţi Text A şi Text B, întregiţi propoziţiile / frazele de mai jos:

Afirmaţiile lor sunt bazate pe _________.

Există o teorie economică, bazată pe faptul că _________.

Bazat pe __________, acest argument este incontestabil.

Departe de __________, a şi început să înveţe limba germană.

Departe de __________, are şi un comportament urât.

Umbrela o protejează pe fetiţă de __________.

Serele protejează plantele de __________.

Mănuşile __________ protejează mâinile.

Dacă încalci __________, vei fi pedepsit.

De încalci __________, vei fi sancţionat.

De această dată, tu trebuie să __________.

De astă dată, voi __________.

În aceste zile, am întâlnit o serie de __________.

O serie de __________ mi-au apărut în faţa ochilor.

Chestiunea este dacă __________.

Ce am întrebat este dacă __________.

Ideea sa vine în contradicţie cu __________.

Sunt sigur că vorbele tale vin în contradicţie cu __________.

Problema asta nu __________ priveşte pe mine.

Eşti şef de grupă, nu __________ priveşte că a lipsit nemotivat de la cursuri?

În ce priveşte __________, mai am ceva de adăugat.

În ce mă priveşte pe mine, eu __________.

Mama __________ a născut pe fratele meu la opt luni.

Lui Andrei soţia __________ a născut o fetiţă.

Elena şi-a născut toţi __________ la maternitatea aceasta.

Sora mea __________ născut la 14 mai 1994.

Lui Dan __________ s-a născut al treilea copil.

Atitudinea lui naşte __________.

Proiectul acesta __________ născut în atelierul nostru.

Teoria sa s-a născut din __________.

Poţi să crezi că el _________ născut poet?

Nimeni nu s-a născut _________.

Toţi cetăţenii au dreptul la _________.

Toţi oamenii au dreptul de a fi _________.

Noi avem dreptul să _________.

Nu aveţi dreptul ca _________ să _________.

N-ai văzut? Aşa stau lucrurile cu _________.

Nu mai întreba, la fel stau lucrurile şi cu _________.

Cred că altfel vor sta lucrurile cu _________.

Poţi să-mi spui cum stau lucrurile cu _________.

_________ este o abatere admisibilă.

_________ este o abatere de la regulă.

Abaterea de la orbită va duce la _________.

Trebuie să învăţăm din _________.

Vom învăţa de la _________ multe lucruri.

Vom _________ după exemplul lui.

Vor lua exemplu de la _________.

Vor lua _________ drept exemplu.

Voi urma exemplul _________.

7. Arătaţi ce prepoziţii au cerut în Text A şi Text B următoarele verbe intranzitive şi reflexive: *a vorbi, a consta, a renunţa, a beneficia, a interveni, a proveni, a tinde, a contribui, a se gândi, a se ocupa, a se amesteca, a se bucura.*

8. Traduceţi în limba chineză:

Un ţap (公山羊), voind să treacă într-o livadă, fu silit să dea peste o apă ce curgea între el şi acea livadă. Şi, fiindcă n-avea încotro, se lăsă în gârlă şi începu să înoate.

Când era pe la jumătatea gârlei, se pomeneşte pe lângă dânsul cu un şarpe

că-i zice:

— Măi ţapule, ia-mă şi pe mine să mă treci la uscat.

Ţapul, temător, îi răspunse:

— Tu vezi bine că abia pot să-mi duc părul de pe mine şi tu îmi ceri să te iau şi pe tine?

— Aşa o fi; dar iată că umblu să mă înec, şi atâta prietenie nu pot găsi la tine?

Ţapul îl lăsă să se urce pe dânsul, şi-şi puse toate puterile ca să înoate spre a ieşi cu bine dincolo.

Şarpele, dacă se văzu călare （骑） pe ţap, începu a se încolăci （盘；蜷曲） împrejurul gâtului şi a-l strânge ca să-l sugrume （使窒息）.

— Da` ce faci, prietene? Că, uite, nu mai pot răsufla şi o să ne înecăm amândoi.

— Vezi că mie mi-e foame şi aş vrea să mi-o potolesc cu tine; acum eşti în mâna mea.

— Foame, foame; prieten, prieten, dară cu o mortăciune （动物尸体） socoteşti tu că te îndestulezi? Aşteaptă niţel până să ieşim la margine şi acolo să-ţi arăţi prietenia. Acum mai slăbeşte-mă din dragoste, ca să pot înota.

Şarpelui îi plăcură vorbele şi-l mai slăbi pe ţap din strânsoare, iar ţapul îşi puse toate puterile, mai înotă ce înotă şi ajunse la uscat cu şarpe cu tot.

Pe când încă înota, se gândea la prietenia şarpelui şi începu a născoci la mijloace de a-şi mântui （拯救） viaţa.

După ce ieşiră la uscat, ţapul prinse a zice:

— Şarpe, tu mi-ai cerut prietenia, eu ţi-am dat-o. Fă-mi şi tu hatârul （优待） acum şi dă-te jos, ca să ne măsurăm, cine e mai lung? Apoi mă vei mânca în bunăvoie.

— Ei, haide, de, să nu zici că nu ţi-am fost prieten!

Şi, dându-se jos, aştepta să se măsoare cu el. Ţapul asta şi voia. Cum îl văzu jos, se răpezi cu coarnele （角） de sfărâmă capul şarpelui şi-l strivi,

călcându-l cu copitele （蹄） lui cele tari.

9. Răspundeţi la următoarele întrebări:

Ce sunt drepturi negative?

Ce sunt drepturi pozitive?

Diferenţele de rasă, de sex, de avere sunt criterii care să justifice inegalităţi?

Ce funcţie are statul pentru a asigura drepturile omului?

10. Care sunt regionalismele principale în limba română?

11. Ce înţelegeţi prin arhaisme, cuvinte argotice şi jargoane?

CÂNTECE ROMÂNEŞTI

1. IMNUL DE STAT AL ROMÂNIEI

1 = G $^4/_4$

Versurile de *Andrei Mureşanu*

Muzica de *Anton Pann*

Tempo di marcia

f

3 ‖: 6· 7 1 2 | 3 - 6 6 | 4· 3 2 2 |

1. Deş- teap-tă- te, ro- mâ- ne, din som- nul cel de
cum ori nici- o- da- tă să dăm do- vezi la
viţi, mă- re- ţe um- bre, Mi- hai, Şte- fan, Cor-
oţi cu cru- cea-n frun- te! Căci oas- tea e creş-

5· 4 3 3 | 6· 5 4 3 2 | 3 1 - 2 |

moar- te În ca- re te-a dân- ci- ră bar-
lu- me Că-n as- te mâini mai cur- ge un
vi- ne, Ro- mâ- na na- ţi- u- ne, ai
ti- nă, De- vi- za-i li- ber- ta- te şi

3· 2 1 7 | 6· 7 1 2 | 3 2 1 7 1 |

ba- rii de ti- rani, bar- ba- rii de ti-
sân- ge de ro- man, un sân- ge de ro-
voş- tri stră- ne- poţi, ai voş- tri stră- ne-
sco- pul ei prea sfânt, şi sco- pul ei prea

V f
rani! A- cum ori nici- o- da- tă cro-
man! Şi că-n a noas- tre piep- turi păs
poţi, Cu bra- ţe- le ar- ma- te, cu
sfânt, Mu- rim mai bi- ne-n lup- tă, cu
ieş- te-ţi al- tă soar- tă, La ca- re să se-n
trăm cu fa- lă-un nu- me. Tri- um- fă- tor în
fo- cul vos- tru-n vi- ne, "Vi- a- ţă-n li- ber-
glo- ri- e de pli- nă, De- cât să fim sclavi
chi- ne şi cru- zii tăi duş- mani, şi
lup- te, un nu- me de Tra- ian, un
ta- te ori moar- te!" stri- găm toţi, "ori
ia- răşi în ve- chiul nost pă- mânt, în
cru- zii tăi duş mani! A- cum ori nici- o-
nu- me de Tra- ian! Şi că-n a noas- tre
moar- te!" stri- găm toţi. Cu bra- ţe- le ar-
ve- chiul nost pă- mânt! Mu- rim mai bi- ne-n
da- tă cro- ieş- te-ţi al- tă soar- tă, La
piep- turi păs- trăm cu fa- lă-un nu- me Tri-
ma- te, cu fo- cul vos- tru-n vi- ne, "Vi-
lup- tă, cu glo- ri- e de- pli- nă, De-

6· 5 4 3 2 | 3 1- 2 | 3· 2 1 7 |

ca- re să se-n chi- ne şi cru- zii tăi duş-

um- fă- tor în lup- te, un nu- me de Tra-

a- ţă-n li- ber- ta- te ori moar- te!" stri- găm

cât să fim sclavi ia- răşi în ve- chiul nost pă-

1.2.3. f | 4. f

6· 7 1 2 | 3 2 1 7 1 | 6- · 3 :|| 6 - · ||

mani, şi cru- zii tăi duş- mani! *2.* A-

ian, un nu- me de Tra- ian! *3.* Pri-

toţi, "ori moar- te" stri- găm toţi. *4.* Pre-

mânt, în ve- chiul nost pă- mânt!

2. HORA UNIRII

Versurile de *V. Alecsandri*

1 = C $^6/_8$ Muzica de *Alexandru Flechtenmacher*

mf

1 3 6 5 | 4 3 2 3 |

Hai să dăm mâ- nă cu mâ- nă

Măi mun- te- ne, măi ve- ci- ne,

A- mân- doi sun- tem de-o ma- mă,

Vin' la Mil- cov cu gră- bi- re

4 5 3 2 | 2 1 3 5 5 | 1 3 6 5 |

Cei cu i- ni- mă- ro- mă- nă, Să-n vâr- tim ho-

Vi- no să te prinzi cu mi- ne Şi la via- ţă

De-o făp- tu- ră şi de-o sa- mă, Ca doi brazi în

Să-l se- căm din- tr-o sor- bi- re, Ca să trea- că

4 3 2 3 | 4 5 3 2 | 2 1 7 1 1 |

ra fră- ţi- ei Pe pă- mân- tul Ro- mâ- ni- ei!
cu u- ni- re, Şi la moar- te cu-n- fră- ţi- re!
tr-o tul- pi- nă, Ca doi ochi în- tr-o lu- mi- nă,
dru- mul ma- re Pes- te-a noas- tre vechi ho- ta- re,

5 1 1 1 | 1 7 6 7 2 | 4 4 3 2 |

Iar- ba rea din hol- de pia- ră! Pia- ră duş- mă-
Un- de-i u- nul, nu-i pu- te- re La ne- voi şi
A- mân- doi a- vem un nu- me, A- mân- doi o
Şi să va- dă sfân- tul soa- re În- tr-o zi de

2 1 3 5 5 | 5 1 1 1 | 1 7 6 7 2 |

ni- a-n ţa- ră! În- tre noi să nu- mai fi- e
la du- re- re. Un- de-s doi, pu- te- rea creş- te
soar- tă-n lu- me. Eu ţi-s fra- te, tu-mi eşti fra- te,
săr- bă- toa- re. Ho- ra noas- tră cea fră- ţeas- că

4 4 3 2 | 2 1 7 1 1 ||

De- cât flori şi o- me- ni- e!
Şi duş- ma- nul nu spo- reş- te!
În noi doi un su- flet ba- te!
Pe câm- pi- a ro- mâ- neas- că!